

J. J. KRÁL:

ANGLICKÁ ŠKOLA

150

Class PE1129

Book S5K7

Copy 2

Anglická Škola

NAPSAL

JOSEF JIŘÍ KRÁL

PRVÉ VYDÁNÍ

1919

—————Nákladem—————

ČESKÉHO ÚSTŘEDNÍHO KNIHKUPECTVÍ, 1821-25 S. LOOMIS ST.

CHICAGO, ILL.

0077/2

PE 1129
S5K7
copy 2

Copyright, 1919,
by
JOSEF JIŘÍ KRÁL.

TRANSFERRED FROM
COPYRIGHT OFFICE
JUN 7 1921

APR 11 '23

Úvodní slovo

Tato kniha jest tím, co jsme v české Americe potřebovali jako soli. Roku 1884 Karel Jonáš svým "Tlumačem Americkým" zjednal si velkou zásluhu. Pro první praktickou potřebu kniha ta úplně vyhovovala, Jonáš jako vzácný znalec praktického života amerického dovedl se vyhnouti všem těm nesmyslům, jakými oplývají obyčejně konverzační knížky, z nichž žák učívá se báječně "praktickým větám" jako: "Má nemocný zahradník žluté rukavice?" a pod. Tedy: Jonášovi všechna čest!

Ale od té doby uplynulo již 35 let. Náš život českoamerický vyzul se již dávno z pionýrských počátků, a proto ten, kdo dnes učí se tu anglicky, musí do tajů anglického jazyka vníknouti mnohem hlouběji. Nesmí se pouze naučiti jistému počtu vět, vhodných pro praktický život, musí proníknouti k jádru řeči a věděti, proč musí tak neb onak mluvíti a proč nesmí užívati těch neb oněch slov nebo obrátů.

V tom právě spočívá velká cena knihy Královy. Jonášova kniha podávala žákovi vše hotově, buď úplně bez vysvětlivek nebo jen s vysvětlením krajně úsečným. Srovnáním ukáží nejlépe, co mám na mysli. O druhém a třetím stupni přídavných jmen vykládá Jonáš v pravidle 29. a 31. osmnácti řádky. Srovnajte s tím důkladné poučení v této knize a poznáte ihned, v čem spočívá pokrok.

Proto pro každého, kdo má knihu Jonášovu a dobře ji prošel, bude kniha Králova tím právě, po čem mnohokrátě jistě zatoužil při učení se z knihy Jonášovy. Jistě často si řekl: "Proč asi se tohleto právě takto v angličtině říká?" Na všechny takové otázky dá mu Králova kniha jasnou, správnou a podrobnou odpověď.

Co do praktické stránky Král je důstojným pokračovatelem Jonáše. V celé té spoustě příkladů, jež snesna jest do této knihy, není ani jediného, jenž byl by nepoužitelným v životě. Já, jenž jsem se učil celému tuctu jazyků knižním způsobem, z učebnic a sbírek rozmluv, dovedu oceniti jistě nejlépe právě tuto vlastnost Královy "Anglické školy." Ten, kdo prostuduje školu tu rozumným způsobem, to jest bez povrchního kvapu (nejlépe jest každý oddíl studovati nahlas a jíti k dalšímu teprve tehdy, když všechny věty jednoho oddílu ovládneme tak důkladně, že můžeme je pronášeti nahlas zcela zběžně, bez zajíkání a klopýtání), zjedná si pevný a neochvějný základ znalosti anglického jazyka. —

CHICAGO, 15. července 1919.

Dr. Jar. E. S. Vojan.

I.

Anglická řeč právě jako česká náleží ke skupině jazykův indoevropských. To znamená, že ve hlavních rysech její mluvnické souhlasí s českou. Není tu toho rozdílu jako mezi jazykem českým a maďarským aneb arabským. Angličina ovšem měla zcela jiné osudy nežli ostatní řeči evropské a těmito zvláštními osudy vysvětliti lze také zvláštnosti angličiny, kterými se liší od jiných jazyků příbuzných.

Cizince nejvíc odpuzuje a straší výslovnost: anglický jazyk píše se dnes totiž tak, jak Angličané před několika sty lety opravdu mluvili, ale dnešní výslovnost už jest jiná, ač pravopis zůstal starý. Ještě dnes píšeme **man**, člověk, jako druhdy, ale nevyslovujeme už "man," jako tenkrát, nýbrž "mén." Angličina je směsice jazyků germánského a latinského, s mluvnicí německou a slovní zásobou z různých jazyků, je tedy bohata slovy, ale chuda tvary, protože v tom boji jazyků slovní přípony se otřely a ztratily. Anglické podstatné jméno má jen dva pády, české sedm; i slovesa mají ukrutně málo různých forem, takže o nějakém skutečném skloňování nebo časování nelze ani mluvit. Z toho ovšem plyne, že mnoho záleží na předložkách a pomocných slovesech, a že význam slova značnou měrou závisí na **postavení** slova ve větě. Řeknu-li na příklad **iron** (ajrn), není na pouhém slově tomto viděti, zdali znamená podstatné jméno (železo), či přídavné jméno (železný), či sloveso (žehliti). Všeobecně vzato, každé podstatné jméno v angličtině může také býti přídavným jménem, anebo slovesem, což jest v praxi ovšem veliká výhoda. Tak na příklad **hand** (hénd) znamená: 1. ruka, 2. ruční, 3. podati něco rukou; **table** (tejbl) má významy tyto: 1. stůl, tabule, 2. stolní, 3. položití na stůl. Kolik záleží na postavení a pořadu slov, lze posouditi z tohoto příkladu: **boy school** (bôj skúl) jest chlapecká škola, **school boy** jest školní chlapec, žák, školák.

Nedostatek přípon znamená mluvnicki neobyčejně jednoduchou, takže ve skutečnosti bylo by velice snadno naučiti se angličtině, kdyby nebylo toho nešťastného pravopisu. Ale časem člověk vnikne do ducha řeči tak, že “od oka” výslovnost uhodne.

ABECEDA.

Anglická abeceda má 26 písmen, jejichž jména nutno si zapamatovati, protože se jimi v angličtině slova “slabikují,” vlastně hláskují. Písmena mají tato jména:

A, a; ej.	N, n; en.
B, b; bí.	O, o; ou.
C, c; sí.	P, p; pí.
D, d; dý.	Q, q; kjů.
E, e; í.	R, r; ár.
F, f; ef.	S, s; es.
G, g; dží.	T, t; thý.
H, h; ejč.	U, u; jů.
I, i; áj.	V, v; ví.
J, j; džej.	W, w; dabljú.
K, k; khej.	X, x; ex.
L, l; el.	Y, y; waj.
M, m; em.	Z, z; zí.

Těmito jmény, jak praveno, hláskují se slova. “Zlý” sluje v angličtině **bad** (béd) a píše se b-a-d, bí, ej, dý. Podobně Čech oznamuje Angličanu, že se jmenuje na příklad **Svoboda**, es, ví, ou, bí, ou, dý, ej.

Veliká písmena.

Velikým písmenem v angličtině začíná:

1. První slovo každé věty.
2. První slovo každého verše (řádky) v básni.
3. Každé vlastní jméno jakož i přídavné jméno od vlastního jména odvozené: **Bohemian** (bohý'mien) Čech, český.
4. Jména, kterými se označuje bůh, jako: **God** (gád), **Jehovah**, **the Almighty**, **the Supreme Being**.
5. Zájmeno I (aj) já; a mezislovce O (ve zvolání).
6. Jména dní a měsíců: **Monday** (manděj) pondělí; **June** (džům) červen.

7. Důležitá slova v titulu knihy nebo jiné skladby.
8. Titule.
9. Jména světových stran, značí-li části země: **in the West**, na západě. Jindy se píše malými písmeny.
10. Jména důležitých dob dějinných: **the Civil War** (civil wór) občanská válka.
11. Jména zosobněných předmětův a vlastností.
12. Jména náboženských sekt.
13. Přímé citáty.

Slabiky.

Slabika, anglicky **syllable** (sylebl), je samohláska, nebo skupina hlásek, která se dá vysloviti na jednou a tvoří slovo nebo část slova. V češtině slovo dělí se slabiky podle písma, v angličtině podle výslovnosti. Slovo **plague** (plejg) mor, v češtině bylo by trojslabičné: pla-gu-e, ale v angličtině jest jednohláskné a nedělí se. Jednoslabičných slov jest v anglické řeči veliké množství. Delším slovům anglické dítě učí se na paměť podle slabik, na příklad: **im-ag-i-na'-tion** (imédžinejšn.) obraznost, fantasie. Jak viděti, rozdělení na slabiky neshoduje se s českým. Anglické dítě tímto "slabikováním" ztratí nejméně dva roky. Čech učí se angličtině očima, a slabikování nemá pro něho významu, leč chce-li anglicky psát a musí slova dělit na konci řádky.

Přízvuk.

Přízvukem—**accent** (éksent)—rozumí se zvláštní důraz, se kterým vyslovujeme kmenovou nebo jinou slabiku slova.

V češtině přízvuk je vždy na první slabice slova; delší slova mívají také vedlejší přízvuk na dalších lichých slabikách, složená slova jenom na kmenových slabikách: **dobro-volný**, **daleko-sáhlý**. Jednoslabičné předložky (mimo **krom**, což je zkrácené **kromě**) splývají s následujícím slovem v jedno, a přízvuk se posunuje na předložku: **na za-hradě**, **za dě-dinou**.

V angličtině přízvuk jest mnohem silnější nežli v češtině. U slov germánského původu přízvuk z pravidla bývá na první slabice, ač ovšem ne vždy; u slov latinského původu bývá na různých slabikách. V této učebnici přízvuk není vůbec označen, spočívá-li na první slabice. U jiných slov označen jest apo-

strofou ' za přízvučnou slabikou: **again** (egen') opět, zase. V angličtině slova stejně psaná ale různého smyslu mnohdy jenom přízvukem se rozeznávají: **accent**, s výslovností ék'sent, jest podstatné jméno: přízvuk; s výslovností éksent' jest sloveso: položiti důraz na co. Podobně **recov'er** (rykhav'r) znamená: znova nabyti, obdržeti (ztracenou věc), nepřechodné: zotaviti se; ale **re'cov'er** (rý'khavr) znamená: znova pokryti; **pres'ent** (prezent) znamená: přítomný, přítomnost, dar; ale **present**, (pryzent') znamená představití někoho, darovati něco.

Kde přízvuk jest na druhé nebo třetí slabice, předcházející bezpřízvučná slabika nebo slabiky bývají v nedbalé řeči pohlcovány: **elev'en** (ilev'n), jedenáct, bývá vyslovováno prostě "levn"; i universitní studenti z nedbalosti nebo pohodlnosti jmenují universitu "var'sity" místo "juniver'sity." Učíme-li se anglickým slovům, pamatujme vždy na přízvuk.

II.

VÝSLOVNOST.

Dokonalá abeceda měla by jedno písmě, a pouze jedno, pro každý zvuk. Anglická abeceda jest nedokonalá trojím způsobem:

Předně, některá její písmena jsou zbytečná: **c** na příklad vyslovuje se někdy jako **s**, jindy jako **k**, a dalo by se tedy nahraditi jiným. Podobně **q** zní jako **k**; **x** zní jako **z**, **ks**, nebo **gz**. Jindy zase dvě nebo tři písmena dohromady představují pouze jeden zvuk. Takové skupiny jsou **ch**, **sh**, **th**, **tch**. Třetí a hlavní vada anglické abecedy je ta, že některá písmena naznačují ne jeden, ale celou řadu zvuků. Abeceda má dle jména 26 písmen, ale různých písmen jest ve skutečnosti pouze 23 (nebot' **c**, **q**, **x** dají se psáti jinak). Ale tato písmena naznačují zvuků více nežli čtyřcet. Každá samohláska značí více zvuků než jeden: **a** devět, **o** osm a tak dále. Některé ty různosti řídí se pravidlem; jindy dvě slova, ač psaná stejně, vyslovují se různě.

Samohlásky.

a představuje devatero různých zvukův a sice: 1. Zní jako české dlouhé **á**, nejčastěji před souhláskou **r**: **far** (fár) daleko;

podobně zní ve slovech: **arm**, rámě; **farm**, farma, statek; **darn**, vyspravovati (jehlou a pod.), **barn**, stodola; **alarm** (elárm') poplach; **tar**, smůla, plavec. Rovněž dlouze zní ve slovech **father** (fádhr) otec; **alms** (ámz) almužna. V několika málo slovech zvuk dlouhého á naznačuje se jinými samohláskami nebo skupinami: **aunt** (ánt) teta; **heart** (hárt) srdce; **guard** (gárd) hlídka, hlídati; **sergeant** (sárdžnt); **bazaar** (bezár'), tržiště; **psalm** (sám) žalm.

2. **a** zní jako dlouhé **ó**, hlavně před skupinou **ll**: **all** (ól) všichni; podobně **fall**, pád, padati; **ball**, koule, míč, ples; **call**, volati; **gall**, žluč, drzost; **hall**, sál, chodba; **tall**, vysoký; **talk** (tók) mluvit. Zvuk dlouhého **ó** často se naznačuje také dvojhláskami **aw**, **au**, a hláskou **o**: **awl** (ól) šídlo; **fraud** (fród) podvod; **born**, narozen. Zřídka vyslovují se tak i jiné skupiny: **bought** (bót) koupil, koupený; **broad** (bród) široký; **George** (džórdž) Jiří; **extraordinary** (ekstrór'dinery) mimořádný, neobyčejný.

Zvuk dlouhého **ó** bývá slýchati v Americe také v osobních jménech jako **Raleigh** (róly), **Taney** (tóny), **Decatur** (dykhó'tr—původně dykhej'tr).

3. **a** zní jako české krátké **a** ve slovech **wash** (waš) mýti; **swap**, vyměnění; **was** (waz) byl; **what** (hwat) co; a v bezpřízvučných slabikách na konci slov: **Bohemia** (bohý'mia) Čechy. Mnohem častěji zvuk krátkého **a** naznačuje se písmeny **u**, **o**, **ou**: **but** (bat) ale; **cut** (khat) řezati, rytina; **son** (san) syn; **love** (lav) milovati, láska; **touch** (tač) hmat, dotknouti se. Jen v málo slovech jiné skupiny zní jako krátké **a**: **blood** (blad) krev; **does** (daz) on činí; **porpoise** (porpas) plískavice, delfín.

4. V bezpřízvučných koncových slabikách **a** zní temně jako polohláska: **oval** (ouvl) vejčitý; **beneficial** (ben'efi'sl) dobrý, prospěšný.

5. Před skupinou **-re** zní jako naše dlouhé **é**: **bare** (bér) holý, nahý, prostý; **fare** (fér) jízdné, jídlo; **dare** (dér) troufati si, vyzvati koho. Ale sloveso **are**—jsme, jste, jsou—zní **ár**.

6. Ve slabikách zavřených souhláskami **a** má zvuk prostřední mezi krátkým a dlouhým **e**. V obecné řeči je to zvuk totožný s předešlým (číslo 5), a my jej označujeme většinou dlouhým **é**, ač ve skutečnosti jest o něco kratší. Ve slabikách bezpřízvučných zní jako krátké **e**: **fat** (fét) tuk, tučný; **bat** (bét) palestra,

netopýr; **mat** (mét), rohož; **stand** (sténd) státi, stánek; **land** (lénd) pozemek, země, přistáti; **again** (egen') zase; **senate** (senet) senát.

7. V několika málo slovech a značí zvuk prostřední mezi dlouhým á a dlouhým é: ústa se otevrou pro á, ale vysloví se é. V Novoanglicku vyslovují ásk, na západě ésk (ask—žádati, tázati se). My píšeme dlouhé é: **ask** (ésk) tázati se; **task** (tésk) úloha; **fast** (fést) rychlý.

8. Ve dvou slovech a zní jako krátké e: **any** (eny) jakýkoli; **many** (meny) mnohý, mnoho.

9. V otevřených slabikách (zejména před němým koncovým e) a zní jako česká dvojhláska ej. Od tohoto zvuku písmě a obdrželo své anglické jméno, ač to není jeho zvuk původní: **ate** (ejt) jedl; **fate** (fejt) osud; **late** (lejt) pozdní, pozdě, zesnulý; **skate** (skejt) brusle, brusliti; **nation** (nejšn) národ (dělí se nation); **patient** (pejšnt) trpělivý, pacient. Koncovka **-ation** zní vždy ejšn a má přízvuk na ej.

Zvuk ej označuje se také skupinami ai, ay—řídčeji také jinými: **aid** (ejd) pomoc; **hay** (héj) seno; **they**, oni; **veil**, závoj; **break** (brejk) lámati; **gauge** (gejdž) míra.

e jest samohláska v anglickém tisku nejhojnější. Průměrem vzato, mezi 3400 samohláskami jest 1000 e, 728 a, 704 i, 672 o, 296 u. Na konci slov (vyjímaje jednoslabičná be, he, she, me, we, kde zní jako dlouhé í) e jest němé. Obyčejně naznačuje, že předešlá samohláska má se vysloviti dlouze: **fat** zní fét, ale **fate** zní fejt; podobně **pin** (pin)—**pine** (pajn); **met** (met)—**mete** (mít); **hop** (hap)—**hope** (houp); **cut** (khat)—**cute** (kjút). Pohřichu píše se němé e zbytečně také na konci některých slov, kde předchozí slabika jest krátká: **give** (giv) dáti; **active** (éktyv) čilý, činný; **love** (lav) láska.

e má pateru výslovnost: 1. V zavřených slabikách obyčejně zní jako české (krátké e: **bed**, postel; **red**, červený; **net**, síť). Zvuk krátkého e naznačuje se také skupinou ea, řídčeji též jinak: **bread** (bred) chléb; **said** (sed) řekl; **many** (meny) mnozí; **heifer** (hefr) jalovice; **leopard** (lep-rd) levhart; **friend** (frend) přítel; **bury** (bery) pohřbiti; **guest** (gest) host; **says** (sez) on praví.

2. Zní jako dlouhé é: **there** (thér) tam. Zvuk dlouhého é však bývá naznačen nejčastěji písmenem a, řídčeji také jiným: **care** (khér) starost; **bad** (béd) zlý; **fair** (fér) slušný, spravedlivý, jasný, trh, výstava; **pear** (pér) hruška; **prayer** (prér) modlitba, prosba; **their** (thér) jejich.

3. V otevřených slabikách zní jako dlouhé í nebo ý: **evening** (ívnyng) večer; **Peter** (pítr) Petr; **he** (hý) on; **she** (ší) ona; **be** (bí) býti; **we** (wí) my; **me** (mí) mne. Skupina **ee** z pravidla zní jako dlouhé í: **beer** (bír) pivo; **meet** (mít) setkat se s kým; **beef** (bíf) hovězí maso. Jen ve dvou slovech zní krátce: **been** (bin) příčestí slovesa **be**, **býti**; a **Yankee** (jénky).

4. V bezpřízvučných koncových slabikách zní polohlasně: **over** (ouvr) přes; **sadden** (sédn) zarmoutiti; **sudden** (sadn) náhlý; **her** (h-r) ji.

5. V předponách **be**, **re**, zní jako krátké **i** neb **y**: **believe** (bilív') věřiti; **renew** (ryňú') obnoviti; **report** (ryport') zpráva.

I má čtveru výslovnost: 1. V zavřených slabikách zní jako české **i** neb **y**: **habit** (hébit) zvyk; **it**, **to**, **ono**; **knit** (nyt) plésti; **rid**, zbaviti. Zvuk krátkého **i** mívá také písmě **y** a skupina **ie**: **lynx**, **rys**; **duties** (djútyz) povinnosti. V nečetných slovech zvuk **i** naznačen jest jinými skupinami: **build** (bild) stavěti; **busy** (bízy) pilný, zaměstnán; **been** (bin); **women** (wimn) ženy; **foreign** (fóryn) cizí; **carriage** (kherrydž) kočár; **tortoise** (tortys) želva.

2. V nemnohých slovech **i** zní jako české dlouhé **í**: **machine** (mešín') stroj; **marine** (merýn') mořský; vojín na válečné lodi; **police** (polís') policie. Zvuk dlouhého **í** však nejčastěji mají **e**, **ea**, **ee**, **ie**: **eve** (ív) předvečer; **even** (ív) rovný; **beat** (bít) bít; **sheep** (šíp) ovce; **chief** (číf) máčelník. Jiné skupiny jen zřídka mívají zvuk **í**: **deceive** (dysív') klamati; **key** (khý) klíč; **people** (pípl) lid; **Caesar** (sizr) César; **Portuguese** (porčugís) Portugalec.

3. V otevřených slabikách **i** zní jako české **aj**—odtud jeho anglické jméno: **ice** (ajs) led; **mice** (majs) myši; **pine** (pajn) sosna, toužiti; **mine** (majn) důl; **wife** (wajf) žena, choť. Zvuk **aj** mívají také hlásky **y**, **ie**: **by** (baj) u, při, skrze; **die** (dáj) umřít. V nečetných slovech zní tak i jiné skupiny: **guide** (gajd)

průvodce; **height** (hajt) výška; **buy** (baj) kupovati; **aisle** (ajl) ulička (mezi sedadly v kostele); **rye** (ráj) žito; **eye** (áj) oko; **aye** (áj) ano.

4. V některých slovech i zní polohlasně: **fir** (f-r) jedle; **thirst** (th-rst) žízeň; **bird** (b-rd) pták; **sir** (s-r) pane; **dirt** (d-rt) špína.

o má osmeru výslovnost: 1. Jako české krátké o zní toliko ve slabikách nepřízvučných: **rotation** (rotej'sn) střídání; **Bohemian** (bohý'mien) Čech; **agony** (égony) bolest', zápas. Podobný zvuk, ale poněkud delší, o má před souhláskou r: **or**, či, nebo; **nor**, ani; **morning** (mornyng) jitro.

2. V otevřených slabikách zní dlouze jako dvojhláska ou: **note** (nout) nota; **hole** (houl) díra; **ore** (our) ruda. Zvuk ou také mívají skupiny oa, ow: **boat** (bout) člun, lodička; **blow** (blóu) rána, váti, foukati. Jen zřídka i jiné skupiny se tak vyslovují: **four**, čtyři, **foe** (fou) nepřítel; **sew** (sou) šíti; **hautboy** (houboj) oboe; **beau** (bóu) záletník, milovník.

3. V některých jednoslabičných slovech zní právě jako české krátké a: **love** (lav) láska, milovati; **son** (san) syn; **front** (frant) fronta, čelo, průčelí; **tongue** (tang) jazyk; **shove** (šav) tlačiti.

4. V zavřených slabikách má zvuk střední mezi krátkým a dlouhým a. Zde jest označen většinou krátkým a jako ě. 3; v řeči jen časem znívá dlouze: **not** (nat) ne; **blot** (blat) skvrna; **bother** (báthr) mrzutost, nepříjemnost; **body** (bady—skoro bády) tělo.

5. Jako krátké u zní ve slovech: **wolf** (wulf) vlk; **woman** (wumn) žena.

6. Jako dlouhé ú zní ve slovech: **prove** (prův) zkoumati, dokázati; **womb** (wúm) lůno, matice, děloha; **tomb** (tům) hrob, hrobka.

7. Jako i zní ve slově **women** (wimm) ženy.

8. V nepřízvučných koncových slabikách a některých slovech zní polohlasně: **lemon** (lemn) citron; **work** (w-rk) práce, pracovati.

Dvojité **oo** nejčastěji zní ů: **bloom** (blům) kvěsti, květ; **tool** (tůl) nástroj. Výjimkou mívá také jinou výslovnost: **door** (dór) dvěře; **flood** (flad) povodeň; potopa; **brook** (bruk) potok.

Dvojhhláska **ou** vyslovuje se taktěž různě: **loud** (laud) hlasitý; **pour** (pour) nalévati; **soup** (súp) polévka; **rough** (raf) drsný; **journey** (dž-rny) cesta.

u má osmeru výslovnost. 1. Zvuk českého krátkého **u** značí jenom zřídka: **put**, položití; **pull**, táhnouti; **full**, plný; **push** (puš) tlačiti.

2. Jako české dlouhé **ú** (ů) zní ve slovech jako: **rule** (růl) pravidlo, panovati; **rude** (růd) hrubý; **sure** (šůr) jistý. Zvuk tento nejčastěji se označuje dvojitým **oo**, řídčeji také jinak: **room** (rům) prostor, jizba; **fool** (fůl) hlupák; **group** (grůp) skupina; **grew** (grů) rostl; **ewe** (jů) ovce, bahnice; **true** (trů) pravdivý, věrný; **fruit** (frůt) ovoce; **shoe** (šů) střevíc, botka.

3. V otevřených slabikách nejčastěji zní jako dvojhhláska **jú**: **use** (júz) užívati; **tube** (tjúb) trouba, trubice; **refuse** (ryfjúz) odepřítí.

4. V nepřízvučných slabikách slyšeti jest krátké **ju**: **united** (junaj'ted) spojený.

5. V zavřených slabikách zní jako krátké **a**: **sun** (san) slunce; **sum** (sam) součet, suma; **such** (sač) takový; **much** (mač) mnoho; **luck** (lak) štěstí; **rub** (rab) třítí.

6. Polohlasně zní ve slovech **fur** (f-r) kožešina; **burn** (b-rn) hořeti; **turn** (t-rn) obrátiti, otočiti; **hurt** (h-rt) ublížiti komu, raniti; **curl** (k-rl) kadeř.

7. Zní jako **i** ve slovech **busy** (bizy) pilný; **business** (biznes) živnost, obchod; **minute** (minyt) minuta.

8. Zní jako **e** ve slovech **bury** (bery) pohřbiti; **burial** (beryel) pohřeb.

y představuje trojí zvuk: 1. Zní jako krátké **i** neb **y**: **city** (sity) město; **carry** (kherry) nositi; **typical** (typikl) rázovitý, typický. Před příponou **-es** mění se v **i**: **cities** (sityz) města; **carries** (kherryz) on nese.

2. Zní jako **aj**: **type** (tajp) ráz, písmena; **by** (baj) u, při, skrz; **dynamite** (dajnemajt) dynamit.

3. Polohlasně zní ve slově **myrrh** (m-rr) myrrha.

w je samohláskou pouze ve skupinách *aw, ew, ow*, ve kterých zastupuje *u*. Skupina *aw* zní jako české dlouhé *ó*: **saw** (só) viděl; **pila, řezati**; **raw** (ró) syrový, drsný; **lawyer** (lójr) právník. Skupina *ew* představuje zvuk *ú* nebo *jú*; jen výjimkou také *ou*: **drew** (drů) kreslil; **Andrew** (éndrů) Ondřej; **stew** (stjů) dusiti (maso). Ale: **sew** (sou) šíti. Skupina *ow* zní někdy jako *au*, jindy *ou*: **owl** (aul) sůva; **now** (nau) nyní; **bow** (bau) poklona; **row** (rau) pranice—ale: **snow** (snou) snůh; **bow** (bou) luk, smyčec; **row** (rou) řada.

III.

SOUHLÁSKY.

b se vyslovuje jako české *b* a to i na konci slov, kde v češtině slyšíme *p*. My píšeme **hrob, sob**, ale mluvíme: **hrop, sop**. Angličan však vyslovuje *b* i na konci slov zřetelně, podobně i *d, v*: **bad** (béd) špatný, zlý; **bed** (bed) postel; **grab** (gréb) uchopiti; **rob** (rab) oloupiti. Hlásk *b* jest nemá v četných slovech po *m*: **lamb** (lém) jehně, jehněčí maso; **bomb** (bam) puma, bomba; **climb** (klajm) lézti. Jest nemá ještě v několika jiných slovech: **debt** (det) dluh; **doubt** (daut) pochybnost, pochybovati.

c má trojí výslovnost. Před samohláskami *e, i, y* zní jako naše *s*. Slova ta jsou všechna negermánského původu (až na několik slov, kde se nyní píše *c* místo původního *s*): **face** (fejs) obličej; **century** (senčury) století; **cigar** (sigár') doutník; **cylinder** (sylyndr) válec. Germánského původu jsou **once** (wans) jednou; **twice** (twajs) dvakrát; **mice** (majš) myši; **cinders** (sindrz) škváry, strusky.

Jinde *c* zní jako naše *k*, což byl jeho zvuk v latině, odkud *c* přešlo do angličtiny. Před samohláskami slyšeti bývá za *k* slabé *h*: **car** (khár) vůz, povoz (v americké češtině *kára*); **cat** (khét) kočka; **cotton** (khatn) bavlna; **cunning** (khanyng) chytráctví, vychytralý; **cross** (krós) kříž; **cloak** (klouk) plášť.

V koncovkách *-cious, -cion, ci* zní jako *š*: **precious** (prešez) drahocenný; **coercion** (khoer'sn) donucení.

Skupina *ck* na konci slov vyslovuje se prostě *k*: **back** (bék) záda, zpátky; **rock** (rak) skála, kámen.

ch je skupina, která podle svého původu má trojí výslovnost. Ve slovech germánských zní jako naše č: **child** (čajld) dítě; **choose** (čůz) voliti; **chest** (čest) 'hrud', skříň; **each** (ič) každý; **such** (sač) takový. Na konci slov často se píše tch: **watch** (wóč) hlídati, hlídka, hodinky; **catch** (khěč) chytiti; **ditch** (dyč) příkop.

Ve slovech původu francouzského, která již ode dávna v angličtině zdomácněla, **ch** zní rovněž jako č: **chair** (čér) židle; **change** (čejndž) měniti, změna, drobné peníze; **chase** (čejs) honiti, honba; **chamber** (čejmbr) jizba, komora, pokoj.

Ale ve slovech francouzského původu teprve nedávno přejatých (a také v některých starších slovech, která se přizpůsobila novějším) **ch** zní jako š: **chaise** (šejz) dvoukolý kočár; **champagne** (šémpejn') šampanské; **Michigan** (mišigen) Michigan; **chivalry** (šivlry) rytířství.

Ve slovech řeckého původu **ch** zní jako naše k: **chorus** (khou-ras) sbor; **chemistry** (khemistry) lučba; **christian** (krysčien) křesťan. Skupina sch podobně zní sk: **school** (skůl) škola; **scheme** (ským) plán, nárys.

d zní jako české d a to na začátku i na konci slov (v češtině píše se hrad, a vysloví hrat); **door** (dór) dvéře; **driver** (drajvr) kočář, vozkář; **good** (gud) dobrý; **gold** (gould) zlato. Jenom ve příponě -ed po některých souhláskách zní jako t: **picked** (pikt) sebral; **kissed** (khyst) políbil; **washed** (wašt) umyl; **nursed** (n-rst) ošetřoval; **tipped** (typt) naklopil. Ale kde se v této příponě vyslovuje e, tam **d** má svůj původní zvuk: **blessed** (blessed) požehnaný—s výslovností "blest" znamená: požehnal:

f zní jako české f: **father** (fádhr) otec; **fame** (fejm) sláva; **finger** (fingr) prst. Pouze v předložce **of** (av) zní jako v. Zvuk **f** ve slovech řeckého původu naznačuje se skupinou **ph**: **phonograph** (fonogref); **philosophy** (filá'sofy), filosofie. V některých anglických slovech zvuk **f** píše se skupinou **gh**, kde druhdy bývala hláska hrdelní: **enough** (inaf') dosti; **rough** (raf) drsný; **trough** (traf) koryto; **laugh** (láf, léf) smích, smáti se. Místo staršího **draught** obyčejně se nyní píše **draft** (dréft) tah, lok, odvod, směnka.

g má dvojí zvuk: tvrdý jako naše **g** ve slově **gdo** (psané: **Kdo**) a měkký jako naše **dž**. Tento měkký zvuk má pouze ve slovech románského původu před samohláskami **e, i, y**: **gem** (džem) drahokam; **engine** (endžin) hnací stroj; **gymnastics** (džimnés'tyks) tělocvik. Jinde zní tvrdě jako **g**: **guard** (gárd) hlídka, hlídati; **grand** (grénd) velikolepý; **gun** (gan) ručnice, dělo. Ve slovech germánského původu jest vždy tvrdé na začátku slov i před měkkými samohláskami: **give** (giv) dáti; **get**, obdržeti; **begin** (bigyn') začít; **gilt**, pozlacený. Jest tvrdé i na konci slov vyjímaje před němým **e**: **big**, veliký; **peg**, kolík, flok. Ale: **hinge** (hyndž) pant; **singe** (sindž) ožehnouti. Jest němé na začátku slov ve skupině **gn**: **gnat** (nét) komár; **gnaw** (nó) hlodati, kousati; jakož i na konci slov, kde prostě prodlužuje předchozí samohlásku: **night** (najt) noc; **benign** (binajn') dobrotivý, vládný; **sign** (sajn) znamení. Ale: **signal** (signl) signál; **benignity** (binyg'nyty) dobrotivost.

Skupina **gh** zní časem jako **f** (viz nahoře); jindy bývá němá: **bough** (bau) ratolest; **plough** (plau) pluh, orati. Toto slovo nyní se obyčejně píše **plow**.

h zní jako české **h**: **help**, pomoc; **hard** (hárd) tvrdý; **hope** (houp) naděje, doufati; **humble** (hambl) pokorný, ponížený; **habit** (hébit) zvyk, oděv; **heresy**, kacířství. Jest němé ve slovech: **hour** (aur) hodina; **honor** (ánr) čest; **heir** (ér) dědic; **honest** (ánest) poctivý. V anglických nářečích na začátku slov se vůbec nevyslovuje, a také v Americe bývá slýchati im místo **him** a pod. Skupiny **ch, sh, th**, naznačují zvuky, pro které není zvláštních písmen. Uvedeny jsou na svých místech.

j zní vždy jako naše **dž**—důslednost v angličtině opravdu vzácná: **jar** (džár) nádoba, láhev; **judge** (džadž) soudce; **jury** (džûry) porota; **Jesus** (džízas) Ježíš.

k zní jako české **k** před samohláskami jako **kh**: **king** (khyng) král; **speak** (spík) mluvit. Nikdy se nezdvouje, ale krátké slabiky končívají skupinou **ck**: **sick** (sik) nemocný; **quick** (kwik) rychlý; **sack** (sék) pytel, drancovati.

l jest v anglické řeči souhláska nejzvučnější. Zní jako naše **l** a ve mnohých nepřízvučných slabikách zastupuje samohlásku:

apple (épl) jablko; **fickle** (fikl) nestálý; **bottle** (batl) láhev; **battle** (bétl) bitva; **rifle** (rajfl) ručnice, dělo; **devil** (devl) ďábel; **list**, seznam; **large** (lárdž) veliký. Jest němé v několika málo slovech: **balm** (bám) balzám; **half** (héf) polovice; **talk** (tók) mluvit; **walk** (wók) chodit; **calf** (khéf) tele; **salmon** (sém-n) losos; **psalm** (sám) žalm.

m zní jako v češtině: **man** (mén) muž, člověk; **men**, muži, lidé; **mind** (majnd) mysl; **mother** (madhr) matka. Koncová skupina **sm** však netvoří zvláštní slabiky jako v češtině; slova jako **spasm** (spézm) záchvat, křeče; **prism** (pryzm) hranol; jsou jednoslabičná. M jest němé pouze na začátku slov řeckého původu ve skupině **mn**: **mnemonics** (nymán'yks) mnemoneutika.

n zní jako naše **n**; jest v angličtině dvakrát hojnější než **m**: **near** (nýr) blízký; **neck** (nek) hrdlo, šíje; **negro** (nýgrou) černoch. V nepřízvučných koncových slabikách zastupuje samohlásku: **taken** (tejkn) vzat; **rotten** (ratn) shnilý; **open** (oupu) otevřít, otevřený; **lesson** (lesn) úloha, poučení; **reason** (rýzn) rozum, důvod; **oven** (avn) pec. Jest němé v koncové skupině **mn** a v několika málo jiných: **damn** (dém) zatratit, zatraceně; **condemn** (khondem') odsoudit, zatratit; **autumn** (ótam) podzim; **hymn** (hym) hymna; **kiln** (khil) pec, sušárna. Naopak zase pouze **n** zní v začátečních skupinách **gn**, **kn**, **mn**, **pn**.

p zní jako české **p**: **pen**, péro; **pin**, špendlík, jehlice; **pine** (pajn) sosna; toužit po čem; **page** (pejdž) strana; páže. Jest němé toliko v řeckých slovech, která začínají skupinou **pn**, **ps**, **pt**: **pneumonia** (ňumou'nya) zánět plic. Prostřed slov bývá němé velice zřídka: **receipt** (rysít') příjem, stvrzenka.

Skupina **ph** zní jako **f** (viz nahoře). Zní jako **v** ve slovech **Stephen** (stývn) Štěpán; **nephew** (nevjů) synovec.

q v angličtině jako v latině vyskytuje se toliko ve skupině **qu**, která se vyslovuje **kw**: **quarrel** (kwórl) hádka; **queer** (kwír) podivný; **quail** (kwejl) křepelka (v Americe koroptev). V několika francouzských slovech zní jako **k**: **quay** (khý) nábřeží; **pique** (pík) hněv, pífka.

r liší se od českého tím, že tak nezvučí, je přitlumenc. Čechovi jazyk se silně chvěje proti podlebí, a jeho r drnčí. Angličan posouvne jazyk mnohem dále nazad k podlebí a vyslovuje r vyráżeje dech po středu a špičce jazyka: **road** (roud) cesta; **run** (ran) běžeti; **army** (ármy) armáda. Někteří Angličané málem celé r pohlcují, zejména jde-li za ním jiná souhláska na konci slabiky: **are** (ár) vyslovují pouze "á"; **farther** (fárdhr) zní u nich jako "fádhr"; **water** (watr) voda, zní někdy skoro jako "wata," zejména na americkém jihu (pod vlivem špatné výslovnosti černochoů).

Ve slovech řeckého původu vyskytuje se skupina rh, která se vyslovuje jako pouhé r: **rheumatism** (rûmetyzm); **catarrh** (khetár').

s zní jako české s vždy na začátku a často i na konci slov: **sun** (san) slunce; **sad** (séd) smutný; **sound** (saund) zvuk, zdravý; **house** (haus) dům. Uprostřed a na konci slov zní časem jako z: **rose** (rouz) růže; **loves** (lavz) miluje; **fables** (fejblz) bájky, báchorky; **names** (nejmz) jména; **lends** (lendz) půjčuje. Slova stejně psaná časem různou výslovností tohoto písmene nabývají různého smyslu: **use** (jûs) je podstatné jméno: užitok; ale **use** (jûz) je sloveso: užití, užívati. Před měkkým u, i, zní jako š: **passion** (péšn) vášeň, náruživost; **Russian** (rašien) ruský, Rus; **sure** (šûr). Časem zní i jako ž: **measure** (mežr) míra; **conclusion** (khonklûžn) závěrek. Zdvojené **ss** z pravidla zní jako s: **miss**, chybiti; **less**, méně; **chess** (čes) šachy; ale zní jak z ve slovech: **dissolve** (dyzalyv') rozpustiti, roztaviti, **possess** (pozes') vlastniti, míti. Skupina **sc** před souhláskami a tvrdými samohláskami zní sk, jindy prostě s, nebo š: **scarcity** (skhérsity) nedostatek; **scream** (skrým) křičeti; **science** (sajens) věda; **conscience** (khanšens) svědomí. Písmě s jest němé jen v několika slovech: **island** (ajlend) ostrov; **viscount** (vajkhaunt) vikomt.

V angličtině s jest velice hojně; tvoří se jím druhý pád i množné číslo podstatných jmen a 3. osoba jednotného čísla označovacího způsobu přítomného čísla. Tím povstávají skupiny jako **strands**, **sixths**, **twelfths**, které jest mnohem nesnadnější vysloviti nežli naše skrz, prst, a podobné. Angličtina vůbec má

mnoho sykavek, což dalo podnět k vtipu, že anglicky dobře by bylo mluvit s husami.

sh je skupina, která nahraňuje naše š: **shut** (šat) zavřítí; **shine** (šajn) svítiti; **clash** (kléš) sraziti se, srážka. Zvuk š píše se také jinými písmeny a skupinami: **sure** (šûr) jistý; **ocean** (oušn) oceán; **notion** (noušn) pojem, domněnka; **fissure** (fišr) štěrbin; **machine** (mešín') stroj.

t zní jako české t: **test**, zkouška; **ten**, deset; **tin** (tyn) cín. Skupina **ti** v koncovkách -tion, -tial, -tious, zní jako š: **nation** (nejšn) národ; **partial** (páršl) částečný; strannický; **fictitious** (fikty'šes) smyšlený. Po souhláskách s a z podržuje svůj původní zvuk, ale v obecné řeči zní jako č: **question** (kwesčn) otázka; **mixture** (miksčr) směsice; podobně **nature** (nejčr) příroda, povaha, ráz; **literature** (literečur) písemnictví, literatura. Jest němé ve slovech **castle** (khésl) zámek; **pestle** (pesl) palice, tlouk; **nestle** (nesl) hnízdití; tuliti se; **often** (ofn) často.

th je skupina, která značí dvojí zvuk, češtině neznámý. Ve slovech jako **thin** (thin) tenký; **breath** (breth) dech; **think**, mysliti; naznačuje šeplavý zubní zvuk, který povstává vyražením dechu a hlasu mezi jazykem a horejšími zuby. Poněkud připomíná sykavé s, ale povstal z t.

Ve slovech jako **booth** (bûdh) krám; **then**, potom; **mother** (mačhr) matka; totéž **th** naznačuje jiný zubní zvuk povstalý z d a poněkud podobný sykavému z. V prepisu výslovnosti naznačujeme tyto zvuky **th** a **dh**. Správné výslovnosti jich lze se naučiti jenom v živém hovoru od Angličanů neb Američanů. Zvuk **dh** jest v řeči asi šestkrátě hojnější nežli **th**, hlavně proto, že jím začíná určitý člen **the** a ukazovací zájmeno **this**, tento.

v zní jako české v: **very**, velice; **evening** (ívnyng) večer. Slova, která tímto písmenem začínají, jsou většinou původu latinského. Germánského původu jsou toliko **vane** (vejn) kohoutek na věži, perut'; **vat** (vét) kád', štoudev; a **vixen** (viksn) zlá žena, saň. V nikdy není posledním písmenem slova (ač mnohá slova končí zvukem v) a nikdy se nez dvojuje.

w bývá někdy souhláskou, jindy samohláskou. Jako souhláska naznačuje zvuk češtině neznámý, prostřední mezi u a v:

ústa se připraví pro u, a vysloví se v. Naznačujeme tento zvuk původním w, které se ovšem úplně liší od německého w nebo našeho v. Cizinci a také mnozí Londýňané matou si v s w a říkají vel místo well, a naopak zase wery místo very. Rozdíl mezi v a w jest pečlivě dbáti. W jest souhláskou na začátku slabik a před samohláskami: **was** (waz) byl; **will**, vůle; **forward** (fórw-rd) ku předu; **wood** (wud) dřevo, dříví; **woman** (wumn) žena.

W jest němé ve slovech jako **answer** (énsr) odpověď; **sword** (sourđ) meč; **two** (tû) dva. Jest němé v začáteční skupině **wr**: **write** (rajt) psáti; **wrong** (róng) křivda, nepravý. Ve skupině **wh** jest němé ve slovech **who** (hû) kdo; **whom** (hûm) koho. V jiných slovech tato skupina zní jako **hw**: **when** (hwen) kdy; **what** (hwat) co; **where** (hwer) kde. V nedbalé řeči bývá slýchatí **wat**, **wer**, **wen**.

x je zbytečné písmě, které naznačuje různé zvuky, jež by se daly naznačiti jinými písmeny.

Na začátku slov zní jako **z**: **Xenophon**—jméno slavného válečníka a spisovatele řeckého—vyslovuje se Zenofon. Slova začínající tímto písmenem jsou všechna původu řeckého, vědecká a technická. Uprostřed slov **x** zní jako české **ks**: **axis** (éksis) osa; **taxes** (téksiz) daně. Týž zvuk mívá na konci slov: **wax** (wéks) vosk. Ale na konci začáteční slabiky obyčejně zní jako **gz**, zejména když následující slabika jest otevřená nebo přízvukná: **exist** (egzist') býti, existovati; **exhaust** (egzhóst') vyčerpati, vysíliti. Před měkkým **u** zní jako **gž**: **luxury** (lagžury) přepych.

y jest souhláskou na začátku slov a slabik a zní jako české **j**: **year** (jír) rok; **yard** (járd) dvůr, yard (míra délková); **yarn** (járn) příze, anekdota; **young** (jang) mladý; **beyond** (bijánd') za.

z zní většinou jako české **z**; na začátku slov je vzácné: **zeal** (zíl) horlivost; **zebra** (zíbra) zebra; **zone** (zoun) zeměpás; **puzzle** (pazl) hádanka, uvést do rozpaků; **nozzle** (nazl) nos, trubička. Před měkkými samohláskami zní jako **ž**: **azure** (ejžr) modrojasný, obloha; **glazier** (glejžr) sklenář. Zvuk **z** velmi ča-

sto bývá psán písmenem s: **rose** (rouz) růže; **vstal**; **stars** (stárz) hvězdy; **lives** (livz) žije. Také c zní jako z ve slově **suffice** (safajz') postačiti. Zvuk ž také bývá psán písmenem s: **measure** (mežr) míra; **pleasure** (pležr) zábava, potěšení; **osier** (oužr) vrba ohebná, vrbové proutí.

IV.

VĚTA.

Myšlénka vyjádřená slovy nazývá se věta, anglicky **sentence** (sentens). Každá věta skládá se ze dvou hlavních částí: podmětu a výroku. Podmětem bývá vždy nějaké jméno (jméno osoby nebo věci, zájmeno, a vůbec kterékoli slovo, používá-li se ho jako jména, neb i celá věta). Výrokem vždy je sloveso. Ovšem, že podmět i výrok mohou býti rozšířeny. Nejjednodušší věta obsahuje pouze podmět a výrok; takové říkáme věta holá.

Ve větě "Děti si hrají" podmětem jest podstatné jméno "děti," výrokem sloveso "hrají si." Podobně v téže větě anglické **Children play** (čildr-n pléj) podmětem jest podstatné jméno "children" a výrokem sloveso "play." V angličtině podmět jde napřed, výrok za ním; jenom z tohoto postavení poznáváme, že slovo "play" je sloveso a nikoli podstatné jméno (hra).

V českém jazyku ve větách, kde podmětem jest pouhé zájmeno osobní (já, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony, ona), podmět bývá zamlčen, protože jest obsažen ve výroku, to jest, z koncovky slovesa lze podmět poznati. Řeknu-li "Zpívám," jest patrné, že podmětem jest zájmeno "já," třebaže bylo vynecháno. Nejjednodušší česká věta dá se tudíž vysloviti jediným slovem. V angličtině není to možná, protože anglické sloveso jest chudo příponami, a zájmeno, které jest podmětem, musí se vysloviti. "Zpívám" anglicky není pouze "sing," nýbrž "I sing" (aj sing).

Zpívám—I sing;

zpíváš—(thou singest) nebo you sing;

(on) zpívá—he sings (singz);

(ona) zpívá—she sings;

(ono) zpívá—it sings;

zpíváme—we sing;

zpíváte—you sing;

zpívají—they sing.

Osobní zájmena, v češtině zamlčená, v angličtině jsou nezbytná. Jsou to: I (aj), já; thou (dhau), ty; he (hý), on; she (ší), ona; it, ono; we (wí), my; you (jů), vy; they (dhej), oni, ony, ona.

Zájmeno první osoby jednotného čísla, I, píše se vždycky velikým písmenem.

Zájmeno druhé osoby, thou, ty, v živé řeči už jest neznámo, protože Angličan každému vyká. Z té příčiny české "ty" nutno překládati anglickým you (vy). Zájmena thou Angličané používají pouze v básních, dále v modlitbách (tykají bohu), a posléze ve formě thee používají ho členové sekty Přátel (Friends, Quakers—frendz, kwejkrs), kteří si dosud navzájem tykají. Ale jinak jest toto zájmeno již zastaralé, v živé řeči se ho neužívá, a zde jest uvedeno pouze jako kuriosita.

Nahoře uveden jest přítomný čas oznamovacího způsobu slovesa sing, zpívati. Chudobu přípon jest na něm jasně pozorovati, neboť ve všech osobách zůstává prostě "sing" s jedinou výjimkou třetí osoby jednotného čísla (on, ona, ono), kde slovo přibírá příponu -s.

Pravidlo. V přítomném času oznamovacího způsobu sloveso zůstává beze změny; pouze ve třetí osobě jednotného čísla přibírá příponu -s.

Slovesa, která končí některou sykavkou, jako jsou s, sh, ch, x, přibírají ve 3. osobě jednotného čísla -es za příčinou snažší výslovnosti. I teach (aj týč), učím; he teaches (hý týčiz), on učí.

Pro cvičení časujte v přítomném čase tato slovesa: I read (rýd), čtu; I work (w-rk), pracuji; I hear (hýr), slyším; I see (sí), vidím; I take (tejk), беру; I love (lav), miluji; I make (mejk), dělám.

Slovesa neosobná, u kterých v češtině podmět je zamlčen, v angličtině mají podmět it.

It rains (rejns)—Prší.

It freezes (frýzis)—Mrzne.

It snows (snouz)—Sněží.

It thunders (thandrz)—Hřímá.

Podstatná jména, ze kterých uvedená neosobní časoslova jsou odvozena, jsou: **rain** (rejn), déšť; **freeze** (frýz), mrazík; **snow** (snou), sněh; **thunder** (thand-r), hrom.

Pomocná časoslova.

Angličina, tolik chudá příponami, vypomáhá si pomocnými slovesy. Česká řeč má pouze jedno pomocné sloveso, "býti," kterým tvoří minulý čas (psal jsem), budoucí čas (budu psáti), podmíněčný způsob (psal bych) a trpný rod (jsem milován). Angličina má jich celou řadu. Některá již pozbyla vlastního významu, ale jiná bývají někdy jen pomocná, jindy mají samostatný význam. Z těchto nejdůležitější jsou tři: **I am** (aj ém), jsem; **I have** (hév), mám; **I do** (dů), činím.

Jsem—I am (ém);	Mám—I have (hév);
jsi—you are (ár);	máš—you have;
(on) jest—he is (iz);	(on) má—he has (héz);
(ona) jest—she is;	(ona) má—she has;
(ono) jest—it is;	(ono) má—it has;
jsme—we are;	máme—we have;
jste—you are;	máte—you have;
jsou—they are.	mají—they have.

I do (aj dů), činím, má ve všech osobách **do**, pouze třetí osoba jednotného čísla se liší: **he does** (daz), **she does**, **it does**.

Podmět, předmět, doplněk.

Mimo zájmena podmětem bývají nejčastěji jména podstatná, anglicky **nouns** (naunz). Příklady:

The child sleeps (dhe čajld slíps). Dítě spí.

Boys play (bójz pléj). Hoši si hrají.

V těchto větách podměty jsou podstatná jména "child" a "boys."

Podstatné jméno bývá také nejčastěji předmětem, angl. **object** (abdžekt), přechodného slovesa. Příklady:

I see a boy (aj sí e bój). Vidím hochu.

Father has money (fádh r héz many). Otec má peníze.

The boy reads a book (rýdz e buk). Hoch čte knihu.

Boys read books. Hoši čtou knihy.

I hear a voice (aj hýr e vójs). Slyším hlas.

We hear voices (vójsiz). Slyšíme hlasy.

John loves Mary (džán lavz méry). Jan miluje Marii.

Mary loves John. Marie miluje Jana.

Jak viděti, předmět v českém jazyku jest ve čtvrtém pádu a liší se obyčejně tvarem od podmětu: hoch—hochá; kniha—knihu atd. Ale v angličtině podstatné jméno, které je předmětem, má stejnou formu, jako když je podmětem. Jenom postavením ve větě lze je rozeznati: podmět jde před slovesem, předmět za slovesem. Nejlépe je to viděti na posledních dvou větách, které mají po třech slovech úplně stejných, ale postavení dodává jim jiného smyslu.

Pravidlo. Podstatné jméno nemění se, je-li předmětem přechodného slovesa.

Jediná změna, kterou u podstatných jmen v uvedených větách pozorujeme, je změna, která označuje číslo, angl. **number** (namb-r): **boy**, hoch; **boys**, hoši; **book**, kniha; **books**, knihy.

Pravidlo. Ve množném čísle podstatná jména přibírají příponu **s**.

Jako u sloves, tak i zde, jména končící sykavkou přibírají **-es** (vyslov: iz), pro snazší výslovnost; **box** (baks), bedna—**boxes** (baksiz), bedny; **church** (č-rč), kostel—**churches**, kostely; **brush** (braš), kartáč—**brushes**, kartáče.

Podstatná jména, končící na **-y** ve množném čísle mají **-ies** (iz): **lady** (lejdy), dáma; **ladies**, dámy; **baby** (bejby), dítě, nemluvně; **babies**, děti. (To je zbytek pravopisu, jak se psávalo před sty lety; místo dnešního “lady” psávalo se “ladie” a k tomu se ve množném čísle připínalo s.)

Ale jména, končící dvojhláskou **ay**, **-ey**, **oy**, neb **uy**, přibírají pouze **s**: **day** (dáj), den—**days** (dájz), dni; **valley** (vély), údolí, **valleys**; **boy**, **boys**, atd.

Těmito dvěma pravidly řídí se také slovesa: **I cry** (aj kráj), křičím, volám, pláči; **he cries**; **I buy** (bay) kupuji; **he buys**.

Je-li předmětem podstatné jméno, nemění se. Ale je-li předmětem osobní zájmeno, má ve čtvrtém pádu jinou formu, která se ze starých dob zachovala, a sice: **me** (mí), mne, mě; **you**, tebe, vás; **him**, ho jeho; **her** (h-r) ji; **it**, ono, to; **us** (as) nás;

them (dhem), je. Příklady: I hear you. We hear them. Father sees him. He loves her. She loves him.

Podstatné jméno konečně bývá doplňkem slovesa "býti," se kterým teprve dává plný smysl. Ani zde podstatné jméno se nemění:

Gold is a metal (gould iz e metl). Zlato jest kov.

Frank is a carpenter (frénk iz e khárpentr). Frank je tesař.

V.

ČLEN.

Pročítáme-li anglické věty svrchu uvedené, pozorujeme, že se od českého způsobu mluvy liší v jedné důležité věci: podstatné jméno v nich bývá někdy samo: **boys, father, John, voices, gold** atd., ale jindy bývá uváděno částicí čili členem, angl. **article** (ártykl), a to někdy částicí **a** (a boy' a voice, a metal); jindy zase částicí **the** (the child, the boy). První částici (a) nazýváme členem neurčitým; druhou (the) členem určitým. Český jazyk jich nemá, a proto bývá Čechu nesnadno rozhodnouti, kdy toho kterého členu použití, nebo vůbec neužití. Kdo umí německy, jest ve výhodě, poněvadž **a** odpovídá německému ein, eine, ein, a **the** zase německému der, die, das, ač ne ovšem vždycky.

Neurčitý člen má dvojí formu: **a** (e, ej) používá se před souhláskami a vůbec před takovými slovy, která v mluvě začínají souhláskou, at' už se píše jakkoliv. Píše se tedy **a** také před **y**, které zní jako "j," i před **w**.

Druhé formy. **an** (en), používá se před samohláskami, jakož i před **h**, které se nevyslovuje, takže slovo ve skutečnosti začíná samohláskou. Příklady:

A boy, a man, a house (haus—dům), **a horse** (hors—kůň), **a year** (jír—rok), **a world** (world—svět), **a ewe** (jú—ovce).

An ounce (en auns—unce), **an eye** (áj—oko), **an ear** (ír—ucho), **an hour** (en aur—hodina).

Všeobecně vzato, členem **a, an**, označuje se předmět neurčitý; členem **the** předmět určitý; **a horse** znamená kůň vůbec—jakýkoli kůň; **the horse** znamená však určitého koně, o kterém

snad už byla řeč, anebo který nějak byl označen zvlášt', nebo koně vůbec jakožto určitý druh zvířat.

Neurčitý člen.

Neurčitým členem *an* neb *a* označujeme neurčitou, nezjištěnou osobu nebo věc jisté třídy nebo druhu: *a horse* znamená "kůň," živočich druhu koní.

Neurčitý člen je zeslabená, bezpřízvučná forma číslovky *one* (*wan*), která znamená "jeden, jedna, jedno" (podobně jako v němčině *ein*), ale smyslem člen se liší od číslovky. *Give me a pen* (*giv mí e pen*), dej mi péro, znamená "dej mi nějakou věc ze třídy psacích per." Ale řeknu-li *give me one pen*, kladu důraz na číslovku *one* a pravím: "dej mi jedno péro"—to jest, já chci jenom jedno a ne dvě nebo více per. V Shakespearově tragédii král Richard III. volá zoufale: "*A horse, a horse, my kingdom for a horse*" (maj *kingd-m*)—česky: "Koně, koně, mé království za koně." Bylo mu zle, potřeboval koně, at' byl jakýkoli, a proto *a horse*. Zde bychom česky mohli říci: "Nějakého koně—mé království za koně, at' je jakýkoli—jen když je to kůň!" Král Richard neměl na mysli žádného určitého koně—každý kůň býval by mu tenkrát dobrý.

An, *a* označuje vždy pouze jeden předmět té které třídy a proto nemá množného čísla—lze ho používati jenom v čísle jednotném a to u takových podstatných jmen, která označují celou třídu osob anebo věcí, ze které pouze jedna nezjištěná obecně jest míněna. Mluvíme-li všeobecně, nikdy neříkáme *house* (*haus*—dům), ani *table* (*tejbl*—stůl, *tabule*), ani *star* (*stár*—hvězda), nýbrž vždycky jen *a house*, *a table*, *a star*.

Ve smyslu "každý" (jeden každý) neurčitý člen značí, že děj se pravidelně opakuje: *My class meets three times a day* (maj klés míts thrý tajmz e déj). Moje třída schází se třikráte denně (to jest, třikráte každý den).—*The letter-carrier calls twice a day* (*letr khéryer khólz twajs*). Listonoš přichází dvakráte denně.—*I paid five dollars a pair for my shoes* (*pejd fajv dalrz a pér for maj šúz*). Za střevíce jsem platil po pěti dolarech za pár.—*Christmas comes but once a year* (*krysmes khams bat wans e jír*). Vánoce jsou (přicházejí) jen jednou do roka.—*I earn seven dollars a day* (*-rn sevn*). Vydělávám

sedm dollarů denně. V obchodní řeči říkává se “per day,” denně; “per bushel” (per bušl) za každý bušl, a pod. Ale jinak lépe jest užiti neurčitého členu. **Wheat is worth two dollars a bushel** (hwít iz w-rth). Pšenice má cenu dvou dollarů za bušl.

Neurčitý člen vyskytuje se pouze se jmény, která jsou obecnými názvy celých tříd; z toho plyne, že neurčitém členem nikdy se neoznačují:

1. Vlastní jména osob: **John, Mary, Lincoln** (linkln); měst a zemí: **Chicago** (šiká’go), **Bohemia** (bohý’mia), **Čechy** atd.

2. Jména látek, která nemají množného čísla: **air** (ér), vzduch, **silver** (silvr), stříbro.

3. Odtazitá či abstraktní jména, názvy vlastností: **wisdom** (wizdm), moudrost; **bravery** (brejvry), statečnost; **reason** (rýzn), rozum—ale a **reason** znamená “důvod.”

Určitý člen.

The nazývá se členem určitým, protože vytýká určitou osobu nebo věc. **The horse** neznamená jakéhokoli koně, nýbrž koně určitého, o kterém už se mluvilo, nebo který byl nějakým způsobem zjištěn. **The** jest pouze slabší forma ukazovacího zájmena **that** (dhét—ten) a je stejné formy v čísle jednotném i množném.

Určitým členem tedy označujeme v řeči přede vším takové předměty, na které můžeme ukázati. **Bring me the candle** (khéndl), “přines mi (tu) svíci,” znamená svíci, která jest přede mnou, která právě byla rozžata a pod. **Bring me a candle** znamenalo by: přines mi nějakou svíci, at’ jest jakákoli. **Hand me the book** znamená: “podej mi (tu) knihu”—to jest, knihu, kterou právě čteš, nebo která leží na stole, neb o které se mluvilo. **Hand me a book** znamená podej mi nějakou knihu, jakoukoliv.

Určitým členem dále označujeme takové předměty, které jsou nějakým způsobem zvláště vytýknuty. **I see a star** znamená: “vidím hvězdu”; nějakou hvězdu bez určitého označení. Ale míním-li hvězdu určitou, na příklad pravím-li: “vidím dennici,” použiji určitého členu: **I see the morning star**. Podobně **I see a house** znamená “vidím (nějaký) dům”; ale je-li dům nějak určen, nutno použití určitého členu: **I see the house on the hill** (an the hill): “vidím (ten) dům na vršku.”

Vodítkem Čechovi může býti pravidlo, že neurčitý člen **an**, a odpovídá přibližně českému “nějaký”; určitý člen **the** českému “ten,” jak lze posouditi podle těchto příkladů:

“Chci koupiti dům (**a house**); ale dům (**the house**), který já hledám, musí býti prostorný; musí to býti dům (**a house**) s vyhlídkou na polední stranu” atd. Zde se rozumí, že chci koupiti “nějaký” dům; ale “ten” (určitý) dům, který hledám, musí míti určité vlastnosti; musí to býti “nějaký” dům s polední vyhlídkou; jeden, kterýkoli z té třídy domů, jež mají polední vyhlídku; proto ten rozdíl ve členech.

“Přišel ke mně hoch (**a boy**) žádat o práci. Hoch (**The boy**) měl asi čtrnáct let věku, ale já hledám hochu (**a boy**), kterému jest nejméně šestnáct let.” Jak viděti, přišel ke mně “nějaký” hoch—ale mluvím-li o něm dále, jest to již určitý hoch: ten, který ke mně přišel.

A lion (lájcn) lev, znamená “nějaký lev—zvíře z druhu lvů.” **I hear a lion**, slyším (nějakého) lva. Naproti tomu **the lion**, lev, znamená určitého lva, o kterém se mluvilo, nebo na kterého se díváme; nebo “lev” vůbec, jakožto určitý druh dravých zvířat: **The lion is a fierce animal** (e fírs ényml): lev jest dravé zvíře. Podobně **a rose** (rouz) jest “růže”—nějaká květina z druhu růží; **the rose**, růže vůbec, určitý druh květin.

Příklady: **Lend me a pencil** (pensl). Půjč mi tužku.—**I have a cold** (khould). Mám rýmu.—**A young man answered my knock** (énsrd, nak). Mladý muž mi otevřel, když jsem zaklepal (slovně: odpověděl na mé zaklepání).—**The train is late** (trejn, lejt). Vlák se zpozdil (doslovně: jest zpozděn).—**Here is the key** (hýr, khý). Zde jest klíč.—**The children are in the next room** (čildrn, rúm). Děti jsou ve druhém (nejbližším, sousedním) pokoji.

Určitý člen s podstatným jménem v jednotném čísle značí celou třídu osob nebo věcí: **The farmer feeds the world** (fármr, fídz). Rolník živí svět (to jest, rolnictvo—mysl je týž jako bychom řekli “Farmers feed the world”—rolníci živí svět).—**The aeroplane is a recent invention** (éropolejn, rýsnt, inven’sn). Aeroplán jest nedávný vynález.—**Resin is obtained from the pine** (rezn, abtejn’d, fram, pajn). Pryskyřici získáváme z borovice (to jest, ze stromů toho druhu).

Přídavné jméno s určitým členem nahraňuje podstatné jméno ve množném čísle: **The poor have many cares** (púr, khérz). Chudí (lidé) mají mnoho starostí.—**The brave are honored** (brejv, ánrđ). Stateční (muži) bývají ctěni.—**The strong should protect the weak** (šud protekt', wík). Silní mají (měli by) chrániti slabé.

Spojeno-li jest několik podstatných anebo přídavných jmen, nutno člen opakovati, jde-li o různé osoby nebo věci: **He waived a white and red flag** (wejvd, hwajt, flég). Mával běločervenou vlajkou.—**He waived a white and a red flag**. Mával bílou a červenou vlajkou (dvěma vlajkami).—**I have seen the secretary and treasurer** (sín, sekretery, trežurer). Viděl jsem tajemníka-pokladníka (jednu osobu).—**I have seen the secretary and the treasurer**. Viděl jsem tajemníka a pokladníka (dvě osoby. "Viděti koho" zde znamená tolik jako u nás "mluviti s kým, vyjednávati s kým").

VI.

MNOŽNÉ ČÍSLO.

Uvedli jsme svrchu hlavní pravidlo o tvoření množného čísla podstatných jmen příponou **s**. Připomenuli jsme, že podstatná jména, končící sykavkou, přibírají **-es** za příčinou snažší výslovnosti. A podstatná jména, končící hláskou **y**, mají v množném čísle **ies**, což jest pouze zvláštnost pravopisu anglického.

Podobnou zvláštností pravopisu, která však nemá vlivu na výslovnost, jest to, že mnohá slova, končící samohláskou **-o**, v množném čísle přibírají **-es**.

Taková slova jsou: **potato** (patej'tou), brambor, zemák: **potatoes** (patej'touz), brambory; **hero** (hýrou), hrdina; **echo** (ekou), ozvěna; **negro** (nýgrou), černoš; **mulatto** (mulét'tou), mulat (míšenec bílého a černého plemene); **cargo** (khárgou), náklad (zboží, které se naloží na loď, považováno jako celek); **calico** (khélikou), kaliko (bavlněná látka, hrubší než mušelín, barevnými vzorky potištěná); **volcano** (valkhej'nou), sopka; **manifesto** (ményfes'tou), manifest, provolání, vládní prohlášení.

Ale je-li před koncovým *o* ještě jiná samohláska, tož množné číslo tvoří se pouhým *s*: **cameo** (khémio) má množné číslo **cameos**; podobně **folio—folios**. Četná slova románského původu, končící prostým *o*, také tvoří množné číslo pouhým *s*. Taková jsou: **solo** (soulo), **piano**, **soprano** (sopréno), **octavo** (aktejvo), **banjo** (béndžou), **dynamo** (dajnemou), **lasso** (léssou).

Některá slova končící hláskou *f* nebo *fe* v množném čísle mají **-ves**: **wife** (wajf) žena: **wives** (wajvz); **shelf**, **police**, **shelves**; **wolf** (wulf) vlk, **wolves**; podobně tvoří množné číslo: **wharf** (hwórf) přístaviště, nábreží; **thief** (thýf) zloděj; **knife** (najf) muž; **half** (héf) polovice; **calf** (khéf) tele; **life** (lajf) život; **self**, sám; **sheaf** (šíf) snop; **loaf** (louf) bochník; **leaf** (líf) list; **elf**, skřítek; **beef** (bíf), kus hovězího dobytka.

Od hlavního pravidla uchylují se některá podstatná jména, která si zachovala množné číslo ze starší doby: ztratila sice příponu, ale vlivem přípony oslabila se kmenová jejich samohláska. Jmen těchto jest jenom několik a sice:

man (mén) muž, člověk—**men**.
woman (wumn) žena—**women** (wimn).
foot (fut) noha—**feet** (fýt).
tooth (túth) zub—**teeth** (týth).
goose (gûs) husa—**geese** (gýs).
mouse (maus) myš—**mice** (majš).
louse (laus) veš, mšice—**lice** (lajš).

Stará přípona **-en**, druhdy hojná, zachovala se pouze u podstatného jména **ox** (aks) vůl—**oxen** (aksn). Některá podstatná jména v pozdější době se této příponě připodobila a sice: **brother** (bradhr) bratr—**brethren** bratři (spolkoví); **child** (čajld) dítě—**children** (čildrn) děti. Podstatné jméno **cow** (khau) kráva, mívalo množné číslo **kine** (khajn), ale dnes obecnější jest pravidelná forma **cows**.

Některá jména pozbyla přípony úplně a mají stejnou formu v čísle jednotném i množném. Taková jsou: **deer** (dýr) jelen, jeleni; **sheep** (šíp) ovce; **swine** (swajn) svině; **grouse** (graus) jeřábek, tetřívka; **trout** (traut) pstruh, pstruzi; **salmon** (sémn) losos, lososi; **heathen** (hýdhn) pohan, pohani; **cannon** (khennan) dělo, děla.

Beze změny ve množném čísle zůstávají také **Japanese** (džépenýs) Japonec; **Portuguese** (porčugýs) Portugalce; **Iroquois** (irokwoi) Irokýz.

Jména složená, končící v **-man**, mají v množném čísle **-men**: **gentleman** (džentlmén) pán, **gentlemen**; **Frenchman** (frenšmén) Francouz, **Frenchmen**; podobně tvoří množné číslo **Dutchman** (dačmén) Holland'an; **fireman** (fajrmén) topič, hasič. Ale slova jednoduchá, která náhodou končí v **-man**, přibírají **-s**: **German** (džerm-n) Němec, **Germans**. Slova složená končící ve **-woman** mají ve množném čísle **-women**: **saleswoman** (seljzwumn) prodavačka, **saleswomen**.

U jiných složených slov příponu **-s** neb **-es** obyčejně přibírá slovo poslední, řídčeji první, velice zřídka obě: **handful** (héndful) hrst', přehoušel, **handfuls**; **forget-me-not** (forgetmínat) pomněnka, nezabudka, **forget-me-nots**. Ale **editor-in-chief** (edytr-in-číf) hlavní redaktor, **editors-in-chief**; **manservant** (ménservnt) sluha, **menservants**.

Mnohá cizí jména, vydlužená z jiných jazyků, podržela původní formu množného čísla. Jsou to většinou názvy technické a vědecké, které v obecné řeči zřídka kdy se vyskytují. Uvádíme z nich: **datum** (dejtm) údaj, známá veličina—**data** (dejta); **basis** (bejsiz) základ, základna, podklad—**bases** (bejsíz); **phenomenon** (fíná'menon) zjev—**phenomena**.

Cizí slova v angličtině zdomácnělá však již tvoří také množné číslo anglicky příponou **-s** neb **-es**, na příklad: **genius** (džínyas)—**geniuses**; podobně **dogma**—**dogmas**.

Některá podstatná jména mají ve množném čísle dvojí formu, každou s jiným významem. Taková jsou:

brother (bradhr) bratr; množné číslo **brothers**, bratří znamená bratry krevní, syny těchže rodičů; **brethren** znamená bratry spolkové, lidi stejného smýšlení, bez ohledu na příbuznost.

cloth (kloth) tkanina, látka, plátno—**cloths** (kloths) látky, tkaniny; **clothes** (klouz) šaty, oblek.

die (dáj) kostka; razítko, matice šroubová na řezání závitnice—**dice** (dajs) kostky; **dies** (dájz) razítko.

pea (pí) hrách—**peas** zrna hrachu; **pease** hrách (hromadně vzato).

penny, angl. peníz v ceně 2 centů—**pennies** (pennyz) jednotlivé penízky; **pence** (pens) ve smyslu hromadném, bez ohledu na jednotlivé mince.

shot (šat) rána, výstřel; střela, kule—**shot** broky, počet kulí; **shots** rány, počet výstřelů.

Některá podstatná jména ve množném čísle mají jiný význam nežli v jednotném. Jsou to hlavně taková jména, která ve skutečnosti již v jednotném čísle mají dvojitý význam a tvoří množné číslo pouze pro jeden z těchto významů.

corn (khorn) na příklad má v jednotném čísle význam 1. kukuřice, obilí, 2. kuří oko. Pro význam "kukuřice" není množného čísla; proto v množném čísle **corns** znamená jen "kuří oka."

Slova, která svým významem jsou jednotná, v anglické ani v české řeči nemají množného čísla: **wisdom** (wizdm) moudrost; **cheerfulness** (čírfulnes) veselost; **gravitation** (grevitej'sn) přitažlivost země.

Mnohá slova, která obyčejně se vyskytují v čísle jednotném, mívají množné číslo s jiným významem: **earth** (-rth) země, zeměkoule; **earths**, zeminy, hlínky, druhy půdy; **ice** (ajs) led; **ices** (ajsiz) chlazená jídla; **tin** (tyn) cín; **tins**, cínované nádoby, plechovky (krabice); **nickel** (nykl) nikl; **nickels**, niklové mince, pěticenty.

Pro některé pojmy Čech má slova jednotného, Angličan množného čísla, neb obráceně: **compasses** (khampesiz) kružidlo; **ashes** (ěšiz) popel; **goods** (gudz) zboží; **oats** (outs) oves; **riches** (ryčes) bohatství; **proceeds** (prousídz) výtěžek. Naopak zase: **door** (dór) dvěře; **clock** (klák) hodiny; **watch** (wač) hodinky; **organ** (órgn) varhany; **violin** (vajolin) housle. Jiná slova v obou řečích jsou jen ve množném čísle: **scissors** (sizrs), **shears** (šírz) nůžky; **trousers** (trauzrz) spodky, kalhoty; **scales** (skejlz) váhy; **spectacles** (spekteklz) brýle; **tongs** (tangz) kleště.

Vlastní jména tvoří množné číslo různým způsobem. **Mr. Jackson** (mistr džéksn) má množné číslo **Messrs. Jackson** (mešrz). **Mrs. Jackson** (misis) má **Mrs. Jacksons**. **Miss Brown** (braun) v množném čísle má **the Misses Brown**.

Písmena, značky, a slova považovaná prostě za slova tvoří množný čas písmenem **s** s apostrofou: **Your 3's look like 8's**

(júr thrýz luk lajk ejts). Tvoje trojky vyhlížejí jako osmičky. —Don't interrupt me with your but's (interrapt, bats). Nevytrhuj mne svými 'ale.'—Chess is spelled with two s's (čes iz spelt with tů essez). Slovo "chess" píše se se dvěma s.

VII.

ROD PODSTATNÝCH JMEN.

Rod podstatných jmen v češtině je dvojí: přirozený a gramatický. Jména osob a bytostí pohlaví mužského přirozeně jsou rodu mužského, (muž, otec, bratr, císař, kohout, kůň, býk, lev atd.) a jména osob a bytostí pohlaví ženského přirozeně jsou rodu ženského (žena, matka, sestra, císařovna, slepice, klisna, kráva, lvice atd.).

Vedle toho však v českém jazyku i u bytostí neživých rozeznává se rod mužský a ženský, ač nemají žádného pohlaví—rod pouze gramatický. Jména jako: klobouk, hrad, tabák, bodlák, kámen a pod. jsou v českém jazyku rodu mužského, protože končí tvrdou souhláskou; čamara, břitva, voda, fialka atd. jsou rodu ženského, protože končí samohláskou a; kolo, slovo, pečivo, pivo atd. jsou rodu středního, protože končí samohláskou o. Tyto rozdíly bývají velikou obtíží cizincům (bič a meč jsou na př. rodu mužského; léč a senošec rodu ženského, ač ta i ona slova končí souhláskou č).

V anglickém jazyku také druhy rozeznávali mužský, ženský a střední rod u jmen bytostí neživých podle koncovek; koncovky však se časem otřely, ve třináctém století nastal veliký zmátek v gramatických rodech, a ve čtrnáctém století gramatický rod jmen úplně vymizel—zůstal pouze rod přirozený.

Mužského rodu v angličtině jsou tedy pouze jména osob a živočichů mužského pohlaví: king, král; man, muž; rooster (růstr) kohout.

Ženského rodu jsou jména osob a živočichů ženského pohlaví: queen (kwín) královna; woman žena; hen, slepice.

Středního rodu jsou jména věcí neživých, která nemají pohlaví: gold, zlato; mountain (maunt'n) hora; bread (bred) chléb; oak (ouk) dub. V českém jazyku dub a chléb jsou rodu

mužského, hora rodu ženského, ale v angličtině všechna ta jména jsou rodu středního, i odkazuje se na ně zájmenem *it* (to, ono), nikoli *he* (on), ani *she* (ona).

Mnohá podstatná jména v angličtině mají stejnou formu v obou rodech, mužském i ženském. Řekne-li Angličan *my friend* (maj friend), nelze z toho hádati, míní-li “můj přítel” či “moje přítelkyně”; to lze poznati teprve ze souvislosti. Podobně *parent* (pérent), rodič, znamená někdy otce, jindy matku; *child*, dítě, znamená někdy hochu, jindy dívku; *cousin* (khazn.) znamená “bratranec” i “sestřenka.”

Tohoto druhu po většině jsou jména zvířat. Jenom u hlavnějších angličtina mívá pro každé pohlaví jiné jméno. Tak na př. *trout* (traut) pstruh, *ant* (ént) mravenec, *lizard* (lizrd) ještěrka znamenají oboje pohlaví. Na rozlišenou pohlaví buďto se takovým jménům dává předpona *he* nebo *she*, nebo se používá přídavných jmen *male* (mejl) mužský, *sameček*, *female* (fímejl) ženská, *samička*.

Man původně znamená “muž,” ale užívá se ho také ve smyslu “člověk”; podobně *mankind* (ménkhajnd) lidstvo.

V některých případech i tam, kde angličtina pro různá pohlaví má různá slova, používá se jména mužského rodu pro obě pohlaví. Taková jsou *actor* (éktr), herec; *author* (ódhr) spisovatel; *painter* (pejnt), malíř; *poet* (pouet), básník a pod.

Rodové rozdíly angličtina naznačuje trojím způsobem. Předně, má zvláštní jméno pro rod mužský, jiné pro rod ženský. Jména taková nejsou příliš četna. Uvádíme tuto jenom hlavní z nich.

father (fádhr), otec—*mother* (madhr), matka.

son (san), syn—*daughter* (dótr), dcera.

brother (bradhr), bratr—*sister* (sistr), sestra.

papa (papá), tatínek—*mamma* (mammá), maminka.

nephew (nevjú), synovec—*niece* (nýs), net’.

uncle (ankl), strýc—*aunt* (ánt), teta.

bachelor (běč’lr), mládenec—*maid*, *maiden* (mejd, mejdn), panna, dívka.

bridegroom (brajdgrúm), ženich—*bride* (brajd), nevěsta.

husband (hasb’nd), muž, manžel—*wife* (wajf), žena, manželka, choť.

gentleman (džentlmén), pán—lady (lejdy), dáma.

boy, hoch—girl (g-rl), dívka.

man, muž—woman, žena.

king, král—queen, králová.

monk (mank), mnich—nun (nan), jeptiška.

gander (géndr), houser—goose (gûs), husa.

drake (drejk), kačer—duck (dak), kachna,

buck (bak), jelen—doe (dou), laň.

bull, býk—cow kráva.

horse, stallion (stélion), kůň, hřebec—mare (mér), klisna.

drone (droun), trubec—bee (bí), včela.

boar (bour), kanec—sow (sau), svině.

wether (wethr), skopec—ewe (jú), ovce.

Jako u jmen výš uvedených, tak i u jmen z nich složených rody mužský a ženský rozeznávají se zvláštní formou. Taková složená jména jsou:

gentleman (džentlmen), pán, šlechtic, čestný muž, vzdělaný muž—gentlewoman.

grandfather (gréndfádr), děd—grandmother, babička.

stepfather, nevlastní otec—stepmother, macecha.

stepson, nevlastní syn—stepdaughter, nevlastní dcera.

foster-father (fastrfádr), pěstoun—foster-mother, pěstounka.

landlord (léndlord), domácí pán—landlady, domácí paní.

Frenchman (frenšmen), Francouz—Frenchwoman.

peacock (píkhák), páv—peahen, pavice.

Jindy rod naznačuje se předponami: man, male (mejl), he pro rod mužský; woman, female (fímejl), she, maid (mejd) pro rod ženský. Tak povstávají: male-servant (mejlservant), sluha—female servant, služka.

man servant—maid-servant.

mankind (ménkajnd), lidstvo, všichni muži—womankind, všechny ženy.

he-goat (hýgout), kozel—she-goat, koza.

he-bear (hýbér), medvěd—she-bear, medvědice.

U jmen zvířat rod se naznačuje také jinými slovy, kterými se rozlišuje pohlaví:

bull-calf (bulkhéf), býček—cow-calf, jalůvka.

boar-pig (bourpig), kančík—**sow-pig**, svinka.

buck-rabbit (bakrébit), zajíc—**doe-rabbit**.

dog-fox (dógfaks), lišák—**bitch-fox** (bičfaks), liška.

cock-sparrow (khiákspérou), vrabec—**hen-sparrow**, vrabčice.

Do této třídy patří také názvy **tomcat** (tamkhét), kocour; **ewe-lamb** (júlém), ovečka; **queen-bee** (kwínbí), královna včel.

Třetí způsob, kterým se v angličtině rod podstatných jmen označuje, jest používání rodových přípon, jediný to způsob skutečného ohýbání čili skloňování. Hlavní přípony, kterými se z mužských jmen tvoří ženská, jsou latinské **-ess**, **-trix**, **-ine**, **-a** a německé **-en** a **-ster**; přípony, kterými ze ženských jmen tvoří se mužská, jsou **-er** a zastaralé **-rake**.

Až do polou 14. století **-ess** připínalo se jen k několika málo slovům, a to jen ku slovům francouzského původu, ale od té doby stalo se obvyklou ženskou koncovkou vůbec. Někdy připíná se **-ess** k mužskému jménu bez jakékoli změny: **count** (khaunt), hrabě—**countess** (khauntess), hraběnka; **baron** (bérn), baron—**baroness** (béroness), baronka; **Jew** (džú), Žid—**Jewess**, Židovka. Podobně si každý snadno sám utvoří ženská jména z těchto mužských: **heir** (ér), dědic; **host** (houst), hostitel; **deacon** (dýkn), jáhen; **giant** (džájent), obr; **lion** (lájén), lev; **mayor** (méjtr), starosta; **patron** (pejtron), patron, ochránce, příznivec, zákazník; **peer** (pýr), šlechtic; **poet** (pouet), básník; **priest** (prýst), kněz; **prophet** (práfet), prorok.

U jiných jmen vypustí se dříve mužská koncovka, nežli **-ess** se připne: **abbot** (ébot), opat—**abbess**, abatyše. Podobně: **negro** (nýgrou), černoš—**negress**, černoška; **governor** (gavernr), guvernér, říditel—**governess**, vychovatelka; **murderer** (m-rderer), vrah—**murderess**, vrahyně; **sorcerer** (sorserer), čarodějník, čarokněžník—**sorceress**, čarodějnice

Jindy se jméno poněkud mění: **actor** (éktr), herec—**actress**, herečka; **duke** (dljúk), vévoda—**duchess** (dačes), vévodkyně; **master** (méstr), pán, mistr—**mistress**, paní; **emperor** (emperer), císař—**empress**, císařovna; **tiger** (tajgr)—**tigress**, tygřice; **traitor** (trejtr), zrádce—**traitress**, zrádkyně.

Přípona **-trix** je ženská forma latinského **-tor** a připíná se pouze ke jménům latinským jako: **director** (dyrektr), říditel—**directrix**.

Přípony **-ine, -ina** jsou častý u jmen vlastních jako: **Caroline** (khérolajn), **Josephine** (džouzeřin); **Pauline** (Pólin); **Alexandrina** (elegzén'drina). Podobně: **hero** (hýrou), hrdina— **heroine** (hýroin), hrdinka; **czar** (zár), car—**czarina**.

Německé přípony **-en** a **-ster** jsou již zastaralé. První zachovala se jen ve slově **vixen** (viksn), liška, fena; **sañ** (o zlé ženě); **spinster** (spinstr), svobodná žena, stará panna (původně žena, která přede).

Koncovkou **-er** tvoří se **widower** (widou-r), vdovec, od slova **widow** (widou), vdova.

Dobří spisovatelé vynechávají ženské koncovky, nekladeli se zvláštní důraz na pohlaví. "Ona jest dobrá spisovatelka—zpěvačka—předsedka" zní **She is a good author—singer—chairman**.

Poetický rod.

Neživé předměty v poetické řeči bývají zosobňovány i mluví se pak o nich jako o bytostech živých, ačkoli v obyčejné řeči jsou rodu středního. V angličtině však tyto zosobněné bytosti bývají jiného rodu nežli v češtině: smrt na příklad v češtině je rodu ženského, v angličtině však **death** rodu mužského (v obecné řeči ovšem rodu středního, **it**).

V poetické řeči mužského rodu bývají: **sun** (san), slunce; **time** (tajm), čas; **summer** (samr), léto; **winter** (wintr), zima; **morn**, jitra (v obyčejné řeči **morning**); **love** (lav) láska; **death** (deth), smrt; **anger** (éngř), hněv, zlost; **fear** (fýr), bázeň, strach; **despair** (dyspér'), zoufalství.

Rodu ženského bývají: **moon** (mún), měsíc; **earth** (-rth), země; **dawn** (dón), zora, úsvit; **night** (najt), noc; **Nature** (nejčř), příroda; **Church**, církev; **Hope** (houp), naděje; **Pity**, lítost. Jména planet bývají toho neb onoho rodu podle pohlaví božstev, jejichž jména mají.

Obecně vzato, jména zosobněných vlastností nebo předmětů jsou mužská, představují-li sílu, moc, hrůzu—jsou ženská, představují-li něžnost, krásu, klid. Zosobnění v angličtině působí větším dojmem nežli v češtině—v naší řeči gramatický rod sám vlastně už je zosobněním.

V angličtině i v obecné řeči **sun** bývá rodu mužského; **moon**, **ship**, **balloon** (belún') rodu ženského. Naopak zase jména drob-

ných živočichů, hmyzu, atd., bývají středního rodu. I na nemluvně odkazuje se zájmenem *it* (ono).

Rodové rozdíly vystupují pouze ve spojení se zájmeny, protože zájmena, která pro rody mají různé tvary, shodují se s podstatnými jmény, která zastupují, nebo ku kterým se vztahují: *Robert greeted his brother* (rábrt grýted hiz bradhr). *Robert* pozdravil svého bratra—*A mother passed with her child* (péat, h-r). Šla kolem matka se svým dítětem.—*This tree has lost its foliage* (trý, fouliidž). Tento strom ztratil své listí.—*Here is the dog which is for sale* (dóg, sejl). Zde je ten pes, který jest na prodej. *Al—I have a dog who loves children* (hů lavz). Mám psa, který má rád děti. (To je intelligentní pes, proto *who*).

VIII.

VĚTA ZÁPORNÁ.

Ve větě záporné Angličané používají pomocného slovesa *do*. To je také zvláštnost angličtiny, které v našem jazyku nic podobného není; poněkud se jí podobá v němčině používání slovesa *thun*.

I see (aj sí), vidím—*I do not see* (aj dů nat sí), nevidím. Doslovně vysvětleno znamenalo by "nečiním vidět." *We do not hear*, neslyšíme. *He does not hear*, (on) neslyší. *We do not believe* (bilív') *it*, nevěříme tomu.

do not v takových větách zkracuje se obyčejně v *don't*; ve třetí osobě jednotného čísla *does not* správně se zkracuje v *doesn't* (daznt), ačkoli v obecné mluvě i tu velmi často slycháme nesprávné *don't*.

I do not see—I don't see
you do not see—you don't see
he does not see—he doesn't see
she does not see—she doesn't see
it does not see—it doesn't see
we do not see—we don't see
you do not see—you don't see
they do not see—they don't see.

V anglické větě zápor naznačuje se pouze jednou. "Nevidím nikoho" anglicky zní *I do not see anybody*, nebo *I see nobody*. První věta slovně znamená: "Nevidím kohokoli," druhá: "Vidím nikoho." Jenom ve vulgární řeči bývá slyšati dva záporny v téže větě.

Věta tázací.

Jako ve větě záporné tak i ve větě tázací Angličané používají slovesa *do*, což jest opětně zvláštností anglického jazyka. "Vidím-li?" řekne se tedy v angličtině jako: "činím-li vidět?"

Do I see? Vidím-li?—Do you see? Vidíte-li?

Do you hear? Slyšíte-li?

Do you know (nou) him? Znáte-li ho? Does he know you? Zná-li (on) vás? Do we know them? Známe-li my je?

Jak pozorovati, v tázací větě nejen že se používá pomocného slovesa *do*, ale také pořádek slov jest pozměněn; výrok (*do*) stojí na prvním místě, podmět na druhém.

Je-li tázací věta záporná, *do* a *not* obyčejně se stahují v *don't*.

Don't you see? nebo Do you not see? Nevidíte-li? Což nevidíte? Do I not see, don't I see? Nevidím-li? což nevidím? Do you not hear the music (mjúzík)? Neslyšíte-li hudbu? Což neslyšíte hudbu? Does he not know you? Což on vás nezná?

V odpovědi na podobné otázky odpovídá se buďto *yes* (jes) ano; nebo *no* (nou) ne. Velmi často však se prostě odpovídá slovesem *do*, které v tomto případě nahraňuje hlavní sloveso.

Do you know him? Znáte-li ho? Odpověď: I do, znám; I don't, neznám. Yes, sir, I do (jessr), ano, pane, znám.

Pomocná slovesa.

Uvedeným způsobem tvoří se otázky, odpovědi a záporné věty u všech sloves silných, která znamenají nějakou činnost anebo stav. Ale u sloves slabých, kterých se užívá jako pomocných, pomocného *do* se nepoužívá. Taková slovesa jsou: *be*, býti; *may* (méj), směti; *can* (khén), moci; *must* (mast), musiti.

I am a Bohemian, jsem Čech. He is not a Bohemian, on není Čech; Is she a Bohemian? Je-li (ona) Češka? She is, jest. She is not, není. Are you well? Jste-li zdrav?

May I come? (kham) Smím-li přijít? May we read aloud (rýd alaud?) Smíme-li čísti nahlas? May I ask a favor (ésk e fejvr)?

Smím-li prosit o službičku? **May I see you home?** (houm) Smím-li vás doprovodit (vidět) domů?

I can původně znamenalo "umím," dnes znamená "mohu," to jest, jsem schopen; **may** tedy znamená možnost mravní, **can** možnost fyzickou, tělesnou. **I may go**, smím jít, znamená tedy: mám dovoleno jít. **I can walk** (wók), mohu jít, znamená: jsem tělesně dosti silný, abych vydržel chůzi. **Can you do it?** Můžete-li to udělat? **I can**, mohu. **I cannot**, nemohu. **Can you read and write** (rajt) **English** (ingliš)? Umíte-li číst a psát anglicky?

I must do it znamená: musím to udělat. **I must not do it** znamená: musím to nedělat, tedy "nesmím to dělat," nikoliv: nemusím. "Nemusím" řekne se anglicky: **I need not** (nýd not), doslovně: nepotřebuji. **Must you go?** Musíte-li už jít? **Yes, I must**, ano, musím.

Všechna tato pomocná slovesa liší se od jiných také tím, že ve třetí osobě jednotného čísla zůstávají beze změny: **he may, he can, he must.**

IX.

VĚTA ROZKAZOVACÍ.

Rozkazovací způsob slovesa vyjadřuje rozkaz, přání, nebo prosbu. Z toho plyne, že ho lze užit toliko ve druhé osobě. V anglické řeči tento způsob jest docela bez přípon; je to prostá forma slovesa:

I go, jdu. **Go**, jdi, jděte.

Mezi jednotným a množným číslem rozdílu není. V češtině věta rozkazovací, psaná nebo tištěná, končíva vykřičníkem!, kterého se však v angličtině užívá jenom velice zřídká.

Come here (hýr), pojd' sem, pojd'te sem. **Hand me the book** podej(te) mi knihu. **Shake hands** (šejk héndz), potřes(te) rukama, podej(te) mi ruku. **Lend me a dollar** (dalr), půjč(te) mi dollar. **Tell us a story** (stoury), povídej(te) nám nějakou povídku. **Catch him!** (khéč) chyt'(te) ho!

Záповěď či zákaz jako jiné věty záporné tvoří se pomocí slovesa **do**. Ve větě zakazovací tedy **do not** anebo **don't** předchází časoslovu.

Don't cry, neplač, neplačte. **Don't go yet** (jet), nechod'(te) ještě. **Don't believe him** (bílív'), nevěř(te) mu. **Don't do it** (nebo také prostě **don't**), nedělej(te) to.

Název "rozkazovací" způsob jest ovšem poněkud nesprávný, protože tímto způsobem vyjadřujeme nejenom rozkaz, ale také prosbu. Žádá-li si Angličan cizí služby, obyčejně zmírňuje drsný ton rozkazovacího způsobu zdvořilým **please** (plís), prosím, račte; neb **if you please**, je-li vám libo. **Pass me the sugar, please** (pés mí dhe šugr, plís), prosím, podejte mi cukr—řekme host v restauraci svému sousedu. Ve veřejných sadech v Chicagu člověk najde řadu varovných tabulek s nápisy: **Keep off the grass** (khýp of dhe grés), nechod'te po trávě (doslovně: držte se pryč od trávy). V Clevelandu však správa veřejných sadů jest mnohem zdvořilejší nežli v Chicagu: tam takové varovné tabulky mají nadpis: **Please, keep off the grass.**

Pro důrazné příkazy prostý rozkazovací způsob nestačí: nezní dost ostře, jako v žádostech a prosbách nezní dosti zdvořile. Kongres a státní zákonodárny ve svých zákonech i spolky ve svých stanovách a pravidlech vyjadřují své rozkazy pomocným časoslovem **shall**; v obecné mluvě důrazný příkaz obyčejně se dává časoslovem **must**, musí.

Chceme-li učiniti návrh, anebo vysloviti přání vzhledem k první nebo třetí osobě, nenajdeme v angličtině žádné samostatné formy slovesné; obyčejně používá se tu pomocného slovesa **let**, nechati (německé *lassen*). **Let us hear the speaker** (spíkr), slyšme řečníka. V kostele kněz vyzývá věřící: **Let us pray** (préj), modleme se (německy: *lasset uns beten*). **Let us have peace** (pís), žijme v míru (doslovně: mějme mír).

X.

ZÁJMENA.

Zájmena—**pronouns** (pronaunz)—jsou slova, která naznačují osoby nebo věci, ale nejmenují jich. Zastupují tedy jména podstatná, jsou ve větě "za jména," odtud jejich název. V tomto svém významu zájmena stojí ve větě samostatně, ale mnohá z nich bývají také jmény přídavnými a omezují neb určují jména podstatná. Ve větě **This is my book** (buk), tohle jest moje kni-

ha, "this" je zájmeno—ale ve větě **This book is mine** (majn), tato kniha jest moje, "this" jest přídavné jméno.

Podle významu rozeznáváme zájmena osobní (viz lekci IV.), přisvojovací, tázací, vztažná, ukazovací a neurčitá. Zájmena osobní mají zvláštní tvar pro čtvrtý pád: I, já—me, mne; thou, ty—thee, tebe; he, on—him, jeho; she, ona—her, ji; it, ono, to—**it**. Ve množném čísle: we, my—us (as) nás; you, vy, ty—you, vás, tebe; they, oni, ony, ona—them, je. Zájmeno thou jest už zastaralé a vyskytá se toliko v básních a modlitbách. Redaktoři a panovníci mluvívají tak zvaným "plurálem majestátním" a píšou: **We are of the opinion that . . .** (apin'jen) Jsme toho mínění, že . . . **It seems to us that . . .** Zdá se nám, že . . .

Zájmeno it, ono, to, zastupuje jména věcí neb i bytostí živých, kde neklade se důraz na pohlaví: **Light the lamp and bring it here** (lajt, lémp). Rozsvět' lampu a přines ji sem.—**Tell the child that it must stop crying** (krájing). Řekni tomu dítěti, ať nepláče (doslovně: že musí přestatí plakat).—Zájmeno it odkazuje také k celé větě a někdy předem zastupuje podmět: **I have done the State some service, and they know it** (stejt, sam servis). Prokázal jsem státu jisté služby, a oni to vědí (to jest, vědí, že jsem prokázal státu službu.)—**It is horrible—this crime** (krajm). Je to hrozné—tento zločin.—**It is probable that the day will be fine** (prabebl). Jest pravdě podobno, že den bude krásný.

Zájmena přisvojovací vlastně jsou druhý pád zájmen osobních. Jsou to: my (maj) můj; thy (dhaj) tvůj; his (hyz) jeho; her, její; its, jeho; our (aur) náš; your (júr) váš; their (dhěr) jejich. Těchto tvarův užívá se pouze tehdá, omezují-li podstatné jméno: **It was your fault** (fólt). Byla to tvoje (vaše) chyba.—**Our money is invested in Liberty bonds** (inves'ted, lib-rtý bándz). Naše peníze uloženy jsou v úpisech Svobody.—**Their land is well cultivated** (khaltyvejted). Jejich pozemky jsou dobře vzdělány (doslovně: půda jest vzdělána). Stojí-li přisvojovací zájmeno samo o sobě, to jest, zastupuje-li jméno podstatné, užívá se tvarů mine (majn), thine (dhajn), his, hers (h-rz), its, ours (aurz), yours, theirs. **My hat is new, yours is old** (hét, ůů). Můj klobok je nový, váš je starý. (Zájmeno "yours" zde zastupuje "your hat").—**The fault is yours**. Vina jest tvoje.—**The money is**

ours. Ty peníze jsou naše.—The land is theirs. Ta půda jest jejich.

Odkazuje-li přisvojovací zájmeno k podmětu, klademe v češtině ve všech osobách zájmeno "svůj." Anglická řeč nemá takového zvratného zájmena přisvojovacího a používá zájmen té které osoby: **Do your duty** (djúty). Konejte svou povinnost.—**Every one has his troubles** (trablz). Každý má své starosti.—**I have mine, you have yours.** Já mám své, a vy máte také své.—Ve třetí osobě bývá někdy nesnadno rozhodnouti, odkazuje-li zájmeno k podmětu či předmětu. Ve větě **John saw Charles and his friend at the ball** (só, frenď, ból) není jasno, zdali Jan viděl Karla a jeho (Karlova) či svého (Janova) přítele. Z té příčiny věta by lépe zněla **John saw his friend and Charles at the ball.**

Zvláštností angličtiny jest vazba přisvojovacího zájmena s předložkou "of." Vazba ta nepochybně povstala zmatením vazby druhého pádu podstatných jmen s vazbou zájmennou. Místo "This is my book" nebo "This book is mine" říkává se **This is a book of mine**, tohle jest moje kniha.—**That girl of mine would rather play than study** (stady). Ta moje dceruška by si raději hrála, nežli studovala.—**In this great country of ours** (grejt khandry). V této veliké vlasti naší.—**That boy of yours is a lively chap** (lajvly čép). Ten váš chlapec je čiperný hošík.

Se zájmenem **self** osobní zájmena skládají se ve tvary **myself, já sám** (ve čtvrtém pádu: mne samého nebo "sebe"); **thyself, yourself, himself, herself, itself; ourselves, yourselves, themselves.** V prvním pádu zájmena tato jsou prostě důraznější zájmena osobní: **I saw it myself**, neb **I myself saw it**, já sám jsem to viděl.—**He said so himself** (sed). On sám to řekl.—**Do it yourself.** Udělej si to sám.—**Do it yourselves** (djúrselvz). Udělejte si to sami.

Ve čtvrtém pádu mají smysl zvratný "se, sebe": **I know myself now** (aj nou majself nau). Ted' už znám sama sebe (Shakespeare).—**Love thy neighbor as thyself** (nejb-r). Miluj svého bližního jako sebe samého.—**He that wrongs his friend wrongs himself more** (róngz). Kdo ublíží svému příteli, ublíží sobě víc (Tennyson).—**Be true to yourself** (trů). Bud' věren sobě samému.

Zájmena tázací.

Přímé i nepřímé otázky uváděny bývají zájmeny **who** (hů) kdo?, **which** (hwič) který?, **what** (hwat) co?

Who má druhý pád **whose** (hůz) čí, koho? a čtvrtý pád **whom** (hům) koho? Tvary ty jsou stejné i ve množném čísle. Zájmenem **who** tážeme se jen po osobách anebo zosobněných předmětech; **who** i **whom** vyskytují se vždy jen samostatně, **whose** obyčejně s podstatným jménem. **Who told you so?** (tould). Kdo vám to povídal?—**From whom did you get the book?** Od koho jste obdržel tu knihu?—**Whose umbrella did he take?** (ambrel'la) Čí deštník si vzal?—**This is mine, whose is that?** Tohle jest moje; čí jest tam to?

Who se táže všeobecně; **which** táže se po určitých osobách anebo věcech. **Who calls so loud?** (khólz, laud). Kdo to volá tak hlasitě?—**Which of you told me?** Který z vás mi to řekl?—**Which book did he choose?** (čůz). Kterou knihu si vybral?

What bývá samostatno nebo s podstatným jménem. Stojí-li samo, jest středního rodu a v jednotném čísle; ale jako přídavné jméno může býti se jmény kteréhokoli rodu nebo čísla. **What does it matter?** (métr). Co na tom sejde?—**What do you want?** Co chcete? **What booty do you bring home?** (bůty). Jakou kořist si nesete domů?—**What! You have not done it?** Co že? Vy jste to neudělal?

Zájmena vztažná.

Zájmena vztažná odkazují, "vztahují se" k osobě nebo věci jmenované nebo myšlené v předcházející větě a uvádějí větu (vztažnou), která onu osobu nebo věc určuje, neb o ní něco nového povídá. Svým původem jsou to bývalá zájmena ukazovací nebo tázací. Vztažná zájmena jsou **who**, kdo, který, jenž; **which**, který; **that** (dhét) který; **what**, co; a složené tvary **whoever** (hůev-r), **whosoever** (hůsoev-r), kdokoli, kterýkoli; **whatever**, **whatsoever**, cokoli; **whichever**, kterýkoli. **Who** vztahuje se toliko k osobám, **which** k věcem, **that** k osobám i věcem.

The letter was delivered to the messenger who waited without (deliv'rd), mesendžr, wejted). Dopis byl odevzdán poslovi, který čekal venku.—**He who conquers his passions, overcomes his greatest enemies** (khánkrz, péšnz, ouvrkhamz, enemiz). Kdo

potlačí své náruživosti, překoná své největší nepřátele.—**Avoid rudeness of manners, which always hurts the feelings of others** (evójd' rúdnos av ménrz, h-rtš, fílingz). Varuj se hrubých způsobů, které vždy urážejí cizí jiných.—**Here is the book which you wanted.** Zde jest kniha, kterou jste chtěl.—**The noise that I heard was the wind** (nójz, h-rd). Hluk, který jsem slyšel, byl vítr.—**Give help to him who needs it.** Poskytni pomoci tomu, kdo jí potřebuje.—**The servant whom you discharged has returned** (dysčárdžd'). Sluha, kterého jste propustil, se vrátil.

Vztahuje-li se zájmeno k osobám i věcem zároveň, lépe jest použití "that": **The soldiers and cannon that I saw** (souldžrz, khenan). Vojíní a děla, jež jsem viděl. "Who" nebo "which" z pravidla se klade tam, kde vztažná věta povídá něco nového o hlavní osobě nebo věci (smysl vztažného zájmena bývá "a on" a pod.). Jindy lépe jest užiti "that," dovoluje-li tomu libozvučnost. **I heard this from the inspector, who heard it from the guard that traveled with the train** (inspek'tr, gárd). Slyšel jsem to od inspektora, který (a on) to slyšel od strážníka, jenž provázal vlak.—**Bring me all the books that lie on the table, and also the pamphlets, which you will find on the floor** (pémflets, flór). Přines mi všechny knihy, které leží na stole, a také brošury, které najdeš na zemi.—Kde už předchozí jméno jest nějak vymezeno, lépe jest použití "who": **His friends from the city, whom he was not expecting, called at his office.** Jeho přátelé z města, kterých neočekával, zašli do jeho kanceláře.

Kde vztažné zájmeno vložkou jest odloučeno od slovesa, klademe "who" nebo "which": **There are many persons who, though unscrupulous, are commonly good-tempered** (anskrup'jules, khamnly gudtemp-rd). Jsou mnozí lidé, kteří, ač bezohlední, obvykle bývají mírné povahy.—Kde hlavní jméno omezeno jest ukazovacím zájmenem "that," vztažné zájmeno nesmí býti "that": **That remark which I made yesterday was quite proper** (rymárk', kwájt prapr). Ta poznámka, kterou jsem včera učinil (slova, která jsem včera prohodil), byla úplně vhodna. (Nepěkně znělo by "That remark that I made").—Po neurčitých zájmenech klademe "who": **There are many who can testify to that effect** (testyfáj, efekt'). Jsou mnozí, kteří mohou svědčiti v tom smyslu.

What, co, jest vždy středního rodu, jen v prvním anebo čtvrt-

tém pádu, a má smysl "that which" anebo "the thing which," to, co. Jméno, ku kterému odkazuje, vždy je zamlčeno. **What is one man's meat is another man's poison** (mít, pójzn). Co jest jednomu člověku masem, jest jinému jedem. (Doslovně: Co jest jednoho člověka masem, atd.)—**What I have written I have written** (rytn). Co jsem psal, psal jsem.

Vztažné zájmeno ve čtvrtém pádu bývá vynecháváno. Místo **Here is the book which you wanted** lze říci: **Here is the book you wanted**. Podobně: **The man (whom) I met was a carpenter** (khárpentr). Muž, se kterým jsem se setkal, byl tesař.

XI.

ZÁJMENA UKAZOVACÍ.

Zájmena ukazovací vytykají osobu nebo věc, na kterou "ukazují." Jsou to **this** (dhys), tento, množné číslo **these** (dhýz), a **that**, tam ten, množné číslo **those** (dhouz). "This" ukazuje na předměty bližší, "that" na vzdálenější. Omezují-li podstatné jméno, jsou vlastně jmény přídavnými: **This young man saved my life** (sejvd). Tento jinoch zachránil mi život (v angl. "můj život").—**Give this boy a dime** (dajm). Dej tomuto hošíkovi desetník.—**These cherries are sour** (čeryz, saur). Tyto třešně jsou kyselé.—**That saw is dull** (só, dal). Ta pila je tupá.—**Who are those strangers?** (strejndžrs). Kdo jsou ti cizinci?—**I am sorry for those children** (sarry). Je mi líto těch dětí (doslovně: Jsem zarmoucen pro ty děti).

"This" a "that" jsou zájmena, stojí-li o samotě: **This is a fine morning**. To je krásné jitro.—**This is my uncle** (ankl). To jest můj strýc.—**What is that?** Co je to?—**That must be he**. To jest jistě on (dosl.: to musí být on).—**That would please him**. To by jej potěšilo.—**Who are these?** Kdo jsou tito (lidé)?—**Those are my friends**. To jsou moji přátelé.

Zájmena "that" a "those" zastupují podstatná jména již dřív uvedená. V češtině opakujeme podstatné jméno: **The buildings of Paris are finer than those of London** (bilyngz, Péris, Landn). Pařížské domy jsou krásnější než domy Londýnské.—**Compare this map with that on the blackboard** (khompér', blékbord). Srovnej tuto mapu s mapou na tabuli.

S podstatnými jmény **sort** a **kind** (khaɪnd), která obě znamenají "druh, sorta, odrůda," jest klásti zájmeno **this** nebo **that** v jednotném čísle, protože obě podstatná jména jsou jednotného čísla. V obecné mluvě velice často slyšíme nesprávné "these sort" nebo "those kind." Správně mluvíme: **I like this kind of grapes** (lajk, grejpz). Mám rád tento druh hroznů (česky lépe: takovéhle hrozny).—**I have met this sort of people before.** S takovými lidmi setkal jsem se už dříve.—**That kind of apples grows in Illinois** (éplz, gróuz, Illinój'). Tahle odrůda jablek daří se v Illinoisu (Taková jablka rostou v Illinoisu).

Zájmena neurčitá.

Zájmena neurčitá vytýkají předměty méně jasně, méně určitě nežli zájmena ukazovací. Hlavní z nich jsou **each, every, either, neither, some, one, any, none, other, another, each other, one another.** Většina jich bývají někdy zájmeny (o samotě), jindy přídavnými jmény (se jménem podstatným). Ale **every** (evry), každý, je vždycky přídavným jménem; **none** (nan) ani jediný, nikdo, je vždy zájmenem.

Every dog has his day (dóg, déj). Každý pes má svůj den (příslóví: na každého někdy dojde).—**Every soldier was on duty** (djúty). Každý voják byl v činné službě.—**None of us has the key** (khý). Nikdo z nás nemá klíče. "None" má výrok v jednotném čísle, znamená-li "ani jediný," jindy mívá výrok v množném čísle, a na mnoze výrok může býti v jednotném anebo množném čísle bez rozdílu: **Sixty men attacked the trench but none was (were) left to tell the tale** (etékt', trenč, tejl). Šedesát mužů podniklo útok na zákop, ale ani jediný nezůstal (nebyl zanechán), aby o tom pověděl (dosl.: aby pověděl povídku o tom). S výrokem "was" zájmeno none znamená zde "ani jediný"; s výrokem "were" znamená "žádní z nich."

"Jeden každý," to jest, každý zvlášť, jest anglicky **each** (íč); "každý"—hromadně, to jest, všichni, jest **every**.—**Each has his merits.** Každý má své dobré stránky (přednosti, zásluhy).—**Every member of the union was present** (membr, júnyjen, preznt). Každý člen unie byl přítomen (to jest, všichni).—**Each member pays monthly dues of sixty cents** (djúuz). Každý člen platí měsíční příspěvky 60 centů (to jest, každý jednotlivý člen).

Neurčité zájmeno **one** (wan) jest vlastně číslovka "one"—jeden—v přeneseném významu. Bývá přídavným jménem i zájmenem. Jako zájmeno má přisvojovací pád **one's** a množné číslo **ones**. Jako neurčité zájmeno znamená "člověk" vůbec: **One does not like one's motives to be doubted** (moutyviz, dauted). Člověk nemá rád, aby jeho pohnutky byly brány v pochybnost. —**One can say to one's friend things that one can not say to everybody**. Člověk může svému příteli říci věci, kterých nemůže říci každému.—V podobném neurčitěm smyslu lze také použití osobních zájmen: **They say that Joe has enlisted** (Džou, enlist'ed). Josef prý se dal na vojnu (doslovně: Povídají, že . . .).—**It is said that . . .** Praví se, že . . . , prý.

"One" zastupuje podstatné jméno již vyslovené: **Bring me some apples but pick the fresh ones**. Přines mi trochu jablek, ale vyber jen čerstvá.—Jindy "one" nahraňuje pojmy "osoba, bytost, věc": **I love the little ones**. Miluji děti (doslovně: ty malé bytosti).

Zájmeno **other** (adhr), jiný, zůstává nezměněno, je-li přídavným jménem, ale skloňuje se jako zájmeno: **Hand me some other book**. Podej mi některou jinou knihu.—**Let others judge how well I have performed my part** (džadž, p-rformd'). Nechat' jiní posoudí, jak dobře jsem vykonal svou úlohu.—Složené **another** (ena'dhr) znamená "jiný" ze mnoha; **the other** znamená "druhý" ze dvou. **That is another matter**. To je jiná (věc).—**Let us discuss the other matter** (dyskhas'). Hovořme o té druhé věci.—**The other day**, onehdy.

Složená zájmena **each other** a **one another** značí vzájemnost: druh druhu, druh druhovi, navzájem, spolu. Rozdílu mezi nimi není, ačkoliv "each other" jest obvyčejnější, kde řeč jest o dvou: **My neighbor and I like each other** (nejb-r). Můj soused a já máme se rádi.—**We love each other, Mary and I**. My se máme rádi, Mařenka a já.—**We must bear with one another** (bér). Musíme se snášeti navzájem, druh s druhem.

Zájmeno **either** (ídhr) znamená: jeden ze dvou, kterýkoli ze dvou, jeden nebo druhý; **neither** (nýdhr) znamená: žádný z obou, ani ten ani onen.

Truth may lie on both sides, on either side, or on neither (trúth, láj, sajdz). Pravda může býti (ležeti) na obou stranách,

na jedné straně, nebo na žádně (Carlyle).—**Each claimed to be right; either might have been mistaken** (klejmd, rajt, mistej'kn). Každý tvrdil, že má pravdu; ten i onen mohl býti na omylu.—Mluví-li se o více osobách než dvou, jest užití jiných zájmen: **Only three persons saw the act, and none of them would testify** (testifáj). Jenom tři lidé viděli ten čin, a žádný z nich nechtěl svědčit. (Bylo by nesprávně říci "neither" místo "none").

Zájmeno **some** (sam), některý, bývá také přídavným jménem. **Some said one thing, and some said another**. Někteří povídali jedno (jednu věc), a někteří povídali něco jiného.—**Some of the grain was ripe and some was not** (grejn, rajp). Některé z toho obilí bylo zralé a některé nebylo.—**Some people will believe anything**. Někteří lidé uvěří všemu (čemukoliv).—V jednotném čísle "some" obyčejně značí neurčité množství, trochu: **We still have some bread left** (bred). Ještě máme trochu chleba (zbylého).

Podobně zájmeno **any** (eny), jakýkoli, kterýkoli, bývá také přídavným jménem. Se jménem v jednotném čísle obyčejně znamená neurčité množství; se jménem ve množném čísle znamená počet. V záporné větě znamená "docela žádný." **If any member objects, let him speak** (abdžekts', spík). Má-li který člen námitku, tož at' mluví.—**He never had any influence** (influens). On nikdy neměl pražádného vlivu.—**She has not received any letters** (rysívd'). Ona neobdržela žádných dopisů.

XII.

PŘÍDAVNÁ JMÉNA.

Přídavná jména jsou slova, která se "přidávají" ku jménům podstatným, aby jejich význam omezila a určila: **hat** (hét) je "klobouk," všeobecně vzato, ale **my hat** (may hét), můj klobouk; **black hat** (blék hét), černý klobouk, jsou již určitější vyjádření, která ovšem mají omezenější, užší význam.

Většina přídavných jmen jsou názvy vlastností (na otázku: jaký?). Tak na příklad: **broad** (bród), široký; **heavy** (hevy), těžký, **wise** (wajz), moudrý, **good** (gud), dobrý, **bad** (béd), špatný, **white** (hwajt), bílý; **blue** (blů), modrý; **black**, černý; **red**, červený; **green** (grýn), zelený; **tall** (tól), vysoký.

Jiná přídavná jména naznačují ne jakost, nýbrž kolikost, množství, *massu*, kvantitu. Taková jsou **much** (mač), mnoho; **little** málo; **great** (grejt), veliký; **small** (smól), malý; **some** (sam), trochu, něco; **any**, jakýkoli. Všechna tato přídavná jména jsou neurčitá. Která naznačují množství určitě, ta nazýváme číslovkami: **eight days** (ejt déjs), osm dní; **the eighth day** (ejtth déj), osmý den.

V českém jazyku přídavná jména, která označují jakost, mají různé formy podle rodu i podle čísla a pádu—ale v angličtině zůstávají beze změny: Přídavné jméno “moudrý” v češtině vyskytuje se ve tvarech: moudrý, moudrá, moudré, moudrého, moudrému, moudrým, moudrou, moudrém, moudří, moudrých, moudrými—tedy v jedenácti různých tvarech, ale v angličtině je to vždy **wise** a nic jinak; rod i číslo označují se na jméně podstatném, pád se označuje předložkou.

V angličtině přídavné jméno se skloňuje a mění pouze stupňováním: **wise**, moudrý, **wiser**, moudřejší, **wisest**, nejmoudřejší. Tím se přídavné jméno rázem liší od podstatného jména, které se stupňovati nedá, ačkoli v jazyku anglickém, jak známo, podstatných jmen bývá velmi často používáno na místo přídavných.

Přídavné jméno, které je podstatnému jménu přívlastkem, je vždy před podstatným jménem: **a good boy; the black horse; the old house; the wise man**. Tímto postavením rozeznávají se také podstatná jména, kterých se používá jako přídavných; tak na příklad **chestnut** (česnat) je v angličtině “kaštan”; **horse** je “kůň.” Složíme-li je dohromady, obdržíme podle pořadu slov dva docela různé pojmy: **a chestnut horse** je “kaštanový kůň,” to jest kůň, jehož srst je barvy kaštanové; ale **a horse chestnut** je “koňský kaštan,” strom, česky také maďal zvaný. Sejde-li se takto několik podstatných jmen, vždy jen poslední podržuje význam podstatného jména—ostatní jsou přídavná.

Jak již plyne ze samého pojmu přídavného jména, nemůže přídavné jméno býti **podmětem** věty, protože není samostatno: přidává se k podstatnému. Nelze tedy říci **wise is good**, moudrý je dobrý. Někdy se ovšem zdá, jako by přídavné jméno bylo podmětem, jako ve větě: **black is not white**, černé není bílé—ale v takovém případě přídavné jméno ve skutečnosti nahraňuje podstatné: černí není bělost.

Přídavné jméno tedy je buďto přívlastkem, anebo doplňkem výroku: **a clean street** (e klýn strýt), čistá ulice. **This street is clean**, tato ulice je čista.

S určitým členem **the** přídavné jméno zastupuje podstatné jméno ve množném čísle (lekce V.).

Vlastní jména jako přídavná i přídavná jména z vlastních jmen odvozená píší se velikým začátečním písmenem: **a Panama hat**, Panamský klobouk; **the English language**, anglická řeč.

Stupňování přídavných jmen.

Přídavná jména v angličtině mění svou formu pouze na označení různého stupně vlastnosti; tomu se říká stupňování: **great** (grejt), veliký; **greater** (grejtr), větší; **greatest** (grejtest), největší.

Stupně rozeznáváme tři:

První stupeň, **positiv**, jmenuje vlastnost—je to přídavné jméno ve své prosté formě: **great**, veliký; **broad** (bród), široký; **high** (háj), vysoký.

Druhý stupeň, **komparativ**, znamená větší míru vlastnosti, přídavným jménem naznačené. Ten se tvoří příponou **-er**, která se přidává k **positivu**: **greater**, větší; **broader**, širší; **higher**, vyšší.

Třetí stupeň, **superlativ**, znamená nejvyšší stupeň vlastnosti přídavným jménem naznačené. Tvoří se příponou **-est**, která se přidává k **positivu**: **greatest**, největší; **broadest**, nejširší; **highest**, nejvyšší.

V některých případech udávají se při stupňování jisté změny v psaní a sice:

1. Přídavná jména, která končí němým **-e**, vypouštějí toto **e** před příponami **-er** a **-est**. Tak na příklad **white** (hwajt), bílý, má komparativ **whit-er**, bělejší, a superlativ **whit-est**, nejbělejší; **remote** (rymout'), vzdálený, stupňuje se **remoter**, **remotest**; **able** (ejbl), schopný: **abler**, **ablest**.

2. Když přídavné jméno končí hláskou **-y**, kterou předchází souhláska, tož toto koncové **-y** mění se v **i**: **holy** (houly), svatý; **holier** (houli-r), světejší; **holiest** (houli-est), nejsvětější. Podobně stupňuje se **happy** (héppy), šťastný, blažený, spokojený: **happier**, **happiest**.

Když však přídavné jméno končí hláskou **-y**, kterou předchází jiná samohláska, tož **-er** a **-est** připojují se beze změny k přídavnému jménu: **gay**, veselý, rozpustilý, stupňuje se: **gayer** (géjr), **gayest** (géjest).

3. Konečná souhláska, přede kterou jde krátká přízvučná samohláska, zdvojuje se před **-er** a **-est**: **red** červený, **redder** (reddr), **reddest** (reddest); **sad** (séd), smutný, **sadder**, **saddest**; **big**, veliký, **bigger** (biggr), **biggest**.

(Konečné **-l**, přede kterým jde nepřízvučná samohláska, takéž se začasté zdvojuje: **cruel** (krú-l), ukrutný, **crueller**, **cruellest**; **frightful** (frajtful), děsný, hrozný, **frightfuller**, **frightfullest**.

Má-li přídavné jméno více než dvě slabiky, nebo je-li složené, tož druhý a třetí stupeň obyčejně se naznačují příslovkami **more** (mór) více, a **most** (moust), nejvíce: **singular** (singjulr), zvláštní, podivný, **more singular**; **most singular**; **fruitful** (frútful), úrodný, **more fruitful**, úrodnější; **most fruitful**, nejúrodnější.

Tato náhrada za pravidelné ohýbání přídavných jmen datuje se ze 13. století. Rozmohla se hlavně proto, že napomáhá libozvučnosti. Když přídavné jméno samo již má tři slabiky, a ještě se k němu přidá přípona **-er** aneb **-est**, bývá těžko vyslovitelné i sluchu nepříjemno, třeba že přízvuk nebyl zrovna na první slabice. A když přídavné jméno je slovo složené, jako **faithful** (fejthful), věrný, není vhodno ještě dále je skládati.

I některá dvojslabičná jména přídavná znějí drsně, přidáme-li k nim **-er** aneb **-est**, a z té příčiny i u těch stupně často se opisují: **earnest** (-rnest), horlivý, opravdový; **more earnest**, **most earnest**; **prudent** (prúdent), moudrý, opatrný, rozšafný; **more prudent**, **most prudent**.

Všeobecně řečeno, každé přídavné jméno může býti stupňováno příslovkami **more** a **most**, lahodí-li toto složení slovu uchu lépe. **It is most true** (trú), jest svrchovaně pravdivo; a **more worthy course** (w-rdhy khors), důstojnější jednání (ač lze také říci **worthier**).

Stupňování některých přídavných jmen jest nepravidelné, jiných neúplné. Taková jsou:

good (gud), dobrý; **better** (bettr), lepší; **best**, nejlepší. Stejně se stupňuje přídavné jméno **well**, zdráv. **Are you well?** Jste-li zdráv? **I am better**, jest mi lépe.

bad (béd), **evil** (ívl), **ill**, **zlý**, špatný; **worse** (w-rs), horší, **worst** (w-rst), nejhorší.

little (litl), malý, málo; **less**, menší, méně; **least** (líst), nejmenší, nejméně.

old (ould), starý, má pravidelné stupňování **older**, **oldest**, jakož i nepravidelné **elder**, **eldest**, kterého se používá jenom o osobách a i tu zřídka. Mluvíme-li na příklad o dvou bratřích, tážeme se: **Which is the elder?** (hwič iz dhe eldr), Který je starší? Ale pravíme: **John is older than** (dhén) **his brother**, Jan je starší než jeho bratr.

Přídavné jméno **near** (nýr), blízký, má komparativ **nearer** (nýrer), bližší, ale superlativy má dva: pravidelný **nearest** (nýrest), nejbližší, a druhotný **next**, nejbližší, ve smyslu: první na řadě, další, hned vedle. Vytýká-li se blízkost prostorová, říká se **nearest**, nejbližší. V holírně ten, kdo je první na řadě, je **next**, třeba že zatím seděl hodně daleko od holiče a nebyl tudíž **nearest**. "Nejbližší dům" je **the nearest house**, to jest, dům, jehož vzdálenost od nás jest nejmenší; "další dům" však je **the next house**, to jest, dům, ku kterému nyní přijdeme (zde neběříme zřetele na blízkost či vzdálenost).

Přídavné jméno **far** (fár), daleký, vzdálený, má komparativ **farther** a superlativ **farthest** ve smyslu: vzdálenější, nejuvzdálenější; a vedlejší formy **further** (f-rth-r), **furthest** (f-rdhest) ve smyslu: další, nejdalší.

Přídavné jméno **late** (lejt), pozdní má pravidelný komparativ **later** a superlativ **latest** ve smyslu: pozdější, nejpozdější; a vedlejší tvary **latter** (létr) a **last** (lést) ve smyslu: poslednější a nejposlednější (to jest: poslední). Dle toho tedy **latest** je to, co přišlo nejpozději, tedy "nejnovější"; **last** je to, co je poslední v řadě. V českém jazyku nečiníváme toho rozdílu, a tak povstává časem nedorozumění. Mluvíme-li o "posledním čísle časopisu," má to dvojí smysl: buď je to nejpozdější, "nejnovější" číslo, které právě vyšlo, **the latest number**; anebo je to opravdu "poslední" číslo, **the last number**, kterým časopis zaniká.

Některé tvary jsou osamělé superlativy (nebo komparativy), jejichž první stupeň zastaral a vymizel. Takové jsou **former** (formr), dřívější, bývalý; **foremost** (fórmoust), nejpřednější,

first (f-rst), první; **hindmost** (hajndmost), nejzadnější; **innermost** nejvnitřnější; **utmost** (atmoust), nejzazší, nejvyšší, nejúplnější.

Tvoříme-li druhý nebo třetí stupeň příponou **-er** neb **-est**, nelze pak již použití příslovky **more** nebo **most**, protože to by pak byl dvojnásobný komparativ anebo superlativ: "jistější trest" jest **a surer punishment** (e šúrer paníšment) a nikoli **a more surer punishment**, to by bylo nesprávné. "Horší" sluje anglicky **worse**; nelze k tomuto slovu přidávati ještě příponu: **worser** jest chybné. "Nejsmělejší" jest **the boldest** (bouldest), nikoli **the most boldest**.

Jest mnoho přídavných jmen, kterých vůbec nelze stupňovati. Některá naznačují nejvyšší možný stupeň vlastnosti, jiná zast naznačují vlastnost, která nemá různých stupňů. Taková přídavná jména jsou: **Almighty** (ólmajt'y), všemohoucí; **certain** (s-rt'n), jistý; **chief** (číf), hlavní; **circular** (s-rkjulr), kruhový; **continual** (khonty'ňu-l), trvalý; **dead** (ded), mrtvý; **empty** (empty), prázdný; **extreme** (ekstrým'), krajní, nejzazší; **eternal** (iter'nl), věčný; **false** (fóls), falešný, nepravdivý; **filial** (filiel), dětinský, synovský; **fluid** (flújd), tekutý; **full**, plný; **golden** (goulden), zlatý; **infallible** (infél'libl), neomylný; **intolerable** (intal'erebl), nesnesitelný; **infinite** (infínynt), nekonečný; **living** živoucí; **paternal** (péter'nl), otcovský; **perfect** (perfekt), dokonalý; **perpetual** (perpeč'uel), ustavičný; **royal** (rój'l), královský; **supreme** (suprým'), nejvyšší, svrchovaný; **universal** (junyver'sl), všeobecný; **void** (vójd), prázdný, neplatný.

Je zřejmo, že člověk buď je mrtvý, nebo není mrtvý—nemůže býti mrtvější, ani nejmrtvější; podobně přímá čára buďto je kolmá, nebo není kolmá atd. Ale mluvíme-li obrazně, připisujeme přece různé stupně některým těmto přívlastkům. Mluvíme-li o nějakém tvrzení, že jest "více méně jisté," angli. **more or less certain**, nemůžeme tím, že snad jedno tvrzení jest úplně "jisté" a jiné ještě jistější, nýbrž prostě tolik, že jedno tvrzení jest úplně jistotě bližší než jiné, ale že žádné není úplně jisté. Podobně říkáme **more or less full**, více méně plný (ale opravdu ne plný, nýbrž jen "téměř plný").

Nejvyšší stupeň vlastnosti lze také naznačiti opakováním slov: **king of kings** (king av kingz), král králů—to jest, nejvyšší král; **the book of books**, kniha knih,—to jest, bible; **bravest of the brave** (brejvest), nejstatečnější ze statečných a pod.

Dobře jest si pamatovati, že druhého stupně (komparativu) používati jest tenkráté, srovnáváme-li pouze **dvě** osoby nebo věci; třetího stupně (superlativu) používáme, srovnáváme-li více osob anebo věcí nežli dvě—tedy nejméně tři. Toto pravidlo platí v angličtině zrovna jako v češtině, ale v angličtině se proti němu velmi často hřeší. Mluvíme-li na příklad o dvou bratrech, tážeme se: **Který je starší? Which is the older?** (hwič iz dhe oulder), nikoli **oldest**. Kdo má jen dva syny, má staršího a mladšího syna, ale nemá žádného nejstaršího, ani nejmladšího. V angličtině však v obecné řeči velmi často, a někdy i u dobrých spisovatelů, bývá používáno třetího stupně, ač se mluví jenom o dvou osobách anebo věcech: **John is older than Charles, Jan je starší nežli Karel. Peter is the oldest** (pítr), Petr jest nejstarší. **Prices are much higher now than formerly** (prajsiz ár mač haj-r nau dhén form-ly), ceny jsou mnohem vyšší dnes nežli druhy. **To do good is the best religion** (reli'džn), činiti dobře jest nejlepší náboženství. **Life is our greatest possession** (lajf, poze'sn), život jest náš největší majetek.

Druhého i třetího stupně používá se někdy pouze pro důrazné vytknutí některé osoby nebo věci, ačkoli se při tom na nijaké srovnání nepomýšlí; tak na příklad: **the ruder and more barren lands** (rúdr, bérrn, léndz) znamená "drsnější a méně úrodné pozemky," to jest, pozemky nepřilíš úrodné, bez jakéhokoli přirovnání k jiným pozemkům, které jsou méně neúrodné.

XIII.

ČÍSLOVKY.

Číslovky nejsou zvláštní části řeči; jsou to jména přídavná i podstatná, ba i příslovky, kterými se množství určitě naznačuje.

Základní číslovky jsou přídavná jména, která udávají počet osob anebo věcí na otázku kolik? Jednotky od jedné do deseti v angličtině znějí: **one** (wan), **two** (tú), **three** (thrý), **four** (fór), **five** (fajv), **six**, **seven** (sevn), **eight** (ejt), **nine** (najn), **ten**.

Od jedenácti do dvaceti: **eleven** (ilev'n), **twelve**, **thirteen** (thrtýn), **fourteen**, **fifteen**, **sixteen**, **seventeen**, **eighteen**, **nineteen**, **twenty**.

Desítky od třiceti do devadesáti: **thirty** (th-rty), **forty**, **fifty**, **sixty**, **seventy**, **eighty**, **ninety**.

Dvacet jeden, dvacet dvě atd. zní v angličtině **twenty one**, **twenty two** atd.; dvacet pět zní **twenty five**, ač lze také říci **five and twenty**.

“Sto” je **one hundred** (handrd), dvě stě **two hundred** atd. Jako přídavné jméno zůstává beze změny: **five hundred men**, 500 mužův; ale také ho lze použiti jako jména podstatného, a tenkrát v množném čísle přibírá **-s** a podstatné jméno za ním jde ve druhém pádu s předložkou **of**: **hundreds of men**, sta mužů. Podobně i tisíc, **thousand** (thauznd), **million**, **million** (míljen), **billion**, **billion** (billjen) bývají někdy jména přídavná, jindy podstatná, právě jako **hundred**: **six million people**, šest milionů lidí; **millions of men**, miliony mužů. “**Billion**” v angličtině znamená pouze tisíc milionů; v Čechách **million** milionů. Americký **billion** jmenují v Čechách po francouzském způsobu miliardou.

Po číslovkách, které samy naznačují množné číslo, začasť ponechává se podstatné jméno v čísle jednotném, na příklad: **a three-foot rule**, strojstopové pravídko; **two dozen eggs**, dva tucty vajec; **a twenty year contract**, smlouva na dvacet let; **forty head of cattle**, čtyřicet kusů dobytka; **four pair socks** (pér sáks), čtyři páry punčoch.

Řadové číslovky naznačují místo v řadě na otázku kolikátý? “První” až “dvanáctý” znějí v angličtině: **first** (f-rst), **second** (sekénd), **third** (th-rd), **fourth**, **fifth**, **sixth**, **seventh**, **eighth**, **ninth** (najnth), **tenth**, **eleventh**, **twelfth**. “Třináctý” až “devatenáctý” tvoří se z číslovek základních příponou **th**: **thirteenth**, **fourteenth**, atd. Podobně tvoří se řadové číslovky ze jmen desítek, ale y dle známého pravidla mění se v **ie**: dvacátý je **twentieth** (twentyeth) a tak dále až k **ninetieth**; stý **one hundredth**, tisící **one thousandth**, miliontý **one millionth** atd.

Řadových číslovek používá se také jako podstatných jmen na označení zlomků: **one third** jest “jedna třetina,” **two thirds**, dvě třetiny; **one fiftieth**, jedna padesátina atd.

There are seven days in the week (wík). Týden má sedm dní.—**Twelve make a dozen**. Dvanáct činí tucet.—**I had to pay three dollars**. Musil jsem zaplatit tři dollary.—**There were forty-two vessels in the fleet** (flít). V tom válečném lod’sstvu byly čty-

rycet dvě lodi.—**Victor plays the first violin** (viktr). Viktor hraje první housle.—**Your friend is sitting in the fifth row** (rou). Váš přítel sedí v páté řadě.—**Eight is two thirds of twelve**. Osm jsou dvě třetiny dvanácti.

Násobné číslovky jsou **single**, jeden, po jednom; **double** (dabl) dvojitý, dvojité; **triple**, trojitý, trojité; **quadruple** (kvadrupl) čtyřité, čtvernásobný, atd. V češtině klademe násobné číslovky se jmény ve množném čísle, kde Angličan klade číslovky základní: **Our house has three doors**. Náš dům má troje dveře.—**This room has a double door**. Tento pokoj má dvojitě dveře (dveře o dvou křídlech).—**The boys came in single file** (fajl). Hoši přišli v řadě po jednom.—**A double row of policemen stood on guard**. Dvě řady policistů stály na stráži.—**A fourfold layer of chilled steel forms the door** (fourfould léjr, čild stýl). Čtvernásobná vrstva (čtyry vrstvy) kalené ocele tvoří dveře.—Některé z těchto číslovek bývají také příslovkami: **The cabman charged double** (khébmén čárdžd). Drožkář si počítal (jízdné) dvojnásob.—**His fear increased tenfold** (inkrýst', tenfould). Jeho strach vzrostl desateronásob (zdesateronásobil se).

Násobné příslovky jsou **once** (wans) jednou; **twice** (twajs) dvakrát. Třikrát, čtyřikrát atd je **three times**, **four times**, atd. Příslovka **thrice** (thrajs) třikrát, jest už zastaralá.—**I rang the bell twice** (réng). Dvakrát jsem zvonil.—**We die only once**. Umíráme jenom jednou.—Příslovka **once** bývá také neurčitou příslovkou času a znamená "jednou, kdysi, druhy." **Once we were rich, now we are poor** (ryč, půr). Kdysi jsme bývali bohatí, nyní jsme chudí.—**Once upon a time** (apan'). Za onoho času.

Podstatnými i přídavnými jmény bývají neurčité číslovky **all** (ól) všichni; **several** (several) několik; **few** (fjú) málo; **a few** několik, několik málo; **many** (meny) mnohý; **much** (mač) mnoho.

XIV.

PŘÍSLOVKY.

Příslovky, angl. **adverbs** (édverbz), jsou slova, která vymezují, určitěji vytykají význam slovesa: **she sings brilliantly** (briljently), ona zpívá skvěle, znamenitě.

Sloveso obyčejně znamená nějakou činnost, která může být konána rozmanitými způsoby—a kterak se koná, naznačuje se příslovkami. “Zpívati” na příklad lze dobře nebo špatně a za různých okolností, a tyto různé způsoby zpívání označují se příslovkami nebo příslovečným určením (někdy také celou větou). Na příklad ve větě **She sang here yesterday for an hour with great applause** (séng hýr jest-rděj for en aur widh grejt eplóz’), “ona zde zpívala včera hodinu za velikého potlesku,” máme čtvero určení, za jakých okolností činnost slovesem naznačená (zpěv) se dala: místo označeno jest jediným slovem příslovkou **here**, zde; čas, kdy se zpívalo, označen slovesem **yesterday**, včera; čas, jak dlouho zpěv trval, naznačen rčením, frází **for an hour**, hodinu; a konečně způsob jak, označen rčením **with great applause**, za velikého potlesku.

Příslovky tedy vymezují význam slovesa. Některé příslovky a sice pouze ty, jež naznačují míru nebo stupeň, vymezují také význam přídavných jmen anebo jiných příslovek. Vlastnost přídavným jménem označená může se jeviti v různých stupních, a ty se vyslovují příslovkou: **good** (gud), dobrý; **very good**, velmi dobrý. Podobně věc se má také s příslovkami: **wisely** (wajzly), moudře; **very wisely**, velice moudře. Takové příslovky ovšem jsou jenom nečetné; většina příslovek, devadesát devět procent všech, označuje vlastnost na otázku “jak?” a ty vymezují toliko význam časoslov.

Dle svého významu příslovky dělí se v několik tříd. Místo na otázku kde? značí příslovky: **here** (hýr), zde; **there** (dhér), tam; **where** (hwer), kde; **near** (nýr), blízko; **above** (ebav’), nahore; **below** (bilou’), dole.

Směr na otázku kam? naznačují **hither** (hith-r), sem; **thither**, tam; **whither**, kam? Ale tato slova dnes už lze najíti toliko v bibli a v knihách; v obecné řeči nahražují je příslovky místa: **here** znamená tedy nejen “zde,” ale také “sem”: **come here**, pojď sem; podobně: **don’t go there**, nechod tam.

Také příslovky značící směr na otázku odkud? již zastaraly a v obecné řeči se jich neužívá. Místo **hence** (hens), odtud, říká se **from here**; místo **thence** (thens), odtamtud, říká se **from there**.

Čas přítomný značí příslovky **now** (nau), nyní; **to-day** (tu-děj'), dnes; **instantly** (instěntly), hned, okamžitě; **still**, ještě, posud; **presently**, hned.

Minulý čas naznačují: **before** (bifor'), dříve; **heretofore** (hýrtufor'), až dosud, druhdy, dříve; **hitherto** (hidh-rtu), až dosud, dříve; **already** (ólre'dy), již, už (v angličtině však se tohoto slova používá velice zřídka; v češtině "už" jest velice hojné, ale v angličtině většinou obsažen jest smysl jeho ve slovese: už jdu, **I am coming**; on už je tu, **he is here**; (he has come); **once** (wans), jednou, kdysi (to jest, v době minulé, jinak neurčitě); **yesterday**, včera.

Budoucí čas naznačují: **hereafter** (hýréftr), na příště; **afterwards** (éftrw-rds), později; **soon** (sún), brzy; **henceforth** (hens-forth), od nynějška; **immediately** (imí'dyety), okamžitě, hned poté; **to-morrow** (tumár'ou), zítra; **no more** (nou mór), nikdy víc, nikdy již.

Trvání neb opětování děje naznačují **always** (ólwejz), vždy; **often** (óf'n), často; **seldom** (seldm), zřídka; **rarely** (rérly), zřídka, vzácně; **never** (nevr), nikdy; **occasionally** (akhej'ženely), časem, ob čas, někdy; **frequently** (frýkwently), často; **continually** (khonty'ňuely), trvale, ustavičně; **again** (egen'), zase; **once**, jednou; **twice** (twajz), dvakrát; **daily** (dejly), denně; **monthly** (manthly), měsíčně; **annually** (éňuely), ročně.

Stupeň anebo míru naznačují příslovky: **much** (mač), mnoho; **little** (litl), málo; **very**, velice; **far** (fár), daleko; **exceedingly** (eksí'dyngly), nad míru, neobyčejně; **more**, více; **most**, nejvíce; **enough** (inaf'), dost; **exactly** (egzé'ktly), přesně; **perfectly**, dokonale; **truly**, pravdivě, v pravdě; **just** (džast), zrovna; **hardly** sotva; **gradually** (grédžuely), pomenáhlu; **too** (tů), také a pod.

Důležité jsou také příslovky srovnávací: **so** (sou), tak; **as** (éz), jako; **than** (dhén), než; **the—the**, čím—tím; **too** (tů), příliš.

So původně bylo zájmeno ukazovací ve smyslu "tam," a do dneš užívá se ho ve smyslu "tak," "z té příčiny." Vedle toho je také srovnávací příslovkou: **it was so dark that we could see nothing** (waz dárk, khud, nathing): bylo tak tma, že jsme ničeho neviděli. Původní smysl pozorovati lze ve větě: **he ran with all his might, and so was first** (rén, ól, majt, f-rst), on běžel vši silou a tak byl první.

As povstalo stažením z "all-so" a má tudíž v podstatě stejný smysl jako **so**, "tak." Vedle toho však má také význam zájmený "jak," "jako": **as brave as a lion** (éz brejv éz e lájen), tak statečný jako lev; **brave as a lion**, statečný jako lev; **as far as we can see** doslovně: tak daleko, jak můžeme vidět; česky: až kam dohlédneme; **as two is to one, so is twelve to six** (tû, wan, twelv), jako dvě se mají k jedné, tak má se dvanáct k šesti.

Than jde za druhým stupněm přídavných jmen; **he is stronger than you**, on je silnější než vy.

The—the používá se jen před komparativy: **the more, the better**, čím více, tím lépe

Víru nebo jistotu naznačují příslovky: **certainly** (s-rt'nly), jistě; **surely** (šúrly), jistě; **truly**, pravdivě; **undoubtedly** (an-dau'tedly), nepochybně; **positively** (pazitivly), jistě, určitě; **indeed** (indýd'), skutečně, v skutku, opravdu; **yes**, ano; a různé fráze jako **of course** (av khors), ovšem, přirozeně; **just so**, právě tak; **beyond all doubt** (bijánd' ól daut), nade všechnu pochybnost.

Nevíru nebo nejistotu naznačují **not** (nat), ne; **no** (nou), ne (v odpovědi) a podobné fráze: **not at all**, docela ne, vůbec ne; **by no means** (baj nou mínz), nikterak ne; **not in the least**, ani v nejmenším ne. Pravděpodobnost anebo nejistotu naznačují **perhaps** (p-rhéps'), snad, možná; **probably** (prabebly), pravdě podobně; **possibly** (passibly), možná; **maybe** (mėjbí), možná, snad.

Příčinu a účinek naznačují **therefore** (dhérfor), proto, tudíž; **wherefore** (hwerfor), pročez; **why** (hway), proč; **hence** (hens), tudíž; **thus** (dhas), takto.

Jakost anebo způsob naznačuje většina příslovek. Takové jsou **well**, dobře; **ill**, špatně; **wisely** (wajzly), moudře; **bravely** (brejvly), statečně; **foolishly** (fúlišly), hloupě atd.

Příslovky tříd dřív uvedených lze všechny vypočítati, ale u příslovek označujících jakost a způsob není to možná, poněvadž ty zahrnují devadesát devět procent všech. Každý ví, že určitou činnost lze konati přerozmanitým způsobem; tak na příklad pohyb může se díti rychle, volně, zdlouhavě, stále, prudce, náhle, přímo atd.

Příslovky tvoří se dnes v angličtině skorem výhradně jen příponou **-ly**, která odpovídá českému **-ě**. Touto příponou tvořiti lze příslovky z přídavných jmen, z přičestí a z podstatných jmen. Hlavně ovšem ze jmen přídavných: **honest** (ánest), poctivý—**honestly** (ánestly), poctivě; **wise**, moudrý—**wisely**, moudře; **careful** (khérful), opatrný—**carefully**, opatrně; **hopeless** (houples), beznadějný—**hopelessly**, beznadějně.

Jména, končící na **-le**, změní tuto koncovku v **-ly**: **gentle** (džentl), něžný, zdvořilý, dobrácký—**gently**, něžně; **probable**, pravdě podobný—**probably**, pravdě podobně.

Jména končící prostým **-y**, mění je v **i**: **happy**, št'astný, blažený—**happily**, št'astně, blaženě; ale **gay** (gėj), veselý, **gayly**, vesele.

Stupňování příslovek.

Některé příslovky jsou takového významu, že se stupňovati nedají; takové jsou na příklad: **now**, **then**, **never**, **secondly**, **infinitely**. Ale kde význam stupňování dovoluje, příslovky stupňují se stejným způsobem jako jména přídavná; tedy buďto příponami **-er**, **-est**; anebo pomocí příslovek **more**, **most**. Tak na příklad: **soon** (sún), brzy, **sooner**, **soonest**; **often**, často, **oftener**, **oftenest**; **pleasantly** (plezently), příjemně, **more pleasantly**, **most pleasantly**.

Příslovky jsou z pravidla delší nežli přídavná jména a z té příčiny jenom vřídka kdy lze je stupňovati příponami **-er**, **-est**.

Některé nečetné příslovky shodují se s nepravidelnými jmény přídavnými: **well**, dobře, **better**, lépe, **best**, nejlépe; **badly** neb **ill**, špatně, **worse**, hůře, **worst**, nejhůře; **much**, mnoho, **more**, více, **most**, nejvíce.

XV.

PŘEDLOŽKY.

Předložky—jak už jméno samo naznačuje—jsou slova, která se kladou před podstatná jména, aby s nimi určitěji vymezovala smysl slovesa.

Příklad: **Send the parcel to town, in the evening, by a boy** (pársl, taun, ívnyng). Pošli ten balík do města na večer po chlapci. Zde činnost vyslovená slovesem "pošli" jest určitěji vy-

mezena trojím příslovecným určením: do města (kam), na večer (kdy) a po chlapci (jak). Slova: do, na, po: v angličtině **to, in, by**, která jdou před podstatnými jmény, jsou předložky.

Předložka z pravidla stojí mezi slovesem a jménem: **come to the house**, pojd' do domu. Ale zkracováním vět stává se v angličtině zrovna jako v češtině, že předložka ocitne se mezi dvěma jmény: **we went from house to house**. šli jsme od domu k domu.

Předložky arci stávají také před zájmeny, ba i přede jmény přídavnými i před příslovkami, které podstatná jména nahražují. Ve rčení **until now**, až do nynějška příslovka "now" nahražuje podstatné jméno "the present time." Podobně říkáme **for ever**, na vždy, **at last**, naposledy, konečně; **in all**, celkem; **in brief** (brýf), krátce řečeno atd.

Předložky pádové.

Anglická řeč, jak známo, jest velice chuda příponami. Podstatné jméno v angličtině má ve skutečnosti jenom dvě formy pádové: nominativ (pád jmenovací) a possessiv (pád přivlastňovací): **boy**, hoch; **boy's**, hochův, hochova, hochovd. Akkusativ, pád předmětný, je stejný s nominativem: **I see a boy**, vidím hochu. Ale čeština má pádů sedm; mimo nominativ, akkusativ a vokativ, které v angličtině jsou stejny, má ještě genitiv (2. pád, rodový neb druhový na otázku čí, čeho, koho?); dativ (3. pád, na otázku komu, čemu?); lokativ (6. pád, místní, i v češtině jenom s předložkou) a instrumentál (7. pád, na otázku kým, čím?). Pro tyto pády angličina nemá zvláštních tvarův i jest nucena nahražovati je předložkami, kterým říkáme předložky pádové. Jsou to hlavně **of, to, for, from, by, with** (av, tu, for, fram, baj, widh). Z těchto nejdůležitější jest předložka **of**.

Předložka of.

Předložka **of** (vyslovuj av) v angličtině nahražuje druhý pád, genitiv, jiných jazyků. Ba za časté nahražuje i vlastní anglický pád přivlastňovací, který se vyskytá jen u malého počtu jmen.

Pád přivlastňovací čili possessiv v angličtině tvoří se příponou **'s** a vyskytá se jenom u jmen osob, zvířat a některých zosobněných věcí. Tak na příklad lze říci: **John's occupation** (džáns akjupejšn), Janovo povolání; **the farmer's wife**, farmerova žena; **the lion's mane** (dhe lájens mejn), lví hřívá; **nature's voice**,

hlas přírody; **the law's delay** (lóz dyléj'), práva odklady. Končí-li jméno sykavkou, nepíše se **s**, ale vysloví se: **Jones' wife** (džounsiz wajf), Jonesova manželka.

Ale v jiných případech nelze tohoto způsobu použít, a tu si angličtina pomáhá předložkou **of**. "Cena knihy" v angličtině je **the price of the book**, nikdy ne "the book's price." Podobně "střecha domu" je **the roof of the house** (rúf), nikdy ne "the house's roof."

Předložka **of** naznačuje celou řadu různých vztahů, které však všechny lze odvoditi z jednoho pramene. Původní smysl této předložky byl "od," naznačovala, co jest odloučeno od, co vychází z něčeho—a z toho se snadno vyvinul dnešní význam: co náleží k něčemu, co se týká něčeho.

Ve smyslu dělivém **of** naznačuje vztah části k celku: **the wing of the eagle** (ígl), křídlo orla (česky také: orlí, neb orlovo); **the walls of the town** (wólz, taun), hradby města, hradby městské, **the banks of the river** (bénks, ryvr), břehy řeky, břehy říční.

Každý složitý předmět můžeme si představit jako složen z částí. Dům na příklad má své základy, zdi, střechu, dvéře, okna, jízdby a tak dále—to jsou vesměs jeho části. Vytýkáme-li kteroukoli z nich zvláště jako jeho část, označujeme předložkou **of**, že patří k domu: **the roof of the house**, střecha domu.

Podobným způsobem pravíme: **the army of Great Britain** (ármy, Britn), armáda Veliké Británie; **the children of the family** (fémily), děti té rodiny; **the property of the corporation** (prap-rty, khorporej'sn), majetek společnosti.

Dle téhož pravidla předložkou "of" naznačujeme zlomky nebo dělení celku na části: **a third of the proceeds** (prousídz), třetina výtěžku; **few of them**, málokterí z nich; **one ninth of the remainder** (rymej'n'dr), jedna devítina zbytku.

Z téže příčiny jména přídavná, která naznačují plnost nebo prázdnotu, bývají následována předložkou **of**: **full of hope** (houp), pln naděje; **a pitcher full of water** (pičr), džbán plný vody; **destitute of money** (destytjtút), bez peněz.

Druhý hlavní význam předložky **of**: předložka **of** spojuje abstraktní, odtažitou vlastnost se jménem konkrétní osoby nebo věci. Na příklad: **the strength of the lion** (strenth), síla lva,

síla lví; **the lightness of air** (lajtness, ér), lehkost vzduchu; **the temper of steel** (tempr, stýl), tvrdost ocele.

Zde pohlížíme na složitý čili srostitý, konkrétní předmět jako na souhrn určitých vlastností, kterých však nelze od něho odloučiti leč pouze v mysli. Mluvíme na příklad o délce látky, jizby a pod., ale délku od ostatních rozměrů nemůžeme odloučit. Podobně nemůžeme oddělit váhu, barvu, ani cenu zlata od ostatních jeho vlastností. Takovým vlastnostem říkáme abstraktní, odtažitě, pomyslné; vytýkáme-li kteroukoli z nich zvláště, spojujeme ji se jménem konkrétním předložkou **of**, která tu zase nahraňuje český druhý pád, genitiv: **the sweetness of honey** (swítness, hany), sladkost medu; **the shape of the mountain** (šejp, maunt'n), tvar hory; **the color of the snow** (khalr, snou), barva sněhu.

Jindy zase předložka **of** se svým podstatným jménem prostě nahraňuje přídavné jméno na otázku jaký? Na příklad **a crown of gold** (kraun av gould) je "zlatá koruna," doslovně: koruna ze zlata; smysl je týž, jako bychom řekli **a golden crown**. Podobně **a pearl of great price** (perl, prajs) je "perla velké ceny," tedy drahocenná; **a man of courage** (kharydž) je "statečný muž," doslovně: muž statečnosti, to jest, plný statečnosti.

I podstatná jména, která určují jiná jména a obyčejně bývají prostě stavěna vedle (apposition), někdy bývají uváděna předložkou **of**: **the city of Prague** (prág, prejg), město Praha; **a monster of a man** (manstr), člověk obluda; **the crime of murder** (krajm av m-rd-r), zločin vraždy.

Předložka **of** následuje po slovesech, jejichž činnost vzniká z určitého podnětu, který se pak stává jejich předmětem: **to sing of . . .** znamená "zpívati o něčem"; to jest, o tom, z čeho zpěv vyplynul; podobně **tell me truly what you think of him**, povězte mi pravdivě, co si o něm myslíte.

Původní smysl předložky **of**, od, ze, nalézáme ve frázích: **to ask a favor of . . .** (ésk, fejvr), žádati službu od . . .; **to cure a man of . . .** vyléčiti člověka z . . .

Předložka **to**.

Předložka **to** (vyslov: tu) původně značí směr k někomu, něčemu a česky vykládá se tedy: do, k, ke, ku. Její protivou jest

from (fram), od. Angličanům však nezřídka prostě nahrazuje náš třetí pád, dativ, na otázku komu, čemu? **He went to the house**, šel k domu, do domu; **leave that to me**, ponechte to mně; **to arms** (ármz), do zbraně!

Předložka **to** jde tudíž za slovesy, která naznačují přiblížení se k předmětu neb ukazování určitým směrem, jako jsou **listen** (lisn), naslouchati; **give**, dávatí, **tell**, vyprávěti; **show** (šóu), ukazovati; **object** (abdžekt'), namítati; **impute** (impjút'), přičítati a pod. Rovněž i po přídavných jménech jako **true** (trů), věrný komu; **known** (nóun), známý, **unknown** (announ), neznámý komu atd.

XVI.

PŘEDLOŽKY PÁDOVÉ.

Předložka **for**.

Předložka **for** má významy mnohem rozmanitější. Původní její smysl byl "před," ale z toho se vyvinula řada odchylných významů, takže původní smysl začasté docela se ztrácí.

Hlavní význam této předložky je směr, účel, cíl, prospěch; česky "pro," nebo "za."

Some toil for money, others for fame (tójl, fejm), "Někteří pracují za peníze, jiní pro slávu," to jest: jedněm jsou cílem peníze, jiným sláva.—**They set out for their home** (houm), "Vyšli se na cestu domů" (doslovně: za svým domovem).—**Every one for himself**. "Jeden každý sám pro sebe."—**The sabbath was made for man** (sébeth), "Neděle byla učiněna pro člověka."—**For Christ's sake** (krajsts sejk), "Pro Krista pána!"

Tento smysl vyniká silněji, stojí-li proti předložce **for**, "pro, za," předložka opačného smyslu **against** (egenst'), "proti."—**For the constitution and against the king** (khanstytjú'sn), "Pro ústavu a proti králi."—**The socialists fight for the interests of the working class against both old parties** (soušelistst, w-rking, pártыз), "Socialisté bojují za zájmy pracující třídy proti oběma starým stranám."

For s podstatným jménem a infinitivem nahrazuje někdy celou větu: **For a poor man to save anything from his wages, is almost impossible** (enything, wejdziz, ólmoust, impá'sibl), "Aby

chudák ušetřil vůbec něco ze své mzdy, je skorem nemožno.”

Z původního významu předložky snadno plyne významu příčinný, česky pro: **He was beheaded for treason** (bihe'dyd, trýzn), “Byl popraven pro zradu.”—**The young man was decorated for bravery** (dekorejtyd), “Mladý muž byl poctěn odznakem. (dekorován) pro statečnost.”—**He could not act for fear** (khud, ékt, fír), “On nemohl nic dělati (jednati) pro strach.” **Bohemia is famous for its glass** (bohý'mia, fejmes, gléss), “Čechy jsou proslulé svým sklem” (doslovně: pro své sklo). **The woods in the neighborhood of Chicago are frequented for their mushrooms** (wudz, nejbrhud, frýkwented, mašrúmz), “Lesy v okolí Chicaga bývají navštěvovány pro své houby.”

Výměnu nebo náhradu předložka **for** značí ve rčeních: **six for a nickel** (nykl), šest za pěták; **a kingdom for a horse**, království za koně; **tit for tat** (tyt for tét), veta za vetu; **line for line** (lajn), řádka k řádce.

Přirovnání naznačuje se touto předložkou ve frázích: **He is tall for his years**, “Jest vysoký na svá léta”; **We took him for his brother** (tuk); “Měli jsme jej za jeho bratra”; doslovně: vzali jsme jej.

For mívá také význam českého “přes” a německého “trotz,” které mnozí Čechové špatně překládají “na vzdor.” Týž smysl mají v angličtině **notwithstanding** (natwithsténding) a **in spite of** (in spajt av). **For all his wealth he was not content** (welth, éhantent'), “Přese všechno své bohatství nebyl spokojen”; **for all that**, přes to přese všechno.

V uvedených významech **for** pravidelně následuje po určitých slovesech i jménech podstatných a přídavných. Tak na příklad **for** jde za slovesy: **to care** (khér), starati se o koho nebo co, dbáti o koho, co; **pay** (péj), platiti za koho, co; **work**, pracovati pro koho, co; **answer** (énsr), odpovídati za koho, co; **sail**, vyplouti do a pod. **She does not care for him**, “Ona o něho nedbá,” to jest nemá ho ráda, jest vůči němu lhostejna. **He works for a railroad** (rejlroud), “On pracuje pro dráhu.” **He works for two dollars a day**, “Pracuje za dva dollary denně.” **You must pay for this**, “Za tohle musíte zaplatit.” **Miss Destinn sailed for London this morning**, “Slečna Destinnová odplula dnes ráno do Londýna.”

For jde za přídavnými jmény: **good**, dobrý pro něco; **thankful**, vděčný za něco; **prepared** (prypěrd'), připravený na něco; za podstatnými jmény: **occasion** (akhej'žn), příležitost k něčemu; **esteem** (estým'), vážnost ke komu; **design** (dyzajn'), kresba, plán k něčemu a pod.

Předložka **from**.

From (fram) má smysl českého "od," někdy také "z, ze." Znamená: pryč od, počínaje od; tak ku příkladu **from door to door** (dór), ode dveří ke dveřím; **from earth to heaven** (-rth, hev'n), od země do nebe; **far from home**, daleko od domova.

Původně označovala jen místo, ale dnes používá se jí také jinak, ač dosud bývá znáti její původní význam: směr pryč od někud. Označuje také čas: **from morning to noon** (nūn), od rána do poledne; **from my youth up** (júth, ap), od mého mládí; **from age to age** (ejdž), od věku k věku; **from year to year**, rok od roku. **We keep open from nine in the morning till six at night**, máme otevřeno od devíti ráno až do šesti večer.

Cokoliv označuje pramen, původ anebo počátek, může býti uvedeno touto předložkou. **He rose from the ranks** (rouz, rénk's), on se povznesl ze řad prostých (lidí nebo vojáků).—**The unhappy woman was snatched from the flames** (sněčt, flejmz), nešťastná žena byla vyrvána z plamenů.—**We must probe the story from first to last** (proub, stoury), musíme prozkoumati to povídání od začátku do konce.—**I have it from my brother**, mám to od svého bratra.—**Here is a receipt from the treasurer** (rysít', trežurer), zde je stvrzenka od pokladníka.

Ve smyslu "pryč od," "z, ze": **He fled from the city**, utekl z města.—**Our neighbors have returned from the old country** (nejbrz, ryt-rn'd), naši sousedé se vrátili ze staré vlasti.—**He was absent from the meeting** (ébsent, mítyng), nebyl ve schůzi; doslovně: byl nepřítomen od schůze.

Osvobození, zbavení čeho, také se naznačuje touto předložkou: **We are free from care now**, jsme nyní prosti (zbaveni) starosti.—**She released him from his promise**, (rylíst', prámis), ona jej zprostila jeho slibu.

Také pohnutku a příčinu tato předložka naznačuje jako původ jednání: **from gratitude**, z vděčnosti; **from fear**, ze strachu.

Předložka by.

Předložka **by** (baj) původně naznačuje místo "u," "vedle," "podle," "blízko." **He sat by the river** (sét), seděl u řeky; **by the tree**, u stromu.

Z tohoto původního smyslu vyvinuly se jiné významy, na př. ochrana, pomoc: **Stand by me**, stůj při mně (chraň mne, bud' se mnou).

Velmi často tato předložka naznačuje příčinu, nástroj, prostředníka, a nahrazuje tudíž náš český sedmý pád, instrumentál, hlavně po trpných slovesech, kde činnost vychází od osob. **He was tried by a jury of twelve men** (trájd, džúry), byl souzen porotou dvanácti mužů.—**Our schools are maintained by the public skúls**, méntejnd', pablik), naše školy jsou vydržovány veřejností.—**Five men were discharged by the boss** (dysčárdžd', bós), pět mužů bylo bossem propuštěno.

Po slovech vyjadřujících měření předložka **by** jde proto, že věci měřené kladou se vedle sebe: **greater by half** (héf), větší o polovici. **Measure your desires by your fortunes, not your fortunes by your desires** (mežr, dyzajrz', forč-nz), Měřte svá přání dle svých statků, ne své statky dle svých přání.—**Sugar is sold by the pound** (šugr, sould, pauní), cukr se prodává na libry; **by the ounce** (auns), na unce.

Původní smysl probleskuje také ve frázích značících třídění: **one by one**, jeden za druhým, druh za druhem; **to do things by halves** (hévz), dělati věci na polovičky, polovičatě.

I v určeních času znáti je původní význam: **By this time they are far away**, touto dobou jsou již hodně daleko; **by sunrise**, o východu slunce.

Předložky **by** se používá při zapřísahání; na soudu svědek přísahá **by the ever living God**, při věčně živém bohu; mohamedán **by the beard of the prophet**, při bradě prorokově; v obecné mluvě slýcháme: **by gosh** (baj gáš), **by George** atd.

Předložka with.

Tato předložka původně naznačuje směr k něčemu a z toho plynoucí spojení; rovná se tedy českému "s, se." Znamená tedy přede vším hlavně společnost, sdružení.

He traveled with me for some days (trévd). Cestoval se mnou po několik dní.—Come with me, Pojd' se mnou.—I work with him. Já pracuji s ním.—His servant was with him. Jeho služba byl s ním.

Z toho plyne, že tato předložka velmi často uvádí nástroj, kterým se co dělá; a nahraňuje tudíž český sedmý pád, instrumentál, na otázku čím?

I write with a pen, he writes with a pencil (pensl), Já píši pérem, on píše tužkou.—Our streets are paved with asphalt (pejvd, ésfelt). Naše ulice dlážděny jsou asfaltem.—The farmer planted his field with corn (plénted, fíld). Farmer osázal své pole kukuřicí.

Osobní činitel uvádí se předložkou by, věcný nástroj předložkou with: The field was dug by the laborer with his spade (dag, lejberer, spejd). Pole byla překopáno od dělníka rýčem.—The striker was hit by the policeman with a club (strajkr, polísmen, klab). Stávkář byl udeřen od policajta klackem.

XVII.

PŘEDLOŽKY MÍSTA,

Svrchu uvedli jsme tak zvané předložky pádové, to jest, takové, jež Angličanům nahraňují nedostatek přípon. Jiné předložky prostě určitěji naznačují místo, čas atd., kde ani v českém jazyku pády nedostačují, a kde i Čechovi bývá nutno použití předložek.

Místo na otázku kde? naznačují předložky in, v, ve; on (an), na; at (ét), u, ve; near (nýr), blízko, u; by, vedle, u.

Hlavní předložkou, která označuje místo, kde osoba nebo věc v klidu trvá, jest in, česky v, ve. A jakkoli mívá různé významy, původní smysl bývá vždycky patrný. He is in the house. On jest v domě.—We live in Chicago (liv, šiká'go). Bydlíme v Chicagu.—I was born in Bohemia. Narodil jsem se v Čechách.—I read this in the Spravedlnost (red). Tohle jsem četl ve Spravedlnosti.—John works in a shoe factory (šů féktery). Jan pracuje v továrně na obuv.

V přeneseném smyslu: **in summer** (samr), v letě; **in deep slumber** (dýp slambr), ve hlubokém spánku; **in the power of the enemy** (paur), v moci nepřítele; **in joy and in sorrow** (džój, sárrou), v radosti i v žalosti.

Původní smysl znáti jest i ve frázích: **in fact** (fékt), ve skutečnosti, skutečně, ba; **in truth** (trúth), v pravdě; **in vain** (vejn), marně, nadarmo; **in all** (ól), celkem.

Předložka **on** vlastně náleží mezi ty, které značí místo i směr, ale pokud jde o místo, znamená "na," "na povrchu." **The book is on the table** (tejbl). Kniha jest na stole.

Předložka **at** znamená "u," "blízko," "vedle"; **at the house**, u domu, vedle domu—někdy však také "v domě," tak že její smysl bývá neurčitý. Od předložky **in** liší se tím, že **in** obyčejně uvádí rozsáhlejší předměty a pojmy, ve kterých něco jest úplně obsaženo, kdežto **at** uvádí předměty nebo pojmy omezenější. Dle toho říkáme na příklad **at the fountain** (fountn), u fontány, u pramene; **at the monument** (manjument), u pomníku; ale: **in America**, v Americe; **in the city**, ve městě. V některých rčeních lze použiti té neb oné předložky: **at school** anebo **in school**, ve škole; **at church** aneb **in church** (č-rč), v kostele; vždycky však se říká jen **at home** (houm), doma (doslovně: v domově).

At naznačuje také určitý bod časový: **at the stroke of nine** (strouk), rázem deváté hodiny (doslovně: při úderu devíti); **at noon** (nún), o polednách; **at midnight** (midnajt), o půlnoci; **at present** (preznt), přítomné doby.

Směr naznačuje **at** ve rčeních: **to fire at** (fajr), střeliti na co; **to glance at** (gléns), nahlédnouti na co; **to laugh at** (léf), smáti se čemu; **to wonder at**, diviti se čemu; **to bark at** (bárk), štěkati na co; **to work at**, pracovati na čem; **to get at**, dostati se na koho, co.

Anglickému jazyku vlastní čili idiomatická jsou tato rčení: **We are at peace with all the world** (pís, w-rld). Jsme v míru s celým světem; podobně **at war**, ve vojně.—**The children are at play**. Děti jsou ve hře—hrají si. Podobně: **at the price of**, za cenu čeho; **at hand**, po ruce, při ruce; **at an end**, u konce; **at best**, při nejlepším, za nejlepších okolností; **at liberty**, na svobodě; **at all**, vůbec, **not at all**, docela ne; **at fault** (fólt), v chybě, vinen.

Pohyb a směr značí hlavně předložka **to**, **k**, **ke**, **ku**, **do**; o té promluveno bylo v odstavci o předložkách pádových. Určitěji směr dovnitř naznačuje složená předložka **into** (intu), jak lze seznati z těchto příkladů:

Go into the house, Jdi do domu. **Look into a book**, Podívej se do knihy. **He was led into error**, Byl uveden v omyl. Zejména vyskytá se tato předložka po slovesech, která označují změnu stavu, jako jsou **fall** (fól), upadnouti v něco; **lead** (líd), vésti k něčemu; **bring**, přinést, přivést k něčemu; **change** (čejndž), změnit v něco; **convert** (khanvert'), obrátit v něco, předělati v něco; **grow**, vyrůst v něco. Na příklad: **He fell into a fever** (fívr). Upadl v horečku.

Předložka **toward**, **towards** (tou-rd, tou-rdz) znamená "směrem ku." **Look toward the east**. Dívej se směrem k východu.—**The army advanced towards Prague** (ármy, edvénst'). Vojsko postoupilo směrem ku Praze.

Směr pryč od naznačuje předložka **from**, o které již bylo promluveno.

Místo i směr označuje celá řada předložek.

Předložka **on** ve smyslu českého "na" značí stav klidu, oporou; oporu; jakož i směr: **on the ground** (graund), na zemi; **on the table**, na stole; **on the sea** (sí), na moři; **on the coast** (khoust), na pobřeží. Ve rčení **Prague is situated on the Moldau** (sičuejted), Praha leží na řece Vltavě, pozorujeme už jistou odchylku od přesného smyslu polohy. Směr: **The rain falls on the earth**. Déšť padá na zemi.—**We rushed on deck** (rašť), Vyběhli jsme na palubu.

Ostatní významy této předložky odvozeny jsou z těchto dvou hlavních: **depend on me** (dypend'), spoléhejte na mne, značí podporu. Odvozený jest význam předložky ve rčeních: **He plays on the violin** (vajolin). On hraje na housle.—**He dined on fish** (dajnd). Měl k obědu ryby—doslovně: obědval na rybách. Angličtině vlastní jsou rčení **to gaze on** (gejz), upřeně dívat se na něco; **to prevail on** (pryvejl'), přemluvit koho; **to insist on** (insist'), státi na čem, naléhati na co; **to reflect on** (ryflect'), uvažovati o čem; **to comment on** (khoment'), činiti poznámky, promlouvati o čem; **to dote on** (dout), míti něco až pošetile rád;

to trespass on a man's good nature (trespes), hřešiti na něčí dobrotu—zneužívatí něčí dobroty.

Čas označuje tato předložka ve rčeních **on Monday** (manděj), v pondělí; **on that night**, té noci; **on that occasion** (akhej'žn), o té příležitosti.

Vztah označují rčení jako **a work on politics, on finance, on music** (phalityks, finéns', mjúzík), spis o politice, o financích, o hudbě; **to speak on the terms of peace**, mluvit o podmínkách míru.

Oposici značí rčení **to declare, make war on** (dyklér'), vypověděti, vésti válku proti komu.

Předložka **on** vyskytuje se v četných úslovích jako:

The house is on fire. Dům jest v plamenech.—**He can shoot a swallow on the wing** (šút, swalou). Zastřelí vlaštovku v letu—doslovně: **on** může střílet vlaštovku na křídle; **on a sudden** (sadrn), náhle; **on a large scale** (skejl), ve velkém; **on my honor** (ánr), na mou čest; **on the part of**, se strany koho.

“Viděti jsem ho na ulici” zní anglicky **I saw him in the street, nikoli on the street.**

Opakem předložky **on** jest předložka **off**, “pryč od.” Je to jiná forma předložky **of** (av), ale vyslovuje se, jak se píše “off.” Znamená vzdálenost: **two miles off this town**, dvě míle od tohoto města; **the ship was off the port**, lod' byla pryč od přístavu; **he is off his head**, je pomaten—doslovně: pryč od své hlavy. Velmi často **off** je příslovkou a vyskytá se po slovesech jako **get off**, dostatí se pryč, sestoupiti atd.; **break off**, ulomiti něco, přerušiti; **be off**, odejíti; **drive off**, odehnati, odjeti; **keep off**, brániti, zdržovati se; **keep off the grass**, nechod'te na trávu—doslovně: držte se pryč od trávy; **pay off**, vyplatit docela. Zkrácená jsou rčení: **he is well off**, vede se mu dobře; **he is badly off**, vede se mu špatně.

Předložka **upon** (apan') má týž smysl jako **on** a lze jí skorem ve všech případech místo ní použiti. Ale pouze **on** používá se ve rčeních jako **we have a meeting on Thursday** (th-rsděj), máme schůzi ve čtvrtek; **he plays on the flute** (flút), hraje na flétnu.

Předložka **before** (bifor') znamená “před” bez ohledu na blízkost anebo vzdálenost; **before the door**, přede dveřmi, přede dveře; **before him**, před ním, před něho. V přeneseném smyslu značí

přednost. Čas označuje ve rčeních jako **before long**, za nedlouho; **before day**; **before age**.

Opakem uvedené předložky jest **after** (éftr), česky "za." Tato značí opak ve všech třech významech: "za," v zadu na místě; menší důstojnost; i v určení času. **I came after him** znamená "Přišel jsem za ním," tedy později než on—nebo také proto, že ho hledám. Známo jest heslo Ludvíka XIV., krále francouzského: **After us, the deluge** (deljudž), Po nás (at' přijde) potopa.

Předložka **after** jde za časoslovy, která značí stíhání, pátrání, touhu po něčem: **to follow after**, jíti za kým; **to search after** (s-rč), pátrati po kom, po čem; **to hunger and thirst after**, hladověti a žízni po čem; **to long after**, toužiti po čem. Také značívá napodobení: **after Mucha**, podle Muchy (kresleno); **to name after**, pojmenovati po kom.

Předložka **behind** (bihajnd') znamená "za," vzadu za čím, v pozadí čeho: **behind the scenes** (síns), za kulisami, za jevištěm; **behind the back**, za zády. Jako příslovka znamená "vzadu," "do zadu"; **to stay behind**, zůstatí vzadu, opozditi se; **to walk behind**, jíti vzadu; **to look behind**, hleděti do zadu, ohlédnouti se.

Předložka **between** (bitwín') znamená "mezi," jde-li o označení prostory nebo předmětu, který dva předměty odděluje od sebe: **nothing can come between us**, nic nemůže přijít mezi nás; **between you and me**, mezi mnou a tebou, mezi námi; **between decks**, mezi palubami; **between the devil and the deep sea**, mezi ďáblem a hlubokým mořem (příslví, které naznačuje, že člověk nemá výběru). O každé situaci, shodě, styku, protivě, rozdílu, přátelství, sporu a pod. mezi dvěma stranama lze použítí této předložky; **difference between**, rozdíl mezi; **friendship between** přátelství mezi (dvěma osobami).

Předložka **among** (enuang') neb **amongst** znamená také "mezi," ale předpokládá větší počet předmětů v okolí: **among the trees**, mezi stromy; **among friends**, mezi přátely. Řekneme-li **to divide between**, rozdělit mezi—znamená to, rozdělit mezi dva; **to divide among**, rozdělit mezi více lidí než dva.

Podobný smysl má předložka **amid** (emid'), **amidst**, "mezi," "ve středu"; **amid his flock** (flak), uprostřed svého stáda, mezi svými ovečkami.

Předložka **beyond** (bijánd') znamená "daleko za": **beyond the sea**, za mořem; **beyond the Alps** (élpš), za Alpami. Z toho vyplývá smysl povýšenosti, nadbytku a jiné významy: **beyond his power** (paur), nad jeho moc; **beyond measure** (mežr), nad míru; **beyond the grave** (grejv), za hrobem.

Předložka **round, around** (raund, eraund') znamená "kolem," "okolo": **round the house**, kolem domu; **around the fire**, okolo ohně.

Předložka **about** (ebaut') původně znamená "kolem, okolo," právě jako **around**, ale používá se jí v různých významech; značí jakousi neurčitou blízkost: **about the house**, po domě—leckdes v domě; **about the town**, po městě—leckde v městě; **about the person**, na osobě, u člověka.

Předložka **against** (egenst') znamená "proti": **against the wall**, proti zdi; **against the enemy**, proti nepříteli.

Předložka **without** (widhaut') původně znamená "vně," za hranicemi čeho: **without the camp** (khémp), za táborem, mimo tábor; **without the range of the rifle** (rejndž, rajfl), za dostřelem ručnice. Z tohoto významu plyne smysl "bez": **without help**, bez pomoci; **without courage** (kharydž), bez odvahy; **without money**, bez peněz

Opačný smysl značí předložka **within**, uvnitř.

Místo a polohu lze ovšem určitěji naznačiti celými frázemi jako: **in the midst of**, uprostřed čeho; **in the heart of**, v srdci (ve středu) čeho; **close by, hard by**, těsně vedle čeho; **in the vicinity of**, v sousedství čeho; **right through**, veskrz; **straight at**, přímo na koho co atd.

Složené předložky.

Některé předložky anglické skládají se ze dvou nebo tří slov. Takové jsou:

According to (ekórd'ying tu), podle; **according to his opinion** (apin'jen), podle jeho mínění; **the gospel according to Matthew** (gáspl, Méthjů), evangelium podle Matouše.

Along with (elóng'), s, se; je to pouze sesílené **with**: **He went along with us**, šel s námi

Apart from (epárt'), mimo; **apart from all this**, mimo všechno to, nehledě na to všel

Because of (bikhóz' av), za příčinou, pro: He could not see them because of the fog, nemohl jich viděti pro mlhu.

For the sake of (sejk), pro, k vůli: For the sake of a nail the horse was lost (nejl, hórs), pro jeden podkovák kůň byl ztracen.

From among, z, ze (jde-li o výběr z většího počtu). He was chosen from among a hundred applicants (čouzn, éplikents), byl vybrán ze sta uchazečův.

From under, z pod; from under the bed, z pod postele (Havlíčkův bulldog z pod postele štěkal na policajty).

In accordance with the law (ekhórd'ens, ló), podle zákona, ve shodě se zákonem.

In case of an accident (khejs, éksident), v neštěstí, udá-li se neštěstí, nehoda (vulgárně: v případě neštěstí).

In compliance with the wishes of the people (kompláj'ens, wišez, pípl), podle přání lidu.

With reference to; with regard to; with respect to (referens, rygárd', ryspekt'), vzhledem k čemu.

Určení času.

Určuje-li se datum, předložka **on** v obecné řeči obyčejně se vynechává, ale v elegantnějším slohu nutno jí použití: Lze tedy říci: **He came Sunday** (khejm, sandéj), přišel v neděli; ale lépe jest **He came on Sunday**. Podobně: **We sail March first**, anebo **on March first** (sejl), vyplujeme prvního března.

Předložky se zájmeny.

Podstatné jméno za předložkou se nemění, protože v angličtině čtvrtý pád je stejný s prvním. Ale osobní zájmena mají ve čtvrtém pádu jinou formu než v prvním, a proto je chybnou — jak se v obecné mluvě často stává — po předložkách klásti formy prvního pádu **I, he, they atd.**, místo správných forem čtvrtého pádu: **me, him, them atd.** Správně se tedy řekne:

There are letters at the post office for you and me. na poště jsou dopisy pro vás i pro mne. Nesprávně se říká: **for you and I.**

I have invitations for you and him (invitejšnz), mám pozvánky pro vás i pro něho. Nesprávně: **for you and he.**

Whom are you waiting for? (hŭm, wejtyng), na koho čekáte?
Nesprávně: who.

Whom were you speaking to? (spíking), ke komu jste mluvil?
Nesprávně: who.

Předložky jako příslovky.

Mnohé předložky, zejména předložky místa, jsou zároveň také příslovkami, jak tyto příklady ukazují:

I fell down (daun), upadl jsem (dolů).—**I fell down the steps**, spadl jsem se schodů.

Stand by! Stůj vedle.—**He stood by the window** (stud, window), stál u okna.

A big dog ran behind (rén, byhajnd'), vzadu běžel veliký pes.—**A dog ran behind the carriage** (kherydž), za kočárem běžel pes.

Podobně **above** (ebav'), jako předložka znamená "nad," jako příslovka "nahore"; **below** (bilóu'), pod—dole; **before** (bifor'), před—napřed, v předu; **in**, v, ve—uvnitř; **without**, bez, vně—venku.

Předložka na konci věty.

Ve větách tázacích předložka bývá kladena až na konec věty, ač by správněji měla býti na prvním místě před tázacím zájmenem. Obojí způsob však jest obvyklý. Lze se tedy tázati:

Whom did you ask for?, po kom jste se ptal?—anebo **For whom did you ask?**

XVIII.

SPOJKY.

Spojky (**conjunctions**, khandžank'sns) jsou slova, která spojují slova, skupiny slov, anebo věty. Souřadné spojky spojují samostatné či hlavní věty; podřadné spojky spojují věty hlavní a vedlejší. Souřadné spojky dělíme na slučovací, rozlučovací, odporovací, příčinné a výsledné. Hlavní souřadné spojky jsou:

Slučovací: **and** (énd) a, i; **also** (ólso) také, též, i; **both—and**, nejen—ale i; **not only—but also**, nejen—ale i; **moreover** (mórou'vr) dále, mimo to; **likewise** (lajkwajz') rovněž; **further**, dále. **Hay and grain are sold here**. Zde se prodává seno a obilí.—**Noon came, and the task was still unfinished** (nŭn, tásk, anfin'yšt). Poledne nadešlo, a práce ještě nebyla dodělána.—**Both**

John and James are coming. John i James přijdou.—He not only reads well but writes well. On nejen čte dobře, ale také píše dobře.

Rozlučovací: either (ídhř), bud'; or, neb, nebo, anebo, či; neither—nor, ani—ani; else, otherwise, sice, jinak.—Will you take tea or coffee? Přejete-li si (přijmete-li) čaj či kávu?—Moses or Darwin? Mojžíš či Darwin? (Nesprávně: nebo).—Either brass or copper will do, bud' mosaz, anebo měď se (k tomu) hodí.—He was either ashamed or afraid (ešejmd', efrejď'). Bud' se styděl, anebo se bál.—He is neither fish nor fowl (faul). Není ryba ani pták (o člověku bez určitého přesvědčení).

Odporovací: but (bat) ale, avšak; still, přece, přece však; yet, přece, nicméně; however (hauevr), však, avšak; notwithstanding, přece; přes to, že. The messenger replied courteously but firmly (krtyesly). Posel odpověděl zdvořile, ale pevně.—The troops embarked rapidly but without confusion (trûps, konfjúžn). Vojsko nasedalo na lodi rychle, ale beze zmatku.—There were forty members present; they were all of one mind, however. Čtyřecet členů bylo přítomno, všichni však byli jedné mysli.

Příčinné a výsledné: for, nebot'; therefore, proto, tedy, tudíž; wherefore, pročez; hence, tudíž, proto; consequently, tudíž (následovně); thus, so, tak, tož; then, tedy. He was honorable, therefore he was respected (anerebl, ryspekt'ed). Byl čestný muž, proto byl ctěn. I was too late for the train, so I returned home. Zmeškal jsem vlak, tož jsem se vrátil domů.—The season was dry, hence the crops failed (sízrn, dráj, kraps). Byl suchý rok, proto úroda selhala (neurodilo se).—We must assist the strikers, for their cause is our cause. Musíme pomáhati stávkujícím, nebot' jejich věc jest naší věcí.

Spojka or, či, čili, uvádívá souznačná jména: The prime minister, or head of the British Cabinet (prajm). Předseda ministerstva, čili náčelník britského kabinetu. Za prvním jménem obyčejně se klade čárka.

Nor mívá význam "a ne." He suspected that all was not right, nor was he deceived (saspekt'ed, dysívd'). Měl podezření, že všechno není v pořádku, a neklamal se.

Neither bývá nadbytečně kladeno na konec záporné věty, aby zápor ostřeji vynikl: *It is not dangerous neither* (dejndžeres), není to nebezpečno, není.—*He is very tall, but not too tall neither*, on jest hodně vysoký, ale ne příliš vysoký, nikoliv. Podobně **either** bývá kladeno na konec věty kladné, ale takové výrazy nejsou právě krásny.

Then bývá někdy příslovkou času a znamená "pak, potom; tehdy, tenkrát"—jindy bývá spojkou výslednou a znamená "tož, tedy, tudíž":

I was a young man then. Tenkrát jsem byl ještě mladík.

Then we sat down to dinner. Pak jsme zasedli k obědu.

Men are imperfect creatures: we must not, then, expect them to be angels (krýčers, ejndžls). Lidé jsou nedokonalé bytosti: mesmíme tedy očekávati, že budou anděly.

Yet a still bývají příslovkami a určují čas anebo míru ve smyslu "dosud, ještě"—jindy bývají spojkami a znamenají "ale, přece, přece však, nicméně."

We have not started yet. Ještě jsme nezačali.

It is still raining. Posud prší, ještě prší.

This hatchet is dull, but that is duller still (héčet, dall). Tato sekerka je tupá, ale tamhleta jest ještě tupější.

I miss him, yet I am glad he went. Já ho pohřešuji, ale přece jsem rád, že odešel.

I like dogs; still I do not care to own one (oun wan). Mám rád psy; nicméně nestojím o to, abych psa měl.

For a notwithstanding bývají předložkami, jindy zase spojkami:

I am waiting for you. Čekám na vás.

We must go, for it is getting late (lejt). Musíme už jít, neboť se připozdívá.

Mary is coming, notwithstanding the storm. Marie přijde, nedbajíc bouře (vulgárně: vzdor bouři).

It is a hard storm. Mary will come, notwithstanding. Je to šeredná bouře. Marie však přece přijde.

Podřadné spojky.

Podřadné spojky dělí se na časové, způsobové, příčinné, připouštěcí, podmíněčné a přirovnávací. Hlavní podřadné spojky

v angličtině jsou: **although, though** (óldhou), **ač, ačkoli**; **as** (éz), **když**; **protože**; **as if, as though**, jako by; **because** (bikhóz'), **since** protože, **poněvadž**; **if, li, jestli, kdyby, pak-li**; **lest, aby ne**; **than, než**; **that, že, aby**; **unless** (anless'), **leč, leda**; **whereas** (hweréz'), **poněvadž**.

Ze složených spojek hlavní jsou: **in order that, aby**; **so that, že, tak že**; **provided that, in case that, -li, jestli**; **even if, i když**. **Provided a in case** bývají spojkami také bez "that."

Spojka **that, že**, velmi často se vynechává, kdekoli snadno se domyslí. Vynechává se nejen ve všedním hovoru, ale i v literatuře:

He said (that) he was starving. Pravil, že umírá hladu.

They feared (that) they were betrayed (fírd, bitréjd'). Báli se, že jsou zrazeni.

I can not believe (that) you would try to injure me (bilív', tráj, indžúr'). Nevěřím (nemohu věřit), že byste mi ublížil (snažil se mi ublížit).

As jako spojka znamená "protože"—jako příslovka znamená "když, co": **As you will not listen, I will say no more.** Protože nechcete poslouchat, neřeknu nic víc. **As we crossed the bridge, I looked down at the river** (brydž). Když jsme přecházeli most, díval jsem se (dolů) na řeku.

Podobně **since** jako spojka znamená "protože"; jako příslovka "od té doby, co," jako předložka znamená "od":

Further discussion would be useless, since you are not interested in my proposition (dyskha'sn, júsless, prapozi'sn). Další hovor byl by zbytečný, protože vy se nezajímáte o můj návrh. —**Ten years have passed since my brother went abroad** (ebród'). Deset let minulo od té doby, co můj bratr odešel do ciziny. —**The house has been empty since Christmas** (krysmes), dům jest prázdný již od vánoc.

While (hwajl) jako podstatné jméno znamená "chvíle"; jako příslovka "co; zatím, co; dokud"; jako spojka, "ačkoli":

I will leave you for a while. Odejdu (od vás) na chvíli. —**Make hay while the sun shines.** Sekej seno, dokud slunce svítí (anglické přísloví; smysl: využij vhodné příležitosti). —**Shoes mended while you wait** (šúz). Počkejte si na správkou obuvi (doslovně: obuv se spraví zatím, co čekáte). —**Corn meal, while**

a good food, is not as nutritious as wheat flour (míl, fůd, ňůtryšes, flour). Kukuřičná mouka, ač (jest) dobrá potrava, není tak výživná jako pšeničná (mouka).—While you were speaking, he left the room. Co vy jste mluvil, on odešel z místnosti.

Podvojně spojky jsou: though, although—yet (still), ačkoli—přece; since—therefore, protože—tož, tedy; if—then, jestli—tož; whether—or, zdali—či. Though the roads were very bad, yet he managed to reach the city before midnight (roudz, menyžd, rýč, midnajt). Ačkoli cesty byly velice špatny, přece dostal se do města před půlnocí—Although he has wronged me, still I can not believe he is my enemy (róngd). Ačkoli mi ublížil, přece nemohu věriti, že jest mi nepřitelem.—He asked me whether I was a Slav or a German (Sláv, Džermen). Tázal se mne, jsem-li Slovan či Němec.—If you are right, then I am wrong (rajt, róng). Máte-li vy pravdu, tož já se mýlím.

Příslovky jako spojky.

Mnohé příslovky místa, času i jiné bývají podřadnými spojkami. Rozdíl mezi příslovkou a spojkou lze poznati srovnáním těchto dvou vět: I know a farmhouse where we can spend the night. Vím o farmě, kde můžeme ztráviti (přespati) noc.—He had a fever when he was in Mexico (fívr), měl zimnici, když byl v Mexiku.—V první větě “where” jest příslovkou; ve druhé větě “when” je spojkou. Hlavní příslovky, které bývají spojkami, jsou where, kde; whence, odkud; when, kdy, když; whenever, kdykoli; why, proč; while, co, dokud; how, jak; till, until, až; after, později, když; since, od té doby, co; protože; as, jak, protože.

He came after you had gone. On přišel, když vy jste už byl odešel.—Wait until the car stops. Počkejte, až kára (vůz) zastaví.

XIX.

MEZISLOVCE.

Mezislovce (interjections, in'trdžek'sns) jsou slova, která dávají na jevo hnutí mysli—odtud také citoslovci zvaná—nebo napodobují zvuky v přírodě slyšitelné. Ve větě nemají gramatického spojení, stojí docela samostatně, a proto se jim říká mezí-

slovce, jako by prostě byla vhozena mezi slova. Příklady: O, oh, ah, hullo (holloa, halloo), bah, pshaw (šó), fie (fáj), whew (hljů), ha, aha, ho, hey, hum, alas (běda), bravo, lo. V písmě obyčejně klade se za nimi výkřičník.

Mezislovci jsou výkřiky, kterými se volá na zvířata, jako ho, whoa; (hwou), jakož i napodobení zvuků: mew! (mjů); cock-a-doodle-do! (khakedůdldů, hlas amerického kohouta—český kohout volá kukuruhů, německý jen kikeriki).

Hnutí mysli projeví lze velice různými způsoby, a tak skorem všechny části řeči časem bývají mezislovci. U mužů populární zvolání bývá damn (dém), zatraceně. Ženský svět má cito-slovce něžnější: O my! (ó maj). Dear me! (dýr mí). Goodness gracious! (gudnes grejšes). Podstatná jména, přídavná jména, příslovky atd. též bývají mezislovci: Nonsense! I do not believe it (nonsens). Nesmysl! já tomu nevěřím!—Good! I like that! Dobrá! To se mi líbí.—Fire! Hoří!—Back, villains! (villns). Zpátky, zlosynové! Forward! Ku předu!

.XX.

SLOVESA.

Slovesa (verbs) jsou nejdůležitější části řeči. Jsou to slova, kterými něco povídáme o té které osobě nebo věci. Jak bylo ukázáno v lekcí IV. (věta), kterékoli slovo, neb i celá věta, může býti podmětem věty, ale výrokem je vždycky sloveso. Většina sloves vyjadřuje činnost; jiná naznačují stav podmětu. Podle toho dělíme slovesa na podmětná a předmětná.

Podmětnými slovesy vyjadřujeme:

1. Pokojný stav podmětu. Taková jsou: bdíti, ležeti, odpočívati, seděti, spáti, státi atd. The baby sleeps, dítě spí.—The workman is resting from his labors (lejbrz). Dělník odpočívá po práci.—The war lasted more than four years (wór, léstéd). Válka trvala déle čtyr let.

2. Činnost, která sama sobě postačující nepotřebuje doplňku—čili činnost z podnětu nevynikající, v něm uzavřenou: běhati, choditi, ječeti, plakati, zvučeti, skákati, mluvíti atd.

They jumped for joy (džampt), Skákali radostí.—The sun

shines (san, šajnz). Slunce svítí.—**The child cries with pain.** Dítě pláče bolestí.

Předmětnými slovesy označujeme činnost od podmětu na předmět nějaký se táhnoucí, jako: viděti koho, milovati koho, pomáhati komu, pohrdati kým, pozbyti čeho atd. Podle předmětu dělíme je na slovesa přechodná, nepřechodná a zvratná. Nutno však pamatovati, že sloveso, které v češtině je přechodné, nebývá vždy přechodné také v angličtině a naopak.

1. **Přechodná slovesa** přibírají předmět ve čtvrtém pádu na otázku koho? co?, na příklad: viděti, slyšeti, milovati, chváliti, kupovati atd. Jenom tato slovesa tvoří také trpný rod. V češtině přechodná slovesa v záporné větě přibírají předmět ve druhém pádu (míti co—nemíti čeho); v angličtině předmět jest ve čtvrtém pádu i po slovesech záporných.

I know him well (nóu). Zním jej dobře.—**Have you seen the latest play?** (sín, lejtest pléj). Viděl-li jste nejnovější hru (drama)?—**We have no money.** Nemáme (žádných) peněz.—**Jirásek has written a new novel** (rytn, ňú mávl). Jirásek napsal nový román.—**No one loves his enemies.** Nikdo nemiluje svých nepřátel.—**The cotton mills employ large numbers of women and children.** Bavlněné továrny zaměstnávají veliký počet žen a dětí.—**The congress makes the laws, the president enforces the laws, and the courts construe them.** Kongres dává (dělá) zákony, president zákony provádí, a soudy je vykládají.

Zvláštním způsobem přechodných sloves jsou **slovesa příčinná**, odvozená od jiných, obyčejně podmětných, kterými vytýkáme úsilí podmětu, přiměti i předmět k činnosti prvotním slovesem označené, jako: “napojiti dobytek” znamená “přiměti dobytek, aby pil”; hlad moří lidi—hlad působí, že lidé mrou. Příčinná slovesa v češtině poznávají se podle stupňované samohlásky kmenové; na příklad: buditi—bděti; hnojití—hníti; hubiti—hynouti; položiti—ležeti; mořiti, mařiti—mříti; posaditi—seděti; sušiti—schnouti; těšiti—tichnouti; hojiti—žíti; lepiti—lpěti; trápiti—trpěti; vařiti—vříti.

V angličtině obě slovesa, podmětné i příčinné, bývají stejná: **to boil** znamená “vařiti” i “vříti”; **to dry**, sušiti i schnouti; **to wake up**, buditi i probuditi se. Jenom v nečetných případech slovesa příčinná stupňovanou samohláskou kmenovou rozezná-

vají se od podmětných: **to seat** (sít), posaditi—**to sit**, seděti; **to lay** (láj), položiti—**to lie** (láj), ležeti. Velmi často příčinná slovesa nahražují se pomocným slovesem “to make” s infinitivem podmětného slovesa: “trpěti” jest v angličtině **to suffer** (safr); “trápiti koho” **to make somebody suffer**. Podobně “smáti se” jest **to laugh**; rozesmáti někoho, **to make a person laugh**.

The soldiers dried their clothes in the sun (souldžrz, drájd, klouz). Vojáci sušili si šaty na slunci.—**Some paints dry more quickly than others**. Některé barvy schnou rychleji než jiné.—**Wake me up at seven** (wejk). Vzbud'te mne v sedm (hodin).—**He woke up early** (wouk). Probudil se časně ráno.—**They seated him at the head of the table**. Posadili jej v čelo stolu (na prvním místě).—**Please be seated**. Prosím, posad'te se.—**He sat at the head of the table**. Seděl v čele stolu.—**Lay the book on the table**. Polož knihu na stůl.—**The book lies on the table**. Kniha leží na stole.—**He made me laugh**. On mne rozesmál (americky: udělal mne smát).

2. **Nepřechodná slovesa** přibírají předmět v jiném pádu nežli čtvrtém: pohrdati kým, pomáhati komu atd. V širším slova smyslu považují se za nepřechodná také slovesa předmětná, která žádného předmětu nemají. Mnohá slovesa, která v češtině řídí jiné pády nežli čtvrtý, v angličtině jsou přechodná: pohrdati kým, **to despise somebody** (dyspajz'); pomáhati komu, **to help (assist) somebody**; pamatovati na koho, **to remember somebody** (rymem'br):

3. **Zvratná slovesa** jsou původně odrůda sloves přechodných. Označují činnost, která od podmětu vycházejíc přímo na podmět se vrací a jej zasahuje: podmět činnosti jest zároveň činný i trpný. Taková jsou: báti se, dívati se, diviti se, modliti se, nadáti se, postiti se, smáti se atd. Nikdy se nevyskytují bez osobní zvratné náměstky **se**. Některá z nich jsou zároveň předmětná: báti se čeho, radovati se čemu. Někdy i podmět sám bývá předmětem: báti se sebe.

V angličtině zvratných sloves není; týž smysl, jako naše zvratná, v angličtině mají slovesa podmětná jindy předmětná. **I do not fear him**. Nebojím se ho.—**Look at the clock**. Podívej se na hodiny.—**Many people have prayed for peace, but they have prayed in vain**. Mnozí lidé modlili se za mír, ale modlili

se nadarmo.—I have not expected that. Toho jsem se nenadál.—
There is no reason why a healthy person should fast. Není dů-
vodu, proč zdravý člověk by měl se postit.

XXI.

SLOVESA SPONOVÁ.

Slovesa podmětná, kterými se vyjadřuje stav podmětu, svým významem jsou dvojí. Některá sama o sobě jsou plným výro-
kem, jiná však potřebují doplňku. Slovesa, která bez doplňku
by nedala smyslu, nazýváme slovesy sponovými, protože spo-
jují či spínají podmět s doplňkem. V češtině nejdůležitější spo-
nové sloveso jest "býti." V angličtině jest řada takových sloves,
která mají smysl "býti" nebo "státi se" a naznačují stav (anebo
změnu stavu) podmětu. V češtině velmi často jediné sloveso vy-
jadřuje též smysl, jako v angličtině sponové sloveso i s doplň-
kem. Hlavní sponová slovesa uvedena jsou v těchto příkladech:

Time is money. Čas jsou peníze.—**He is my brother.** On
jest můj bratr.—**The prisoner is guilty** (pryzonr, gilty). Obžalo-
vaný jest vinen.—**I am a socialist** (soušelst). Jsem socialista.—
Marx was a tireless worker (tajrless). Marx byl neunavný pra-
covník.—**She is the author of the book** (ódhř). Ona jest spiso-
vatelka této knihy.

**George of Podiebrad became the most powerful ruler in
central Europe** (bikhejm', paur-ful, sentrel júrop). Jiří z Podě-
brad stal se nejmocnějším panovníkem ve střední Evropě.—
**Many Americans became wealthy by selling cheap goods at high
prices to the Government during the civil war** (weldhy, číp gudz,
gavnrmnt, djúring, sivil). Mnozí Američané zbohatli (stali se
bohatými) prodávajíce laciné zboží za vysoké ceny vládě za ob-
čanské války.

We are growing old, my friend (gróuing, frend). Stárneme,
milý příteli.—**He is growing rich.** On bohatne.—**Then every-
thing grew dark around her and she fainted** (grů, fejnted). Pak
všechno kolem ní se zatmělo, a ona omdlela.

The girl turned pale (t-rnd pejl). Dívka zbledla.—**Our milk
has turned sour** (saur). Mléko nám zkysalo.—**Benedict Arnold**

turned traitor to his country (trejtr). Benedikt Arnold stal se zrádcem své vlasti.—The leaves are turning yellow (lívz, jelou). Listí žloutne (doslovně: listy se obracejí ve žluté).

Your neighbor looks prosperous (nejbr, prásperes). Váš soused zdá se prospívati (doslovně: vyhlíží, jako by prospíval).—This looks good to me. Tohle se mi zdá (vyhlíží) dobré.—She looked sweet in her frank simplicity (swít, frénk simpli'sity). Byla (vyhlížela) roztomilá ve své upřímné prostodušnosti.

The German attempt to take Verdun proved abortive (étempt', ebor'tyv). Pokus Němců zmocniti se Verdunu se nezdařil (doslovně: ukázal se, osvědčil se nezdařeným).—His swans always prove geese (swóns, gís). Jeho labutě vždy se ukáží býti husami (přísloví o člověku, který všechno vidí v barvách příliš skvělých).

He seemed honest (ánest). Zdál se poctivým.—Your friend seems wealthy. Váš přítel zdá se zámožným.

Skorem všechna sponová slovesa bývají také plným výrokem—ale mají pak jiný význam. Hlavní sponové sloveso “býti” v češtině i angličtině je samostatným slovesem ve smyslu “existovati,” a podobně jiná slovesa sponová bývají samostatnými slovesy také v jiném smyslu.

I think. Therefore I am. Já myslím. Tedy jsem.

Walnut trees grow slowly (wólnat). Ořechové stromy rostou pomalu.—Many Michigan farmers grow peaches. Mnozí Michiganští farmaři pěstují broskve.—Mushrooms occasionally grow to a large size (mašrúms okhej'ženely). Houby časem vyrůstají ve veliké rozměry.

Luck has turned his head. Štěstí mu pomátlo hlavu.—To whom shall we turn in our troubles?—Ke komu se obrátíme ve svých trampotách?—He turned his attention to farming. Obrátil svou pozornost na farmaření.

We went out to look at the sunset. Vyšli jsme ven pozorovat západ slunce.—He turned and looked at me. On se otočil a pohlédl na mne.—Look at that! Podívejte se na to.—I looked in the book. Nahlédl jsem do knihy.—Look out! Pozor!

The lawyer proved his case. Právník dokázal svou při.—Mere assertion does not prove anything (mír éser'sn). Pouhé

tvrzení nedokazuje ničeho.—**Prove all things; hold fast that which is good.** Všeho zkuste; což dobrého jest, toho se držte.

Slovesa jinak samostatná stávají se sponovými, jakmile doplňkem přibírají přídatné jméno, které vymezuje podmět—anebo podstatné jméno nebo zájmeno, které označuje tutéž osobu nebo věc jako podmět.

The rose smells sweet. Růže voní sladce.—**The milk tastes sour** (tejšts). Mléko chuťná kysele (skorem totěž jako: mléko jest kyselé).

Podobně také některá slovesa v trpném rodu mívají doplněk v prvním pádu:

He was considered a gentleman (khansi'd-rd). Byl pokládán za gentlemana.—**Mr. Wilson was elected president**, Mr. Wilson byl zvolen presidentem.—**Professor Masaryk was appointed lecturer at the university of London** (epójn'ted lekčurer, junyver'sity av Landn). Profesor Masaryk byl jmenován přednášečem na Londýnské universitě.

XXII.

SLOVESO DVOJÍHO VÝZNAMU.

V češtině mnohá slovesa bývají někdy přechodná, jindy zase nepřechodná nebo zvratná, ale v jiném významu. "Táhnouti vůz" jest něco jiného nežli "táhnouti do boje," nebo táhnouti za někým. Jiné příklady: dopsati knihu a dopsati příteli; míti něco a míti se dobře; odtrhnouti koho od čeho a odtrhnouti od města; hnáti koho, hnáti se kam, hnáti se proti komu. V angličtině přechodná slovesa velmi často vyskytují se také jako nepřechodná a obráceně, ale také v rozdílném významu. Příklady sloves přechodných:

I closed my eyes. Zavřel jsem (své) oči.—**Tom tore his coat** (Tam tour). Tomeš si roztrhl kabát.—**The pirates sank the ship** (pajrets sénk). Námořní lupiči potopili loď.—**The boy flies a kite** (khajt). Chlapec pouští draka.—**The driver walked his horse** (drajvr vókt). Vozka prováděl svého koně.—**The girl ran a needle into her finger** (rén, nýdl). Dívka si vrazila jehlu do prstu.—**He speaks many languages** (léngwidžes). On mluví mnoha jazyky.

Příklady těchže sloves v jiném významu bez předmětu, to jest, nepřechodných.

School closed yesterday. Školní vyučování skončilo včera (doslovně: škola byla zavřena).—**The cloth tore easily.** Látka se snadno trhala.—**The ship sank.** Lod' se potopila.—**The eagle flies** (ígl). Orel létá (nebo: letí).—**The man walked slowly.** Muž kráčel pomalu.—**The horse ran away.** Kůň se zplašil (utekl).—**He speaks very fast.** On mluví velice rychle.

Přechodná slovesa stávají se nepřechodnými, naznačují-li činnost, která se vrací na podmět, a zvrtné zájmeno (myself, yourself, itself, ourselves, yourselves, themselves), které by mělo býti předmětem, se v angličtině vynechává:

The sea broke the ship to pieces. Vlny (moře) rozbily lod' na kusy.—**The sea broke (itself) on the rocks.** Vlny se rozbíjely (lámaly) o skály.

The cook turns the meat. Kuchařka obrací maso.—**The magnetic needle turns (itself) to the pole** (mégnet'yk). Magnetická jehla obrací se k točně.

The fishermen spread their nets in the sun (spred). Rybáři rozestřeli své sítě na slunci.—**The clouds spread (themselves) over the sky.** Mračna se rozestřela po obloze.

It is a fine spectacle when the politicians wash their dirty linen in public (pa'ity'snz, d-rty, pablik). Je to pěkná podívaná, když politikáři perou své špinavé prádlo před veřejností.—**The soldier washed (himself) in the brook** (bruk). Vojín se umyl v potoce.

Některá slovesa přechodná stávají se nepřechodnými, mají-li doplnkem přídavné jméno:

The butcher cuts the meat (bučr khats). Řezník seká maso.—**The meat cuts tough** (taf). Maso se těžce seká (je tuhé).

She tastes the milk. Ona ochutnává mléko.—**The milk tastes sour.** Mléko chutná kysele.

The boy is eating the cakes. Chlapec jí koláčky.—**The cakes eat short and crisp.** Koláčky jsou (doslovně: jedí se) křehké.

Sloveso nepřechodné stává se přechodným, obdrží-li předponou předložku, neb i s předložkou oddělenou:

He looked (lukt), on se díval.—**He overlooked the work.** On se díval (dohlížel) na práci.

He laughed. On se smál.—He laughed at me. On se mi smál.

Některá slovesa nepřechodná stávají se přechodnými, a jejich význam se zesiluje, přidáme-li jim jako předmět akkusativ (čtvrtý pád) soukmenného nebo souznačného podstatného jména, jehož obsah již slovesem samým jest vysloven (tak zvaný akkusativ vnitřního předmětu):

He died. On zemřel.—He died the death of the righteous (rajčes). Zemřel smrtí spravedlivého člověka.

She sleeps. Ona spí.—She sleeps the sleep of the innocent. Ona spí spánek nevinnosti.

The boy ran. Chlapec běžel (utíkal).—The boy ran a race (rejs). Chlapec běžel běh o závod.

They are fighting. Oni bojují.—We are fighting a just fight. My bojujeme boj spravedlivý.

Nepřechodná slovesa někdy jenom zdánlivě jsou přechodná, ve skutečnosti zůstávajíce nepřechodnými. Tak na příklad ve větě: He ran a mile, on běžel (uběhl) míli, sloveso "ran" jest nepřechodné, a podstatné jméno "mile" není jeho předmětem, nýbrž toliko příslovečným určením na otázku "jak daleko." Věta tato plně by zněla "He ran for a mile," běžel do dálky jedné míle, ale předložka "for" obyčejně se vynechává.

Mnohých přechodných sloves také lze užiti samostatně, to jest, bez jakéhokoli přímého předmětu. Slovesa taková pak prostě naznačují činnost:

The horses drank water. Koně pili vodu.—The horses drank from the brook. Koně pili z potoka.

The farmer plows his fields. Farmer zorává (svá) pole.—The farmer plows in the spring. Farmer orá na jaře.

Charles is drawing a picture. Karel kreslí obrázek.—Charles is drawing. Karel kreslí.

Mezi takovými samostatnými slovesy přechodnými a slovesy nepřechodnými jest ovšem veliký rozdíl. Přechodné sloveso vždy může mít předmět, ale sloveso skutečně nepřechodné nikoliv.

XXIII.

DVOJÍ PŘEDMĚT.

Slovesa významu voliti, nazývati, jmenovati, ustanoviti, učiniti koho čím a podobná v angličtině mají oba předměty ve čtvrtém pádu na rozdíl od češtiny, kde pouze přímý předmět jest ve čtvrtém pádu, druhý—výrokový předmět—v pádu sedmém.

The American people elected Wilson president. Americký lid zvolil Wilsona presidentem.—**Make my house your home.** Učiňte můj dům svým domovem (buďte u nás jako doma).—**I call Charles my friend.** Karla zvu svým přítelem. **They thought the man a coward.** Považovali toho člověka za zbabělce (myslili, že je zbabělý).—**Our club chose Mr. Novák secretary.** Náš spolek zvolil si pana Nováka tajemníkem.—**The president appointed Mr. Lansing secretary of state.** President ustanovil pana Lansinga státním tajemníkem (ministrem zahraničních záležitostí).

Doplňkem za časté bývají jména přídavná:

I consider the price too low. Považuji tu cenu za příliš nízkou. **Your letter made your sister anxious** (énkšes). Váš dopis polekal vaši sestru (doslovně: učinil vaši sestru úzkostlivou).—**What makes Edwin so careless?** Čím to jest, že Edwin jest tak nedbalý? (co jej činí nedbalým).

Sloveso **to ask**, žádati, tázati se, mívá dva předměty, oba přímé, ze kterých jeden označuje osobu, druhý věc:

She asked the boy his name. Tázala se hochu na jeho jméno.—**Ask me no favors.** Nežádej si ode mne žádných laskavostí.—**I asked the lawyer his opinion.** Tázal jsem se právníka na jeho dobrozdání.

Slovesa významu dáti, dovoliti, pověděti, poslati, ukázati komu co a jiná podobná mívají časem jen přímý předmět na otázku **co?**, časem dvojí předmět, přímý a nepřímý, na otázky **komu co?** Nepřímý předmět, který označuje osobu nebo věc, ku které směřuje činnost vyslovená výrokem, v češtině je ve třetím pádu, v angličtině ve čtvrtém—jde-li hned za slovesem:

George sold his bicycle (bajsíkl), Jiří prodal (svůj) bicykl.—**George sold John his bicycle.** Jiří prodal svůj bicykl Janovi.—**I gave permission** (p-rmiš'-n). Dal jsem dovolení.—**I gave this**

man permission. Dal jsem tomuto člověku dovolení.—He paid a dollar. On zaplatil dollar.—He paid the porter a dollar. Zaplatil nosiči dollar.—She taught Latin. Ona vyučovala latině.—She taught my children Latin. Ona učila mé děti latině. I owe you an apology (óu, epá'ladži). Jsem vám dlužen omluvu.

Nejdůležitější slovesa, která mívají dvojí předmět, přímý a nepřímý, jsou: allot (elat'), losem přidělití, určití, vykázati komu co; allow (elau'). dovoliti, povoliti komu co; assign (esajn'), vykázati, postoupiti komu co; bequeath (bikwíth'), odkázati, zanechatí (dědicům v poslední vůli, potomstvu); bring, přinéstí; deny (dynáj'), upřítí, odepřítí; fetch (feč), jítí za čím a přinéstí, přinéstí (cenu); fling, hoditi (prudec); forbid, zapovědětí; forgive (fongiv'), odpustítí; give, grant, dáti, udělití; guarantee (gérentý), zaručítí; hand, pass, podati; insure (inšúr'), pojistiti, zajistiti (bývalo také psáno ensure); lease, let, pronajati (lís); leave (lív), nechatí; lend, půjčiti; owe, dluhovati; pardon (párd-n), odpustiti, prominouti; pay (péj), zaplatiti; refund (ryfand'), oplátiti (půjčku); refuse (ryfjúz'), odepřítí; remit (rymit'), zaslati (dlužné peníze), odpustiti (hříchy, pokutu); restore (rystour'), navrátiti (co bylo vzato); sell, prodati; send, poslati; show. (šou), ukázati; sing. zpívatí; spare (spér), ušetřiti koho čím, zachovati komu co; teach (týč), učítí; tell, povídati, vyprávětí; throw (throu), hodítí; toss, hoditi (dlaní vzhůru), mrštiti; vouchsafe (vaučsejř'), milostivě udělití, zaručiti (zastaralé slovo).

Zájmeno bývá nepřímým předmětem častěji nežli jméno podstatné:

He gave her the book. On jí dal knihu.—Pass me the butter, please. Podejte mi máslo, prosím.—The capitalists want the government to guarantee them a handsome profit (khépitalists, gavrnmment, hénsam práfit). Kapitalisté chtějí, aby vláda jim zaručila pěkný zisk.—She refused him his request (rykwest'). Odepřela mu (splniti) jeho žádost.

Nepřímý předmět však jest ve čtvrtém pádu jenom tenkráté, jde-li hned za slovesem. Je-li od slovesa vzdálen—to jest, jde-li za slovesem přímý předmět, a nepřímý teprve za ním, nutno uvéstí nepřímý předmět předložkou to. Lze tedy říci bud'to: "George sold John his bicycle," nebo "George sold his bicycle

to John." Podobně: "He gave her the book," anebo "He gave the book to her." **Lend me five dollars.** Půjč mi pět dolarů.—**I lent the money to him.** Půjčil jsem ty peníze jemu.—**Send me your bill.** Pošlete mi účet.—**Send the bill to my husband.** Pošlete účet mému muži.—**Leave it to me.** Ponech to mně.

Přímý předmět bývá zamlčen, lze-li se ho snadno domyslit, na příklad: **He paid the hatter** (héttr). Zaplatil kloboučníkovi (rozumí se: účet, peníze).—**I'll show you!** (ajl). Já ti ukážu! (rozumí se: zač je toho loket).

Dvojitý předmět mívají také slovesa, která znamenají "dělati něco pro někoho, někomu k vůli." Přímý předmět označuje věc, nepřímý osobu.

William made his brother a kite, Vilém udělal svému bratru papírového draka.—**Mr. Sampson built me a boat.** Mr S. postavil mi lodičku

Také zde nepřímý předmět jest ve čtvrtém pádu jenom tenkrát, jde-li hned za slovesem. Je-li od slovesa vzdálen, uvádí se předložkou **for**: **William made a kite for his brother.** **Mr. Sampson built a boat for me**

XXIV.

SLOVESNÉ TVARY.

Slovesem povídáme něco o některé osobě nebo věci. Co povídáme, různí se podle poměru, v jakém k sobě jsou podmět a předmět; podle účelu mluvící osoby; podle času, do kterého děj spadá; podle počtu osob anebo věcí, o které jde; a podle osoby, kterou podmět představuje. Tyto různé vztahy, které také se vyjadřují různými tvary slovesnými, jsou: osoba, číslo, čas, způsob a rod. Anglická řeč jest chuda příponami a mnohé z uvedených vztahů vyjadřuje složenými tvary—používá různých sloves pomocných, která pozbyla svého plného významu.

Čas.—Jako v češtině tak i v angličtině rozeznáváme čas trojí: přítomný, minulý a budoucí.

He lives here, on zde bydlí. **He lived here,** on zde bydlil. **He will live here,** on zde bude bydlit.

The sun shines, slunce svítí. **The sun shone** (šoun), slunce svítilo. **The sun will shine,** slunce bude svítit.

I know him (nou), znám jej. I knew him (ňú), znal jsem jej; poznal jsem ho. I shall know him, poznám jej.

Anglická řeč má zvláštní tvary pouze pro přítomný a minulý čas. V přítomném čase sloveso má svůj prostý tvar bez jakékoli přípony, vyjímaje toliko třetí osobu jednotného čísla, která se označuje příponou **s**, nebo (po sykavkách) **es** (viz lekci IV).

I like it, mám to rád; to se mi líbí. We hope for the best, doufáme v (to) nejlepší (těšíme se, že věci skončí co nejlépe). I walk home from work, chodím domů z práce. You walk, ty chodíš; vy chodíte; he walks, on chodí; she walks, ona chodí; the child walks, dítě chodí; we walk, my chodíme; they walk, oni (ony, ona) chodí.

Minulý čas tvoří se dvojím způsobem. Podle toho, jak různá slovesa tvoří minulý čas, dělíme je na "slabá" (weak) a "silná" (strong).

Slabá slovesa tvoří minulý čas příponou **ed**. Slovesa končící nehlasným **e** přibírají pouze **d**; některá přibírají **t**. Příklady: mend—mended; select—selected; fill—filled; serve—served; dwell—dwelt.

Silná slovesa tvoří minulý čas změnou kmenové samohlásky, bez přípony. Příklady: drink píti, drank; begin (bigyn'), začítí, began; come (kham) přijítí, came (khejm). rise (rajz) vstátí, rose (rouz); bind (bajnd) vázati, bound (baund).

Angličan, který slovesům dal jméno slabých a silných, jistě měl duši poetickou. "Silná" slovesa totiž obdržela toto jméno proto, že mají dosti síly, aby utvořila minulý čas ze svých vlastních prostředků, bez cizí pomoci—"slabá" slovesa musí si vypomáhati příponou. Sama by nebyla s to, aby minulý čas utvořila. Silných sloves není mnoho, ale jsou to slovesa, kterých se v mluvě nejčastěji užívá. Podrobný seznam jich bude podán později (lekce XL. a další).

Přípona **ed** vyslovuje se plně toliko po souhláskách **d** nebo **t**: thread, navlékati nit', navlékati na nit', má minulý čas threaded (threded). The girl threaded the needle very quickly, dívka navlékla jehlu velice rychle. Podobně unite (junajt') má minulý čas united (junaj'ted).

Po jiných souhláskách **e** jest němé, a přípona vyslovuje se pouze **d** anebo **t**: enter, vejítí, vstoupití má minulý čas entered

(ent-rd); **rock** (rak) kolébati, má minulý čas **rocked** (rakt). Jěnom v básních a ve skladbách povzneseného slohu i toto němé e ve příponě **ed** bývá vyslovováno plně.

Mnohá slabá slovesa tvoří minulý čas poněkud nepravidelně. Tak na příklad: **make** (mej^k) dělati, má minulý čas **made** (mejd); **have**, míti, má **had**.

Některá slovesa zakončená souhláskami **-nd** nebo **-ld**, v minulém čase mění koncové **d** v **t**. Taková jsou: **bend**, ohýbati, **bent**; **send**, posílati, **sent**; **lend**, půjčiti, **lent**; **rend**, trhati, **rent**; **spend**, vydávati peníze, utráceti, trávití (čas), má **spent**; **build** (bild), budovati, stavěti, **built** (bilt).

Některá slovesa, zakončená souhláskami **d** nebo **t**, v minulém čase zůstávají beze změny—mají stejný tvar jako v čase přítomném. Taková jsou: **shed**, shazovati, svlékati (kůži—o hadovi), pelichati (ztráceti peří), prolévati (krev); **spread** (spred), rozprostříti, rozšiřovati; **bet**, sázeti se; **hit**, udeřiti; **set**, posaditi, postaviti; **put** (put), položití; **shut** (šat), zavřítí; **cut** (khat), řezati; **hurt** (h-rt), raniti, ublížití; **cast** (khést), hoditi, vrci, uliti.

Některá slovesa, zakončená souhláskami **d** nebo **t**, v minulém čase krátí svou kmenovou samohlásku, ale nepřibírají přípony. Taková jsou:

Bleed (blíd), pouštěti žilou, krváceti—**bled**.

Breed (brýd), ploditi, vaseděti, vychovati—**bred**.

Feed (fíd), krmiti—**fed**.

Speed (spíd), spěchati, dařiti se, urychlití, popoháněti—**sped**.

Lead (líd), vésti—**led**. (Podstatné jméno "lead," česky olovo, vyslovuje se "led").

Read (rýd), čísti—**read** (red). Tvar je stejný, ale výslovnost jest jiná.

Meet (mít), potkati koho, sejítí se s kým—**met**.

Light (lajt), rozsvítiti, rozžehnouti, osvětlovati—minulý čas **lit**, anebo také pravidelně **lighted** (lajted).

Některá slovesa s dlouhou kmenovou samohláskou v minulém čase krátí tuto samohlásku a přibírají příponu **t**. Taková jsou:

Creep (krýp), lézti, plaziti se—**crept**.

Keep (kýp), držeti, vydržovati, slaviti, zachovávatí, vésti—**kept**.

Sweep (swíp), mésti, zametati—**swept**.

Weep (wíp), plakati—**wept**.

Deal (dýl). jednati, obchodovati, dávati (karty)—**dealt** (delt).

Mean (mín), míni, znamenati—**meant** (ment).

Lose (lúz), ztratiti—**lost**.

Leave (lív), zanechati, odejíti—**left**.

XXV.

PŘÍTOMNÝ ČAS.

Sloveso ve tvaru přítomného času mívá různý význam.

1. Tvarem přítomného času nejčastěji naznačuje se děj přítomné doby—co se v přítomnosti skutečně děje.

I sit at my desk and write this letter to you. Sedím u svého stolku a píši ti tento dopis.—**My daughter plays on the piano; the boys are in the yard playing ball.** (Moje) dcera hraje na piano; hoši jsou na dvoře, hrajíce si v míč.

It is somewhat cool to-day. Dnes jest poněkud chladno.

2. Tvarem přítomného času naznačuje se, co se obyčejně přiházívá.

When a good man dies, the memory of his good deeds lives on. Když dobrý člověk zemře, památka jeho dobrých skutků žije na dálě.

Boilermakers in the navy yard receive four dollars forty-eight cents per day. Kotláři v loděnici dostávají \$4.48 denně.

He laughs best who laughs last. Kdo se směje naposledy, ten se směje nejlépe.

3. Tvarem přítomného času naznačují se události budoucí, které mluvící očekává brzy nebo jistě.

My brother comes here to-night. Můj bratr přijde sem dnes večer.

We leave for Cleveland Tuesday. V úterý odjedeme do Clevelandu.

Others will do the work, when I sleep in my grave. Jiní budou konati tu práci, až já budu v hrobě spát.

4. V poetické řeči nebo v živém líčení tvarem přítomného času naznačují se události minulé—právě jako v češtině (pří-

tomný čas historický, praesens historicum). Podobného rázu bývají nadpisy zpráv v novinách: **The Germans attack the French, but are repulsed** (rypalst'). Němci udeřili na Francouze, ale byli odražení.

5. Výroky spisovatelů nebo citáty z jejich knih uvádějí se tvarem přítomného času:

Havlíček says: "The most important thing for the preservation and dignity of our race is the union of the whole Bohemian nation in one body politic" (pryzervej's-n, rejs, palityk). Havlíček praví: "Nejdůležitější věc pro zachování a důstojnost národnosti naší jest spojení celého národu československého ve svazek jeden."

Minulý čas.

Sloveso ve tvaru minulého času naznačuje děj, který se udál v minulosti, bez ohledu na jeho trvání. Tohoto tvaru používá se vždy, je-li udáno datum z minulé doby (včera, loni a podobně). A poněvadž události minulé doby už "náleží historii," a historie také jen o minulých událostech vypravuje, minulý čas bývá zván "historickým."

We had a good harvest last year. Loni jsme měli dobrou úrodu.

I ate my first peach yesterday. Včera jsem jedl první broskev.

His uncle died a week ago. Jeho strýc zemřel před týdnem.

The European War began in August nineteen hundred fourteen. Evropská válka začala v srpnu roku 1914.

The French defeated the Germans at the Marne. Francouzi porazili Němce u řeky Marne.

The first Russian parliament met in 1906; eleven years later Russia became a republic. První ruský sněm sešel se roku 1906; jedenáct let později (po té) Rusko stalo se republikou.

Trvání děje tvarem slovesa naznačeno není—to lze posouditi jenom podle souvislosti. Tak na příklad: I knew him when he was a small boy—znamená: "Znal jsem" ho, když byl ještě malý hoch—ale I knew him immediately—znamená: "Poznal jsem" ho hned.

I studied French in the old country (stadyd). Učil jsem se franštině ve staré vlasti.—I learned French in my youth. Naučil jsem se francouzsky již za mlada (ve svém jinošství).

Tvarem minulého času naznačuje se také, co se v minulosti obyčejně dalo.

The Indian loved war, but the fair and open fight had no charm for him. Indián miloval válku, ale poctivý a otevřený boj neměl pro něho žádného půvabu.

Nejčastěji ovšem používá se tvaru minulého času v historickém vypravování. Příkladem uvedeno jest tuto několik vět ze životopisu Husova:

John of Husinetz, commonly called John Hus, was born on July 6th, 1369, in the little town of Husinetz, in the south of Bohemia. The house in which he was born is still standing. His parents were poor. It appears from one of his letters that he was not an only son. When he grew out of boyhood, he betook himself (odebral se) to the schools at Prague. There he maintained himself (vydržoval se, živil se) by chanting and performing other services in the churches. It was always his idea to enter the clerical profession. After passing through (když prošel) the inferior schools he entered the university in the department of the arts.

XXVI.

OSOBA A ČÍSLO.

Sloveso musí se shodovati s podmětem v čísle a osobě. Slovesa mají dvojí číslo—jednotné a množné—právě jako jména podstatná. Jednotné číslo značí jednu osobu nebo věc; množné číslo značí víc osob anebo věcí nežli jednu. (Stará čeština měla také číslo dvojně).

Osoby rozeznáváme tři. První osoba označuje toho, kdo mluví; druhá osoba značí osobu, ku které se mluví; třetí značí osobu nebo věc, o které se mluví.

V angličtině pouze třetí osoba jednotného čísla přítomného času označuje se zvláštní příponou *s* neb *es*. Ostatní osoby přítomného času a všechny osoby minulého času jsou bez jakékoli přípony osobní. Přípona minulého času *-ed* označuje čas, nikoli

osobu. (Druhá osoba jednotného čísla má příponu *est* nebo *st*, ale v obecné řeči se jí neužívá, proto jí nevěnujeme pozornosti.)

Stará angličtina měla víc osobních přípon. Ještě v básních Chaucerových (1340-1400) sloveso *walk* (*wók*), kráčet, chodit, časuje se v přítomném čase takto:

Jednotné číslo:

1. *I walke.* 2. *Thou walkest.* 3. *He walketh.*

Množné číslo: 1. *We walken.* 2. *Ye walken.* 3. *They walken.*

Koncové *e* v první osobě se vyslovovalo. V množném čísle říkalo se "*walken*" anebo také "*walke*." Toto slabé koncové *e* v patnáctém století znenáhla vymizelo, a v první osobě jednotného čísla a ve všech osobách množného čísla zůstalo pouhé *walk*. Později ve třetí osobě přítomného čísla forma *walks*, vzata z jednoho anglického nářečí, zatlačila starou formu "*walketh*," a ještě později druhá osoba množného čísla *you walk* docela zatlačila druhou osobu jednotného čísla, "*thou walkest*." Tato stará forma udržela se toliko v básnictví a v povzneseném slohu.

Shoda výroku s podmínkem.

Výrokové sloveso, jak praveno, musí se shodovati s podmínkem v čísle a osobě. Pravidlo toto nepůsobí obtíží, pokud věta má jenom jeden podmět. Jinak ovšem jest to ve větách stažených, kde jest podmětů několik.

1. Jsou-li podmínky sloučeny spojkou *and*, a, tož výrokové sloveso z pravidla bývá v čísle množném:

My brother and sister play tennis. Můj bratr a má sestra hrají v tennis.

The governor and the mayor are cousins (gavein-r, méjr, křazns). Guvernér a mayor (starosta) jsou bratrancei.

2. Jsou-li podmínky rozloučeny spojkou *or* anebo *nor*, tož výrok jest v jednotném čísle, jsou-li podmínky v jednotném čísle:

Either my brother or my sister is sure to win. Bud' můj bratr, anebo má sestra jistě vyhraje.

Neither the governor nor the mayor favors this appointment. Ani guvernér, ani mayor neschvaluje tohoto jmenování.

3. Dva podmínky, sloučené spojkou *and*, které ve skutečnosti vyjadřují jeden pojem, mívají výrok v čísle jednotném:

The sum and substance of the matter is this (sam, sâbstenš).
Suma a podstata té věci jest tato.

V této větě oba podměty "sum and substance" dohromady znamenají totéž, co jediné slovo "gist" (džist, česky "jádro"). Podobné příklady však jsou dosti vzácný; jsou to většinou idiomatická, to jest, angličtině vlastní, rčení jako: **end and aim**, "účel a cíl," což je totéž jako "purpose" (účel); nebo **the long and short of the matter**, "stručný smysl věci."

4. Jsou-li podměty rozloučeny spojkami **or** anebo **nor** různého čísla, tož sloveso obyčejně se řídí nejbližším podmětem (v češtině však z pravidla bývá ve množném čísle).

Either you or he is to blame (blejm). Bud' vy neb on zasluhujete pokárání.

Neither you nor he is an Austrian (óstryen). Ani vy, ani on nejste Rakušani.

Neither John nor we were at home (džán). Ani Jeník, ani my jsme nebyli doma.

Neither the mayor nor the aldermen favor this law (óld-r-men). Ani mayor; ani radní neschvalují tohoto zákona.

Podobné věty však neznějí zrovna uhlazeně, protože výrok shoduje se toliko s nejbližším podmětem, ale nikoli se vzdálenějším. Z té příčiny dobře jest varovati se takových výrazův a ze stažené věty učiniti věty dvě, nebo místo dvou podmětů položiti jeden souborný, jak tyto příklady ukazují:

Either you are to blame, or he is. One of you two is to blame. Neither of you is an Austrian. He is not afraid; neither am I. Both John and we were away from home.

Je-li podmět v jednotném čísle, tož i výrok jest v jednotném čísle, třeba že k podmětu přiřaděna jsou jiná podstatná jména, která však nejsou sloučena spojkou **and**:

The governor with his staff is present. Guvernér jest přítomen se svým štábem. (Ale: **The governor and his staff are present.**)

John, as well as Mary, is in the garden—Jeník, jakož i Mařenka, jest v zahradě. (Ale: **John and Mary are in the garden.**)

Tom, along with his friends Dick and Bob, is taking a sail—Tomáš se svými přátely Richardem a Robertem projíždí se na lodičce. (Ale: **Tom and his friends are taking a sail.**)

Souborná jména.

Je-li podmětem podstatné jméno, které svým tvarem jest sice množného čísla, ale smyslem jednotné, tož výrok jest v čísle jednotném:

Economics is an important study (ekonam'iks). Národní hospodářství jest důležité učení.

Mathematics is the only exact science (methemét'yks, egzékt'sajens). Matematika jest jediná přesná věda.

Politics is an art as well as a science (palityks). Politika jest věda a také umění.

The gallows has been abolished in Wisconsin (gélož, ebál'išť). Šibenice byla zrušena ve Wisconsinu.

Podstatné jméno **pains** (pejnz) ve smyslu "bolesti" jest množné; ve smyslu "péče, námaha, práce" bývá také jednotné:

Great pains has (nebo have) been taken about the matter. Veliká péče byla věnována té věci.

Podstatné jméno **means** (mínz) ve smyslu "jmění" jest množné; ve smyslu "prostředek" k dosažení cíle bývá jednotné: **a means**, ale ve smyslu "prostředky" bývá množné:

This is a means to an end. Tohle je prostředek (cesta) k jistému cíli.—**No other means is to be found.** Jiného prostředku nelze najít.—**Various means were tried.** Různé prostředky byly zkoušeny.

News (ňúz) je tvarem množné, ale smyslem jednotné (zpráva, novina). **The latest news is that Roosevelt favors a dissolution of Austria-Hungary** (dys'oljú'sn, óstrya-hangery). Nejnovější zpráva jest, že Roosevelt schvaluje rozbití (rozklad, rozpuštění) Rakousko-Uherska.

"The times are hard just now" (thajmz). Časy jsou zlé právě nyní. Ale: **"The Times is a powerful London newspaper."** Times jest mocný časopis Londýnský.

The United States, Spojené Státy, tvarem jest množného čísla, ale smyslem jednotného čísla ("soustátí") a proto mívá výrok v čísle jednotném: **The United States is a federation of forty-eight republics.**

Souborná jména podstatná, která označují množství osob anebo věcí téhož druhu, mívají výrok někdy v čísle jednotném,

jindy ve množném. Mluví-li se o tomto množství jako o celku, tož výrok jest v čísle jednotném—má-li však mluvící na mysli jednotlivce, kteří tvoří takové množství, tož výrok jest v čísle množném:

The executive committee was elected last night (egzék'jativ khomitý). Výkonný výbor byl zvolen včera večer.

The executive committee were not all of the same opinion (apin'jen). Výkonný výbor nebyl jednomyslný (doslovně: nebyli všichni téhož názoru).

A herd of cattle were grazing in the field (grejzing). Stádo dobytka páslo se na poli (doslovně: pásly se, to jest, jednotlivé kusy dobytka).

The herd was sold for two thousand dollars. Stádo (jako celek) bylo prodáno za dva tisíce dolarů.

Jako souborná jména podstatná tak i číslovky, které naznačují součet anebo množství, podle smyslu mívají výrok někdy v čísle jednotném, jindy v čísle množném. Správně tedy řekneme "Five hundred dollars was spent," pět set dolarů bylo vydáno—nebo "That hundred dollars is here," to sto dolarů je zde—poněvadž mluvíme o určitém množství peněz jakožto o celku. Ale máme-li na mysli jednotlivé mince, tož jest nám užiti čísla množného: "Those hundred dollars were all coined last year," těch sto (stříbrných) dolarů bylo raženo vesměs lonského roku (nebo: byly všechny raženy loni).

"Tříkrát tři jest devět," pravíme česky. Anglicky lze říci buďto "Three times three is nine," nebo "Three times three are nine." Jde o to, představujeme-li si ta čísla jako celky, či jako složky tolika a tolika jednotek. Ale zdá se, že lépe jest užiti čísla jednotného: "Seven and five is (nebo equals) twelve."

A number (namb-r) ve smyslu "několik" nebo "mnoho" mívá výrok v čísle množném: the number ve smyslu "počet, číslo," v čísle jednotném:

A number of strikers were arrested. Několik stávkujících bylo zatčeno.

The number of tickets is limited. Počet lístků (vstupenek) jest omezen.

Slova znamenající části celku, jako **half** (héf) polovice, **part** (párt) část, **portion** (poršn) díl, **porce**—mívají výrok podle smyslu někdy v jednotném, jindy ve množném čísle:

“Half of a circle is a semicircle” (s-rkl, semis-rkl). Polovice kruhu jest půlkruh.—“Half of the passengers were lost.” Polovice cestujících zahynuli (byli ztraceni).

Je-li podmětem vztažné zájmeno, výrok se řídí podstatným jménem, k němuž zájmeno se vztahuje. Proti tomuto pravidlu často se hřešívá nepozorností.

“This is the only **one** of the books that is worth reading.” To jest jediná z těch knih, která stojí za čtení.

“This is one of the best **books** that have appeared this year. Tohle jest jedna z nejlepších knih, které vyšly tento rok.

“This is one of the finest **paintings** there are in the hall.” Tohle jest jedna z nejlepších maleb, jež jsou v tomto sálu.

You, vy, ty, jest množného čísla, a proto správně se praví: **You were**, vy jste byl (nikoli “you was”). Podobně **we were**, **they were** (nikoli “we was, they was,” jak bývá slýchati), my jsme byli, oni byli.

XXVII.

BUDOUCÍ ČAS.—SLOVESO “WILL.”

Anglická řeč nemá zvláštního tvaru pro budoucí čas. Tvoří jej pomocnými slovesy **shall** (v první osobě obou čísel) a **will** (ve druhé a třetí osobě) s infinitivem bez předložky **to**.

Sloveso **to read** (rýd), čísti, má tedy v budoucím čase tyto tvary:

Jednotné číslo:

1. **I shall read**, budu čísti, přečtu;

2. **you will read**, budeš čísti, přečteš (v básních také **thou wilt read**);

3. **he (she, it) will read**, on (ona, ono) bude čísti, přečte.

Množné číslo:

1. **We shall read**, budeme čísti, přečteme;

2. **you will read**, budete čísti, přečtete;

3. **they will read**, oni (ony, ona) budou čísti, přečtou.

V oznamovací větě tedy budoucí čas v první osobě opisujeme pomocným slovesem **shall**; ve druhé a třetí osobě slovesem

will. Dobře jest, toto pravidlo si zapamatovati. Hřeší-li se proti němu záměnou těchto pomocných sloves, mění se tím smysl věty a povídá se něco jiného, nežli mluvící měl na mysli. Správně tedy pravíme:

I shall read awhile. Budu si chvílku číst.

I shall see you to-morrow morning. Uvidím vás (zajdu k vám) zítra ráno.

I shall be eighteen years old in July. V červenci bude mi osmnáct let (doslovně: budu osmnáct let stár. Nesprávně bylo by "I will be").

Hurry, or we shall miss our train (hurry). Pospěšte, sice zmeškáme (náš) vlak.

We shall be glad to see him. Rádi jej uvidíme (doslovně: budeme rádi, viděti jej. Nesprávně bylo by říci "we will be").

Ve druhé a třetí osobě budoucí děj v oznamovací větě naznačuje se slovesem **will**:

If you visit him, you will find him busy (visit, busy). Navštívíte-li jej, najdete jej v práci (pilného, zaměstnaného).

I think it will rain to-day. Myslím, že dnes bude pršet.

V uvedených příkladech "shall" i "will" jsou slovesa pomocná, která prostě naznačují budoucí čas a proto jsou bez vlastního významu a bez přízvuku. Ale zaměníme-li je—to jest, užijeme-li "will" v první osobě, "shall" ve druhé nebo třetí osobě, tož tato slovesa mají svůj plný význam a mají také přízvuk.

Sloveso **will** v první osobě znamená vůli, odhodlanost, úmysl: chci, hodlám; jindy zase hrozbu nebo rozhodnutí.

I will meet you at noon. Sejdou se s vámi (dostavím se) v poledne.

We will do our best. Půčiníme se co nejvíce (doslovně: uděláme naše nejlepší). To je slib: jsme ochotni se přičiniti.

I will discharge you if you are late again (discharge, late again). Já vás propustím, opozdíte-li se ještě jednou (hrozba).

We will permit you to go. Dovolíme vám jíti (souhlas, svolení).

We will be revenged on you (revenge). My se vám pomstíme (hrozba).

I will never consent. Já nikdy nedám svého svolení (rozhodnutí).

We will die with him. Zemřeme s ním (odhodlání: jsme ochotni zemřít s ním. Ve skutečnosti třebaš nikdo nezemře; není tu naznačen budoucí děj—umřeme—nýbrž pouze odhodlání—jsme ochotni zemřít).

Sloveso **shall** v první osobě naznačuje pouze budoucnost, nikoli vůli neb ochotu. Ale je-li vůle neb ochota vyslovena přídavným jménem, je správně říci “I shall.” Proto je správně říci: **I shall be glad to help you**, rád vám pomohu (budu rád, pomoci vám). “I shall be” zde znamená prostě “budu”; ochota jest vyslovena přídavným jménem “glad.” Podobně lze říci: “I shall be willing” nebo “I shall be charmed to do this.”

Je-li však ochota vyslovena pouze příslovkou (na otázku: jak?), tož nutno užiti pomocného slovesa “will.” Příslovka totiž pouze vymezuje, určuje smysl slovesa. Jest tedy říci: **I will gladly help you**, Rád vám pomohu. V této větě ochota jest vyslovena slovesem “I will help” a příslovka “gladly” pouze klade důraz na tuto ochotu.

Sloveso **will**, položíme-li na ně zvláštní důraz, naznačuje vůli, ochotu neb odhodlanost podmětu, at’ si už podmět jest v první, druhé, nebo třetí osobě.

“I will go, no matter what you say,” já půjdu (jsem odhodlán jíti) at’ si řeknete, co řeknete.

“We will have the truth,” chceme (míti, slyšeti) pravdu.

“You will act foolishly, in spite of my advice,” vy jste odhodlán jednati zpozdile přes mou radu (bez ohledu na mou radu).

“They will not listen to reason” (lisn, rýzn), nechtějí vyslechnout rozumné důvody.

“He will not give in,” on se nepoddá.

Slovesem **will** označuje se také děj, který lze pravdě podobně očekávati; děj, který jest přirozeným důsledkem daných poměrů. Vyskytá se často ve všeobecných průpovědích. Na příklad:

Accidents will happen. Nehody se přiházejí. Zde se netvrdí, že nějaká určitá nehoda opravdu se v budoucnosti udá; je to všeobecný výrok, že nehody se dají očekávati.

Boys will be boys. Chlapci jsou chlapci.

A burnt child will avoid the fire (b-rnt, evojd'). Dítě, které se spálilo, varuje se ohně.

Slovesem will dále naznačuje se děj, který se pravidelně opakuje:

He will sit for hours by the fire. On sedává celé hodiny u ohně (u kamen).

Sloveso "shall."

Pomocné sloveso "shall" pouze v první osobě naznačuje budoucí čas—ve druhé a třetí osobě značí slib, rozkaz, anebo výhrůžku.

I shall come to-morrow. Přijdu zítra.

We shall see you later. Uvidíme vás (navštívíme vás, promluvíme si s vámi) později. Ale:

Thou shalt not kill. Nezabiješ!

You shall have the money before Monday. Máte míti ty peníze do pondělka. (Slib: zaplatím).

You shall pay for this insult! (insalt'). (Za) tuto urážku mi zaplatíte! (Hrozba).

Her kindness shall not be forgotten (khajadnes, forgat'n). Její laskavost nebude (nemá býti) zapomenuta (Odhodlání). Sloveso "shall" původně znamenalo "jsem dlužen, povinen," a dosud tají se v něm pojem povinnosti.

V prorocké řeči "shall" obyčejně se klade ve druhé i třetí osobě, i když se nehrozí, ani neporoučí. **The sun shall be turned into darkness and the moon into blood.** Slunce se obrátí v tmu, a měsíc v krev. (Joel, 2, 31).

You shall see profound economic changes in all countries (profaund' e'konam'ik). Uvidíte pronikavé hospodářské změny ve všech zemích.

Ve vojenských rozkazech a úředních oznámeních bývá obyčejem ve druhé a třetí osobě klásti zdvořilejší "will" místo drsnějšího "shall":

You will immediately report for orders. Okamžitě se přihlásíte o rozkazy.

Heads of Departments will submit their estimates before January first, (dypart'ments, sabmit', estymets). Náčelníci departmentů předloží svůj rozpočet do prvního ledna.

Kdo mate "will" a "shall," povídá něco jiného, nežli zamýšlí. Rozdíl mezi oběma slovesy žertem osvětluje smutná povídka o Irčanu, který spadnuv do řeky volal: **I will be drowned, no one shall help me** (draund). Já se chci utopit, nikdo mi nesmí na pomoc. Chtěl a měl ovšem říci: **I shall be drowned, no one will help me**. Já se utopím, nikdo mi nepřijde na pomoc. Ale že si spletl shall a will, nechali ho utonout.

Ve vedlejších větách shall a will mají vazbu poněkud jinou nežli ve větách hlavních. O tom řeč bude později (viz lekci XXXIII.).

"Shall" a "will" v otázkách.

Ve větách tázacích z pravidla klade se to pomocné sloveso, které se očekává v odpovědi. Tázací věty se slovesem "read" v budoucím času znějí tedy takto:

Shall I read? Budu-li čísti? Mám-li čísti?

Shall you read? Budeš-li čísti? (V básních Shalt thou read?)

Will he (she, it) read? Bude-li čísti?

Shall we read? Budeme-li čísti? Máme-li čísti?

Shall you read? Budete-li čísti?

Will they read? Budou-li čísti?

Vyslovuje-li se pouze budoucnost, klademe ve druhé osobě vždy "shall," které také očekáváme v odpovědi:

Shall you go by boat or train? Pojedete-li po lodi či vlakem? Odpověď: I shall go by boat.

Shall you be disappointed if he does not come? (dysep'ojn-ted). Budete-li zklamán, nepřijde-li on? Odpověď: I shall.

Ve druhé osobě klademe "will" jen tehdá, dáváme-li důraz na ochotu a čekáme v odpovědi "will":

Will you write often? Budete-li psáti často? Odpověď: I will.

Will you allow me to help you? (elau'). Dovolíte-li mi, abych vám pomohl? Odpověď: I will.

Will you be so kind as to open the window? (oupen, windou). Budete-li tak laskav a otevřete okno? Odpověď: I will.

V první osobě klademe "shall," které značí prostou budoucnost, anebo žádá o dovolení:

Shall I see him? Uvidím-li jej?

Shall I read? Mám-li čísti? (To jest, přejete-li si, abych četl?).

“Will” táže se po vůli a ochotě, proto nelze ho použít v první osobě, neboť lze předpokládati, že známe své vlastní úmysly. Správně říkáme **Shall we take a walk?** Půjdeme-li na procházku? Ale nesmyslné bylo by říci “Will we take a walk?” Pouze tam, kde opětuje cizí slova, můžeme i v první osobě říci “will”:

You will pay eight thousand for that house.—Will I? I will not. Vy dáte osm tisíc za ten dům.—Že dám? Nedám.

Jiné tvary budoucího času.

Budoucí čas naznačuje se také prostým časem přítomným, neb infinitivem s předložkou **about** nebo s příčestím **going**: **We leave to-morrow.** Odjedeme zítra.—**The train is about to start.** Vlak už vyjede (Viz lekcí XXV., odstavec 3.)

XXVIII.

DĚJ DOKONANÝ.

Děj dokonaný vyjadřuje se složenými tvary: pomocným slovesem “have” s minulým příčestím (participle) slovesa.

I have written, napsal jsem—děj dokonaný v přítomnosti.

I had written, byl jsem napsal—děj dokonaný v minulosti, předminulý.

I shall have written, (až) napíšu—děj dokonaný v budoucnosti.

Silná slovesa mají pro minulé příčestí zvláštní tvar. Slovesa slabá tvoří toto příčestí příponou **-ed**, právě jako minulý čas.

1. Děj dokonaný v přítomnosti, po latinsky perfektum, vyjadřuje se přítomným časem slovesa **have** s příčestím. Tento tvar působívá Čechovi veliké obtíže. My posuzujeme takový děj s jiného hlediska, a český výraz neodpovídá přesně anglickému. Z té příčiny bývá Čechovi nesnadno rozhodnouti, má-li říci “I have seen” či “I saw,” když česky se řekne prostě “viděl jsem.” Chybou ve volbě tvaru cizinec rázem se prozradí, a chybuje se často, ačkoli znalost několika jednoduchých pravidel postačí, aby se člověk chyby uvaroval. Perfektum vyjadřuje:

a). Děj právě skončený—to jest, děj, který sice v minulosti začal, ale v přítomnosti skončil. **I have sent the letter.** Prá-

vě jsem odeslal ten dopis.—The messenger has come. Posel právě přišel (je zde).—What have you done? Co jste to udělal? —He has convinced me. On mne přesvědčil.—My youngest brother has enlisted in the marine corps (merýn' khour). Můj nejmladší bratr dal se k námořnímu sboru.—We have done our duty. Vykonali jsme svou povinnost.—Have you seen the latest number of the Bohemian Review? Viděl-li jste nejnovější číslo B. R.?—All the guests have gone (gests). Všichni hosté už odešli.

Slovesa pohybu tvořívají perfektum také pomocným slovesem "be." Lze tedy říci "My friends are gone" nebo "have gone," moji přátelé už odešli.—"Your time is come" nebo "has come," tvůj čas nadešel, tvůj čas už je tu.—"The birds are flown" nebo "have flown" (floun), ptáci už odletěli.

V obecné řeči bývá slýchati I have got (gat) ve smyslu "mám," což jest nesprávně. "To get" znamená dostati, obdržeti něco, čeho jsme dříve neměli—ale "míti" něco jest v angličtině "to have." I have got it znamená tedy: už jsem to dostal, našel, chytil atd.

The dog has got the rabbit, pes chytil zajíce—je správně; ale chceme-li říci, že pes má dlouhé tělo a krátký ocas, bylo by nesprávně říci "has got," protože on jich nedostal, ani nechytil; tělo i ocas narostly s ním. Správně tedy se řekne This dog has a long body and a short tail.

b). Děj, který se udál v době až dosud trvajících. Nesejde na tom, zdali doba, o kterou jde, představuje pouze hodinu, den, měsíc, či století nebo celé věky. Tvoří-li přítomnost ještě část té doby, ve které děj se udál, angličtina jej vyjadřuje perfektem, čeština někdy přítomným, jindy minulým časem.

It has rained all the week. Tento týden pořád prší; už celý týden prší (to jest, začalo v minulosti, ale trvá až dosud).

We have seen great events this year (ivénts'). Letos viděli jsme veliké události, byli jsme svědky velikých událostí. (Události ty jsou už dokonány, ale letošní rok ještě trvá).

How long have you been in this country? Jak dlouho už jste v této zemi? (V této otázce Američan předpokládá, že jste zde již nějakou dobu, že jste zde byl a dosud jste—kdežto Čech hledí pouze k vaší přítomnosti zde bez ohledu na to, že váš pobyt zde

začal již v minulosti. Ale říci anglicky "How long are you in this country?" znamenalo by "Jak dlouhý jste v této zemi?" a tázaný mohl by odpověděti: pět stop a devět palců).

The earliest examples of Bohemian art that have been preserved to our times are colored drawings in old manuscripts (méňuskrypts). Nejranějši ukázky českého umění, které se zachovaly až na naše doby, jsou barevné kresby ve starých rukopisech. (Ze slov "až na naše doby" jest patrno, proč nutno říci "have been preserved").

c). Děj dokonáný, jehož následky dosud trvají. I have been a great sinner. Byl jsem veliký hříšník (rozumí se: za mlada, a nyní nesu toho následky.—Jirásek has written a number of excellent novels. Jirásek napsal řadu výborných románů.

Perfektum vyjadřuje také děj na prosto dokonáný, po kterém zbývá a dosud trvá prázdnota: I have been young. Byl jsem (kdysi) mlád—ale už nejsem.—He has been. On byl—ale už není (tedy: jest mrtev). V podobném smyslu "has-been" jako podstatné jméno znamená asi tolik jako "ztracená existence": He is a has-been" (o člověku, který kdysi něčím byl, ale přišel na mizinu finančně, tělesně, nebo mravně).

d). Děj, anebo stav, který má býti dokonán v budoucnosti. When I have finished this, you shall have it. Až tohle dodělám, máte to mít.—He will be tired before he has walked a mile. On bude unaven, nežli ujde míli.

Všeobecně vzato, perfektum naznačuje děj dokonáný v době, která dosud trvá. Děj, který se udál v době již minulé, vyjadřuje se minulým časem. Minulý čas (ne perfektum) nutno tedy klásti zejména všude tam, kde určeno jest minulé datum: We had a good harvest last year. Loni jsme měli dobrou úrodu.—I met him ten years ago in Prague.—We saw a fine play, last night.—This custom formerly was very popular.—My sister arrived yesterday.

2. Děj dokonáný v minulosti, po latinsku plusquamperfektum, vyjadřuje se minulým časem had s minulým přičestím slovesa. Tento tvar naznačuje děj, který v určité minulé době už byl dokonán a předcházel jinému ději minulému—tedy děj "předminulý."

Before night fell, I had finished the book. Dočetl jsem knihu, nežli noc nadešla (doslovně: dříve než noc spadla, byl jsem dokončil knihu). Čtení bylo skončeno dříve, nežli noc nastala.

I had seen him, when I met you. Již jsem ho byl viděl, když jsem se s vámi setkal.

When Blake had spoken, Allen rose to reply. Když Blake domluvil, Allen povstal, aby odpověděl.

3. Děj dokonaný v budoucnosti vyjadřuje se budoucím časem slovesa "have"—I shall have atd. s přičestím slovesa:

Before I hear from you again, I shall have landed somewhere in France. Nežli od vás opět uslyším, přistanu již zatím někde ve Francii.

Tohoto tvaru užívá se jen v povýšeném a škrobeném slohu. V obecné řeči ho neuslyšíte.

XXIX.

DĚJ TRVACÍ.

Prosté tvary časové—I sing, zpívám; I sang, zpíval jsem—vyjadřují prostě děj beze zřetelu k tomu, zdali děj trvá nebo trval delší dobu čili nic. Má-li se naznačiti trvání děje, použití jest zvláštních tvarů složených, kterým se v anglické mluvnici říká "progressive tenses," časy pokračovací. Skládají se ze slovesa "to be" s přítomným přičestím slovesa. Přítomné přičestí končí vždy příponou -ing.

Your sister sings well, vaše sestra pěkně zpívá—má jiný smysl nežli **Your sister is singing well,** ačkoli v češtině obě věty stejně překládáme.

První větou, **sings well,** naznačuje se prostá skutečnost, že vaše sestra zpívá pěkně—když totiž zpívá. Ale větou tou se neřídí, že by právě nyní zpívala. Je to tedy výrok všeobecný, který platí ve všech dobách, ačkoli vysloven jest tvarem přítomného času. Možná, že vaše sestra zpívá právě tu chvíli, možná také, že ne.

Ve druhé větě—**your sister is singing well**—pravím, že vaše sestra pěkně zpívá právě nyní; já ji poslouchám; děj (zpěv) trvá jistou dobu, a toto trvání vysloveno jest zvláštním tvarem "is singing" (doslovně: ona jest zpívající, to jest, právě zpívá).

Tyto tvary pokračovací naznačují děj trvací at' už v přítomnosti, minulosti, nebo budoucnosti.

She is teaching, ona učí—to jest, je právě zaměstnána vyučováním.

She was teaching, ona (tenkrát) učila.

She has been teaching, ona učila (až dosud), neb "ona učí" (to jest, začala dřív, ale učí dosud).

She will be teaching, ona bude vyučovati.

V přítomném čase tyto pokračovací tvary naznačují skutečný přítomný děj—stav, činnost, anebo děj, který se odehrává v přítomné době. **The boys are playing in the yard**, hoši si hrají na dvoře—to jest, jsou tam opravdu a hrají si. "The boys play in the yard" správně česky vlastně znamená "hrávají si"—ne tvrdí se určitě, že by si tam hráli právě nyní.

Těchto pokračovacích tvarů nutno tedy užiti vždy, mluvíme-li o práci, kterou někdo jest právě zaměstnán:

Mr. Novák is balancing his books (bélensing). Pan Novák zkoumá své účetní knihy (to jest, právě je zaměstnán tím, že sečítá příjmy a pohledávky proti vydajům a povinnostem).

Edison is pursuing his investigations in Washington (p-rsjú-ing, investygejšnz). Edison koná (svá) bádání ve Washingtonu.

The French are fighting for freedom and civilization. Francouzi bojují za svobodu a vzdělanost.

In Germany hundreds of thousands of women are now doing the work of men. Sta tisíce žen v Německu nyní konají mužskou práci.

His brother is helping him. Bratr mu pomáhá.

What are you doing, John? Co děláš, Jeníku?

Podobně i v jiných časech naznačuje se trvací děj:

They were eating dinner when we arrived. Oni právě obědvali, když my jsme přišli

While I was quietly reading by my fireside, strange things were taking place in the square. Co já jsem si klidně četl u krbu (doma), podivné věci odehrávaly se na náměstí.

Vyskytuje-li se pokračovací čas ve vedlejší větě, která má týž podmět jako věta hlavní, tož podmět vedlejší věty (který se dá domysleti z hlavní) i sloveso "be" za časté se vynechává:

While waiting for the train, I bought a newspaper. Co jsem čekal na vlak, koupil jsem si noviny. (Plně by znělo: *While I was waiting*).

When reading, I like to have the light shine over my left shoulder. Když čtu, rád mám, aby mi světlo svítilo přes levé ramě. (Plně: *When I am reading*).

Příčestí přítomného času tvoří se příponou *-ing* ku kmeni slovesa: *reading, being, doing, seeing, paying*.

Slovesa zakončená němým "e" odsouvají tuto hlásku: *close* (klouz), *zavíráti—closing*.

Slovesa končící v *ie* mění *je* v *y*: *lie, ležeti, lháti—lying*. Podobně *die, umírati—dying*; ale *dye, barviti—dyeing*.

Slovesa, jejichž poslední slabíka má přízvuk a je zakončena pouze jednou souhláskou, zdvojují tuto souhlásku, aby se zachovala výslovnost: *sit, seděti—sitting*.

Složitých tvarů, které naznačují děj trvací, velice často nesprávně se užívá místo tvarů prostých, které naznačují prostě děj bez jakéhokoli zřetele k jeho trvání. Kdekoli má se pouze naznačiti určitý děj anebo čin na rozdíl od jiného děje, použití jest prostých tvarů. Složitými tvary zvláště se vytýká, že děj trvá nebo trval nějaký čas. Správně jest tedy říci:

Mother calls you. Matka tě volá (nikoliv "is calling").

Did you ring? Zvonil-li jste? (Nikoli: "were you ringing?")
Nejde o to, zdali jste zvonil delší či kratší dobu, nýbrž pouze o to, zdali jste vůbec zvonil čili nic).

He speaks to you. On mluví k vám (a ne k někomu jinému; nesprávně bylo by "is speaking").

I talked yesterday with a foreigner. Včera jsem mluvil s jedním cizincem.

He does not intend to sell the house. On nehodlá prodati dům (nikoli: *he is not intending*).

I supposed that you were acquainted with my brother (sappouzd', ekwejt'ed). Domníval jsem se, že znáte mého bratra. (Nikoliv: *I was supposing*).

Některá slovesa už svým významem naznačují trvalý děj, a proto se vyskytují jenom v prostých tvarech:

I know him well. Zním jej dobře.

I love that child. Mám rád to dítě. (Nesprávně bylo by: *I am loving*).

XXX.

ROD ČINNÝ A TRPNÝ.

Sloveso v činném rodu naznačuje, že podmět jest činný, jest původcem činnosti—sloveso v rodu trpném naznačuje, že podmět přijímá cizí činnost, že činnost cizí se na něm projevuje: miluji—jsem milován; hledám—jsem hledán; vidím—jsem viděn. Čeština je řeč konkrétnější a dává přednost slovesu činného rodu. V angličtině mnohem častěji užití lze rodu trpného. Angličan řekne na příklad: *That portrait was painted by Mr. Farský,* ale Čech: *Tuto podobu maloval pan Farský.*

Tvary trpného rodu mají pouze slovesa přechodná, která v činném rodu mají předmět ve čtvrtém pádu. Přeměníme-li činné sloveso v trpné, předmět stává se podmětem.

A fireman saved the child. Hasič zachránil dítě.

The child was saved by a fireman. Dítě bylo zachráněno hasičem.

The voters of Ohio have defeated prohibition. Ohajští voliči porazili prohibici.

Prohibition has been defeated by the voters of Ohio. Prohibice byla poražena Ohajskými voliči.

Fear tied his tongue. Strach mu spoutal jazyk.

His tongue was tied by fear. Jeho jazyk byl spoután strachem.

Fire once destroyed the city of Chicago. Požár jednou (své doby) zničil město Chicago.

The city of Chicago was once destroyed by fire. Město Chicago své doby bylo zničeno požárem.

My sister has prepared the dinner. (Má) sestra připravila oběd.—*The dinner has been prepared by my sister.* Oběd byl připraven mou sestrou.

Původce činnosti uvádí se předložkou *by*; v češtině klademe sedmý pád, instrumentál, na otázku *kým, čím?* Původce činnosti však bývá zamlčen: někdy proto, že není znám, jindy proto, že jest příliš dobře znám, a není tudíž třeba, aby byl jmenován:

The ship was wrecked. Lod' se ztroskotala.—*Money is coined.* Peníze se razí.—*The Germans were defeated at the Marne.* Němci byli poraženi u řeky Marne.—*A number of strikers have been arrested.* Několik stávkujících bylo zatčeno.—*New*

coal mines have been discovered in Silesia (Silířšia). Nové uhelné doly byly nalezeny ve Slezsku.

Jak viděti, ani čeřtina, ani angličtina nemá pro trpný rod zvlářtních jednoduchých tvarů. V obou řečích trpný rod vyjadřuje se slovesem býti a trpným přičestím: I am loved—jsem milován; I was loved—byl jsem milován; I shall be loved—budu milován; I have been loved—byl jsem milován a jsem až dosud (nebo také: byl jsem milován a už nejsem).

Pro trvací děj angličtina má trpné tvary pouze pro čas přítomný a minulý:

I am being helped by my friends. Přátelé mi pomáhají (“jest mi pomáháno mými přátely” neznělo by česky. Sloveso “help” jest přechodné, ale “pomáhati komu” jest nepřechodné).

When I called, tea was being served. Když jsem (k nim) zašel návštěvou, právě podávali čaj (čaj byl podáván).

Slovesa nepřechodná mají pouze činný rod:

The bystanders laughed (bajstěndrz). Diváci (okolo stojící) se smáli.—Snow is falling. Sněží (sněh padá).—The dogs bark. Psi štěkají.

Je zvlářtností anglického jazyka, že mnohá slovesa nepřechodná stávají se přechodnými, jde-li za nimi předložka, která jim dodává nového významu. Taková slovesa mívají tudíž také tvary trpného rodu. Předmět předložky stává se pak podmětem.

Everybody laughed at him. Každý se mu vysmíval. Trpně He was laughed at by everybody.

The attorney general has not yet passed upon this bill. Nejvyšší státní návladní dosud nepodal svého úsudku o této osnově zákona. Trpně: This bill has not yet been passed upon by the attorney general.

Some one has tampered with this lock. Někdø porouchal tento zámek. Trpně: This lock has been tampered with by some one.

The car ran over him. Vůz ho přejel. Trpně: He was run over by the car.

U takových sloves předložka v podstatě považuje se za koncovku, která se připíná k nepřechodnému slovesu, aby je učinila přechodným. Jinými slovy, “laugh at,” “pass upon,” atd., považují se za slovesa složená, a předmět předložky jest vlastně před-

mětem takového složeného slovesa. Tento předmět v trpném rodu stává se podmětem, a předložka připojuje se ke slovesu samostatně, bez předmětu.

Podobná slovesa s předložkou obyčejně bývají téhož smyslu jako jiná slovesa přechodná bez předložky. Tak na příklad **to talk about**, hovořiti o něčem, znamená totéž co přechodné sloveso **to discuss**. Podobně **look into**, **inquire into**, vyšetřovati, je totéž co **investigate**. Jiná složená slovesa, kterých se často užívá jsou: **look upon**, hleděti, pohlížeti na něco; **jeer at** (džír ét), posmívati se komu; **reason with**, domlouvati komu, v soud vejíti s kým; **object to**, namítati proti něčemu nebo někomu; **insist upon**, státi na čem, naléhati na co; **act upon**, jednati, rozhodovati o čem.

Trpná vazba těchto sloves v angličtině jest úplně správná, ale nebývá vždy elegantní.

Předmět trpného slovesa.

Slovesa, která mívají v činném rodu dva předměty—přímý a nepřímý—v trpném rodu obyčejně podržují jeden předmět; druhý se stává podmětem. Tato zvláštnost vysvětluje se tím, že nepřímý předmět, který původně naznačoval osobu na otázku komu? čemu? a měl tvar třetího pádu, dativu, dnes má tvar totožný se tvarem čtvrtého pádu, jako by to byl pouze nepřímý předmět na otázku koho? co? V angličtině takový nepřímý předmět v trpné vazbě může se státi podmětem, ale v češtině nikoli, protože v naší řeči předmět ten vysloven jest dativem, třetím pádem. V příkladech zde podaných uvedena jest vazba činná i trpná.

1. Nepřímý předmět se podrží, přímý předmět (věcný) stává se podmětem:

My aunt gave me this watch (ánt). Moje tetička dala mi tyto hodinky.—**This watch was given me by my aunt.**

Fate denied her that satisfaction. Osud jí odepřel to uspokojení. **Satisfaction was denied her.**

We allowed them free choice. Dali jsme jim svobodný výběr (dovolili jsme jim, aby si vybrali).—**Free choice was allowed them.**

He allowed each speaker an hour. Každému řečníku povolil (jednu) hodinu.—**An hour was allowed each speaker.**

Congress granted him a pension. Kōngrēs mu dal pensi.—
A pension was granted him by Congress.

I told him the good news. Pověděl jsem mu tu dobrou zprávu.—The good news was told him.

V trpné vazbě právě jako v činné nepřímý předmět bývá uveden předložkou *to*, zejména je-li nepřímým předmětem jméno podstatné:

A small pension was granted to Dr. Johnson. Malá pensička byla udělena dru. Johnsonovi.

2. Přímý předmět se podrží, nepřímý předmět (osobní) stává se podmětem:

We allowed them their choice. Dali jsme jim na vybranou (doslovně: povolili jsme jim jejich volbu).—They were allowed their choice.

He allowed each speaker an hour. Každému řečníku povolil (jednu) hodinu.—Each speaker was allowed an hour.

They showed me the way. Ukázali mi cestu.—I was shown the way.

Experience has taught us wisdom. Zkušenost naučila nás moudrosti.—We have been taught wisdom by experience.

Tato druhá vazba v angličtině je dosti častá, ale není právě logická. Dodává slohu jisté těžkopádnosti, a proto dobře jest se jí vystříhati, kde to jest možná. Místo "He was given permission" (on obdržel povolení) lépe jest říci **He received permission**; na místo "I was given this watch by my aunt" (tyto hodinky dala my tetička) lépe jest říci **This watch was a present from my aunt** anebo **My aunt gave me this watch**.

Sloveso *ask*, žádati, tázati se koho na co, mívá dva předměty, osobní a věcný. V trpné vazbě věcný předmět bývá podržen, osobní stává se podmětem:

We asked him his opinion. Tázali jsme se ho na jeho mínění (po jeho dobrozdání). Trpně: He was asked his opinion. Byl tázán po svém mínění.

Doplňěk v nominativu.

Slovesa znamenající voliti, jmenovati, nazývati, činiti, považovati koho čím, v trpném rodu mívají výrokový doplňěk, který v češtině je v sedmém pádu, instrumentálu, v angličtině však v prvním pádu, nominativu:

We elected Mr. Svoboda president. Zvolili jsme pana Svobodu předsedou.—**Mr. Svoboda was elected president.** Pan S. byl zvolen předsedou.

The Russians called the czar Little Father. Rusové jmenovali cara bat'uškou.—**The czar was called Little Father by the Russians.** Car býval od Rusů zván bat'uškou.

Doplňkem bývá také přičestí přítomného času, jindy také vazba s infinitivem, neurčitým způsobem slovesa:

We found him lying dead on the field. Našli jsme jej, an leží mrtev na poli.—**He was found lying dead on the field.**

We all believe him to be an honest man. My všichni považujeme jej za poctivého člověka (věříme, že jest poctivý člověk)—**He is believed to be an honest man.**

Přičestí přídavným jménem.

Trpné přičestí v angličtině nezřídka bývá také přídavným jménem, ale obyčejně v jiném smyslu. Při četbě nutno pamatovati na tento rozdíl. Ve větě **This task was accomplished in one day**, tato práce byla vykonána za jediný den, "was accomplished" jest přičestí. Ale ve větě **The lady is accomplished**, ta dáma jest vzdělána, "accomplished" je přídavné jméno, které jest jiného významu. Podobně:

I am inclined to believe it, jsem nakloněn věřiti tomu.—The tower is inclined, věž jest nachýlena.

I am obliged to you, jsem vám povinen díky.—I am obliged to do this, jsem nucen to udělati.

A shadow was mistaken for a foot-bridge, stín byl omylem považován za lávku.—You are mistaken, vy se mýlíte.

The coat was sometimes worn by Joseph, Josef nosíval časem ten kabát.—The coat was badly worn, kabát byl silně obnošen.

ZPŮSOB PODMIŇOVACÍ—SUBJUNKTIV.

Způsob podmiňovací či subjunktiv vyjadřuje podmínku, přání, předpoklad, v jistých zvláštních vazbách. Ve staré angličtině míval jiné tvary nežli způsob oznamovací a býval velice hojný. Dnes už vyskytuje se jen v básních a v povzneseném slohu. V obecné řeči bývá jej slýchati velice zřídka—nejčastěji ještě subjunktiv slovesa *be*. Subjunktiv tohoto slovesa v přítomném času má tvar *be* ve všech osobách; v minulém času *were*, také ve všech osobách.

V amerických dějinách památna jest odpověď, kterou Patrick Henry ve Virginském sněmu odbyl věrné poddané anglického krále. Henry ve své řeči byl učinil prudký útok na krále, a polekaní loyalisté křičeli: "Treason!" (Zrada!) Henry odvětil: "If this be treason, make the most of it," jestli to je zrada, využijte toho co nejvíc. On sám patrně svého výroku nepovažoval za zradu, sice by byl řekl "If this is treason," neboť skutečnost naznačuje se indikativem, kdežto subjunktiv vyjadřuje možnost, nejistotu, předpoklad, přání, neskutečnost. Rozdíl mezi indikativem a subjunktivem lze posouditi dle těchto příkladů:

If the earth were flat, men could not sail around it, kdyby země byla plochá, lidé by jí nemohli obeplout.

If the earth is round, men can sail around it, je-li země kulatá, tož lidé ji mohou obeplout.

V první větě plochost země považuje se za neskutečnost, je to pouhý pomysl. Ve druhé větě kulatost země považuje se za skutečnost.

Though the boy's coat were made of silk, he would soil it, i kdyby hošíkův kabát byl z hedvábí, on by si jej ušpinil.

Though the boy's coat was made of silk, he soiled it, ačkoli hošíkův kabát byl z hedvábí, on si jej přec ušpinil.

V první větě mluví se o možném, ve druhé větě o skutečném kabátu.

U jiných sloves subjunktiv má stejné tvary jako indikativ vyjímaje toliko třetí osobu jednotného čísla přítomného času, kde indikativ přibírá příponu *s* neb *-es*, ale subjunktiv je bez přípony. Subjunktivem vyjadřuje se:

1. Přání, velmi často v modlitbách: **Heaven help him.** Nebe mu pomoz!—**The saints preserve us!** Svatí nechat' nás chrání!—**God bless you!** Bůh ti žehnej.—**Long live the king!** Necht' dlouho žije král!—**O that I had listened to him!** O, kéž bych ho byl poslechl! **O that we were rid of him!** O, kéž bychom se ho zbavili!

V prvních čtyřech příkladech přání jest vysloveno samostatnou větou. V posledních dvou příkladech přání jest vysloveno vedlejší větou, která závisí na slovesu "I wish," které však není vysloveno: "I wish" that I had listened to him; "I wish" that we were rid of him.

Subjunktiv slovesa "be" začasť se vynechává tam, kde snadno se domyslí:

Peace to his ashes! (místo: Peace be to his ashes) Pokoj jeho popelu!—**Honor to his memory!** Čest (budiž) jeho památce!—**Honor to whom honor is due!** Čest tomu, komu čest patří! (Komu čest, tomu čest).

Přání lze také vyjádřiti pomocným slovesem 'may' nebo 'would' s infinitivem:

May you never want! Kéž nikdy nemáte nedostatku!—**Would that he were safe!** Kéž by byl v bezpečí!—**Would you were with us!** (Místo: Would that you were with us.) Kéž byste byl s námi!

2. Povzbuzení nebo vyzvání v první osobě množného čísla v básních a povzneseném slohu vyjadřuje se subjunktivem: **Hear we the king!** Slyšme krále! V obyčejné řeči však se používá vazby **let us** (jako v němčině "lasset uns") s infinitivem bez předložky "to":

Let us shake hands, podejme si ruce.—**Let us go home,** pojďme domů.

3. Přípustka.—Po spojkách **though, although,** ač, ačkoli, třeba že, subjunktiv vyslovuje přípustku, která jest pouze myšlena, a netvrdí se jako skutečnost. My Čechové říkáme "dejme tomu, že by se stalo to a to."

Though he were to beg this on his knees, I should still refuse (nýz, ryfjúz') i kdyby o to na kolenou prosil, já bych to přec odepřel.

Uznává-li se přípustka za skutečnost, vyslovuje se indikativem:

Although he is a foreigner, he speaks good English, ač je cizinec, mluví správnou angličtinou (mluví dobře anglicky).

4. Podmínka. Po spojkách **if, -li, jestli, kdyby, a unless** (anless') jestli ne, leč, leda by, podmínka skutečná vyjadřuje se indikativem, podmínka jen možná nebo neskutečná subjunktivem.

Subjunktiv přítomného času v podmíněčných větách vyjadřuje podmínku možnou, ale pochybnou a to v době přítomné neb budoucí:

If this be gold, our fortune is made, jestli tohle je zlato, tož jsme boháči. (Možná, že to je zlato; možná také, že není.)

If he confess, I shall overlook his offence, přizná-li se, tož přehlédnu jeho provinění. (Není jisto, přizná-li se čili nic.)

Unless he confess, he can not be convicted, nepřizná-li se, nemůže býti usvědčen.

Subjunktiv minulého času vyjadřuje podmínku, která v přítomném čase jest nemožna, nesplnitelna:

If this were gold, our fortune would be made, kdyby tohle bylo zlato, byli bychom boháči. (Ale ve skutečnosti to není zlato, a my tedy nejsme boháči.)

If he stood before me at this moment, I should tell him my opinion, kdyby tuto chvíli stál přede mnou, pověděl bych mu své mínění. (On však přede mnou nestojí.)

Subjunktiv předminulého času (plusquamperfektum) vyjadřuje podmínku v minulé době nesplněnou:

If he had confessed, I should have overlooked his fault, kdyby se býval přiznal, byl bych přehlédl jeho chybu. (Ale on se nepřiznal.)

Přípustku nebo podmínku vyjádřit lze také prostým subjunktivem beze spojky **though** aneb **if**. V takových větách sloveso jde před podmětem; podmět se někdy vynechává:

Say what he will, he can never convince me, at' si řekne, co řekne, mne nikdy nepřesvědčí.

Be that as it may, my mind is made up, buď' si tomu, jak buď', já už jsem se rozhodl.

Come what will, I'll stand my ground, děj se, co děj, já budu státi na svém.

Were I asked, I could tell all the facts, kdybych byl tázán, všecho bych dovedl pověděti.

Had I known, I would have written to you, kdybych to býval věděl, byl bych vám psal.

I will go, rain or shine, půjdu, at' si prší, nebo je jasno.

I shall be twenty years old, come Tuesday, bude mi dvacet let příští úterý (to jest: přijde-li úterý).

Po spojkách *as if, as though*, klade se subjunktiv minulého času: **He looks as if he were to speak on vyhlíží,** jako by hodlal mluvit.

He acts as if he were crazy, on si počíná, jako by byl blázen. (Nesprávně: *as if he was.*)

XXXII.

MOŽNOST A NUTNOST.

Angličina nemá zvláštních tvarů, kterými by vyjádřila možnost anebo nutnost jakožto zvláštní—potenciální—způsob děje. Možnost a nutnost vyjadřují se tvary složenými, pomocnými slovesy *may, can, must, might, could, would, should*, s infinitivem bez předložky "to":

We may ask him a few questions, možná že mu dáme několik otázek.

I can manage a motor car, já umím řídit automobil.

You must inquire the way, musíte se vyptati na cestu.

He might give you a chance, on by vám třeba dal příležitost.

I could show you his house if you would permit me, mohl bych vám ukázati (ukázal bych vám) jeho dům, jestli byste mi dovolil.

I should enjoy a sea voyage (vójidž), cesta přes moře byla by mi potěšením.

Tyto složené tvary časují se jako samostatná slovesa: *I may strike, he may strike, we may strike, you may strike, they may strike; I might strike; I may have struck; I might have struck.*—V trpném rodu: *I may be struck, I might be struck* a tak dále.

Sloveso **can** (khén) mohu, minulý čas **could** (khud), z pravidla vyjadřuje, že podmět má schopnost něco konati, že může, umí, dovede dělati to a to.

John can ride a bicycle (bajsykl), Jeník umí jezdit na bicyklu.

Can you swim? Umíte-li plovat?

Last month I could have sold my house for seven thousand dollars, minulý měsíc mohl jsem prodati (svůj) dům za sedm tisíc dolarů.

Sloveso **may**, mohu, smím, minulý čas **might** (majt), vyjadřuje:

1. Dovolení.—**You may borrow my pencil**, můžete si vypůjčit mou tužku.—**I told him that he might join our party**, řekl jsem mu, že se může přidružit k naší společnosti.—**May I see you home?** Smím-li vás doprovodit domů?

2. Možnost, pochybnost, nejistý úmysl.—**He may accept my offer**, možná, že přijme mou nabídku.—**You might not like it**, vám by se to třebaš nelíbilo.—**I may come and again I may not**, možná, že přijdu a možná také, že nepřijdu **He might have done it if he had liked**, snad by to byl udělal, kdyby býval chtěl.—**Do it to-day; to-morrow it may be too late**, udělej to dnes; zítra třebaš bude příliš pozdě.

3. Přání.—**May you be happy! May good fortune attend you!** Kéž jste št'asten (št'astna). Kéž vás Štěstěna provází!

V otázce, kterou se žádá o dovolení, správně jest říci "**May I?**" nikoli "**Can I?**" Ale v záporných větách (vyjímaje tázací) obvyklejší jest **can not**. Tak na příklad hoch se táže: **May I play ball this morning?** Smím-li si hráti v míč dnes ráno? A matka odpovídá: **No, you can not; but you may play this afternoon**, ne, nesmíš, ale můžeš si hráti dnes odpoledne.

Sloveso **must** (mast) musím, vyjadřuje nutnost, závazek, jistotu. Užívá se ho pouze v přítomném času:

We must all die sometime, všichni musíme někdy zemřítí (česky lépe: zemřeme).—**You must wait for the train**, musíte čekat na vlak.

He must be mistaken, on se jistě mýlí (špatně česky: on se musí mýlit).

You must have heard about it, o tom jste jistě slyšel (špatně: musil slyšet).

V záporných větách I must not znamená "nesmím"—to jest, "musím nedělati to a to":

You must not be discouraged by failure, nesmíte se dáti zstrašiti nezdarem.—This must not happen again, tohle se nesmí opakovat.

You must not think that you are the only pebble on the beach (bříč), nesmíte si myslet, že jste jediný člověk na světě (doslovně: jediný oblázek na břehu mořském).

"Nemusím" vykládá se anglicky "I need not" (nepotřebuji) s infinitivem bez předložky "to."

You need not fear him, jeho se nemusíte bát.—He need not go, on nemusí jít.

Nutnosti v minulém čase nelze vyjádřiti slovesem "must," i jest použití jiných vazeb:

We were compelled to strike for higher wages, byli jsme nuceni (musili jsme) stávkovati za větší mzdu.

The army was forced to retreat (rytrýt'), vojsko bylo donuceno couvnout.

I had to wait for the train, musil jsem čekat na vlak.

Tato vazba "I had to" ve smyslu "musil jsem" jest velice častá. Ale nutno ji rozeznávat od jiné, podmíněčné vazby, s infinitivem bez předložky "to," která má jiný smysl:

I had rather wait a day, raději bych počkal ještě den.

You had better leave the room, bylo by lépe, abyste odešel z této místnosti.

Místo "had better" nebo "had rather" lze také říci "might better," "would better" nebo "would rather." V první osobě však by bylo nesprávně říci "would better."

Sloveso ought to (out tu), měl bych, s infinitivem přítomného času naznačuje přítomnou povinnost anebo mravní závazek; s infinitivem minulého času, minulou povinnost nebo závazek.

Povinnost přítomná: I ought to write that letter, měl bych napsati ten dopis.—You ought not to object, vy byste neměl nic namítat.—This roof ought to be mended, tato střecha by měla býti spravena.

Povinnost minulá: **I ought to have known better**, měl jsem míti lepší rozum (doslovně: měl jsem věděti lépe).—**Your dog ought not to have been unleashed**, váš pes neměl býti odpoután.

V podobném smyslu lze také použití slovesa **should**, na příklad: **You should be careful**, měl byste býti opatrný.—**The garden should have been weeded yesterday** (wíded), zahrada měla býti vypleta již včera.

Sloveso "ought to" nikdy nepřibírá pomocného slovesa "had."—"Měl byste zůstatí doma," zní anglicky **You ought to stay at home**, nikoliv "You had ought to stay at home," jak bývá slýchati v obecné řeči.

Slovesa **should** i **ought to** vyjadřují také, co bychom v daném případě na jisto očekávali:

Three weeks should suffice neb **ought to suffice** (saffajz'), tři týdny by měly postačit.

If the train is on time, he should arrive at six (neb **ought to arrive**), není-li vlak zpozděn, tož on by tu měl býti v šest hodin.

Sloveso **would** ve všech třech osobách vyjadřuje minulý děj opakovací:

I would gaze at the sea for hours at a time (gejz, aurz) díval jsem se na moře celé hodiny.

Whenever we asked Edward about his adventures, he would begin to talk of something else (édven'č-rz) kdykoli jsme se dotazovali Eduarda po jeho příhodách, on pokaždé dal se do řeči o něčem jiném.

In the summer we would take long walks in the park, v letě obyčejně jsme podnikali delší procházky v sadech.

XXXIII.

SLOVESA "SHOULD" A "WOULD."

"Should" je minulý čas slovesa "shall," a "would" je minulý čas slovesa "will." Z té příčiny pravidla, kterými se řídí shall a will, platí také pro should a would až na některé výjimky. Výjimky tyto vyskytují se hlavně ve vedlejších větách—jinak rozdíl mezi should a would je týž jako mezi shall a will.

Ve hlavních větách oznamovacích klademe z pravidla v první osobě obou čísel "should"; ve druhé a třetí osobě "would."

V první osobě klade se "would" jenom tenkrát, má-li se vyjádřiti vůle nebo přání mluvícího. V obecné řeči velmi často nesprávně se používá "would" na místě "should" tam, kde o vůli nebo přání mluvícího nemůže býti ani řeči.

Správné vazby vytknuty jsou v těchto příkladech:

I should break my neck if I fell, já bych si zlámal vaz, kdybych upadl. Zde jest použito "should," poněvadž se prostě vyjadřuje myšlený děj podmíněčný, nikoli přání mluvícího. "**I would break my neck**" znamenalo by "chtěl bych si zlámati vaz," což je něco docela jiného. "Would" projevuje vůli mluvícího. Kde však jde pouze o myšlený, možný, podmíněčný děj, jest nutno v první osobě klásti "should."

I should hesitate to try this experiment (hezítejt, experiment), váhal bych podniknouti tento pokus.

I shouldn't wonder if he escaped, nedivil bych se, kdyby jim utekl.

We should regret any misunderstanding, litovali bychom jakéhokoli nedorozumění.

I should wish to examine the plans again before deciding, přál bych si prohlédnouti ty plány ještě jednou, nežli se rozhodnu.

I should be glad to accept any fair offer, milerád bych přijal jakoukoli slušnou nabídku.

V posledních dvou větách přání mluvícího vysloveno jest slovesem "wish" nebo přídavným jménem "glad" a proto jest nutno říci "I should." Kdybychom řekli "I would wish," znamenalo by to "já bych chtěl si přát" a nikoli "já bych si přál." Z téže příčiny nutno také říci **I should prefer to,** já bych dal přednost tomu a tomu; **I should be glad to,** rád bych udělal to a to. **I should like to read that book,** rád bych četl tu knihu.

Má-li se vyjádřiti vůle, přání, nebo touha mluvícího, nutno říci "I would" (vyjímaje ovšem takové věty, kde přání jest vysloveno přídavným jménem anebo infinitivem slovesa):

I would give five dollars for a ticket, dal bych (s radostí) pět dolarů za vstupenku.

I would help you if I could, pomohl bych vám, kdybych mohl.

I would never agree to such a proposition, nikdy bych nepřisvědčil k takovému návrhu.

We would rather die than surrender, raději bychom zemřeli, než bychom se vzdali.

We would pay our bill to-day if we had the money, my bychom zaplatili účet již dnes, kdybychom měli peníze.

I would gladly accept any fair offer, milerád bych přijal jakoukoli slušnou nabídku. (I would gladly accept—ale: I should be glad to accept. V první větě příslovka “gladly” pouze vymezuje sloveso accept, ale ve druhé větě přídavné jméno “glad” vyjadřuje radost, ochotu, vůli mluvícího.)

V některých větách ovšem lze použití buďto should nebo would, ale smysl jest pak poněkud rozdílný. “I would help you” znamená: rád bych vám pomohl; řeknu-li “I should help you,” já bych vám pomohl, tož věta už nezní tak srdečně, protože nenaznačuje, zda bych tak učinil rád a ochotně čili nic.

Ve větách tázacích v první a druhé osobě klademe “should,” ve třetí osobě “would” Jenom tam, kde žádáme o radu, souhlas nebo dovolení, klademe “would you” ve druhé osobě. Jinými slovy: volba mezi should a would ve větách tázacích závisí na formě odpovědi, která se očekává.

Should I take cold without my overcoat? Nastudil-li bych se beze svrchníku?

Should I break my neck if I fell? Zlámal-li bych si vaz, kdybych upadl?

Should I be poisoned, if I ate those berries? Otrávil-li bych se, kdybych jedl ty jahůdky?

Should I disturb you if I were to practice my music lesson? Vyrušoval-li bych vás, kdybych se cvičil v hudbě?

Would I? vyskytuje se v otázkách velice zřídka; obyčejně jen tam, kde tázaný opětuje slova neb myšlenku jiného. Na příklad: “You would give five dollars for a ticket.”—“Would I? No, I wouldn't!” Vy byste dal pětku za lístek.—Že bych dal? Ne, nedal.

Should you despair if this plan were a failure? Zoufal-li byste si, kdyby se tento plán nevydařil? Odpověď: “No, I should not, for I have other resources. Ne, já bych si nezoufal, neboť mám ještě jiné prostředky.

Should you think that ten yards of velvet would be enough? Myslila-li byste, že deset yardů sametu by postačilo? Odpověď: **Yes, I should think so.** Ano, tak bych soudila.

Should you be offended if I were to speak frankly? Byl-li byste uražen, kdybych mluvil otevřeně? Odpověď: **No, I should not be offended.** Ne, nebyl bych uražen.

Žádáme-li o radu: Would you wear a hat or a cap? Nosil-li byste klobouk či čepici? Odpověď: **I would wear a cap if I were you.** Já bych nosil čepici, kdybych byl vámi.

Would you study Spanish if you were in my place? Studovali byste španělštinu, kdybyste byl na mém místě? **Yes, I would.** Ano, studoval bych.

Žádáme-li za souhlas anebo dovolení: Would you do this for me? Udělal-li byste to pro mne? **Yes, I would.** Ano, udělal.

Would you allow me to use your name as a reference? Dovolil-li byste mi užití vašeho jména jako odporučení? **I would.** Dovolil.

Would you be so kind as to lend me your shovel? (šavl) Byl-li byste tak laskav a půjčil mi lopatu? (V češtině obvyklejší jest: **Nebyl-li byste tak laskav.**)

V hlavních větách oznamovacích **should** ve druhé a třetí osobě vyjadřuje, co by se mělo státi podle vůle mluvícího: **If I had my way, you should be prosecuted** (prasikjúted). Kdyby bylo po mém, byl byste stíhán.

If I had the money, you should be paid immediately (immí'dyety). Kdybych měl peníze, zaplatil bych vám okamžitě.

If I were you, she should not regret her generosity (rygret', dženerá'sity). Kdybych já byl vámi, ona by nelitovala své velikomyslnosti.

Should a would ve větách vedlejších.

V některých vedlejších větách—to jest, větách závislých na větě hlavní nebo jí podřízených (subordinate clauses)—slovesa **should** a **would** řídí se pravidly jinými nežli ve větách hlavních.

1. Ve větách účelných, které vyjadřují účel, za kterým něco se koná, neb očekávání, se kterým se něco podniká, ve všech třech osobách klade se **shall** anebo **should**. Je-li v hlavní větě čas přítomný, tož ve vedlejší větě klademe **shall**; je-li v hlavní větě čas minulý, tož ve vedlejší větě klademe **should**;

The commander is very careful that nothing shall interfere with his plans (khomén'dr, khérful, intrfír), velitel jest velice opatrný, aby nic nezkrížilo jeho plánů (nepřekáželo jeho plánům).

The commander was very careful that nothing should interfere with his plans, velitel byl velice opatrný, aby nic nezkrížilo jeho plánů.

The architect took great pains that you should understand the details of the contract (árkytekt, dytejz') stavitel si dal práci, abyste rozuměl podrobnostem smlouvy.

They took every precaution lest I should suspect the plot (prykhó'sn, saspekt', plat) učinili všechna možná opatření, abych jich nepodezíral ze spiknutí.

Uncle waited patiently until you should arrive with the horses, strýc trpělivě čekal, až přijdeš s koňmi.

We strained every nerve to reach the farm before the storm should break, napjali jsme všechny síly, abychom se dostali na farmu, nežli bouře propukne.

2. Ve větách podmíněčných a připouštěcích, ve kterých myšlený budoucí děj naznačuje se jako možný, ale nejistý, kládeme shall anebo should ve všech třech osobách; ale má-li se naznačiti přání, vůle nebo souhlas podmětu, správně jest použití will anebo would:

What would happen if I should not carry out the foreman's instructions? Co by se stalo, kdybych nevykonal nařízení dílovedoucího?

If you should miss the steamer, our friends would be alarmed, kdybyste zmeškal parník, naši přátelé by se polekali.

Whoever shall violate this law, shall pay the penalty, kdokoli přestoupí tento zákon, bude trestán (doslovně: zaplatí pokutu).

Whoever should violate this law should pay the penalty, kdokoli by přestoupil tento zákon, budiž trestán.

Whenever you shall find an opportunity, let us try the experiment, budete-li kdy míti vhodnou příležitost, učiňme tento pokus.

He promised to assist you whenever you should need help, on slíbil, že vám pomůže, kdykoli byste potřeboval pomoci. (Doslovně: slíbil pomoci vám.)

Though they should fail, others would make the attempt (etempt') I kdyby oni setkali se s nezdarem, jiní by se o to pokusili.

Though James should disappoint me, I should not lose confidence in him, ani kdyby mne James zklamal, neztratil bych důvěry v něho.

Albert will do his part, if you will cooperate with him (kkoap'erejt), Albert vykoná svůj díl, budete-li spolupůsobiti s ním. (Smysl je: chcete-li pracovati s ním; proto "will cooperate.")

If John will only make the effort, success is certain, přičinili se Jeník jen trochu, úspěch jest jistý.

If we would take pains, our parents would be satisfied, když bychom se přičinili, naši rodiče byli by spokojeni.

Whoever will join us may be sure of a pleasant and profitable journey. Kdokoli se k nám přidruží, může býti jist, že bude míti příjemnou a užitečnou cestu. (Doslovně: může býti jist příjemné cesty. Smysl je týž, jako bychom řekli: "If any one will join us, he may be sure," etc.)

Edward would be grateful to you if you would assist him in his researches (rýs-rč'iz), Eduard by vám byl vděčen, když byste mu pomáhal v jeho bádání.

Považuje-li se budoucí pomyslný děj za jistý, lze ve druhé a třetí osobě položití will na označenou prostého budoucího času:

Though you will certainly fail, you may make the attempt. Ačkoli se jistě setkáte s nezdarem, můžete se o to pokusit (učiniti ten pokus).

Though the ship will not sink for some hours, let us take to the boats. Ačkoli loď se nepotopí až za několik hodin, hledejme přece útočiště na záchranných člunech.

3. Shall a should ve druhé a třetí osobě ve vedlejších větách začasťe naznačují děj, který se má udáti podle cizího přání, to jest, podle vůle, která není vůlí podmětu:

Mr. Brown insists that you shall accompany him. Mr. Brown naléhá (důrazně si přeje), abyste jej doprovodil.

This letter directs where you shall station yourself (stejšn).
Tento dopis nařizuje, kam se máte postavit.

We gave orders that the gates should be closed. Dali jsme rozkaz, aby vrata byla zavřena.

My wish is that you should stay at home. Přeji si (moje přání je), abys zůstal doma.

The law prescribes when and to whom the tax shall be paid.
Zákon předpisuje, kdy a komu daň má býti zaplacená. (V minulém čase: The law prescribed when the tax should be paid.)

4. Ve vedlejší větě uvedeně spojkou **that**, že, klademe indikativ, je-li řeč o skutečné události. Ale má-li se vyjádřiti děj toliko myšlený, klademe **should** ve všech třech osobách:

I am not surprised that you find your lesson rather difficult.
Nepřekvapuje mne (nejsem překvapen), že shledáváte svou lekci velice nesnadnou.—**I am not surprised that you should find your lesson rather difficult.** Nepřekvapuje mne, že vaše lekce snad by se vám zdála velice nesnadnou.

V první větě mluví se o skutečnosti, ve druhé větě jen o domněnce. Druhá věta má smysl: "Uvážím-li vše, nepřekvapuje mne myšlenka, že snad svou lekci shledáváte velice nesnadnou."

It is strange that Tom should neglect his singing lessons.
Je s podivěním (podivno), že by Tom zanedbával své hodiny ve zpěvu ("It is strange that Tom neglects" znamenalo by, že opravdu zanedbává pěvecké hodiny.)

That Napoleon should have chafed at captivity is only natural
(nepou'lien, čejft, khěpty'vity). Je zcela přirozeno, že Napoleon asi trápil se v zajetí.

V nepřímé řeči klade se **shall** a **will**, **should** a **would** za stejných pravidel jako v řeči přímé s touto jedinou výjimkou: Když první osoba přímé řeči má **shall** anebo **should**, a v nepřímé řeči přemění se v osobu druhou nebo třetí, tož **shall** anebo **should** se podrží. Přímá řeč: **You say, "I shall die."** Nepřímá řeč: **You say that you shall die.**

I insist that you shall accompany me. Stojím na tom, aby ste šel se mnou.

He writes me that he believes he shall stay in Chicago till the middle of November. Píše mi, že myslí, že zůstane v Chicagu až do polou listopadu.

ZPŮSOB NEURČITÝ—INFINITIV.

Infinitiv čili neurčitý způsob slovesa prostě jmenuje děj, stav, anebo činnost beze vztahu k určité osobě. Tím podobá se podstatnému jménu, které jmenuje osobu, věc, vlastnost. Skutečně také infinitiv má některé vlastnosti podstatného jména a naopak zase v angličtině z podstatného jména lze vždy učiniti sloveso. Infinitiv je tedy slovesný tvar, který zároveň má vlastnosti podstatného jména. Tento obojetný ráz infinitivu vysvítá jasně ve větách níže uvedených, kde infinitiv jest podmětem věty. Vazba tato shoduje se s vazbou českou:

To hope is our only resource, (rysources') doužati jest naše jediná útěcha.

To flatter is not my custom, pochlebovati není mým obyčejem.

To sleep was an impossibility, spáti nebylo možná.

To surrender seemed disgraceful (dysgrejs'ful) vzdáti se zdálo se hanebno.

To choose wisely was my greatest difficulty, moudře voliti bylo mi největší obtíž.

To scale the wall was the work of a moment, ztéci hradbu bylo dílo okamžiku.

To do good is my religion (relidžn) konati dobro jest moje náboženství.

Všechny tyto infinitivy, to hope, to flatter atd., jsou podstatná jména—každý je podmětem věty. Za každý z těchto infinitivů, náhradou lze položit podstatné jméno, a smysl věty zůstane nezměněn; na příklad: "Hope is our only resource"—"Flattery is not my custom"—"Sleep was an impossibility."

Zároveň však každý ten infinitiv je také slovesem, neboť vyjadřuje činnost, bývá omezen příslovkou (to choose wisely) a je-li přechodný, mívá také předmět (to scale the wall, to do good).

Svým tvarem infinitiv představuje prostou formu slovesa, obyčejně s předložkou to, která se považuje za znak (sign) infinitivu. V obecné řeči předložka "to" nesprávně bývá kladena na

místo úplného infinitivu, na příklad: "You may go if you wish to" (na místo: if you wish to go). Lépe jest říci **You may go if you wish**, jděte (máte dovoleno jíti), chcete-li.

Přesně vzato, předložka "to" není část infinitivu, ačkoliv infinitiv ve svých různých významech nejčastěji vyskytuje se s touto předložkou. Předložka "to" vynechává se po slovesech **may, can, shall, will, must, let, dare, do, bid, make, see, hear, feel, need**, a některých jiných. Na příklad:

You may come, přijďte (můžete přijít).

He dared not attempt the journey (džorny), netroufal si podniknouti tu cestu.

You make me think ill of you, vy mne nutíte, abych o vás špatně smýšlel.

I let him sleep, nechal jsem ho spát.

I saw the policeman arrest him, viděl jsem policejního strážníka, když jej zatkl (neb: an jej zatýká).

Do you hear her sing? Slyšíte-li ji zpívat?

She watched the tide come in, pozorovala příliv valící se ku břehu.

Can you feel the ground tremble? Cítíte-li, jak se půda třese?

He bade them be silent (béd, sajlent) kázal jim, aby ztichli:

Infinitiv má dvojí tvar časový: přítomný a minulý. Infinitiv přítomného času jest prostá forma slovesa, obyčejně, jak praveno, s předložkou "to": **to live**—žítí; **to teach**—učítí; **to bind**—vázati; **to strike**—udeřiti, stávkovati.

Infinitiv minulého času jest infinitiv dokonaného děje. Je to forma složená z infinitivu "to have" a minulého přičestí slovesa: **to have lived**, **to have taught**, **to have bound**, **to have struck**. V češtině jenom někdy lze takový infinitiv přeložiti infinitivem; obyčejně vykládá se větou.

Infinitiv jakožto tvar slovesný omezuje se příslovkou, nebo příslovečným určením, nebo větou, která nahraňuje příslovečné určení, právě jako v češtině:

To write legibly is a valuable accomplishment (ledžibly, ekham'plišment). Psáti čitelně jest cenné umění.

It would be useless to search longer (júsles, s-rč). Bylo by zbytečno déle pátrati.

They allowed him to go in peace. Dovolili mu (nechali ho) odejíti v pokoji.

Frank promises to come when I send for him, Frank slibuje přijíti, až pro něho pošlu.

Není správně klásti příslovku mezi předložku "to" a infinitiv. Správně pravíme:

I beg you to inquire carefully into this matter (inkwajr'). Prosím vás, abyste bedlivě vyšetřil tuto věc. (Nikoli: to carefully inquire).

Mr. Filip moved to postpone the question indefinitely (mùvd, postpoun', kwesčn, indef'inytly). Pan Filip navrhl, aby (podaný) návrh byl odložen na neurčito. (Nikoli: to indefinitely postpone).

I expect always to be poor. Očekávám, že vždy budu chudý. (Nikoli: to always be poor.)

"Rozštěpený infinitiv" (the split infinitive), to jest, infinitiv roztržený příslovkou vloženou mezi předložku "to" a infinitiv slovesa, jest nelogická a nesprávná forma, ačkoli se dosti často vyskytuje v nedbalém slohu.

Infinitiv přechodného slovesa mívá předmět ve čtvrtém pádu právě jako v češtině:

I long to visit Italy (vizit Itely). Dychtím navštívit Itálii.

My mother feared to enter the house. Moje matka bála se vstoupiti do toho domu.

To launch a boat was impossible (lánč). Spustiti člun na vodu bylo nemožno.

To grant your request is a pleasure. Splniti vaši žádost jest mi potěšením.

To give him money is useless. Dávati mu peníze je zbytečno. (V této větě infinitiv "to give" má dva předměty: přímý předmět "money" na otázku co? a nepřímý předmět "him" na otázku komu?)

V angličtině používá se infinitivu mnohem častěji nežli v češtině. Infinitiv nahraňuje jméno podstatné, jméno přídavné i příslovečné určení. Anglická řeč mimo to má zvláštní vazbu akkusativu s infinitivem, která nahraňuje celou větu.

INFINITIV JAKO JMÉNO PODSTATNÉ.

Ve významu podstatného jména infinitiv bývá podmětem věty, doplňkem výroku, předmětem některých předložek, a také nahraňuje vokativ (zvolání). V češtině nedobře činíme, klademe-li místo infinitivu (cestovati, psáti a pod.) abstraktní podstatná jména slovesná (cestování, psaní atd.).

Infinitiv bývá podmětem:

To descend was extremely difficult (dysend', ekstrým'ly, dyfiklt), sestoupiti bylo krajně obtížno.

To secure a seat was impossible (sekjúr, sít, impás'sibl), zajistit si místo (sedadlo) bylo nemožné.

To sing well requires practice (rykwajrz', préktys), dobře zpívati (aby člověk dobře zpíval) vyžaduje cviku.

Infinitiv bývá doplňkem výroku:

His delight was to travel (dylajt', trévl) jeho rozkoš byla cestovati (česky obráceně: cestovati bylo mu rozkoší).

The mayor's policy is to wait (mějrz, pálisy), mayorova politika jest čekati (mayor pěstuje vyčkávací politiku).

My wish is to see you immediately, moje přání jest mluvit s vámi (viděti vás) bez odkladu.

To decide was to act (dysajd', ékt) rozhodnouti se znamenalo (bylo) jednati. (První infinitiv je zde podmětem, druhý výrokovým doplňkem.)

Infinitiv bývá doplňkem podmětu:

Both alternatives, to advance and to retreat, seemed equally hazardous (boudh ólter'netyvz, edvéns', rytrýt', íkwolly hézerdes) obě možnosti (které zbývaly na výběr), postoupiti i couvnouti, zdály se stejně nebezpečny.

My first plan, to tunnel under the wall, proved a failure (tanl, wól, průvd, fejljr) můj první plán, prokopati se pode zdí, setkal se s nezdarem.

Infinitiv bývá doplňkem předmětu:

He has but one aim in life, to succeed (saksýd') on má pouze jediný cíl v životě, dosíci úspěchu (po americku: zbohatnout).

I have written with a definite purpose, to dissuade you (definyt, disswejd') psal jsem (ten dopis) za určitým účelem: abych tě odradil.

I give you three choices—to buy, to lease, or to build (čójsez, baj, lís, bild), dávám ti tři věci na vybranou—koupit, najmout, anebo stavět.

Infinitiv, který je skutečným či logickým podmínětem věty, v angličtině bývá kladen do výroku ve větách, které se uvádějí zájmenem "it" (ono). Zájmeno to je pouze grammatickým podmínětem věty, která se jím, abychom tak řekli, vycpává nebo vyplňuje. Vazba ta jest v anglické řeči oblíbená; tak na příklad místo věty "To see him was a pleasure" častěji bývá slýchati **It was a pleasure to see him**, viděti jej byla radost.

It is easy to understand you, vám je snadno rozuměti.

It will be impossible to forget, bude nemožno zapomenout.

It proved very difficult to find evidence against him, najíti důkazy proti němu bylo (ukázalo se) velice těžko.

Infinitiv bývá předmětem předložek **but, except, about** (bat, eksept', ebaut'):

There was nothing to do but walk (nebo **to walk**) nezbývalo nic leč jíti pěšky.

He will do anything except resign (nebo **to resign**) on udělá cokoli vyjma poděkovat se (česky: udělá všechno, jenom se nepoděkuje—nevzdá se úřadu).

Po předložce **about** infinitiv vyjadřuje blížící se děj budoucí. Vazba tato jest idiomatická, to jest, angličtině vlastní:

The train is about to start, vlak vyjede co nevidět.

We are about to object, hodláme (chystáme se) protestovati.

Our friends arrived, just as we were about to leave, naši přátelé přišli právě, když jsme se chystali odejíti.

I can but a I can not but s infinitivem jsou idiomatická rčení anglická, smyslu hodně rozdílného. Věta **I can but thank you** znamená "já vám mohu jen poděkovati," to jest, já mohu pouze poděkovat a více nic. V této větě "but" je příslovka a znamená "pouze, toliko, jenom."

Věta **I can not but thank you** znamená "já nemohu jinak leč vám poděkovati," to jest, nemám jiné volby, leč vám poděkovati. V této větě "but" jest předložka a znamená "kromě, mimo, vy-

„jma.“ Celá věta jest ve skutečnosti zkrácena z věty “I can not choose but thank you.”

Infinitiv nahražuje podstatné jméno ve zvolání:

To sleep! perchance to dream! Spát! snad i snít!—To suffer and be silent! Trpěti a mlčeti!—Oh, to be a boy again! Oh, býti znovu hochem! (Přání: kéž bych byl opět hochem.)

Infinitiv omezuje jména podstatná a přídavná.

Infinitiv omezuje či určuje podstatné jméno na otázku jaký? a zastupuje tudíž jméno přídavné:

An opportunity to advance came, příležitost postoupiti se dostavila.—Determination to win brings success, odhodlanost zvítěziti (odhodlanost k vítězství) přináší zdar.—Willingness to oblige makes friends, ochota zavděčiti se získává přátele.—I wish I had the ability to swim, přál bych si, abych uměl plavat (doslovně: přeji si, abych měl schopnost plavati).—His anxiety to please us was laughable (engzá'jety, léfebl) jeho úzkostlivá snaha zalíbíti se nám byla k smíchu.

Infinitiv omezuje či určuje přídavné jméno na otázky jak?, k čemu? a pod., a nahražuje tudíž příslovečné určení:

The men are ready to advance, muži (vojíni) jsou připraveni postoupit.—John is eager to win, Jeník jest dychtiv zvítěziti.—I shall be glad to oblige you, bude mi potěšením (budu rád) zavděčiti se vám.—We are all able to swim, my všichni umíme plavat (jsme schopni plavati).—He is anxious to please everybody (énkšes) on se úzkostlivě snaží (jest úzkostliv) zalíbíti se každému.

Omezuje-li infinitiv jméno podstatné, není rozdílu mezi tvarem činným a trpným. “Dům k pronajmutí” jest A house to let nebo to be let; obvyklejší však je tvar činný, “a house to let.” Podobně He has an axe to grind, on má sekeru k broušení. (Toto rčení je přísloví, které znamená “on má nějaký sobecký účel za libem.” Benjamin Franklin vypravuje, kterak jako hoch dal se zlákatí lichocením neznámého muže a držel mu sekeru na brusu. Nic za to nedostal, ale ruce mu opuchly, a zmeškal ještě školu. Od té doby říkával o politikáři, který se lidu hleděl lichotkami zavděčit, že taky chce brousit sekeru—He has an axe to grind.)

XXXVI.

INFINITIV DOPLŇKEM SLOVESA.

Infinitiv doplňuje smysl slovesa:

The ship began to roll, lod' se počala kolébatí.—The rain continued to fall heavily, počáde silně přšelo (doslovně; déšť pokračoval padati).—Every boy desires to succeed, každý hoch touží po úspěchu.—The officer neglected to watch his men, důstojník opominul hlídati své mužstvo.—The prisoners attempted to escape, vězňové pokusili se uprchnouti.—You promised to come to-night, vy jste slíbil, že přijдете dnes večer (doslovně: slíbil přijíti).

Po slovese dare, troufati si, odvážiti se, klade se infinitiv někdy s předložkou "to," jindy bez ní: I dare not do it, netroufám si to udělat.—Who will dare to speak? Kdo se odváží promluvit?

Infinitiv doplňuje sloveso tím, že vyjadřuje účel činnosti. V češtině po slovesech pohybu klademe supinum, jindy účelnou větu se spojkou "aby":

He went to Chicago to study medicine, odešel do Chicaga studovat lékařství.—He opened his lips to speak, otevřel ústa, aby mluvil.—She closed her eyes to shut out the sight, zavřela oči, aby neviděla (doslovně: aby si zastřela pohled—na něco hrozného).—Elsa lifted the cover to see what was inside, Elsa mazdvihla víko, aby se podívala, co jest uvnitř.—The conductor signalled to stop the train, průvodčí dal znamení, aby zastavil vlak.—The boy waited to assist the old man, hoch počkal, aby starci pomohl.

Akkusativ s infinitivem.

Akkusativ s infinitivem jest idiomatická vazba anglická, která za časté nahražuje vedlejší větu uvedenou spojkou "that," že, aby.

Souvětí "Chtěl jsem, aby on šel," zní anglicky: I wished that he should go. Bez změny smyslu souvětí toto dá se anglicky říci také I wished him to go. V prvním souvětí podržovaná věta "that he should go" jest předmětem slovesa "wished." Ve druhém souvětí tato věta nahražena jest vazbou "him to go,"

Toto rčení skládá se ze dvou částí: 1. ze zájmena "him," které jest ve čtvrtém pádu, akkusativu, a nahražuje podmět "he"; a 2. z infinitivu "to go," který nahražuje výrok "should go." Z toho jest patrné, že vazba "him to go" je také věta předmětná, ve které "him" jest podmět a "to go" výrok. Taková vazba—akkusativ s infinitivem—nazývá se větou infinitivní (infinitive clause).

Věty infinitivní vyskytují se:

1. Po slovesech znamenajících přát, velet, radit, aby někdo něco udělal. Jsou to věty účelné:

The colonel commanded them to charge (khernl, khomén'ded, čárdž) plukovník velel, aby podnikli útok. Akkusativ s infinitivem "them to charge" nahražuje či zastupuje zde větu "that they should charge."

He advised him to drop the suit, poradil mu, aby upustil od žaloby.

He begged his friend to help him, prosil (svého) přítele, aby mu pomohl.

2. Po slovesech znamenajících myslit, věřit, pozorovat, tvrdit, že někdo něco činí, nebo že něco se děje (nepřímá řeč):

I believe him to be trustworthy (trastw-rdhy) věřím, že je hoděn důvěry (na místo "that he is trustworthy").

The judge declared him to be a dangerous man, soudce se vyslovil (prohlásil), že je to nebezpečný člověk (na místo: "that he was a dangerous man").

Ve větě uvedené spojkou "that" podstatné jméno nebo zájmeno, které jest výrokovým doplňkem po slovese "to be" (býti), je vždy v prvním pádu, nominativu, právě jako podmět—ale v infinitivní větě takový doplněk vždycky jest ve čtvrtém pádu, akkusativu, právě jako podmět:

I believe that it was she, myslil jsem, že je to ona. V infinitivní větě: **I believed it to be her**.

We know that the writer of the article is he, my víme, že pisatel článku jest on. Ale: **We know the writer of the article to be him**.

Tohoto rozdílu nutno dbáti, kde doplňkem jest zájmeno, které ve čtvrtém pádu má jiný tvar nežli v prvním. Podstatná jmé-

ná mají ve čtvrtém pádu týž tvar jako v prvním. Rovněž třeba dbáti tohoto rozdílu ve větách vztažných:

A boy whom I thought to be honest deceived me, hoch, o kterém jsem si myslel, že jest poctivý, oklamal mne.

A boy who, I thought, was honest deceived me, hoch, který, jak jsem myslel, byl poctivý, oklamal mne.

V prvním souvětí "whom" jest podmět infinitivu a proto jest ve čtvrtém pádu. Ve druhém souvětí "who" jest podmět slovesa "was" a proto jest v nominativu. Věta "I thought" je zde pouze vložena a nemá tedy vlivu na vazbu vztažné věty "who was honest"—v prvním souvětí však vztažná věta "whom to be" jest akkusativ s infinitivem závislý na slovese "I thought."

Po některých slovesech, která svým smyslem vyžadují předložku "for," infinitivní věta bývá předmětem této předložky:

I wrote for him to come, psal jsem pro něho, aby přišel. V tomto souvětí "him to come" je předmět předložky "for"—a "him" je podmět infinitivu "to come."

They are waiting on the shore for the bark to take them home, čekají na břehu na lodičku, aby je dovezla domů.

I long for him to come back, toužím po něm, aby se vrátil.

Infinitivní věta s předložkou "for" bývá podmětem, doplňkem výroku, nebo předmětem předložky:

For us to delay would be fatal to your enterprise (dyléj', fejtł, entrprajz) abychom odkládali, bylo by osudno vašemu podniku. Zde infinitivní věta "for us to delay" nahrazuje podstatné jméno "our delay" (náš odklad).

Akusativ s infinitivem je vazba zvláštní, idiomatická, ve které infinitiv jest výrokem a podmět ve čtvrtém pádu. Ve mnohých větách ovšem se zdá, jako by ten podmětný akkusativ byl vlastně předmětem určitého slovesa, ale zdání to je klammé. **I ordered him to go,** přesně vzato, znamená: "Poručil jsem, aby on odešel" (nikoli "poručil jsem mu, aby odešel," jak my česky mluvíme). "Him" zde není předmětem slovesa 'ordered,' nýbrž podmětem infinitivu "to go." Rozdíl ten lze jasně poznati z věty **I ordered the castle to be blown up,** nařídil jsem, aby zámek byl vyhozen do povětří. Zde jest jasno, že nelze říci "nařídil jsem zámku, aby byl vyhozen do povětří."

PŘÍČESTÍ.

Mluvnický výraz "příčestí" jest překlad z latinského "participium" a znamená slovesný tvar, který bývá zároveň slovesem i jménem—někdy jménem přídavným, jindy podstatným—a tudíž 'participuje' vlastnosti obou. Anglické příčestí v češtině vykládá se přechodníkem, příčestím, přídavným jménem, infinitivem, aneb i celou větou, neboť používá se ho v angličtině různým způsobem.

Shattered and sinking, but gallantly returning the enemy's fire, the cruiser drifted out to sea (šétrd, gélently, krúzr). Porouchán a klesaje, ale statečně odpovídaje na nepřítelovu palbu, křižník byl unášen proudem na moře.

V této větě jsou tři příčestí: **shattered, sinking, returning**. Slovesnému infinitivu podobají se v trojím ohledu: 1. Vyslovují děj. 2. Nemají podmětu, se kterým by se shodovala, a proto nemají ani osoby, ani čísla. 3. Jedno z nich (**returning**) má přímý předmět (**fire**). Ale od infinitivu tato příčestí liší se tím, že se podobají jménům přídavným, neboť všechna odnášejí se k podstatnému jménu "**cruiser**," které určují či popisují, neb omezují.

Anglické sloveso má trojí příčestí: přítomné, minulé a předminulé.

Přítomné příčestí (**present participle**) tvoří se příponou **-ing**. Pravopisné změny, které s touto příponou bývají spojeny, byly již dříve vysvětleny. Přítomné příčestí obyčejně, ale ne vždy, vyjadřuje děj, který se odehrává současně s jiným dějem:

Reaching for the flower, I lost my balance (rýčing, flour). Sáhaje po květině, ztratil jsem rovnováhu.

The beggar shambled down the steps, grumbling (beggr, šémbl, grambling). Žebrák belhal se dolů po schodech, mručel.

Seeing him fall, I ran to catch him. Vida jej padati, běžel jsem ho zachytit.

Hearing a step, I turned. Zaslechnuv (cizí) krok, ohlédl jsem se.

Opening the door, he saw a strange sight. Otevřev dvéře spatřil neobyčejné divadlo.

Přítomné příčestí je "přítomné" toliko svým tvarem, nikoli smyslem, a nezřídka vyjadřuje děj, který se udál dříve, nežli děj naznačený slovesem výrokovým:

Rising from his chair, he bowed (rajzing, čér, baud). Povstav se (své) židle, uklonil se. (Příčestí "rising" zde zastupuje větu "when he had risen.")

Learning that your brother was in trouble, I hastened to his aid. Dověděv se, že váš bratr jest v nesnázích, spěchal jsem mu ku pomoci.

Minulé příčestí vždy obsahuje myšlenku minulého času nebo dokonaného děje.

Minulé příčestí slabých sloves je téhož tvaru jako jejich minulý čas: tvoří se příponou -ed.

I mend chairs, spravuji židle. I mended the chairs, spravil jsem ty židle. The chairs are mended, židle jsou spraveny.

She sweeps the rooms, ona zametá pokoje. She swept the rooms, ona zametla pokoje. The rooms are swept, pokoje jsou zametyeny.

Minulé příčestí silných sloves tvoří se změnou kmenové samohlásky. Tvary ty jsou velice rozmanité, i jest se jím naučiti na paměť.

He speaks (spíks) on mluví. He spoke (spouk) on mluvil. He has spoken (spoukn) on domluvil.

He draws (dróz) on kreslí. He drew (drů) on kreslil. He has drawn (drón) on nakreslil.

He sings, on zpívá. He sang (séng) zpíval. He has sung (sang) zazpíval, přezpíval.

He wins, on vítězí, vyhrává. He won (wan) zvítězil, vyhrál. He has won, on má vyhráno.

Předminulé příčestí je tvar složený z pomocného příčestí "having" a minulého příčestí slovesa:

Having mended the watch, I sent it to the owner. Spraviv hodinky, poslal jsem je majiteli. (To jest: když jsem byl spravil atd.)

Having lost his money, James was forced to walk home. Ztrativ (své) peníze, James byl nucen jíti domů pěšky.

Předminulé příčestí vyskytuje se hojně ve spisovné řeči, ale v obecné mluvě nebývá ho slyšati, právě tak jako v češtině pře-

chodník vyskytuje se už jenom v řeči spisovné. Z obecné mluvy vymizel na dobro až na nečetné výjimky (vida, stoje, leže a pod.).

Přítomné příčestí se slovesem "to be" skládá tak zvané tvary pokračovací:

We were eating our dinner when our friends entered. Právě jsme obědvali, když naši přátelé vešli.

Minulé příčestí se slovesem "to have" tvoří časy dokonaného děje; se slovesem "to be" tvoří trpný rod:

I have read the whole book (red) přečetl jsem celou knihu.

The day's work is done, denní práce jest vykonána.

Příčestí ve větě patří k podstatnému jménu, které popisuje neb omezuje:

Robert, missing his companion, stepped to the door. Robert, pohřešiv svého společníka, přistoupil ke dveřím. (Příčestí "missing" patří či odnáší se k podmětu "Robert." V angličtině příčestí se nemění, ale v češtině přechodník se shoduje tvarem s podmětem, ku kterému patří.)

Rising, she opened the window. Povstavši, otevřela okno. (V obecné mluvě: Vstala a otevřela okno).

Tom's arm, broken by the blow, hung useless (broukni, hang, júsles). Rámě Tomšovo, zlomené ranou, viselo bez vlády.

I heard the rain falling. Slyšel jsem déšť padati (doslovně: padající. Příčestí "falling" patří ku předmětu "rain.").

Having climbed the hill with great difficulty, I stopped to rest (klajmá, difikalty, stapt). Když jsem byl vylezl na vršek s velikou nesnází, zastavil jsem se, abych si odpočinul.

Není správně používatí příčestí beze zájmena nebo podstatného jména, ke kterému by se odnášelo. Správně řekneme: **Entering the room, we saw a strange sight,** vešedše do jizby, spatřili jsme zvláštní podívanou. (Příčestí "entering" odnáší se k podmětu "we.")

Ale nesprávně bylo by říci "Entering the room, a strange sight was seen," poněvadž tu není žádného zájmena, ani podstatného jména, ku kterému by se příčestí odnášelo.

XXXVIII.

VAZBA PŘÍČESTÍ.

Jako výrokové sloveso tak i příčestí bývá omezeno neb určeno příslovkou, příslovečným určením, anebo celou větou.

Smiling brightly, she extended her hand. Usmívajíc se roztomile, podala mu ruku.

He leaped forward, shrieking with all his might (lípt, šrýkyng). Vyskočil (vpřed), křiče co mohl.

Laughing until he cried, he sank into a chair. Směje se, až slzel, sklsl na židli.

Příčestí přechodného slovesa mívá předmět, přímý i nepřímý, právě jako tvary činného slovesa:

I found the old man mending his net. Nalezl jsem starocha, an si spravuje síť (doslovně: spravujícího síť).

Lifting the box, he moved toward the door. Zdvihnuv bednu, ubíral se ke dveřím.

Giving me a friendly nod, he passed on (friendly nád). Poky-nuv mi přátelsky, ubíral se dál.

Příčestí bývá přívlastkem právě jako jméno přídavné:

A grinning boy confronted me. Šklebící se hoch stál přede mnou.

A battered hat hung on the peg. Rozbitý klobouk visel na kolíku.

Kate was playing with a broken doll. Katynka si hrála s polámanou loutkou.

We could hear a rushing stream. Slyšeli jsme hučící řeku. (Doslovně: mohli jsme slyšeti).

Willing hands make light work. Ochotné ruce ulehčují práci.

He was struck by a spent ball. Byl zasažen ochablou kulí.

Sweeping statements are not always correct. Všeobecné výroky nebývají vždy správnny.

Minulé příčestí za časté bývá doplňkem. Naznačuje stav, který vyplývá z činnosti slovesem vyjádřeně. V takové vazbě příčestí jest přídavným jménem. Od trpného slovesa liší se tím, že původce činnosti není jmenován. Rozdíl ten lze posouditi z těchto dvou vět:

The rain began to fall heavily, and every time a gust of wind struck us we were drenched by it. Spustil se lijavec, a kdykoli vítr na nás zavál, byli jsme jím (deštěm) promočeni.

When the rain at last ceased, we were drenched. Když déšť posléze ustal, byli jsme promoklí.

V první větě "we were drenched" je trpné sloveso: byli jsme promočeni lijákem. Ve druhé větě "drenched" jest přídavné jméno: promoklí. Rozdíl ten nebývá vždy patrný, ale některá přídavná jména nabývají značně odchylného významu jako jména přídavná, jak bylo již výše vytknuto.

Absolutní nominativ.

Absolutní nominativ (nominative absolute) jest idiomatičká vazba anglická, ve které podstatné jméno s přídavným nahrazuje příslovečné určení nebo celou větu.

My knife slipping, I cut myself severely. Pořezal jsem se šeredně, poněvadž nůž se mi smekl.

V této větě vazba "my knife slipping" nahrazuje příčinnou větu "because my knife slipped." Skládá se z podstatného jména "my knife" a přídavného "slipping." Podstatné jméno jest v nominativu—a vazba ta nazývá se absolutní čili volná, poněvadž toto podstatné jméno jest úplně volno, to jest, není vázáno k jiným slovům ve větě, není ani podmětem, ani předmětem, ani doplňkem. Celá vazba jest příslovečným určením slovesa hlavní věty; obyčejně vyjadřuje čas anebo příčinu.

Two days having elapsed, we again set forward. Když dva dny minuly, vydali jsme se opět na cestu.

Evenings he read aloud, his wife sewing by his side. Večer čítával na hlas, a jeho žena šila vedle něho.

This done, proceed to business. Až tohle bude uděláno, dejte se do práce.

The wind failing, we lowered the sail. Když vítr ustal, stáhli jsme plachtu.

Přídavné "being" ve vazbě absolutního nominativu velmi často se vynechává.

Peter stood before me, his hands in his pockets. Petr stál přede mnou (maje) ruce v kapsách. (Místo: his hands being in his pockets).

His clothing in shreds, he presented a sorry sight. Jeho šaty byly zedrány na hadry, i skýtal smutnou podívanou.

Allen once mayor, my chance of advancement would be ruined. Jakmile Allen by se stal mayorem, moje naděje na postup byla by ta tam.

His heart and pocket light, he sleeps secure. Srdce i kapsu má lehké, a tak spí bezpečně.

Absolutním způsobem, neodvisle, používá se také některých přičestí samotných, bez podstatných jmen:

We fought every day, and, generally speaking, twice every day. Bojovali jsme každý den a, všeobecně řečeno, dvakrát denně.

Rčení "generally speaking," všeobecně řečeno, všeobecně vzato, jest v angličtině velice oblíbeno. Podobně také hojně se užívá přičestí "considering," které v neodvislé vazbě znamená asi tolik jako "když se všechno uváží":

He is doing pretty well, considering. Jemu se vede dosti dobře, celkem vzato.

Od této neodvislé vazby nutno rozeznávati předložku "considering," která řídí čtvrtý pád podstatného jména "s ohledem na co; uvažujíc; vůči čemu":

It is not possible to act otherwise, considering the weakness of our nature. Vzhledem k slabosti naší povahy, nelze jednat jinak.

Podobně předložkami stala se také přičestí concerning, pending, respecting, regarding, touching:

I do not know anything concerning that affair. Nevím ničeho o té věci.

He was relieved of duty pending investigation. Byl suspendován po dobu vyšetřování.

Pending the cutting of the Panama canal. Po tu dobu, co Panamský kanál byl prokopáván.

I have sent you a letter regarding my new plans. Poslal jsem vám dopis o svých nových plánech.

His views respecting religious matters are not orthodox. Jeho názory o náboženských věcech nejsou orthodoxní (pravověrné).

The theory touching oats as a bread grain has been exploded in Germany. Domněnka o ovsu jakožto chlebovém obilí byla vyvrácena v Německu. (Už tam nemelou oves na chlebovou mouku).

Všechna tato příčestí, kterých se užívá jako předložek, ovšem také se vyskytují ve svém původním smyslu slovesném:

I am considering your proposal. - Uvažuji o vašem návrhu.

XXXIX.

GERUNDIUM.

Gerundium jest latinský název podstatného jména, které svým původem jest slovesné příčestí. V angličtině slovesná jména jsou velice hojná i důležitá. Tato slovesná jména podstatná (verbal noun, gerund) odpovídají českým slovesným jménům končícím v -ní a -tí. Svým tvarem jsou totožna s příčestími přítomného času, za která často bývají omylem považována. Ale rozdíl mezi příčestím a gerundiem je jasný: gerundium jest podstatné jméno, jméno činnosti—a tím příčestí nikdy není. Slovo končící v -ing, které jest ve větě podmětem anebo předmětem, je gerundium—nikdy ne příčestí.

While I was traveling in Switzerland, I met with an accident. Když jsem cestoval po Švýcařích, potkala mne nehoda.

Traveling broadens the mind. Cestování rozšiřuje duševní obzor.

V první větě "traveling" jest příčestí, které s pomocným slovesem "was" tvoří minulý čas. Ve druhé větě "traveling" jest gerundium, podstatné jméno (cestování), které jest podmětem věty.

He enjoys traveling. On miluje cestování. Gerundium je zde předmětem.

He spends his time in traveling. On tráví svůj čas cestováním.

Tom's favorite exercise is swimming. Tomšovým zamilovaným tělocvikem jest plování.

This sport, fishing, has been called the contemplative man's recreation. Tento sport, rybolov, byl nazván zábavou přemýšlivého člověka.

Je snadno přesvědčiti se, že gerundium jest podstatné jméno, neboť je lze nahradit podstatným jménem. Místo "Traveling broadens the mind" lze říci "Travel broadens the mind."

Talking is useless. Mluvení (mluviti) je zbytečno. Lze říci také "Talk is useless."

He is afraid of falling. Bojí se, aby nepadl. Doslovně: bojí se upadnutí. Lze říci "He is afraid of a fall."

Skoro z každého anglického slovesa lze utvořiti gerundium v -ing, které tvarem rovná se přítomnému příděstí, ale významem jest podstatné jméno. Gerundia vyskytují se samostatně nebo také s obyčejnými podstatnými jmény:

Mining is a dangerous occupation. Dolování jest nebezpečná práce.

Painting and sculpture are sister arts (skalpčr). Malba a sochařství jsou příbuzná umění.

The Indians of Massachusetts spent their time in hunting, fishing, agriculture, and warfare. Massachusettští Indiáni trávili čas honbou, rybolovem, orbou a válkou.

Reading, writing, and arithmetic are jocosly called "the three r's." (rýdyng, rajtyng, ery'thmetyk). Čtení, psaní a počítání bývají žertem zvána (v angličtině) "tři er."

Gerundium jest podstatné jméno, ale má přece některé vlastnosti slovesa.

1. Gerundia přechodných sloves mívají předmět přímý neb i nepřímý:

Digging gold seems to the uninitiated like finding buried treasure (anyny'siejted). Kopati zlato (kopání zlata) nezasvěcenému člověku zdá se jako najíti zakopaný poklad.

Lending him money is useless; it merely fosters his unthrifty habits (júsles, mírly, fasters). Půjčovati mu peníze jest marno; to jen podporuje jeho nehospodárné zvyky.

2. Gerundium bývá omezeno příslovkou:

Speaking extemporaneously is good practice (ekstem'porej'nyesly). Mluvíti bez přípravy jest dobré cvičení.

Rozumí se samo sebou, že gerundium jakožto podstatné jméno může správně býti omezeno jménem přídavným. Uvedenou větu lze tedy říci také: "Extemporaneous speaking is good practice."

3. Gerundium bývá spojeno s pomocným příčestím "being" na označenou trpného rodu, nebo "having" na označenou minulého děje:

There were grave doubts expressed as to Dr. Cook's having reached the North Pole. Vážné pochybnosti byly vysloveny o tom, že by dr. Cook byl dostihl severní točny.

Tato vazba vyskytuje se v písemnictví, ale ne v obecné mluvě.

Gerundia v některých vazbách podobají se infinitivům, které nahrazují podstatná jména:

To swim was difficult. Plovati bylo nesnadno.—**Swimming was difficult.** Plování (plovati) bylo nesnadno.

My business is to make shoes, nebo **My business is making shoes.** Moje živnost jest výroba obuvi.

To see is to believe. Viděti jest věřiti. **Seeing is believing.**

Gerundium právě jako jiná podstatná jména v angličtině bývá jménem přídavným:

The sleeping car was completely wrecked. Spací vůz byl úplně rozbit.

William has plenty of spending money. Vilém má hojně peněz na útratu.

Jiné podobné příklady: **a working day**, pracovní den; **an ironing board**, prkno na žehlení; **drinking water**, pitná voda; **marching orders**, rozkaz k pochodu; **a swimming race**, závody v plavbě.

Rozdíl mezi takovými přídavnými jmény a příčestími jest jasný: **a sleeping dog** je "spící pes," to jest, pes, který spí—**a sleeping car** je "spací vůz," to jest, vůz ke spaní.

Má-li gerundium člen "the." nebo je-li omezeno přídavným jménem, tož předmět uvádí se předložkou "of":

Shooting song-birds is forbidden. Střílení zpěvavé ptáky jest zapovězeno. Ale:

The shooting of song-birds is forbidden.

Eating candy constantly is bad for the teeth. Jísti cukroví ustavičně škodí zubům. Ale: **Constant eating of candy is bad for the teeth.**

Launching a ship requires care and skill (lanching). Spustiti loď na vodu vyžaduje opatrnosti i dovednosti. Ale: **The launching of a ship.**

Příčestí omezuje se přivlastňovacím zájmenem anebo druhým pádem podstatného jména:

I was sure of its being he. Byl jsem jist, že je to on. (Nesprávně bylo by "it" místo "its.")

I heard of Allen's being elected. Slyšel jsem o Allenově zvolení. (Nesprávně: Allen.)

XL.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: ABIDE,—AWAKEN.

Pravidelnými (jinak také slabými) nazýváme ta slovesa, která tvoří minulý čas i trpné příčestí příponou *-ed*. Takových sloves je v angličtině většina. Sloves nepravidelných, to jest, takových, která tvoří minulý čas a příčestí způsobem odchylným, jest toliko asi dvě stě, ale jsou to právě slovesa v řeči nejčastěji slýchaná, i jest se jím naučiti na paměť'. Nutno znáti nejen přítomný čas, ale i čas minulý a trpné (minulé, dokonané) příčestí, abychom mohli tvořiti a skládati všechny různé časy a způsoby. Tyto tři hlavní tvary každého nepravidelného slovesa budou zde uvedeny. Pro snazší přehled slovesa uvedena jsou v abecedním pořádku.

abide—abode—abode.

Sloveso "abide" (ebajd'), minulý čas i příčestí "abode" (eboud') je z téhož kořene jako české bydliti a má původně též význam. Je hojně v bibli a u Shakespeara, ale poměrně vzácné v písemnictví přítomné doby.

Lord, who shall abide in thy tabernacle? Hospodine, kdo bude přebývati v stánku tvém? (15. žalm 1.)

Z původního významu "bydliti" odvozeny další významy: zůstati někde, vytrvati.

And they said, Nay; but we will abide in the street all night. A oni řekli, Nikoliv, ale přenocujeme na ulici (Genesis, 19, 2).

To abide by a promise znamená "dostáti slibu." Podobně "to abide by a decision, by a resolution."

Přítomné doby nejčastěji slýchati bývá přítomné příčestí "abiding" ve rčení a law-abiding citizen, zákona dbalý občan; a také abiding faith, pevná (trvalá) víra.

We have an abiding faith in the final victory of democracy (fajnl, dymá'kresy). Máme pevnou víru v konečné vítězství lidovlády.

Od minulého přičestí tohoto slovesa odvozeno je podstatné jméno **abode**, obydlí.

Let me show you my humble abode. Dovolte, abych vám ukázal svůj skromný příbytek. (V moderní řeči však slovo toto zní poněkud afektovaně.)

am—was—been

Výslovnost: ém, waz, bin. To jsou tvary pomocného slovesa "to be," býti. Různé tvary tohoto slovesa vysvětlují se tím, že jsou odvozeny ze tří různých kořenů. Tvary **I am, jsem; we are, jsme, jsou** od anglosaského slovesa "eom," býti; **I was, byl jsem; we were, byli jsme, jsou** ze slovesa "wesan," německy: wesen, býti; **to be, býti; I have been, byl jsem, jsou** z kořene "be," téhož jako naše býti.

"To be" je sloveso sponové—spojuje podmět s výrokem ve významu: býti, zůstatí, býti přítomen, udáti se a pod. Smysl tohoto slovesa jest neúplný a doplňuje se jménem podstatným (vždy v prvním pádu), jménem přídavným, zájmenem anebo příslovkou.

My friend is a carpenter by trade. Můj přítel je svého řemesla tesař.

Time is money. Čas jsou peníze. (V češtině "jsou" podle výroku—v angličtině "is" podle podmětu. V angličtině sloveso řídí se vždy podmětem.)

Times are hard for the workers just now. Časy (poměry) jsou zlé pro dělníky právě nyní.

It is they. To jsou oni. (V češtině "jsou" podle výroku, v angličtině "is" podle podmětu.)

How are you?—I am well, thank you. Jak se máte? Děkuji (za optanou), jsem zdrav.

Podstatné jméno po sponovém slovese v anglické řeči vždycky je v nominativu—ale v češtině klademe někdy nominativ, jindy instrumentál. Nominativem označuje se vlastnost trvalá, instrumentálem vlastnost dočasná, takže totéž sloveso v různých pádech mívá různý význam. Řekneme-li na příklad "Petr

je hospodář," znamená to v angličtině **Peter is a thrifty man**, Petr je šetrný člověk, to jest, člověk hospodárný. Ale "Petr je hospodářem na velkém statku" zní anglicky **Peter is manager of a large estate**, znamená to jeho dočasné zaměstnání.

Sloveso "to be" s přítomným přičestím naznačuje děj pokračovací: **I am writing a book on Germany**, právě píšu knihu o Německu.—S přičestím minulým (dokonaným) sloveso "to be" naznačuje trpný rod: **The czar was deposed in March, 1917**, (zár, dypouzd'). Car byl sesazen s trůnu v březnu roku 1917.

Jak se v angličtině tohoto slovesa používá, bylo již výše podrobněji vysvětleno.

arise—arouse—arisen

Sloveso **arise** (erajz', erouz', eri'zn) složeno je z předložky "a" a slovesa "rise." Obě tato slovesa **rise** i **arise**, mají stejný význam: povstati—původně povstati se sedadla a pod. Z toho významu odvozeny jsou další: povstati, to jest, vzniknouti, míti svůj počátek; povstati proti komu, vzbouřiti se. O tom, kterého slovesa je lépe použiti, nezřídka rozhoduje pouze rytmus věty.

The king arose very early in the morning, král vstal ráno hodně časně. (**Arose** má zde též význam jako "got up.")

Vapors arise from humid ground (vejprz, h'júmid graund) výpary stoupají z vlhké půdy.

Arise, fair sun, and kill! the envious moon (envies). Vstaň, krásné slunce, a skol závistný měsíc. (Romeo a Julie, II. 2).

Podobně: **A false prophet has arisen**, povstal falešný prorok.—**A great wind arose**, zdvihl se veliký vítr.—**A cry arose**, strhl se pokřik.

Most of these appalling accidents arise from carelessness (epó'ling éksidents, khérlesnes), většina těchto hrozných neštěstí má svůj původ v neopatrnosti.

Other cases can be attended to as they arise. Jiné (další) případy (spory atd.) mohou býti vyřizovány, jak se vyskytnou.

Jak jest viděti z uvedených příkladů (mimo první, vzatý z bible) "arise" obyčejně se užívá ve smyslu přeneseném. Kde řeč jest o skutečném "povstání," dává se přednost jednoduchému "rise." Na příklad:

He rose from his chair. Povstal se (své) židle,

The sun rose. Slunce vyšlo.

The provinces rose in revolt (právinses, ryvalt'). Provincie povstaly (vzbouřily se.)

The men rose against their officers. Mužstvo se vzbouřilo proti důstojníkům.

Ale řekneme: Trouble arose, nepříjemnosti povstaly (ve smyslu přeneseném).

awake—awoke—awaked

Sloveso awake (ewejk', evouk', ewejkt') má nepravidelné tvary "awoke" i pravidelné tvary "awaked" v minulém čase i v přičestí, ale nejčastěji užívá se tvarů vytknutých nahoře. Původní jeho význam jest "probuditi se ze spánku."

Lord Byron awoke and found himself famous (Bajrn, fejmes), Lord Byron se probudil (ráno po vydání knihy básní) a shledal se slavným.

Jako přechodné sloveso znamená "probuditi koho": You would awake the dead with your playing. Ty bys vzbudil mrtvé svou hrou.

V přeneseném smyslu (vzbuditi, povzbuditi) užívá se pravidelného slovesa "awaken" (ewejk'n). Místo "awake" používá se často také jednoduchého "wake."

XLI.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: BEAR—BIND.

bear—bore—borne, born

Sloveso "bear" (bér, bour, born) je z téhož kořene jako české beru. Znamená "nésti" nějaké břímě ve smyslu slovném i přeneseném. Přičestí má dvojí tvar: "borne" ve smyslu "nesen," a "born" ve smyslu "narozen." To bear a burden, nésti břímě; to bear sorrow, nésti zármutek; to bear a name, míti jméno; to bear a grudge. (gradž) nevražiti na koho, míti spadeno na koho; to bear fruit, nésti ovoce; to bear children, roditi děti.—Animals bear their young; inanimate objects yield their produce (iné'nymet, jild, pro'djús). Živočichové rodí svá mlád'ata; neživé předměty skýtají své plodiny.

beat—beat—beaten

Sloveso toto (bít, bíti) jest totožné s naším “bít” a má týž význam: bítí, tlouci, přemoci.

He was beaten soundly, dostal důkladný výprask.—To beat the drum, tlouci na buben, bubnovati.—To beat gold, tepati zlato.—To beat eggs, šlehati vejce.—The Allies beat the Germans on the western front (elájz', frant). Spojenci porazili Němce na západním bojišti.

beget—begot—begotten

Výslovnost: biget', bigat', bigat'n. Znamená ploditi, státi se otcem. V starší angličtině minulý čas zněl 'begat': Abraham begat Isaac (ejbrehem biget' ajzek) Abraham zplodil Izáka.—Evil begets evil, zlo plodí zlo.—V moderní řeči slovesa tohoto užívá se jen zřídka.

begin—began—begun

Sloveso toto (bigyn', bigén', bigan') znamená “začínati” ve smyslu přechodném i nepřechodném.

We have hardly begun to fight, my jsme sotva začali bojovat (to jest, ještě nebojujeme doopravdy).—The lecture began at half past eight (lekčr) přednáška začala o půl deváté.—Spring begins on the twenty-first of March, jaro začíná 21. března.—See that you end the work which you have begun, hled', abys do dělal práci, kterou jsi začal.

It began to rain, dalo se do deště.—He began to fear, dostal strach.—It began to be dark, tmělo se, smrákalo se.

behold—beheld—beheld

Vyslov: bihould', biheld'. Znamená “hleděti na co upřeně, pozorovati”:

Behold my hands and my feet, that it is I myself; handle me and see. Vizte ruce mé i nohy mé, že já jsem to: dotýkejte se mne a vizte. (Lukáš, 24, 29.)

V obecné mluvě sloveso toto je vzácné; nejčastěji vyskytuje se imperativ “behold” jako pouhé zvolání “hle!” And lo and behold, a ejhle!

bend—bent—bent

Jest vlastně sloveso slabé, ve kterém **t** zastupuje příponu **-ed**. Znamená "ohýbati" (luk, záda, kolena); v přeneseném smyslu přemoci, pokořiti.

As the twig is bent, the tree is inclined, jak se prut ohýbá, tak strom se kloní (přísluví).

He was bent on mischief (mischief) byl odhodlán provésti nějaké šibalství.

bereave—bereft—bereft

Vedle uvedených tvarů (birýv', bireft') tvoří minulý čas i příčestí také pravidelně: bereaved (birývd'). Znamená "zbaviti koho čeho, oloupiti koho o co," ale jest nyní dosti vzácné. **He was bereft of his senses**, byl zbaven smyslů. Užívá-li se příčestí jako přídavného jména, klade se vždy tvar pravidelný: **The bereaved father**, osiřelý otec (otec dětí zbavený).

beseech—besought—besought

Vyslov: bislč', bisót'. Znamená: prositi (úpěnlivě), žádoniti. **I beseech your patience while I speak**, prosím o vaši trpělivost, pokud budu mluvit.—**And he besought Him, saying, Lord, if Thou wilt, Thou canst make me clean**. A (malomocný) prosil ho řka: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti. V moderní řeči vzácné.

bet—bet—bet

Znamená "vsaditi, sázeti se, učiniti sázku."

Sporting men usually bet thousands of dollars on the result of a presidential election (ryzalt', preziden'sl, ilek'sn). Sporti sázejí tisíce dollarů na výsledek presidentských voleb.—**Betting on horses is a sure way to lose money**, sázeti na koníčky je bezpečná cesta ku ztrátě peněz.

V obecné řeči vyskytuje se často v úslovích, kde se na sázku vůbec nemyslí (v angličtině je řada gemblířských rčení): **I bet it is so**, jistě je tomu tak.—**You bet**, ovšem že.

bid—bade—bidden

Bid, béd, bidn; znamená "poroučeti, veleti, kázati; zváti, pozvati; oznámiti."—**Mr. Esmond bade his servant pack a valise and get horses** (velís'). Mr. Esmond nařídil sluhovi, aby složil

věci do tlumoku a obstaral koně.—He came to the wedding unbidden, přišel na svatbu nepozván.—To bid a person welcome, přivítati koho.—To bid one farewell, dáti komu s bohem, rozloučit se s kým. To bid defiance to a person (dyfáj'ens) vzdorovati komu.

bid—bid—bid

Je totéž sloveso jako předešlé, ale má význam “nabízeti, podávati (peníze o dražbě).”

He that bids most shall have it, kdo nejvíce podá, má to mít —How much do you bid? Kolik podáte?—The bidding was lively, přihazovalo se čile.

bind—bound—bound

Bajnd, baund; znamená “vázati” v slovném i přeneseném smyslu. The prisoner was bound hand and foot (pryzonr). Vězeň byl spoután na ruku i nohu.—This book has a fine binding, tato kniha má krásnou vazbu.—The rivers are bound by ice, řeky jsou zataraseny ledem.—The surgeon bound up the soldier's wounded leg (s-rdžen, souldžrz, wünded). Lékař zavázal raněnou nohu vojínovu.

Parents are bound both by conscience and by law to provide for their offspring (pérents, khašens, provajd'). Rodiče jsou vázáni nejen svědomím, ale i zákonem, aby se starali o své děti.

The German government did not consider its treaties binding. Německá vláda nepovažovala své smlouvy za závazny.

XLII.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: BECOME—BREED.

become—became—become

Sloveso “become” (bikham', bikhejm', bikham') znamená “státi se,” to jest přejíti do jiného stavu.

The little man became a hero in the war (hýrou, wór). Ten nepatrný člověk stal se ve válce hrdinou.—We have become enemies. Stali jsme se nepřátely (znepřátelili jsme se—jsme nepřátely).—What has become of your friend? Co se stalo s vaším přítelem? Kam se poděl váš přítel?

Jako přechodné sloveso "to become" znamená slušeti: **This hat becomes you well.** Tento klobouk vám sluší.

bite—bit—bitten

Znamená "kousati" (bajt, bit, bitn).

Two boys were bitten by a dog yesterday. Dva hoši byli včera pokousáni psem.—**He was bitten by a flea (flí).** Blecha ho štípla.—**To bite off a piece of an apple,** ukousnouti kousek jablka.—**To bite off one's nose to spite one's face,** ukousnouti si nos, aby se člověk pomstil své tváři (anglické přísloví o člověku, který škodí sám sobě, chtěje ublížiti jiným).—**He bit his lip.** Kousal se do rtů.—**Pepper bites the mouth.** Pepř pálí v ústech.

Jako sloveso nepřechodné znamená "kousati, bráti (o rybách)." **A dog that bites,** pes, který kousá.—**The fish do not bite to-day.** Dnes ryby neberou.

bleed—bled—bled

Nepřechodné sloveso (blídn, bled) znamená "krváceti," v přeneseném smyslu: míti lítost; platiti, pykati za co.

His nose bleeds. Nos mu krvácí. **My heart bleeds for him.** Srdce mé nad ním krvácí.—**Caesar shall bleed for it!** (Sízr) César za to vykrvácí!

Jako přechodné sloveso znamená "pouštěti žilou" ve slovném i přeneseném smyslu: **The sharpers bled him freely** (šárprz). Podvodníci mu pustili žilou (obrali ho).

bless—blessed, blest—blessed, blest.

"Bless," česky žehnati, velebiti, je sloveso pravidelné, ale má také tvar "blest." Trpné přičestí "blessed" ve smyslu přídavného jména "požehnaný" vyslovuje se "blessed," jindy "blest."

God blessed the seventh day and sanctified it (sénktyfajd). Bůh požehnal dni sedmému a posvětil ho. (Genesis, 2, 3) — **Heaven bless your expedition** (expedy'sn), Nebe žehnej vaší výpravě (Shakespeare).—**Bless the Lord.** Velebte Pána.—**A nation blessed with peace.** Národ blahoslavený pokojem.—**They were blessed with children.** Měli velikou rodinu.

"Bless" jest výraz převážně církevní, ale užívá se ho také v klení na místo hrubého "damn":

I'm blest if I know. At' mne čert vezme, vím-li tó.

blow—blew—blown

Výslovnost: blóu, blů, bloun. Znamená: váti, douti, foukati.

A keen north wind was blowing. Vanul ostrý severní vítr.—The magazine blew up (mégezín). Skladiště vyletělo do povětří.—The present disturbances will soon blow over (dyst-rb'ensez). Nynější nepokoje brzy pominou.—To blow hot and cold říká se příslovečně o člověku, který je pro i proti a tudíž nespo-lehlivý.—Ve vulgární řeči "to blow" znamená také vychloupati se, foukati si.

Jako sloveso přechodné: To blow the fire, rozdmýchati oheň. To blow a horn, troubiti na roh (říká se o dechových hudebních nástrojích).—To blow bubbles (bublz), vyfukovati bubliny.—To blow the wall up with cannon (khenan). Dělem vyhoditi hradbu do povětří.—The tempest blew the ship ashore (ešór'). Vichřice zahнала lod' na břeh.—Fresh-blown roses, právě rozkvetlé růže. To blow one's nose, smrkati.—To blow one's own trumpet (trampet), vychloupati se.

break—broke—broken

To break (brejk, brouk, broukn) původně znamená "lámati," to jest, rozdělití pevný předmět na části.

To break a stone, a stick, a wall, rozbiti kámen, přelomiti hůl, prolomiti zeď.—The sudden attack broke the center of the army. Náhlý útok prorazil střed armády.—The stone falling broke the surface of the water (srfis). Kámen padaje rozčeřil hladinu vodní.—The blow broke the skin. Rána protrhla kůži.—To break a ten-dollar bill, rozměnití desítku.—His constitution was broken by dissipation (khanstytú'sn, dissipej'sn). Jeho tělesná soustava byla oslabena prostopášným životem.—The force of the blow was broken by the heavy coat. Síla rány byla oslabena těžkým svrchníkem.—To break a horse, zkrotiti koně.—To break one's promise, nedostáti slibu.—To break a bank, uvrci banku v úpadek.—To break unwelcome news to a person. Ne-příjemnou zprávu někomu šetrně sdělití.—To break jail, vylámati se z vězení (uprchnouti).

Jako sloveso nepřechodné znamená: zlomiti se; prasknouti; náhle nastati atp.

The glass broke in the rinsing. Sklenice se rozbila při vyplachování.—The sidewalk broke under the weight of the crowd. Chodník se prolomil pod tíhou davu.

The ice broke under his feet. Led mu praskal pod nohama.—At the last charge the line broke. O posledním útoku řady se protřhly. His voice broke. Hlas mu selhal. The horse broke into a gallop (gélóp). Kůň se dal do trysku.—The old sore broke out (sour). Stará rána se otevřela.—The day (dawn, morning) breaks (dón). Svitá.—A storm broke over the country. Bouře se rozpoutala nad krajinou. To break with some one, přerušiti přátelské styky s někým.—To break away, utrhnouti se, utéci.—To break down (o člověku) ztratiti zdraví.—The coach broke down. Kočár se rozpadl.—To break into a house, vloupati se do domu.—The European war broke out in August, 1914. Evropská válka vypukla v srpnu roku 1914.—The fire broke out in the basement. Oheň vypukl v přísklepi.

Příčestí slovesa správně zní "broken." Vulgárně se říká I am broke, jsem bez peněz.

breed—bred—bred

Přechodné sloveso breed (brýd, bred) znamená "roditi, pěstovati."

A northern country breeds a race of stout men. Severní země rodí plémě statečných mužů.—A pond breeds fish. Rybník rodí ryby.—He was born and bred in Bohemia. Narodil se i byl vychován v Čechách.—He is a well-bred young man. Je dobře vychovaný jinoch.—To breed canaries (khené'ryz) pěstovati kanáry.—To breed cattle for the market. Chovati dobytek na prodej.

Jako sloveso nepřechodné "to breed" znamená roditi se; roditi mlád'ata.

Maggots breed readily in carrion (mégots, khérion). V mrchách červi hojně se rodí.

XLIII.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: BRING—CHIDE.

bring—brought—brought

Přechodné sloveso “to bring” (bring, brót) znamená “přinésti něco, přivésti někoho.”

Bring your books home. Přines si knihy domů.—**When you come again, bring your friend.** Až k nám zase přijdete, přiveďte svého přítele.—**The transaction brought great profit** (trensék-šn, práfit). Ten obchod vynesl značný zisk.—**His wife brought him a large dowry** (daury). Jeho žena přinesla mu veliké věno.—**The land brings good harvests** (hárvests). Ta půda dává dobrou úrodu.—**To bring an accusation against a person** (ékjuzej’šn), obviniti někoho. **To bring an action against a person**, podati žalobu na koho, zažalovati koho.—**The jury brought in a verdict of not guilty.** Porota uznala obžalovaného nevinným (doslovně: přinesla nález ‘nevinen’).—**To bring about**, přivoditi, způsobiti.—**I tried to bring about reconciliation between them, but did not succeed** (rekansiliej’šn). Snažil jsem se smířiti je (přivoditi smíření mezi nimi), ale nepovedlo se mi.—**The speaker brought down the house.** Řečník uchvátil posluchače. (“To bring down the house” říká se o řečníku nebo herci, který strhne obecenstvo k potlesku nebo smích).—**To bring to light**, vynésti na světlo.

build—built—built

Přechodné sloveso “to build” (bild, bilt) znamená “stavěti, budovati”:

To build a house, a city, a ship, a railway, stavěti dům, město, loď, železnici.—**Rome was not built in a day** (roum). Řím nebyl vystavěn za den. (Příslloví: důkladná práce vyžaduje času).—**To build castles in Spain** (khéslz in Spejn) stavěti si větrné zámky (příslloví o člověku, který si dělá velikolepé plány do budoucna).—**To build up a fine business**, dopracovati se, domoci se pěkné živnosti.—**To build up a character** (khérektr), vybudovati si charakter.

“To build” říká se o věcech užitečných a potřebných. O stavbách okrasných říká se “to erect” (irekt’, vztyčiti), o umělých pracích “to construct” (khanstrakt’).—**To erect a monument**

(manjument), zbudovati pomník.—**To construct a machine** (mešín'), sestaviti, postaviti stroj.

burn—burned, burnt—burned, burnt

Přechodné sloveso “to burn” (b-rn, b-rnt) znamená “páliti, ohněm na něco působiti, ohněm ničiti”; jako nepřechodné sloveso znamená “hořeti, připáliti se” a p.

We burn coal and wood for fuel (fjú-l). Topíme uhlím a dřívím.—**The burnt child shuns the fire** (šanz). Popálené dítě varuje se ohně.—**To burn clay, limestone** (klěj, lajmstoun), pá-liti hlínu, vápno.—**To burn bread, meat, připáliti chléb, maso.**—**Sun-burnt**, sluncem opálený.

The fire burned briskly. Oheň vesele plápolal.—**The patient burns with fever** (fívr). Nemocný je rozpálen horečkou.—**Madam, your beans are burning.** Paničko, fazole se vám pálí.

He has burnt his bridges behind him. Spálil za sebou všechny mosty. (Přísluví o člověku, který učinil nezvratné rozhodnutí.)

burst—burst—burst

Nepřechodné sloveso “to burst” (b-rst) znamená “prasknouti, vybuchnouti.”

The bubble burst. Bublina praskla.—**My head will burst.** Div se mi hlava nerozskočí.—**Her heart burst with grief.** Srdce jí puklo žalem.—**The enemy in an instant burst upon us.** Nepřítel v okamžiku se na nás vyřítil.

Přechodné: **To burst one's bonds,** roztrhnouti pouta.

buy—bought—bought

Přechodné sloveso “to buy,” (baj, bót) znamená “kupovati” v doslovném i přeneseném smyslu.

Emerson's plan for the extirpation of slavery was to buy the slaves from the planters (ekstyrpejšn). Emersonův plán vyhladiti otroctví byl koupiti otroky od plantážníků.—**To buy favor with flattery** (fejvr, flétery) kupovati si přízeň lichocením.—**Gold can not buy health.** Zlato nekoupí (nemůže koupit) zdraví.—**To buy an alderman** (óldrmen), koupiti si radního.—**To buy off,** podplatit někoho, aby něčeho nechal. **Who will buy?** Kdo bude častovat?—**To buy up,** skoupiti (všechnu zásobu něčeho).

cast—cast—cast

Přechodné sloveso “to cast” (khést) znamená “hoditi, vrci; uliti.”

To cast a stone at a bird, hoditi kamenem po ptáku.—Coming events cast their shadows before (ivénts', šédouz, bifór'). Budoucí události vrhají své stíny předem (příslloví).—**The die is cast** (dáj). Kostky jsou vrženy (příslloví: rozhodný krok byl učiněn).—**A serpent casts his skin.** Had svléká kůži.—**To cast a look at, pohlédnouti na co.—The horse cast a shoe.** Kůň ztratil podkovu.—**To cast a chain, a statue** (stečú) uliti řetěz, sochu.—**Cast iron, litina.—To cast a ballot** (bélot) odevzdati hlasovací lístek.—**To cast lots** (lats) metati losy.—**To cast out devils, vymítati ďábly.—The Turks have cast in their lot with the Germans** (t-rnks). Turci sloučili svůj osud s Němci.

catch—caught—caught

Přechodné sloveso "to catch" (khěč, khót) znamená "chytiti, dopadnouti, dostihnouti."

To catch a ball, chytiti míč.—To catch mice, birds, fish, a thief, a runaway horse (majs; ranewěj) chytati myši, ptáky, lovití ryby, chytiti zloděje, splašeného koně—**I caught my friend on the road.** Zastihl jsem přítele na cestě.—**You will not catch that train.** Toho vlaku již nezastihnete.—**To catch a sword by the handle** (sourd, héndl), uchopiti meč za rukojet'.—**To catch sight of something** (sajt) zahlédnouti něco.—**To catch cold, nastuditi se.—To catch measles** (mízlz) uhnati si osypky.—**The barn caught fire, stodola chytila.—You think you have caught me, lady.** Vy si myslíte, že už jste mne polapila, krásná dámo.—**She caught the fringe of her shawl on the door-knob** (fryndž, šól, dórna). Zachytila se okrajem šálu o kliku.—**The criminal was caught in the act** (kryminl, ékt). Zločinec byl dopaden při činu.

Nepřechodné: "zachytiti se": **His clothes caught in the briars** (klouz, brajrz). Šaty se mu zachytily o trní.—**The lock catches.** Ten zámek chytá.—**The bolt does not catch** (boul). Závora nezapadá.—**I can not catch up with my work.** Nemohu postačit (dohonit) práci.

chide—chid—chidden

Přechodné sloveso "to chide" (čajd, čid, čidn) znamená "kárati."

To chide a person for his fault, for his delay (fólt, dyléj'), kárati někoho za jeho vinu, za jeho nedochvilnost.

Sloveso toto vyskytuje se jen zřídka.

XLIV.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: CHOOSE—DEAL.

choose—chose—chosen

Přechodné sloveso "to choose" (čúz, čouz, čouzn) znamená "vyvoliti si ze dvou nebo více osob nebo věcí; dáti přednost komu čemu."

The enemy chose to make the attack. Nepřítel se rozhodl (vyvolil si) podniknouti útok.—Every age is as good as the people who live in it choose to make it (ejdž, pípl). Každý věk je tak dobrý, jakým si jej učiní (vyvolí učinit) lidé, kteří v něm žijí.—Of two evils choose the less (ívlz). Ze dvou zel vyber si menší.—Many are called, but few are chosen. Mnoho povoláných, ale málo vyvolených (biblické rčení).—The Germans imagine that they are the chosen people of the Lord (džermens imédžin) Němci se domýšlejí, že jsou vyvolený národ Páně.

Jako nepřechodné sloveso znamená "voliti, vyvoliti si, vybrati si."

They had only to choose between implicit obedience and open rebellion (implisit obídyens, rebel'jen). Měli na vybranou buďto bezpodmínečnou poslušnost aneb otevřenou vzpouru. (Doslovně: měli voliti mezi poslušností a vzpourou).—I can not choose but leave. Nemohu jinak leč odejítí.

cleave—cleft, clove—cleft, cleaved

"To cleave" (klív, kleft, klouv, klívd) znamená "štípati, mocí roztrhnouti." To cleave wood, štípati dříví.—To cleave a path through the wilderness, prosekati si stezku pustinou.

Sloveso toto nevyskytuje se v obecné řeči; místo něho užívá se "to split," štípati. Ale udrželo se přídatné jméno cloven (klouven), rozštípnutý. The cloven foot, rozštípnutá noha (u dvoukopytníků). Satan bývá zván the cloven-footed fiend, zloduch s rozštípnutou nohou (poněvadž byl považován za dvoukopytníka). O člověku, který dal na jevo zlý úmysl, říká se He shows the cloven hoof (hůf) ukazuje čertovo kopytko.

Od tohoto slovesa nutno rozeznávatí pravidelné sloveso "to cleave," které znamená "lepiti na čem, lepiti se na co, přidržeti

se čeho." Známe jest zaklínání **Let my tongue cleave to the roof of my mouth, at' mi jazyk přilne k podlebí** (žalm 137, 6).

cling—clung—clung

Nepřechodné sloveso "to cling" (kling, klang) znamená "lnouti, lepiti se, držeti se, tuliti se."

A wet garment clings to the limbs (gárment, limz). Mokrý šat lepí se na údy.

The child clung to her hand, Dítě se drželo její ruky.

come—came—come

Nepřechodné sloveso "to come" (kham, khejm) znamená "přijíti" ve smyslu slovném i přeneseném.

He comes this way. On přichází tudyhle (touto cestou).—**He is coming.** On už přichází.—**Come over and help us.** Přijďte sem a pomozte nám.—**He came to the city yesterday.** Včera přišel do města.—**Two miles further on you will come to a deep river.** Dvě míle dále přijdete ke hluboké řece.—**He has come to want.** Upadl v bídu.—**The undertaking came to grief** (andrtějkyng). Podnik se nezdařil.—**I will come to see you soon.** Přijdu k vám za nedlouho (doslovně: přijdu vás vidět); navštívím vás.—**We now come to consider the last point** (khansi'dr). Budeme nyní rokovati o posledním bodu (na spolkové schůzi).—**This comes of judging by the eye** (džadžing, áj). To pochodí z toho, že člověk soudí od oka.—**This comes of her reading** (rýding). To je z jejího čtení.—**Come what will come.** Děj se, co děj.—**Come, pojd', pojd' me.**—**How did this thing come about?** Jak se to stalo?

S předložkami: **Come in,** vejděte; dále!—**To come across** (ekrás') náhodou na něco přijíti. (Ve vulgární řeči "zaplatit").—**To come of age,** dospěti, státi se plnoletým.—**To come off with honor,** vyjítí, vyváznouti z něčeho se ctí.—**To come to blows** (blouz) dáti se do pranice.—**It came to nothing,** nic z toho nebylo.—**To come to oneself,** vzpamatovati se (z mdloby).—**It came to pass that,** stalo se, že.

cost—cost—cost

"To cost" (khast) znamená "státi" (cenu).

This hat cost me five dollars. Tenhle klobouk mne stál pět-ku.—**Those words may cost you dear.** Ta slova ti asi přijdou draho.

creep—crept—crept

Nepřechodné sloveso “to creep” (krýp, krept) znamená “léztí (po zemi), plaziti se” (jako: hmyz, dítě, kočka).

The green ivy creeps over the ruins (ajivy, rúins). Zelený břečtan rozlézá se po zříceninách.—Hour after hour crept by (aur). Hodina za hodinou se plížila.—To creep into favor, vplaziti se v přízeň.—The sight made my flesh creep (sajt, fleš). Při tom pohledu mne zamrazilo.—Errors easily creep into a newspaper. Do novin snadno se vloudí omyly.

cut—cut—cut

Přechodné sloveso “to cut” (khat) znamená “říznouti.”

To cut one's finger, říznouti se do prstu.—To cut a rope in two (roup) přeříznouti provaz ve dvě. To cut bread into slices (bred, slajsez) nakrájeti chleba.—To cut cards, sejmouti.—To cut timber, grain, hay (tymbr, grejn, héj), káceti drva, žati (sekati) obilí, sekati seno.—One line cuts another at right angles (lajn, énglz). Jedna přímka protíná druhou v pravém úhlu.—To cut the hair, the nails (hér, nejlz) stříhati vlasy, nehty.—To cut a speech, a play, the rites (rajts) zkrátiti řeč, hru, obřady.—To cut a connection (konek'shn) přerušiti spojení.—To cut an acquaintance (ekwejt'ens) nepozdraviti známého.—To cut a figure (figjr) býti nápadný svým zjevem.—To cut short, přerušiti. He was cut off by pestilence (pestylens), zahynul morem.—The Russians were cut down almost without resistance (Rašiens, rezyst'ens). Rusové byli porubáni skorem bez odporu.

Nepřechodné sloveso znamená “řezati.” This knife cuts well. Tento nůž řeže dobře.

deal—dealt—dealt

Anglické sloveso “to deal” (dýl, delt) je téhož původu jako české “dělití” a původně má týž význam “dělití na části,” jako na př. to deal cards (dávati). V tom smyslu obyčejně bývá s předložkou “out.” And Rome deals out her blessings and her gold. A Řím rozdává svá dobrodiní i své zlato.—To deal out blows, rozdávati rány.

Jako nepřechodné sloveso znamená “jednati s kým, chovati se vůči komu, obchodovati s čím.”

I will deal with you as one should deal with his old friend. Budu s vámi jednati tak, jak se sluší jednati se starým přítelem. —I shall never deal with him alone. Nikdy nebudu jednati s ním samotným.—(V tom smyslu mívá předložky with, by, toward).—He deals in flour (flaur). On obchoduje s moukou.

XLV.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: DREAM—FALL.

dream—dreamed, dreamt—dreamed, dreamt

Výslovnost: drým, drýmd, dremt. Znamená “sníti, míti sen o čem,” obyčejně s větou nebo s předložkou “of.”

To dream of a battle, of an absent friend, sníti (míti sen) o bitvě, o vzdáleném příteli.—I dreamt I dwelt in marble halls. Zdálo se mi, že bydlím v mramorových komnatách.—He little dreamed of his approaching fate. Sotva měl jaké zdání o blížícím se osudu (netušil, co ho očekává).

Jako přechodné sloveso znamená sníti, viděti ve snu. To dream a pleasant dream, sníti (míti) příjemný sen.—Did he not say so? Or did I dream it so? Neřekl-li to? Či se mi to jen zdálo? —The dreams which nations dream come true. Sny, jež národy snívají, vyplní se. To dream away one's life, promarniti život sněním; prosníti život.

drink—drank—drunk

Výslovnost: drynk, drénk, drank. Nepřechodné i přechodné. Znamená “píti” (to jest, polykati vodu nebo jinou tekutinu; nepřechodné velmi často znamená “píti líhové nápoje”).

They drank and were merry with him. Popíjeli a veselili se s ním.—I drink to the general joy of the whole table. Připíjím všeobecnému veselí celého stolu (veškeré společnosti).

Přechodné: To drink water, wine, píti vodu, víno. After drinking a glass of very good iced lemonade, I took my leave. Vypiv sklenici velice dobré chlazené limonády, poroučel jsem se.—To drink a bowl empty (bowl) vypiti pohár jedním douškem.—He drank his companions drunk. On opil své společníky.—To drink the health of some one, nebo také to drink to the health of some one, píti komu na zdraví.—To drink down care, zapíjeti

starosti.—**To drink in wisdom**, vpíjeti moudrost (poslouchati moudré řeči).

drive—drove—driven

Výslovnost: drajv, drouv, dryvn. (Na koncové “v” nutno dáti pozor; výslovnost “drajf” je sice pohodlna, ale nesprávná). “**To drive**” znamená “hnáti,” to jest, silou neb mocí donutiti k pohybu.

To drive a flock of sheep, hnáti stádo ovcí.—**To drive slaves**, popoháněti otroky.—**To drive a horse, an ox**, hnáti (říditi) koně, vola; jeti s koněm.—**To drive a nail with a hammer**, zatlouci (zaraziti) hřebík kladivem.—**Sailing ships are driven by the wind**. Plachetní lodi hnány jsou větrem.

V přeneseném smyslu: **To drive away a fear**, zaplašiti strach.—**Smoke drove the firemen from the building**. Kouř vyhnal hasiče z budovy.—**Despair drove him to suicide** (dyspér', suisajd). Zoufalství dohnalo jej k sebevraždě.—**Oppression drove them into open rebellion** (opre'sn, rebel'jen). Útlak dohnal je k otevřené vzpouře. **To drive a bargain** (bárgn), ujednati koupi, dohodnouti se s kým (o koupi, prodeji, výměně a p.)—**To drive a friend in the park**, provéztí přítele parkem (v kočáře).—**To drive a nail in one's coffin**, zaraziti si hřebík do rakve (příslíví o kouření cigaret a pod.).

Nepřechodné sloveso znamená: býti hnán mocí; prudce se pohybovati; jeti v povozu; mířiti nač. **The ship drove before the wind**. Lod' uháněla před větrem.—**The storm drove against the house**. Bouře (vichřice) hnala se proti domu, dorážela na dům.—**We drove to Camp Meade yesterday**. Včera jsme si vyjeli do tábora Meadova. **What are you driving at?** Kam tím vlastně míříte? (Tak se tážeme člověka, jehož řeč jest nám záhadna.)

dwell—dwelt, dwelled—dwelt, dwelled

Výslovnost: dwel, dwelt. Sloveso má obě formy, ale tvar “dwelt” jest obvyklejší. Znamená “bydliti někde.”

In that desert dwell many Arabians (dezrt(erej'biens). Na té poušti bydlí mnoho Arabů.—**Virtue can not dwell with slaves**. Cnost nemůže přebývati s otroky. **To dwell under one's vine and fig tree**, bydliti pod vlastní střechou (příslíví).—**To dwell upon something**, věnovati něčemu delší pozornost (v řeči, v knize).

eat—ate—eaten

Výslovnost: ít, ejt, ítñ. Znamená "jísti." Sloveso toto je z téhož kořene jako české "jedlý."

To eat bread, jísti chleba.

S předložkami away, up, off, znamená trávit, požírat, ničiti: Rust eats away iron. Rez tráví (sežírá) železo.—These cares eat up all my time. Tyto starosti zabírají (tráví) všechnen můj čas.—Lines eaten out by aqua fortis (ékwa fortys) čáry vyryté (vyleptané) kyselinou dusičnou.—They eat up my people as they eat bread. Oni sžírají lid můj, jako by chléb jedli (žalm 14, 4).—To eat one's heart, trápit se (vulgárně: žrát se).—To eat crow, to eat humble pie (krou, hambli), býti pokořen, ponížen (říká se o profesionelních politikářích, kteří propadli).—To eat one's words, odvolati pronesený výrok (spolknouti vlastní slova).—My mare has eaten her head off (mér). Moje kobyla sežrala více krmiva, než zač sama stojí.

Nepřechodné sloveso znamená jísti, přijímati potravu, trávit.—Why do you eat with him? Proč s ním jídáš?—Cancer eats into the flesh (khénsr). Rakovina rozežírá se do svalstva.

fall—fell—fallen

Nepřechodné sloveso "to fall" (fól, fel, fóln) znamená "padati," s hoření polohy do nižší.

Meteors fall to the earth (mítyorz). Povětroně padají na zemi. The water falls over a dam. Voda padá přes zástavu (jez).—The blow fell with crushing force (krašing). Rána dopadla se zdrcující silou.—The river is falling. Řeka opadává.—The thermometer falls (thrmá'metr), teploměr klesá.—The dew falls (djú). Rosa padá (podle pověry).—Prices have fallen (prajsez), ceny klesly.—To fall into poverty, disgrace, bondage (pavrtý, dysgrejs', bándydž), upadnouti v chudobu, nemilost (hanbu), porobu.—To fall into bad company, zapadnouti do špatné společnosti.

Přejítí v jiný stav: To fall heir to an estate, státi se dědicem majetku.—To fall a victim, padnouti za obět'.—To fall asleep (eslíp'), usnouti.—To fall in love, zamilovati se (do koho, with some one). To fall ill, rozstonati se.—The troops fell into line. Čety se seřadily.—The Ohio falls into the Mississippi. Řeka Ohio

vlévá se do řeky Mississippi.—The farm fell to his brother. Farma připadla jeho bratrovi.—Misfortune fell to his lot. Neštěstí bylo mu údělem. The subject falls under this head. Ta věc patří pod toto označení (do této rubriky).—He fell among thieves. Upadl mezi lotry.—The curtain falls. Opona padá.—His hair is falling out. Vlasy mu lezou (Angličanům vypadávají).

XLVII.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: FEED—FLING.

feed—fed—fed

Přechodné sloveso "to feed" (fýd, fed) znamená živiti, krmiti; v přeneseném smyslu zásobovati něčím, podávati.

If thine enemy hunger, feed him (dhajn). Lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej. (Epištola k Římanům 12, 20.)—A milk-fed pig, sele mlékem vykrmené.

Canals are fed by streams and ponds (khenélz', strýmz, pándz). Kanálům vodu dodávají řeky a rybníky.—To feed a fire, příkládati na oheň.—To feed a threshing machine, polávati do mlátičky.—Vanity is fed by flattery. Marnivost se udržuje lichocením.—To feed out beets to cattle, krmiti dobytek řepou.—To feed water to an engine, zásobovati parní stroj vodou.

Nepřechodné sloveso znamená žíti, živiti se čím. To feed on hopes, žíti nadějemi.

feel—felt—felt

Přechodné sloveso "to feel" (fíl, felt) znamená cítiti, hmata-ti, zkoumati, působiti pocit.

He felt a snake in the grass. Dotykem uznamenal ve trávě hada.—To feel cold, cítiti chlad.—I felt an inclination to cough (inklinejšn, khaf). Chtělo se mi kašlat.—To feel the floor sinking, cítiti, že se podlaha propadává.—To feel the approach of age, znamenati blížící se stáří.—To feel pleasure, pain, cítiti radost, bolest.—He felt his disgrace keenly (khýnly). Trpce cítil svou hanbu.—She felt herself observed. Byla si vědoma, že jest pozorována.—To feel a piece of cloth, hmatem zkoumati (omakávati) látku.—A blind man feels his way with a stick. Slepec zkoumá cestu holí.—To feel the market by a small venture

(venčr), zkoumati trh malou spekulací.—To feel the vengeance of an enemy (vendžens) pocítit pomstu nepřítelovu.

Nepřechodné sloveso znamená cítiti se, dávatí pocit. I feel ill, je mi špatně.—I feel cold, je mi zima.—To feel called on to do something, cítiti se povoláným něco vykonati.—Blind men say that black feels rough and white feels smooth (raf, smůth). Slepíci tvrdí, že černá barva dává pocit drsna, a bílá pocit hladka.—March sometimes feels like May. Březen někdy budí dojem května.

fight—fought—fought

Nepřechodné sloveso “to fight” (fajt, fót) znamená bojovati, bítí se (jednotlivě nebo v bitvě), zápasiti vůbec, domáhati se něčeho.

Come, and be our captain that we may fight with the children of Ammon. Pojd' a bud' vůdce náš, abychom bojovali proti Ammonitským. (Kniha Soudců, 11, 6.)—Saul fought against all his enemies on every side. Saul bojoval vůkol se všemi nepřátely svými. (1. Samuelova 14, 47).—To fight against disease (dysíř') bojovati proti nemoci.—To fight in a political campaign (khémpejn') účastniti se politického boje.

Přechodné sloveso znamená bojovati proti komu. They fought the enemy in two pitched battles. Bojovali proti nepříteli ve dvou pravidelných bitvách.—The ship fought a gale on a wild December night (gejl). Lod' bojovala proti vichřici za bouřlivé noci prosincové.—The battle of the Marne was fought in the second week of September, nineteen hundred fourteen. Bitva u řeky Marne byla bojována druhý týden v září 1914.—To fight one's way, vybojovati si cestu, prosekati se.—To fight it out, bojovati až do konce, do rozhodnutí.

find—found—found

Přechodné sloveso “to find” (fajnd, faund) znamená najítí, naléztí; zrakem anebo jiným smyslem objeviti; ponejprv na něco přijítí.

He found his long-lost brother. Našel svého dávno ztraceného bratra.—Many people have tried to find the philosophers' stone (filás'ofrz). Mnozí lidé se pokoušeli najítí kámen mudrců.—Have you found the answer to that problem? Našel-li jste od-

pověď' (rozřešení) na tu otázku (záhadu, úlohu)?—It is sometimes difficult to find one's way in the dark. Po tmě bývá těžko najít cestu.—I found a friend in a supposed enemy. V domnělém nepříteli našel jsem přítele.—Let us look at the world as we find it. Dívejme se na svět, jak jej shledáváme.—The picture found its way to the auction room (ókšn). Obraz dostal se do dražebního sálu.—The jury found him guilty. Porota uznala jej vinným.—The bottom of the sea is found by sounding (batim, saundyng). Dno mořské nalézt lze spuštěním olovnice.—To find money for an expedition, opatřiti peníze na výpravu.

flee—fled—fled

Nepřechodné sloveso "to flee" (flí, fled) znamená utéci.

Many Bohemian patriots fled from Austria in 1914 (Bohýmien pejtriats). Mnozí čeští vlastenci prchli z Rakouska roku 1914.—All our pleasures have fled. Všechny naše radosti jsou ty tam.—The color fled from her cheeks. Její tváře zbledly (barva zmizela z jejího obličeje).—The clouds flee before the rising sun. Mračna prchají (ztrácejí se) před vycházejícím sluncem.

fling—flung—flung

Přechodné sloveso "to fling" (fling, flang) znamená hoditi, vrci prudce nebo rychle.

The waves flung the ship upon the rocks. Vlny vrhly loď na skaliska.—His antagonist flung him to the ground (entégonyst). Jeho protivník mrštil jím o zemi.—To fling a sarcasm at an opponent (sárkezm, opou'nent), vměsti protivníkovi v tvář sarkastickou poznámku.—They flung themselves suddenly upon the enemy. Náhle se vrhli na nepřítel.

XLVII.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: FLY—GET.

fly—flew—flown

Nepřechodné sloveso "to fly" (fláj, flû, flown) znamená původně "letěti"; v přeneseném smyslu rychle se pohybovati, náhle odejít, uniknouti, prasknouti, vláti.

Ravens, crows, and kites fly o'er our heads, and downward look on us (rejvnz, króuz, kajts). Havrani, vrány a supi létají nám nad hlavami a dolů na nás shlížejí (Shakespeare).—Clouds fly before the wind, mračna letí před větrem.—A ball flies from a cannon (khenan) koule letí z děla.—The explosion made the gravel fly (eksplou'žn, grévl). Výbuch rozházel kamení na všechny strany (doslovně: kamení se rozlétalo). To fly to the relief of a distressed friend (rylíf') spěchati na pomoc příteli v neznázích.—Recriminations flew about (rekryminej'shnz) druh druhu činil výčitky (doslovně: výčitky létaly sem a tam).—Madam, if you bid me go, I will run; if you bid me run, I'll fly (if I can) upon your errand. Paní, poručíte-li mi, abych šel, tož poběžím; poručíte-li mi, abych běžel, tož poletím (budu-li moci), kam mne pošlete (Howell).—The rogue has flown (roug). Ptáček uletěl (darebák zmizel, je ten tam).—His fortune will soon fly. Jeho jmění bude záhy rozplýtváno.—She flew into a passion (pěšn). Rozzlobila se; rozčertila se.—The bottle flew into a thousand pieces. Láhev se rozpraskla (rozletěla) na tisíc kusů.—The sail flew into tatters (tétrz). Plachta roztrhla se na hadry.—The flag flies in the wind. Prapor vlaje.—To make the feathers fly, podniknouti zdařilý útok; způsobiti pranici nebo rámus; nadělati mnoho škody (idiomatické rčení).

Přechodné: To fly a flag, vyvěsiti vlajku.—To fly a kite, pustiti draka po větru.

forbear—forbore—forborne

Sloveso forbear (forbér', forbour', forborn') jest již bezmála zastaralé. Znamená: přestati, ustati, zdržeti se; prominouti, strpěti.

Shall I go to battle, or shall I forbear? Mám-li jíti do boje či zdržeti se?—The kindest and the happiest pair will find occasion to forbear. I nejdobrosrdečnější a nejšťastnější manželé najdou příležitost, aby leccos strpěli (leccos si navzájem promíнули).

forget—forgot—forgotten, forgot

Výslovnost: forget', forgat', forgat'n. Přechodné i nepřechodné. Znamená zapomenouti.

The best sometimes forget. I nejlepší lidé časem zapomínají.—I shall forgive, but not forget. Odpustím, ale nezapomenu.—We have not forgotten our friends. Nezapomněli jsme na své přátele.—Forget-me-not, pomněnka, nezabudka.—To forget oneself, zapomenouti se (dopustiti se něčeho nehodného nebo neslušného).

forsake—forsook—forsaken

Výslovnost: forsejk', forsuk', forsej'kn. Znamená opustiti. Nejčastěji vyskytuje se příčestí "forsaken," ve smyslu opuštěný, pustý.

I had to stay three years in that God-forsaken country. Tři roky jsem musil zůstat v té ztracené (bohem opuštěné) zemi.

freeze—froze—frozen

Nepřechodné sloveso "to freeze" (frýz, frouz, frouzn) znamená původně "mrznouti," to jest, ztrátou tepla přejíti ze skupenství tekutého v pevné: **Water freezes at thirty-two degrees Fahrenheit. Voda mrzne o 32 stupních Fahrenheita.**

Z tohoto smyslu odvozeny jsou jiné. Tak říkáme o počasí: **It freezes hard, silně mrzne.—I am freezing, mrznu, mrazí mne.**

Přechodné sloveso znamená: mrazem utuhnouti, mrazem umrtviti. **The rivers are frozen. Řeky jsou zamrzly.—He was almost frozen to death. Málo scházelo, že nezmrzl.**

get—got—got

Přechodné sloveso "to get" (get, gat) znamená dostati, obdržeti, nabyti něčeho.

We got our bread with the peril of our lives. Opatřili jsme si chléb s nebezpečenstvím života.—How much have you got by that? Kolik jste tím vyzískal?—I could get no answer from him. Nemohl jsem od něho obdržeti žádně odpovědi.—Get me a good book to read. Obstarej mi (opatř mi) nějakou dobrou knihu ke čtení.—We could not get him to write that letter. Nemohli jsme ho přiměti, aby napsal ten dopis.—The sheriff will get you yet. Však tě šerif někdy chytne.—He got cold feet. Strach ho padl (vulgární).—Do you get me? Porozuměl-li jste mi? (vulg.)

V obecně řeči nesprávně se užívá **I have got** (obdržel jsem) ve smyslu "mám" na místě správného **I have**.

Jako nepřechodné sloveso "to get" znamená dostatí se (někam; v jiné postavení a pod.)

I got home at ten o'clock last night. Včera večer přišel jsem domů o desáté.—**I could not get to sleep.** Nemohl jsem usnouti.—**He got drunk,** opil se.

Velice často nepřechodné sloveso "to get" vyskytuje se s předložkami.

Our sick friend is able to get about. Náš churavý přítel už je na nohou.—**The story got about.** Zpráva se roznesla.—**He can not get ahead in business.** Nedaří se mu v obchodě.—**How are you getting along?** Jak se vede? Jak se daří? Jak se máte?—**We must get at the truth of the matter.** Musíme vyšetřiti, co je na té věci pravdy.—**To get at a person,** dobrati si někoho (vulgární).—**To get back,** vrátiti se (přechodné: obdržeti něco vráceno).—**To get back at a person,** oplatiti komu, pomstiti se.—**He got behind with his rent.** Opozdil se s placením nájemného.—**To get behind the scenes (sínz),** prohlédnouti cizí plány (doslovně: dostatí se za kulisy).—**To get by heart (hárt)** naučit se na paměť.—**To get clear of debt,** zbaviti se dluhu.—**To get forward,** dostatí se ku předu, prospívati.—**To get free,** dostatí se na svobodu.—**To get in,** dostatí se někam; **to get in the corn,** dostatí kukurici pod střechu.—**He got in for the county.** Byl zvolen za okres.—**To get off a horse,** sléztí s koně.—**He got off with a light fine,** vyvázl s malou pokutou.—**To get off one's boots,** zouti si boty.—**To get on,** postupovati, pokračovati; prospívati, míti se (dobře).—**To get on a coat,** obléci si kabát.—**To get out,** dostat se ven. **To get out a tooth,** vytrhnouti si zub.—**To get over,** přejíti; **to get over illness,** pozdraviti se.—**To get rid of,** zbaviti se koho, čeho.—**To get the hang of a thing,** seznámiti se se zařízením (stroje a p.). **To get through,** projíti (doslovně, i ve zkoušce).—**To get through one's work,** dodělati práci.—**To get together,** sebrati; shromáždití se.—**To get up,** vstáti (s postele). **To get up a concert,** uspořádati koncert.

"To get" znamená dostatí, obdržeti vůbec. Obdržeti něco vlastním anebo cizím přičiněním jest "to obtain" (abtejn'); opatřiti si něco sám, "to procure" (prokjúr'); získati něco nahodile a pod., "to gain" (gejn).

XLVIII.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA GIVE—HOLD.

give—gave—given

Přechodné sloveso "to give" (giv, gejev, givn—na konci zní "v," nikoli "f"; špatně vysloveno "gif") znamená dáti, darovati; odevzdati, dáti výměnou, zaplatiti, postoupiti a pod.

It is more blessed to give than to receive (blessed, rysív'). Lépe jest dáti nežli bráti (přísloví).—My father gave me a beautiful book on my birthday. Otec mi dal krásnou knihu k narozeninám.—I gave the money to your brother as you directed. Odevzdal jsem peníze vašemu bratrovi, jak jste nařídil.—Many of our countrymen have given their lives for the liberation of Bohemia (lajvz, liberejšn). Mnozí z našich krajanů dali (obětovali) svůj život za osvobození Čech.—To give an opinion, podati své dobrozdání.—To give a word of command, dáti rozkaz, povel.—To give one's word of honor, zaručiti se čestným slovem.—He is given to boasting (boustyng). Rád se chlubí. (Doslovně: Je oddán chlubitosti).—She gave him her hand and heart. Podala mu ruku i srdce.

S předložkami: To give away, darovati co, postoupiti; odevzdati (nevěstu ženichovi).—To give back, vrátiti (darovanou neb vydluženou věc).—To give forth, uveřejniti, rozhlásiti.—To give in, poddati se (uznati se poraženým).—To give in one's name, přihlásiti se (dáti, oznámiti své jméno).—To give off, vydávati; to give off vapor (vejpr), vydávati páru.—To give out, vydávati; a plant gives out a scent (ssent), bylina vydává vůni.—He gave himself out for a prince. Vydával se za knížete (knížetem se stavěl).—To give over, předati.—To give oneself over to vice (vajs), oddati se neřestem.—To give up, vzdáti se; to give up hope, vzdáti se naděje, zoufati si.

To give birth to twins, poroditi blížence.—To give chase to, honiti, stíhati.—To give ground, couvnouti (před nepřítelem).—To give it to one, někomu důkladně vyčiniti nebo nabiti (vulgární).—To give a man the lie, nazvati koho lhářem.—To give heed to (hýd) dbáti čeho.—To give oneself up, vzdáti se; odevzdati se, oddati se čemu (to drinking, pítí).—To give way, povolití, couvnouti (před nepřítelem).

go—went—gone

Nepřechodné sloveso "to go" (gou, went, gón) znamená jíti, pohybovati se.

Where are you going? Kam jdete?—Don't go yet, stay with us a little longer. Neodcházejte ještě, zůstaňte u nás ještě chvíli.—Clocks will go as they are set, but man is never certain. Hodiny jdou, jak jsou nataženy, ale člověk nikdy není jist (na člověka nikdy nelze spoléhati).—He goes under the name of Black. Je znám pode jménem Black.—All our money now goes to pay for mere living. Všechny peníze nyní vydáváme za pouhé živobytí.—Formerly a dollar went much farther than now. Dollar míval dříve daleko větší hodnotu nežli dnes.—All this good advice goes for nothing. Všechna tato dobrá rada jest marna.—The business is not going well. Obchod neprospívá.

Jako pomocné sloveso s infinitivem znamená odhodlání: We are going to win. My zvítězíme.—I was just going to tell you about it. Právě jsem se chystal povědět vám o tom.

Jako sponové sloveso "to go" znamená prostě "státi se": The poor man went insane. Ten ubohý muž sešlél.—The rulers of Germany seem to have gone mad. Zdá se, že vládcové Německa propadli zuřivému šílenství.

To go abroad (ebród'), jíti do ciziny.—To go ahead, postupovati, pokračovati.—To go away, odejítí.—To go astray (estréj'), zablouditi; zajíti na scestí (v přeneseném smyslu).—To go by, jíti kolem, minouti.

To go down, sestoupiti s hořší polohy do nižší: It will be a long time before prices go down again. Hezky si počkáme, nežli ceny zase klesnou.—The ship went down with all on board. Loď se potopila se všemi cestujícími.—The sun goes down. Slunce zapadá.

To go into a business, otevřítí si obchod, začítí živnost.—To go into a matter, hovořiti o věci.—To go off, odejítí; vybuchnou.—The wedding went off much as such affairs do. Svatba přešla (odbyla se), jak o takových událostech bývá obyčejem.—To go on, pokračovati.—He went on speaking, on mluvil dále.—To go out, jíti ven; vyjítí; shasnouti.—The fire went out, oheň vyhasl.—To go over, přejítí; prohlížeti (účty a pod.).—To go through, projítí; vytrpěti; vykonati.

grind—ground—ground

Výslovnost: grajnd, graund. Znamená na prach rozetřítí, mletí. V přeneseném smyslu: utiskovati.

Wheat and rye are ground into flour. Pšenice a žito melou se na mouku.—**I have ground the ax myself.** Sám jsem si nabrousil sekeru.—**To grind one's teeth,** skřípatí zuby.

grow—grew—grown

Nepřechodné sloveso "to grow" (grou, grů, groun) znamená růsti.

Cranberries grow in marshy grounds. Mechyňky rostou v močálovité půdě.—**The boy has not grown much since I saw him last.** Hoch nevyrostl mnoho od té doby, co jsem jej viděl posledně.

Jako sponové sloveso znamená "stávati se": **The days are growing longer.** Dny se dlouží.—**Suddenly it grew dark.** Pojednou se setmělo.

Jako přechodné sloveso znamená "pěstovati." **To grow wheat,** pěstovati pšenici.

To grow up, vyrůsti, dospěti.

hang—hung—hung

Přechodné sloveso "to hang" (hég, hang) znamená "zavěsiti něco"—jako nepřechodné sloveso znamená "viseti." Ale ve smyslu "oběsiti" (popraviti trestem za zločin) neb "oběsiti se" má pravidelné tvary "hanged" (héngr) v minulém čase i přítčestí.

He was hanged for murder. Byl oběšen pro vraždu.—**He hanged himself to escape a trial.** Oběsil se, aby unikl soudu.

Užívá-li se slovesa toho v jiném smyslu, ať původním anebo přeneseném, má tvary silné "hung."

The knight hung his lance over the altar (najt, léns, óltr). Rytíř zavěsil své kopí nad oltářem.—**He blushes, hangs his head, is shy and strange** (blašez, šáj). On se rdí, klopí hlavu, je plachý a udivený.—**The door is well hung.** Dvěře jsou dobře zasaženy.—**My friend is a great hunter; he has hung several rooms of his house with the trophies of the chase** (hantr, tráfiz, čejs). Můj přítel jsem veliký lovec; má několik jizeb svého domu ověšeno trofejemi (kořistí) lovu.

A beautiful painting hangs in his study (study). Krásný obraz visí v jeho pracovně.—She hung about my neck, and kiss on kiss she vied (vážd—zastaralé sloveso). Zavěsila se mi na šíji a líbala mne o závod. (Shakespeare).—A big rock hangs over the road. Veliký balvan vyčnívá nad cestu.—And thereby hangs a tale. A na tom se zakládá povídka. (Shakespeare).

To hang a jury (idiomatické rčení) znemožniti dohodu poroty (když urputný porotce nedá se přesvědčit ostatními jedenácti).—To hang about, potulovati se kolem.

have—had—had

Přechodné sloveso “to have” (hév, héd) znamená “míti” v rozmanitých významech.

The mother of Jesus said unto him: They have no wine. Matka Ježíšova řekla mu: Vína nemají. (Bible.)—I have a bad cold. Mám šerednou rýmu.—Now you have your desire. Ted' jsi dosáhl svých tužeb.—What will you have? Co byste rád?—He had a glass of wine with me. Vypil se mnou sklenici vína.—Have a care! Měj se na pozoru!—To have it out with a person, vypořádati se s někým, vyčiniti někomu.—I had better do so and so. Bylo by lépe, abych udělal tak a tak.

Mnohem častěji sloveso “have” vyskytuje se jako sloveso pomocné na označenou dokonaného děje. V starých dobách ještě mělo svůj plný smysl: I have found a knife znamenalo “mám nalezený nůž.” Ale smysl majetku se časem vytratil a “have” kleslo na pouhé sloveso pomocné: I have sent a letter znamená už jen “poslal jsem dopis.”

S infinitivem sloveso have naznačuje nutnost anebo povinnost: I had to do it, musil jsem to udělati.

hear—heard—heard

Přechodné sloveso “to hear” (hýr, h-rd) znamená “slyšeti, poslouchati.”

I like to hear the song-birds in the spring. Rád na jaře poslouchám zpěvavé ptactvo.—Have you heard the news? Slyšel-li jste novinu?—The case was heard at the last term of court. Slyšení o žalobě konalo se v posledním sezení soudu.

Nepřechodné sloveso znamená "slyšeti": *The ear is the organ by which we hear* (ír). *Ucho jest ústroj, kterým slyšíme.—Hear, hear! Slyšte!*

heave—hove—hove

Přechodné sloveso "to heave" (hýv, houv) jest výraz plavecký. *The crew hove the cargo overboard* (krů, khárgo). *Plavci vyházeli náklad do moře.—The ship hove in sight. Lod' se objevila.*

V obecné řeči vyskytuje se jen zřídka a to ve smyslu zvedati, dmouti se, a má tvary pravidelné "heaved" (hývd).

She heaved a sigh (sáj). *Vzdechla si z hluboka.—Heaving bosom* (buzm), dmoucí se ňadra.

hew—hewed—hewn

Přechodné sloveso "to hew" (hjú, hjúd, hjún) znamená "sekati, štípati" (sekerou neb ostrým nástrojem vůbec). Je z téhož kořene jako české kovati.

Russia exports large quantities of hewn timber. Rusko vyváží veliké množství osekaného (otesaného) dříví.—To hew down, káceti.

hide—hid—hidden

Přechodné sloveso "to hide" (hajd, hid, hidn) znamená "skrývati."

He could not hide his love or hate. Nedovedl zakrýti své lásky ani nenávisť.—There is nothing hidden that shall not be known. Nic není tajného, co by nemělo zvěděno býti. (Matouš, 10, 26).—The farmer plowed up a hidden treasure in the field. Rolník vyoral skrytý poklad na poli.

Nepřechodné sloveso znamená "skrývati se."

The children are playing hide-and-seek. Děti si hrají na schovávanou.

hit—hit—hit

Znamená: udeřiti, zasáhnouti.

He is a good player; he always hits the ball hard. Je to dobrý hráč; vždy napálí míč důkladně.—To hit the mark, trefiti do černého.—He was hit hard by the failure of the bank. Utrpěl velikou ztrátu úpadkem banky.—You have hit it. Ty's to uhodl.

hold—held—held

Přechodné sloveso “to hold” (hould, held) znamená držeti, obsahovati, míti, zachovati atd.

The mother held the child by the hand. Matka držela dítě za ruku.—This bottle holds a pint. Do této láhve vejde se pinta.—The accused was held to the grand jury. Obžalovaný byl odkázán veliké porotě.—We hold these truths to be self-evident. Tyto pravdy považujeme za samozřejmy.—To hold one’s tongue, držeti jazyk za zuby.—They held him to his promise. Nepropustili ho z jeho slibu.—I hold the land under a lease. Mám ten pozemek najatý.—To hold an argument, a discussion, míti (vésti) s kým spor, rozhovor.

Nepřechodné sloveso znamená držeti, míti platnost, vytrvati.

Do you think the chain will hold? Myslíte-li, že ten řetěz nepovolí?—The same rule holds in both cases. Totéž pravidlo má platnost v obou případech.—To hold out, vytrvati.—Hold! Zadrž! To hold on to something, držeti se čeho.—To hold the mirror up to nature, přidržeti zrcadlo přírodě (Shakespeare).—To hold up, přepadnouti (vulgární).—That argument will not hold water. Ten důvod neobstojí.

XLIX.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: HURT—LIE.

hurt—hurt—hurt

Přechodné sloveso “hurt” (h-rt) znamená ublížiti komu; způsobiti komu bolest fysickou nebo duševní.

I hurt my hand trying to shut the door. Zranil jsem se na ruce, když jsem zavíral dvéře.—John was badly hurt in the collision. Jan byl šeredně pošramocen ve srážce vlaků.—Satire heals with morals what it hurts with pain, (setajr hílz, marelz). Satira mravoukou léčí, čemu bolest způsobila.

keep—kept—kept

Přechodné sloveso “to keep” (khýp, khept) znamená zachovávat, míti pod dozorem, míti (držeti) ve své moci, vydržovati, držeti.

To keep the laws, zachovávat zákony.—To keep Lent, zachovávat půst.—To keep the sabbath, světiti neděli.—To keep the

peace, zachovávati mír, pokojně se chovati.—Keep this in mind. Měj tohle na paměti.—Can you keep a secret? Dovedeš-li zachovati tajemství?—Our grocer does not keep salt pork. Náš grocerista neprodává (nemá na skladě) slaniny.—Mrs. Smith keeps three servants. Paní Smithová má tři služebné.—Keep your shop, and the shop will keep you. Starej se o svou dílnu, a dílna se postará o tebe (uživí tě).—To keep house, míti vlastní domácnost; hospodařiti.—To keep the house, držeti se doma, nevycházet z domu.—To keep one's bed, ležeti (o nemocném).

What keeps him there? Co ho tam poutá?—To keep things in order, míti věci v pořádku.—To keep one's word, promise, dostáti svému slovu, slibu.

Nepřechodné sloveso znamená držeti se, zůstávati, trvati. To keep at a distance; out of sight, zůstatí opodál, stranou; neukazovati se.

V obecné řeči toto sloveso s přídělným přítomného času skleslo téměř na pouhé sloveso pomocné na označenou děje trvalého neb opětovaného: He keeps moving. Jest pořáde na nohou; vede si čile.—She kept crying. Stále plakala.—To keep at it, vytrvale pracovati o něčem (vulgární).

The best fruits fall latest and keep the longest. Nejlepší ovoce opadává nejpozději a vydrží nejdéle.

kneel—kneeled, knelt—kneeled, knelt

Nepřechodné sloveso “to kneel” (nýl, nýlt, nelt) znamená klečeti; to kneel down, kleknouti.

knit—knitted, knit—knitted, knit

Přechodné sloveso “to knit” (nyt, nyted) znamená plésti, stahovati.

To knit stockings, plésti punčochy.—Germany exports large quantities of knit goods. Německo vyváží veliké množství pleteného zboží.—To knit the brows (brauz) stahovati brvy, mračiti se.

Nepřechodné sloveso znamená plésti; spojovati se.

The process of knitting by hand has been known for centuries. Ruční pletení je známo již několik set let.—Broken bones will in time knit and become sound. Zlomené kosti časem srostou a zceľí se.

know—knew—known

Přechodné sloveso "to know" (nóu, ňú, noun) znamená: znáti, věděti, poznati, rozeznati, uměti.

We know what we are, but know not what we may be. Víme, co jsme, ale nevíme, čím můžeme být. (Shakespeare).—**Every citizen should know the history of his country.** Každý občan měl by znáti dějiny své vlasti.—**He knows the city thoroughly.** On zná město (vyzná se ve městě) důkladně.—**He is so changed that you will hardly know him.** On se změnil tou měrou, že jej sotva poznáte.—**I knew him the moment I saw him.** Poznám jsem jej, jakmile jsem jej spatřil.—**It is easy to know a fixed star from a planet by its twinkling.** Snadno jest rozeznati stálici od oběžnice po jejím kmitavém světle.—**To know one man from another, rozeznati muže od muže.**—**To know how to do something, uměti něco (věděti, jak se co dělá).**—**Death is not terrible to him who knows how to live.** Smrt neleká toho, kdo umí žít.

He does not know beans, on nic neumí, ničemu nerozumí.—**He knows the ropes, "zná lanoví"** (doslovně: bude z něho dobrý plavec. V obecné řeči znamená "on se vyzná" v řemesle, obchodu atd.)

Nepřechodné sloveso znamená: míti vědomost o čem: **He must not know about it.** On o tom nesmí zvědět.—**Has he done it? Not that I know of.** Udělal-li to? Neudělal, pokud já vím.

lay—laid—laid

Přechodné sloveso "to lay" (léj, lejd) znamená položit.

He laid the book down. Odložil knihu.—**To lay one's hands on a thing, vložit ruce na něco, dostat něco do rukou.**—**To lay a submarine cable (sabmerýn' khejbl) položiti podmořské lano.**—**To lay a tax on land, uvaliti daň na pozemky.**

Poloha naznačuje se různými předložkami: *aside, away, by, down, up.* **To lay by money, uložit si peníze.**—**He was laid on the bed.** Položili jej na postel (doslovně: byl položen na postel).

To lay bricks, pokládati cihly.—**To lay a foundation, položiti základ.**—**To lay plans, osnovati plány.**—**To lay on paint, natřítí barvou.**—**To lay a table, prostřítí stůl.**—**To lay claim to something, činiti si nároky na něco.**—**My hens lay a dozen eggs a day.** Moje slepice snášejí tucet vajec denně.—**To lay a motion on the**

table, položiti návrh na stůl.—**To lay off workmen**, propustiti (dočasně) dělníky z práce.—**To lay waste a country**, zpustošiti zemi.

Toto sloveso nutno rozlišovati od nepřechodného slovesa "to lie," ležeti.

lead—led—led

Přechodné sloveso "to lead" (líd, led) znamená vésti koho co; býti v čele, býti prvním, působiti svým vlivem na koho a pod.

The blind can not lead the blind (blajnd). Slepí nemohou vésti slepých.—**A star led the three wise men to Bethlehem**. Hvězda vedla tři mudrce do Betlema. (Bible).—**General Pershing led the American army in France**. Jenerál Pershing byl v čele americké armády ve Francii.—**To lead an expedition** (ekspedy'sn) býti v čele výpravy.—**To lead a meeting**, řídit schůzi.—**The gray horse leads them all**. Sivák předběhl všechny koně (o dostihách).—**Frank leads his class in mathematics**. Frank je první v matematice ve své třídě.—**Bad companions have led him astray** (khampen'jenz, estréj'). Špatní společníci zavedli jej na scestí.—**This consideration leads me to refuse your request** (khansiderej'sn, ryfjúz', rykwest'). Tato úvaha mne nutí zamítnouti vaši žádost.—**The farmer has led a stream of water through the field for irrigation** (strým, irrygej'sn). Farmer zavedl proud vody na pole, aby je zavlažil.—**To lead one's thoughts into new channels** (čénlz) zavést své myšlenky v nové koleje (obrátili pozornost na nové věci).—**To lead an idle life**, vésti lenošný život, trávit život nečinností.—**He led his pursuers a hard chase** (p-rsjú'-rz). Ten prohnal své stihatele.—**To lead a heart**, vynést červené (v kartách).

Nepřechodné sloveso znamená vésti kam, býti v popředí a pod.

This road leads to the river. Tato cesta vede k řece.—**Gambling leads to other vices**.—**Karban** vede k jiným neřestem.—**Lead, and we shall follow**. Ty ved', a my půjdeme za tebou.—**To lead in a race** (rejs) býti první v běhu o závod.

leave—left—left

Přechodné sloveso "to leave" (lív, left) znamená zanechat koho co. opustiti, nechat.

My father left me a good farm. Otec mi zanechal (odkázal) pěknou farmu.—**We have left all, and have followed thee.** My jsme opustili všechno a šli jsme za tebou. (Marek, 10, 28).—**He was the last to leave the house.** On odešel z domu poslední.—**The house was left in the charge of a servant.** Dům byl dán pod dozor sluhovi.—**The question was left to an arbitrator** (árbitrejtr). Sporná otázka byla odkázána rozhodčímu.—**The fools are mad if left alone.** Blázní se zlobí, nechá-li jich člověk s pokojem (to jest nehádá-li se s nimi. Shakespeare).—**To leave no stone unturned,** udělati všechno možné (idiomatické rčení).

Nepřechodné sloveso znamená ustati; odejíti.

Let us not leave till all our own be won. Neustávejme, až všech svých práv dobudeme. (Shakespeare).—**When do you leave? Kdy odjedete?**—**He left at nine o'clock.** On odešel o deváté.

lend—lent—lent

Přechodné sloveso “to lend” (lend, lent) znamená půjčiti komu co, propůjčiti, poskytnouti.

I do not like to lend books. Nerad půjčuji knihy.—**Christians should not lend money at interest, but they do it just the same.** Křesťané by neměli půjčovati peníze na úroky, ale přece tak půjčují.—**To lend a hand,** poskytnouti komu pomoci.—**He lent himself to the scheme** (ským). Propůjčil se k tomu plánu (podniku, spiknutí a pod.)—

let—let—let

Přechodné sloveso “to let” (let) ve smyslu “dovoliti, nechat” mívá za sebou infinitiv bez předložky “to.”

We let him go. Nechali jsme ho odejít; dovolili jsme mu odejít; propustili jsme ho.—**Will you let me do this for you? Dovolíte-li, ašych to pro vás udělal?**

Znamená také pronajati, kontraktně zadati a pod. **A house to let,** dům se pronajme (dům k pronajmutí).—**He lets out carriages.** On pronajímá kočáry.—**The building of the house was let to Mr. Smith.** Stavba domu byla zadána panu Smithovi.—**You come too late; the contract has been let.** Hlásíte se příliš pozdě; smlouva už je zadána.

Ť rozkazovacím způsobu s infinitivem bez předložky “to” vyjadřuje prosbu, přání, výzvu, povzbuzení, radu, dovolení, rozkaz:

Let me die the death of the righteous (rajčes). Nechte mne zemřít (nech zemru) smrtí spravedlivého.—**Let us be going.** Pojdme už.—**Let them remain.** At' zde zůstanou.

To let the cat out of the bag, prozraditi tajemství (idiomatické rčení; doslovně: pustiti kocoura z pytle).

To let a person into a secret, svěřiti komu tajemství.

lie—lay—lain

Nepřechodné sloveso “to lie” (láj, léj, lejn) znamená “ležeti.” (Toto sloveso rozeznáváti jest ode dvou sloves jiných, a sice o slovesa “lay,” které jest přechodné a znamená “položiti,” jakož i od slovesa “lie,” které znamená “lháti” a má v minulém času i v přičestí pravidelný tvar “lied”).

To lie in bed, ležeti v posteli.—**To lie in the grave,** ležeti v hrobě.—**To lie down,** lehnouti si.—**Beyond the Alps lies Italy,** za Alpami leží Itálie.—**The field lies fallow** (félou). Pole leží úhořem.—**He lay still.** Ležel tiše, nepohnutě.—**All our hope lay in the victory of the Allies.** Všechna naše naděje spočívala ve vítězství spojenců.—**Time lay heavy on their hands.** Nudili se velice (nevěděli, co dělat).—**To lie in wait,** číhati v záloze.

L.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: LOSE—MAKE.

lose—lost—lost

Přechodné sloveso “to lose” (lůz, lóst) znamená ztratiti; pozbyti něčeho proti své vůli, prohrati, minouti a pod.

I lost my new purse on the way home (p-rs). Cestou k domovu ztratil jsem (svou) novou peněženku.—**Many people lose money by speculation** (spekjulej'sn). Spekulací mnoho lidí přijde o peníze.—**The boy lost his hair by sickness.** Hochovi v nemoci všechny vlasy slezly (hlava mu olýsila).—**The soldier lost too much blood by his wound.** Vojínovi ušlo příliš mnoho krve z rány.—**By his death we have lost a friend.** Jeho smrtí ztratili jsme přítele.—**That merchant has lost credit.** Ten obchodník

půzbyl úvĕru.—The enemy lost the battle. Nepřítel prohrál bitvu.—Our team lost the game. Naše četa prohrála.—I lost what he was saying, from inattention. Svou nepozorností přeslechl jsem, co povídal.—We lost the ship in the fog. Loď se nám ztratila v mlze.

make—made—made

Přechodné sloveso “to make” (mejĕk, mejĕd) znamená udĕlati, vytvořiti co, dáti čemu tvar, připraviti něco k určitému účelu.

I made this book-case myself. Tuto skříň na knihy udĕlal jsem si sám.—Have you made your last will? Udĕlal-li jste už poslední vůli?—Congress makes laws for the Union. Kongress dává zákony Spojeným Státům.—Have you made your plans? Vypracoval-li jste už své plány? (Máte-li už své plány hotovy?)

Vazba slovesa “make” ve smyslu udĕlati, vyrobiti, zhotoviti, jest taková: látka, ze které se co dělá, uvádí se předložkami of, out of, from (z, ze); činitel, výrobce, tvůrce, uvádí se předložkou by; účel, předložkou for, aneb infinitivem s předložkou to:

Fairy tales are made out of the dreams of the poor. Pohádky jsou utvořeny ze snů chudých lidí.—A sceptre, made of ivory (septr, ajvory) žezlo vyrobené ze slonové kosti.

The sabbath was made for man and not man for the sabbath. Sobota pro človĕka učinĕna jest, a ne človĕk pro sobotu.—Man was made to mourn. Človĕk byl stvořen, aby se trápil. (Titul Burnsovy básně).

Ve smyslu “předĕlati” sloveso make mívá předložku into: The apples were made into a pie. Z jablek udĕlali páj.

Připraviti něco k určitému účelu: To make hay, sekati seno.—To make a garden, udĕlati si (založiti si) zahradu.—To make a feast, připravit (pořádat) hostinu.

Milk makes both butter and cheese. Z mléka se připravuje máslo a sýr.—Rye flour makes dark-colored bread. Ze žitné mouky jest tmavý chléb.—He will make a good lawyer. Bude z něho dobrý právník.—Two and two make four. Dvě a dvě jsou čtyry.—Citizens make the State. Občané tvoří stát.

To make an excavation, vykopati jámu; to make a rent in a garment, roztrhnouti si šaty; to make a good impression, učiniti dobrý dojem; to make trouble, dělati někomu nepříjemnosti, to

make friends or enemies, nadělati si přátel anebo nepřátel; **to make a mountain out of a molehill**, udělati z komára velblouda (doslovně: udělati horu z krtčí kopky); **to make merchandise of one's principles**, míti své zásady na prodej.

Přiměti, donutiti koho co k čemu: To make a horse go, dostati koně do kroku.—**To make a person forget his misfortunes**, přiměti koho (pomoci komu), aby zapomněl na své nehody.—**You make me laugh**, tobě se člověk musí smát; **he made me laugh**, on mne rozesmál.—**He makes a thing seem better than it is**. On ti vylíčí věc, že se zdá lepší, nežli jest.

To make one's wants known, projeviti svoje přání (nedostatky, potřeby).—**To make a person glad**, udělati komu radost.—**Oppression made them rebels**, útlak nadělal z nich rebelů, donutil je povstati.—**The gentlemen tried to make themselves understood**. Pánové se namáhali, aby jim bylo rozuměno (aby jim posluchači rozuměli).—**Who made you a judge over us?** Kdo tě udělal (jmenoval, ustanovil, zvolil) soudcem nad námi?

To make a show of devotion (dyvou'šn), tvářiti se nábožným.

To make peace, uzavřítí mír; smířiti se.—**The waves made havoc on the coast** (hévok). Vlny nadělaly spoustu na pobřeží.—**He made the distance in one hour**. Urazil tu vzdálenost za hodinu.—**The ship made ten knots an hour** (nats). Lod' jela rychlostí deseti uzlů za hodinu.—**To make a hearty meal**, dobře se najísti.

Jednoduché pojmy slovesné velmi často opisují se slovesem **make** s podstatným jménem, kde by stačilo prosté sloveso z takového podstatného jména utvořené: **To make a landing**, přistáti (to land); **to make haste**; spěchati (to hasten); **to make choice**, vybrati, vyvoliti si; **to make complaint**, stěžovati si; **to make an appearance**, objeviti se, dostaviti se; **to make mention**, zmíniti se o čem; **to make one's escape**, uniknouti.

To make money, vydělati, vyzískati peníze; **to make a profit**, míti zisk z čeho, vyzískati na čem; **to make a fortune**, domoci se bohatství; **to make a reputation**, státi se slovutným, proslaviti se.

To make port, přibytí do přístavu.—**To make a speech**, promluviti, míti řeč.—**To make a bed**, ustlati postel.—**To make a clean breast of something**, přiznati se k čemu, pověděti všechno.—**That makes no difference**. Na tom nic nesejde; to je mi lho-

stejno.—**To make fun of a person**, dobíráti si koho, tropiti si z koho žerty

Nepřechodné sloveso “to make” znamená býti činným: **He made bold to ask a favor**. Osmělil se žádati o službičku.—**Things which make for peace**, věci, které vedou (působí) k míru.—**He made after the boy as fast as he could**. Běžel (za chlapcem, co nejrychleji mohl.—**To make off**, utéci.—**To make up**, smířiti se.—**To make up for something**, dáti náhradu za co.

LI.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: MEAN—RING.

mean—meant—meant

Přechodné sloveso “to mean” (mín, ment) znamená míti na mysli, zamýšleti, znamenati, “míniti” (z téhož kořene).

No man means evil but the devil. Nikdo nezamýšlí zlého leda ďábel (Shakespeare).—**I wish I knew what my father meant us to do**. Rád bych věděl, co (můj) otec měl na mysli, abychom dělali.—**He means to call there about eight o'clock**. On tam zamýšlí zajíti kolem osmi hodin.—**He meant no harm**. On neměl nic zlého v úmyslu.

What does that great noise mean? Co znamená ten veliký hluk?—**What do you mean?** Co tím míníte?—**He means business**. On to myslí do pravdy (má vážný úmysl—idiomatické rčení).

Nepřechodné sloveso znamená: míti úmysl. **He means well**. On má dobrý úmysl.

meet—met—met

Přechodné sloveso “to meet” znamená setkatí se s někým, něčím (přijítí do stejného místa jako jiný; přijítí před koho; jítí protivným směrem a potkati koho; přijítí mechanicky do styku s čím).

Prepare to meet thy God, O Israel! Připrav se vstříc bohu svému, Izraeli! (Amos, 4, 12).—**I met Mr. Zelenka in the road**. Na cestě jsem potkal pana Zelenku. (“Dohoniti” někoho, který jde stejným směrem, jest v angličtině “overtake”).—**The broad seas swelled to meet the keel**. Široké vlny se vzdouvaly, aby dostihly loď. (Tennyson).—**The condemned man met his fate**

calmly (kondemt', khámly). Odsouzený klidně přijal svůj osud.—His conduct meets the approbation of the public (khandakt, éprobej'sn). Veřejnost schvaluje jeho jednání.—You will meet your reward. Dostane se ti odměny.—Our troops have met the enemy in battle. Naše čety srazily se s nepřítelem v bitvě.—To meet a note at maturity, zaplatiti směnku v den splatnosti.—To meet an opponent's objections, odpověděti na námitky protivníkovy.

Nepřechodné sloveso znamená sejítí se, setkatí se.

I will tell you about it when next we meet. Povím vám o tom, až se příště sejdem.—The society will not meet to-night. Dnes večer nebude se konati schůze spolku.—There Bohemia and Moravia meet. Tam Čechy stýkají se s Moravou.—To make both ends meet, vystačiti s příjmem na vydání (idiomatické rčení).

pay—paid—paid

Přechodné sloveso "to pay" (pěj, pejd) znamená zaplatiti (dluh, koupené zboží), dáti náhradu, oplatiti.

He has paid all his debts. Zaplatil všechny své dluhy.—She whom I love pays me with disdain (dysdejn'). Ta, kterou miluji, odplácí mi pohrdáním (Dryden).—He paid him in his own coin. Oplatil mu stejnou mincí (pořekadlo).—To pay addresses, to pay court to a girl, dvořiti se dívce.—To pay a visit to a friend, navštívití přítele.

Nepřechodné sloveso znamená platiti, vypláceti se.

He will never pay. On nikdy nezaplatí.—This work does not pay. Tahle práce se nevyplácí.—You shall pay for it dearly. To mi draze zaplatíte.

To pay the piper (pajpr) zaplatiti výlohy, útraty nerozvážného podniku, dobrodružství a pod. (Pořekadlo; doslovně znamená "zaplatit dudákovi").

put—put—put

Přechodné sloveso "to put" (put) znamená položití, dáti do určité polohy. Vyskytuje se nejčastěji s předložkami, které mu dodávají určitějšího významu.

Where have you put my book? Kam jste položil mou knihu?—I wonder who has put those words in his mouth. Kdo pak mu asi vložil ta slova do úst?—I'll put another question to thee.

Dám ti ještě jednu otázku (Shakespeare, Hamlet).—You have put it very mildly. Vy jste se vyslovil velice mírně.

To put away, uložit si stranou (pro bezpečí); zbavit se čeho.—To put back, dát na staré místo; to put back the hands of a watch, postrčiti ručičky hodinek nazpět.—To put by something for a rainy day, našetřit si; uložit si pro kmotra Příhodu.—To put down a rebellion, potlačit povstání.—Put me down for five dollars, zapište mne s příspěvkem pěti dolarů.—To put in a word, vmísit se do řeči; přimluvit se za koho; přijít s troškou do mlýna.—To put in force, uvést v platnost.—To put in mind, připomenouti.—To put in practice, uvést v praxi; provádět.—They put him off with excuses. Odbyli jej výmluvami.—To put on a hat, dát si klobouk na hlavu.—To put the blame on another, svádět vinu na jiného.—He is putting on airs, on si fouká; mnoho si o sobě myslí.—To put men on a job, vykázat dělníkům práci.—To put out a candle, a fire, shasit svíci, uhasit oheň.—Put him out! Vyhod'te ho!—He was very much put out, byl velice zmaten, na rozpacích.—To put a thing through, provést něco se zdarem.—To put to death, zabít, usmrtit.—To put an end to, učinit konec čemu.—To put to sea, vyplout na moře.—To put to the test, podrobit zkoušce.—To put two and two together, učinit si závěrek z určitých událostí.—To put up preserves (pryzervz') ukládat si zavařené ovoce.—To put up with insolence, strpět drzost.—To put the cart before the horse, dělat něco obráceně (doslovně: postavit vůz před koně).

read—read—read

Přítomný čas, minulý čas i příčestí slovesa "read" mají stejný tvar, ale výslovnost jest různá. V přítomném čase vyslovuje se dlouze "rýd"—v minulém čase a příčestí krátce "red." Sloveso read je z téhož kořene jako české raditi a mělo původně týž smysl, ale dnes už v tom významu je zastaralé. Znamená "čísti," poznávat, vykládat, rozumět a pod.

I can read my uncle's riddle. Rozumím strýcově hádance.—Who is't can read a woman? (Kdo pochopí ženu? (Shakespeare).—To read a dream, vyložit sen.—The Habsburgs were unable to read the signs of the times. Habsburkové nedovedli čísti zna-

mení doby.—To read the sky, rozuměti obloze.—To read a person's countenance (khauntenens), čísti komu v obličeji.

To read a book, newspaper, poem, inscription, piece of music, čísti knihu, noviny, báseň, nápis, hudební skladbu.—To read a thermometer (th-rmá'metr), pozorovati teploměr.

To read law, philosophy, science (ló, filá'sofy, sajens), studovati práva, filosofii, vědu (o studujícím, který chce dosíci akademické hodnosti).—To read a meaning in a book which the author did not intend, včísti (vložit) do knihy smysl, kterého spisovatel nezamýšlel.—To read one's own notions into a book, včísti do knihy své vlastní názory.

To read a child asleep, uspati dítě četbou.—To read oneself blind, učísti se do slepoty, oslepnouti čtením.—To read a person out of a political party, vypověděti koho z politické strany.

Nepřechodné sloveso znamená "čísti":

I have read of Caligula's horse that was made consul. Četl jsem o Caligulově koni, který byl jmenován konsulem.—To read well—that is, to read true books in a true spirit—is a noble exercise (eksnsajz). Dobře čísti—to jest, čísti pravé knihy v pravém duchu—jest ušlechtilé cvičení. (Thoreau).—To read between the lines, čísti mezi řádkami.

rend—rent—rent

Přechodné sloveso "to rend" (rend, rent) znamená "roztrhnouti" (silou na kusy).

The wind rent the sail. Vítr rozedral plachtu.—An evil beast has devoured him; Joseph lies without doubt rent in pieces (bíst, dyvaurd'). Zvěř litá sežrala jej; Josef leží bez pochyby roztrhán na kusy. (Genesis, 37, 33).—His sigh would have rent a rock asunder (sáj, esan'dr). Jeho vzdech byl by roztrhl skálu ve dvě.

"Trhati" jest v angličtině také "to tear." Sloveso "rend" znamená trhati silou, mocí.

rid—rid—rid

Přechodné sloveso "to rid" (ryd) znamená "zbaviti."

The navy rid all the sea of pirates (nejvy, pajrets). Válečné loďstvo zbavilo (osvobodilo, zprostilo) veškeré moře námořních lupičů.—We can not get rid of him. Nemůžeme se ho zba-

vit.—A light burden may rid you of a far harder one. Lehké břímě možná zbaví tě břemene daleko těžšího.

ride—rode—ridden

Nepřechodné sloveso “to ride” (rajd, roud, ryddn—pozor na koncové “d”; chybně se vyslovuje t) znamená “jeti,” býti nesen, hlavně na koni, ale užívá se o každém cestování, kde člověk používá cizí síly nebo nástroje, tedy i o cestování ve voze, baloně, na velocipedu atd.

I rode five miles this morning. Pět mil jsem ujel dnes ráno.—We rode to the farm in Mr. Zelenka's automobile (ótomobíl—také: ótomou'bl). Jeli jsme na farmu v automobilu p. Zelenky.

That horse rides well under the saddle. Ten kůň pěkně se nese pod sedlem.—The emperor rode roughshod over the constitution. Císař hrubě porušil ústavu.

Přechodné sloveso znamená jeti na čem; jízdou něco konati; drsně někoho nebo něco ovládati (tento smysl má pouze přičestí ridden).

To ride a horse, a boat, jeti na koni, na lodičce.—To ride a race, jeti v závodech.—To ride an errand, jeti se vzkazem.—Ireland is a priest-ridden country. Insko jest zetiě ovládaná kněžími.—He was bed-ridden for years. Po léta byl upoután na ložec.—To ride the high horse, počínati si pyšně, vyzývavě (pořekadlo).

ring—rang—rung

Přechodné sloveso “to ring” (ryng, réng, rang) znamená zvoniti čím, způsobiti zvonivý zvuk. To ring a bell, zazvoniti (to jest, zatáhnouti provazem a pod., aby zvon se uvedl v pohyb—stojí-li zvon, a bje-li se do něho srdcem, říká se “to toll a bell”).—To ring the silver, zvoniti stříbrnou mincí.—To ring one's praises, hlasitě se vychlouhati.—To ring up a person at the telephone, zavolati koho telefonem; to ring up a doctor in the middle of the night, zavolati telefonem o půlnoci lékaře. (Výrazy z obecné mluvy).—To ring the change, ošiditi koho při měnění peněz.

Nepřechodné sloveso znamená zvoniti, hlasitě zníti, ozývati se.

The anvil rang (énvil). Kovadlina zazvonila.—To ring for a servant or messenger, zvonkem zavolati sluhu nebo poslíčka.—The music still rings in our ears. Ta hudba dosud nám zní v

uších.—The roof of the palace rang with the applause. Střecha paláce třásla se potleskem.—My ears still ring with noise. Pořád mi ještě hučí v uších.—The whole town rang with his fame. Celé město ozývalo se jeho chválou.

Toto sloveso jest rozeznáváti od pravidelného slovesa “to ring,” jež jest odvozeno od podstatného jména “ring” a znamená: navléci prsten. To ring a bell znamená “zazvoniti zvonkem” —to ring a belle znamená “navléci (snubní) prsten krásné dívky.” (Výslovnost je stejná a dovoluje slovní hříčku v angličtině velice oblíbenou).

LII.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: RISE—SAY.

rise—rose—risen

Nepřechodné sloveso “to rise” (raǵz, rouz, rizn) znamená vstáti, povstati, vystoupiti (z dolní polohy do vyšší).

A fog rises from the river (fóg rajzes). Mha stoupá z řeky, zdvihá se nad řekou.—The mercury rises in the thermometer (merkjury, th-rmá'metr). Rtut' stoupá v teploměru. (Obecně se říkává “The thermometer rises,” teploměr stoupá).—The young man rose from the chair. Jinoch vstal se židle.—The House rose at midnight. Dům se odročil o půlnoci.—With early dawn lord Marmion rose (dón). Lord Marmion vstal časně za úsvitu.

The tower rises to the height of sixty feet (taur, hajt). Věž zdvihá se do výšky 60 stop.—The river rose in its bed. Řeka vystoupila ve svém korytu.—The sun rises on the evil and on the good. Slunce vychází na zlé i na dobré lidi.—The color rose on her cheeks. Její tváře se zarděly.

His anger rises. Jeho hněv stoupá (roste).—Sunday, the wind began to rise in the north. V neděli vítr se vzcháhal od severu.—The power of the Crown was constantly sinking, and that of the Commons constantly rising.—Moc koruny stále klesala, a moc lidových zástupců stále rostla.—The temperature rose very little (temperečūr). Teplota stoupla velice málo.—Our expenses have risen greatly. Naše výlohy značně vyrostly.—The prices of the necessaries of life are constantly rising. Ceny životních potřeb neustále stoupají.—The people rose against the Govern-

ment. Lid povstal proti vládě.—He is a rising man. On jest na postupu (přivede to daleko).—Some rise by sin, and some by virtue fall. Někteří hříchem se povznesou, a jiní cností padají (Shakespeare).—If Christ be not risen, then is our preaching vain, and your faith is also vain. Nevstal-li Kristus z mrtvých, tož jest marné kázání naše, a marna jest i víra vaše (1 Kor. 15, 14).

To rise from the ranks, začati jako prostý (od píky) a domoci se důstojenství.—To rise to the occasion, jednati, jak toho události vyžadují.

run—ran—run

Nepřechodné sloveso “to run” (ran, rén) znamená běžeti (rychle se pohybovati na nohou nebo jinak).

All run in a race but one receives the prize. Všichni běží v závodech, ale jenom jeden obdrží cenu (odměnu).—A kind heart he has; a woman would run through fire and water for such a heart. On má dobré srdce; pro takové srdce žena by běžela (spěchala) ohněm i vodou (Shakespeare).—It is habitual to them to run to the succor of those they see in danger (hebičuel, sakkr, dejndžr). Jest jim zvykem, spěchati na pomoc těm, jež vidí v nebezpečení.—Running water, tekutá voda.—To run away, to run off, utéci.—That same man that runs away may again fight another day. Týž muž, který se dá na útěk, možná že jindy bude znova bojovati.

The boats run daily between Chicago and Milwaukee. Lodi jezdí denně mezi Chicagem a Milwaukeeem.—A train runs every hour. Vlak jede každou hodinu.—The colors run in washing: Barvy pouštějí (rozlévají se) v prádle.—The flames ran through the grass. Plameny šířily se travou.—The ivy ran up the porch (ajvy). Břečťan rozlezl se po pavlači.

The machines run night and day. Stroje běží (pracují, jsou v činnosti) dnem i nocí.—The hotel is running again. Hotel už je zas otevřen.—Three candidates are running for the presidency. Tři kandidáti ucházejí se o úřad presidentský.—The field runs to weeds. Pole zarůstá bejlím.

To run through a bill, letmo přehlédnouti účet.—His talk runs continuously on his troubles.—On pořád mluví jenom o svých nesnázích.—The street runs east and west. Ulice běží od

východu k západu.—The argument runs as follows: Důvody jsou takovéto:—One day the story ran that. . . Jednoho dne se rozneslo, že. . . —Your subscription has three months to run (subs'krip'shn). Máte předplaceno ještě na tři měsíce.

V technické řeči (o strojích a pod.) "to run" znamená selhati, špatně jíti a pod.

A common drill may run and produce a hole which is anything but straight. Obyčejný vrták snadno selže a vyvrtá díru, která je všechno možné jen ne rovná.—A thread runs in knitting when a stitch is dropped. Nít při pletení selhává, upustí-li se steh.

To run after, běhati za kým.—If he wants our society, let him seek it. I will not spend my hours in running after my neighbors. Touží-li po naší společnosti, tož ať si ji vyhledá. Já nebudu běhati za svými sousedy a marniti tak čas.

To run mad, zešíletí.

To run to seed, hnáti do semene (říká se o rostlinách, jejichž nat' anebo listí je vzácnější nežli semena; takové rostliny se obyčejně zahazují. V přeneseném smyslu "he is running to seed" říká se o člověku ošumělém anebo zmořeném).

Přechodné sloveso "to run" znamená, přiměti k běhu, hnáti, držeti v práci, spravovati, během vykonati:

He ran his horse to death. Uštvál (uhnal) koně k smrti.—To run a railway, a mill, an engine, řídití dráhu, továrnu, hnací stroj. V Americe říká se také to run a hotel, a school, the State, řídití (spravovati) hotel, školu, stát.—That party is running the State. Ta strana řídí stát.—The democratic State conventions have been largely run by the office-holding element. Demokratické státní konvence po většině byly řízeny lidmi, kteří měli ve svých rukou úřady.—To run an errand, běžeti se vzkazem.—To run the rapids, proplouti bystřinou.—To run the blockade, proplouti blokádou, porušiti blokádu.—To run a hazard, a risk, a danger, vydati se v nebezpečení.—To run a race, běžeti o závod.—To run a person through with a sword (sourd), probodnouti někoho mečem.

say—said—said

Přechodné sloveso “to say” (sej, sed) znamená říci, slovem anebo písmem oznámiti, a pod.

I know my daughter's mind, if you but say the word. Znáám smýšlení své dcery, jestli jen vyřknete to slovo.—Well, say your message. Nuže, řekni své poselství (vzkaz).—To say a lesson, odříkati úlohu.—To say one's prayers, modliti se.—To say mass, sloužiti mši.—It is hard to say what it is. Jest těžko říci, co to vlastně jest.—The number left behind was not great, say only five. Počet těch, kteří zůstali pozadu, nebyl veliký, řekněme asi pět.—Say I were guilty, sir, I would be hanged before I would confess. Dejme tomu, že bych byl vinen, pane; dal bych se oběsit, nežli bych se přiznal (Fletcher).—It is said; they say, prý.—That is to say, to jest (uvádí výklad).—That goes without saying, to se rozumí samo sebou.

Nepřechodné sloveso znamená praviti, tvrditi. So he says (sez). Talk on praví.

LIII.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: SEE—SEND.

see—saw—seen

Přechodné sloveso “to see” (sí, só, sín) je z téhož kořene jako české sledovati a původně znamená sledovati očima, tedy “viděti,” pozorovati očima nebo duševním zrakem a pod. Minulý čas jest “I saw,” dokonaný “I have seen.” Ve vulgární řeči bývá slýchati nesprávné “I seen” místo “I saw.”

I see your friend coming. Vidím tvého přítele přicházeti.—We saw a good game of ball yesterday. Včera jsme viděli pěknou hru v míč.—Have you seen all the sights of our city? Viděl-li jste všechny památnosti našeho města?—I see the point of your argument. Pozoruji, kam bijete svým výkladem (doslovně: Vidím jádro, smysl, účel vašeho výkladu).—An Englishman, they say, can not see a joke (džouk). Angličan prý nerozumí vtipu.—See that it is done, nebo See it done. Hled', at' je to vykonáno.—It is his business to see that all about the house perform their duties. Jemu jest dbáti o to, aby všichni v domě konali své povinnosti.

May I see you home? Smím-li vás doprovoditi domů?—We saw our friend off to Europe. Doprovodili jsme přítele, když odjížděl do Evropy.—I can not see any one to-day. Dnes nikoho nepřijmu (nemohu, nechci s nikým mluvit, jednat).—You had better see the old man about it. Raději se o tom porad'te se starým pánem.—I'll see you. Přijímám sázku (ve hře v poker).—He has seen the light. Rozbřesklo se mu; dostal rozum. (Pořekadlo).

Nepřechodné sloveso znamená viděti, hleděti, starati se:

Any one can easily see through your pretensions (pryten'snz). Každý snadno prohlédne vaše záminky.—Let us see. Považme (úvod k výkladu o něčem).—See to it. Postarejte se o to.—I will see about it. Vezmu si to na starost.

He is a mere piece of glass; I see through him by this time. On je jako sklo; já už jsem ho prohlédl.

seek—sought—sought

Přechodné sloveso "to seek" (sík, sôt) znamená "hledati," žádati si, snažiti se oč.

And he said, I seek my brethren: tell me, where they feed their flocks. A on odpověděl: Bratří svých hledám; pověz mi, kde pasou stáda svá. (Genesis 37, 16).—Others, tempting him, sought of him a sign. Jiní, pokoušejíce ho, znamení od něho hledali. (Lukáš, 11, 16).—Why should he seek to harm me? Proč by se snažil ublížit mi?—To seek a person's life, ukládati komu o život.

Nepřechodné sloveso znamená "hledati":

Seek, and you shall find. Hledejte, a naleznete.—Search, seek, find out. Pátrejte, hledejte, vynajděte (Shakespeare).—His company is greatly sought after. Jeho společnost jest velice hledána.

sell—sold—sold

Přechodné sloveso "to sell" (sel, sould) znamená "prodávati," přenechati něco jinému za náhradu, obyčejně peněžitou—vyměňovati zboží za zboží jest po anglicku "to barter." Z pojmu "prodati" odvozen jest význam "zraditi."

Men and women formerly were bought and sold like merchandise (m-rčendajz). Muži i ženy druhdy bývali kupováni a

prodávání jako zboží.—**I sold the house for six thousand dollars.** Dům jsem prodal za šest tisíc dolarů.—**To sell one's life dearly,** prodati svůj život drahο (způsobiti nepříteli větší pohromu).—**The leaders sold out their candidate for governor.** Vůdcové strany zradili svého kandidáta guvernérství.

Nepřechodné sloveso znamená prodávati; jíti na odbyt.

I will buy with you, sell with you, but I will not eat with you. Budu s vámi nakupovati, budu se vámi prodávati, ale nebudu s vámi jísti. (Shakespeare, Kupec benátský).—**Good wares will always sell.** Dobré zboží půjde vždy na odbyt.—**To sell short** (říká se o bursiánech, kteří prodávají víc akcií nebo zboží, nežli tou dobou mají, doufajíce v čas výhodnou koupí opatřiti si dostatečnou zásobu).

send—sent—sent

Přechodné sloveso “to send” (send, sent) znamená “posílati” z místa na místo.

The presidential electors send their ballots by a messenger to Washington.—Presidentští volitelé posílají své hlasovací lístky po zvláštním poslu do Washingtonu.—**He sent his wife a Christmas present** (preznt). Poslal ženě vánoční dárek.—**He sent his compliments but no present** (khampliments). Poslal svou poklonu, ale žádný dárek.—**I sent him word that I would come to him on one condition.**—Vzkázal jsem mu, že k němu přijdu pod jednou podmínkou.—**God sends rain on the just and the unjust.** Bůh dává déšť na spravedlivé i na nespravedlivé. (Matouš 5, 45).—**A gun that sends a ball two thousand yards.** Dělo, které hodí kouli do dálky dvou tisíc yardů.

S přičestím slovesa pohybu “to send” znamená přiměti, donutiti k pohybu slovesem naznačenému:

He threw him out with a violence which sent him staggering several yards. Vyhodil jej tak prudce, že vrávoral několik yardů daleko.—**The blow sent him flying.** Dostal ránu, až letěl.

I sent him about his business. Odbyl jsem ho, aby šel po svých.—**To send coal to Newcastle,** dělati zbytečnou práci. (Posílati uhlí do Newcastlu je zbytečno, protože je tam dolují. Podobného smyslu je staré pořekadlo “to send owls to Athens,” posílati sovy do Athén, protože v Athénách měli sovy nadbytek).

Nepřechodné sloveso znamená posílati; “to send for,” vzkázati pro koho, objednati co.

You ought to send for a physician. Měli byste zavolati lékaře.—**I have sent for a coach.** Objednal jsem kočár.—**Pharaoh sent, and called Joseph.** Faraó poslal (posla) a zavolal Josefa. (Genesis, 41, 14).

To send forth, to send out, vysílati, vydávati.—**A tree sends out branches.** Strom vydává větve (rozkládá se ve větve, rozvětňuje se).—**A flower sends forth fragrance** (flaur, frejgrens). Květina vydává vůni.

LIV.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: SET—SHAKE.

set—set—set

Přechodné sloveso “to set” (set) znamená “postaviti” do jakékoli přirozené neb obvyklé polohy. Užívá se ho velice často v idiomatických výrazech právě jako sloves put, do, make, a get.

To set a book on its end, postaviti knihu (kolmo).—**To set a table on its feet,** postaviti stůl (na nohy).

V tomto původním smyslu vyskytuje se často s předložkami up nebo down. **To set up a statue** (stečjů), postaviti (vztyčiti) sochu.—**To set down a burden,** složití břímě.—**Come, boy, set two chairs, and we will talk of some other object.** Pojd' sem, hochu, postav dvě židle, a promluvíme si o něčem jiném (o nějakém jiném předmětu).—**To set a person over others,** postaviti (ustanoviti) někoho nad jiným.—**To set a hen,** nasaditi kvočnu.

Ve smyslu “upraviti”. **To set a clock by the sun,** naříditi hodiny podle slunce.—**To set a telescope,** připraviti si dalekohled.—**To set an alarm,** naříditi budíček.—**To set a razor** (rejzr), naostříti břitvu.—**To set a saw** (só), upraviti pilu (aby zuby nakloněny byly střídavě v pravo v levo).—**To set a trap,** políčiti (upraviti past').—**To set the table for dinner,** dáti na stůl.—**Sir, the scene is set, and everything is ready to begin.** Pane, jeviště jest připraveno, a všechno jest hotovo, aby se začalo.

To set a person at ease, upokojiti někoho.—**To set matters in order, to set matters right,** dáti věci do pořádku, zavésti po-

řádek.—**To set a man to work**, dáti, uložit komu práci (doslovně: postaviti koho k práci).

Ve smyslu “určiti, ustanoviti”: **I set him a time**. Dal jsem mu určitou lhůtu (ustanovil jsem mu čas).—**She set their wedding day**. Nevěsta určila den svatby.—**The Government set a price on his head**. Vláda vypsalala cenu na jeho hlavu.—**To set a price on a house, on a horse**, říci, jmenovati, stanoviti cenu domu, koně (co majitel žádá).—**Who set you such a task?** Kdo vám uložil takovou práci?

Ve smyslu “sázeti, zasaditi” bývá s předložkou out: **To set out strawberry plants**, vysazovati jahodové sazenice.

Ve smyslu “zasaditi” do rámu: **To set a diamond** (dajemond), zasaditi démant.—**To set a miniature with diamonds** (minyečúr), zasaditi miniaturu (drobnomalbu) v diamanty.—**To set a snuff-box with pearls**, posázeti tabatěrku perlami.—**To set a lawn with statues and vases** (stejčús, vejsez), posázeti trávník sochami a vásami.

To set a broken bone, a leg, spraviti zlomenou kost', nohu.

She had set her mind on going. Ona si byla umínila jíti.—**Some people's minds are altogether set on trade and profit**. Mysl některých lidí tíhne výhradně jen k obchodu a zisku; někteří lidé myslí jenom na obchod a zisk.

Ve smyslu “vsaditi, do sázky dáti”: **I have set my life upon a cast of the die** (dáj). Svůj život jsem vsadil na hod kostkou. (Shakespeare).

I was hard set what to do. Byl jsem na rozpacích, co dělati.—**He sets his own songs to music** (mjúzík). On si sám skládá hudbu ke svým písním.—**To set a manuscript**, sázeti rukopis (pro tisk; někdy také “set up”).—**He sets a great store by that boy**. Velice si zakládá na tom chlapci.

To set aside, dáti stranou; zavrhnouti. **The judge set aside the verdict of the jury** (verdykt, džúry). Soudce zrušil nálezní poroty.—**He sets us a good example**. On nám dává dobrý příklad; jest nám dobrým příkladem.—**To set a person at liberty**, propustiti koho na svobodu.—**To set at naught** (nót), zmařiti co.—**To set eyes on**, upřítí zrak na co, spatřiti.—**To set fire to**, zapáliti.—**She needs no jewels to set off her beauty**. Ona nepotřebuje šperkův, aby její krása lépe vynikla (doslovně: aby odrá-

žely její krásu).—The defendant may set off his claim against the debt due the plaintiff. Žalovaný smí si odraziti svou pohledávku od svého dluhu žalobci.—To set off fireworks, vypáliti ohňostroj.—She set her cap for him. Políčila si na něho; hleděla se mu zalíbit.—They set their hands to the document (dokument). Podepsali listinu.—To set one's shoulder to the wheel, dáti se do práce, přiložiti ruce k dílu (doslovně: opřít se o kolo a tlačít).—To set one's teeth, zatíti zuby.—To set sail, napjati plachty, vyplouti, odplouti.

Nepřechodné sloveso "to set" má různé významy: klesnouti; začít; pohybovati se určitým směrem.

The sun is setting. Slunce zapadá.—We set out for Rockville the next day. Den po té vydali jsme se na cestu do Rockville.—The tide sets in (táje). Příliv teče k břehu.—The current sets westward. Proud se valí k západu.—Winter in England usually sets in about December. V Anglii zima obyčejně začíná v prosinci.—Then all set upon him at once. Pak všichni na jednou vrhli se na něho.

Sloveso "set" nutno jest rozeznávati od slovesa "sit," které jest nepřechodné a znamená "seděti."

shake—shook—shaken

Přechodné sloveso "to shake" (šejk, šuk, šejkn) znamená "třásti" čím.

To shake a carpet, protřásati koberec.—The wind shakes the trees. Vítr zachvívá stromy.—The explosion shook the house. Výbuch otřásl domem.—He shook his fist at me. Hrozil mi pěstí.—The old man shook his head. Stařec zavrtěl hlavou.

Ve smyslu "uvolniti" náhlým trhnutím bývá s předložkami away, down, off, out, up. To shake off drowsiness (drauzines), setřásti se sebe ospalost.—To shake a bore (bour), zbaviti se nepříjemného člověka, který nás nudí (vulgární).

Ve smyslu "oslabiti": A searching cross-examination failed to shake the testimony of the witness. Ostrý křížový výslech neoslabil výpovědi svědkových.—But, though the belief in witchcraft might be shaken, it still had the advantage of being on the whole orthodox and respectable. Ale ač víra v čáry snad byla

otřesená, měla přece tu výhodu, že byla, celkem vzato, pravověrná a vážená. (Lowell).

To shake a note in music, zpívati notu třaslavým hlasem (tremolo).—To shake hands with a person, podati si ruce s kým; to shake hands over a bargain, dohodnouti se.—He was badly shaken by the fall. Pádem šeredně se potloukl.

Nepřechodné sloveso znamená “třásti se”: The tree shakes with the wind. Strom se chvěje větrem.—The house shook in the tempest. Dům se třásl v bouři.—The foundations of the earth do shake. Základové země se třesou. (Izaiáš 24, 18).

Shake, stranger. Plácněme si, cizince. (Vulgární).

LV.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: SHED—SHRINK.

shed—shed—shed

Přechodné sloveso “to shed” (šed) znamená “shoditi přirozenou pokrývkou”:

The trees shed their leaves in the autumn (ótom). Na podzim listí opadává se stromů (doslovně: stromy shazují své listy).—That horse is shedding its hair. Ten kůň líná.—The bird sheds its feathers. Pták pelichá.—The crab sheds its shell. Rak svléká krunýř.—The deer sheds its antlers (dýr, éntlrz). Jelen shazuje parohy.—The snake sheds its skin. Had svléká kůži.—The roof sheds rain water. Dešťová voda hned stéká s té střechy (doslovně: střecha shazuje vodu).

Ve smyslu “rozlévati, prolévati”: To shed light on a subject, objasniti věc.—To shed blood, prolévati krev.—To shed tears, slzeti.

Vynecháli se předmět, který se shazuje, sloveso stává se nepřechodným: The crab sheds in June. Rak svléká krunýř v červnu.—The bird sheds in August. Pták pelichá v srpnu.

shine—shone—shone

Nepřechodné sloveso “to shine” (šajn, šoun) znamená “svítiti,” vydávati světlo.

The moon shines bright. Měsíc jasně svítí.—The walls of red marble shone like fire (márbl). Zdi z červeného mramoru

zářily ohněm (jako oheň).—His eyes, like glow worms, shine when he does fret. Jeho oči jako svatojanské mušky svítí, když jest mrzut. (Shakespeare).

Ve smyslu vynikati: **To shine in society, in conversation, in letters, vynikati** (blýskati se) ve společnosti, v hovoru, v písemnictví.

To shine up to a girl, hleděti se zalíbiti dívce (vulgární).

Jako přechodné sloveso "to shine" vyskytuje se ve vulgární řeči ve smyslu posvítiti, učiniti světlým a pod. **The policeman shone his lantern up the alley.** Strážník svítil si lucernou do uličky.—**To shine shoes, a stove, leštiti boty, kamna** (vulgární místo "polish").

shoe—shod—shod

Přechodné sloveso "to shoe" (šú, šad) znamená dáti obuv, obouti, okovati, hlavně v minulém čase a přítčestí:

The young lady was velvet-shod. Mladá dáma měla sametové střevíčky.—**When our horses were shod we pursued our journey** (p-rsjúd', džorny). Když jsme okovali koně, ubírali jsme se dál.—**The small end of the billiard stick is shod with brass or silver** (biljrd). Kulečnickové tágo na dolním konci okováno jest mosazí nebo stříbrem.

shoot—shot—shot

Nepřechodné sloveso "to shoot" (šút, šot) znamená vyraziti, náhle se hnouti, rychle se pohybovati.

Povětroně, kterým v Čechách říkají "padající hvězdy," anglicky slují **shooting stars.**

The aurora shot up to the zenith (órou'ra, zínyth). Severní záře vyšlehla až k zenithu (vrcholu nebe).—**A glance shot from her eye, rychle pohlédla.**—**As the rapid of life shoots to the fall, když bystřina** (proud) života se řítí k pádu (Tennyson o příchodu stáří).—**Pain that shoots through every vein, bolest, která proniká všemi cévami.**—**Those preachers make my head shoot and ache.** Ti kazatelé působí mi bolení hlavy.

Ve smyslu klíčiti, pučeti a pod.: **Behold the fig tree, and all the trees; when they now shoot forth, you see that summer is now nigh at hand.** Patřte na fíkový strom i na všecka stromoví; když se již pučí, vidíte, že blízko jest již léto. (Lukáš 21, 29.)—

The young blades of the rice shoot up above the water, delicately green and tender. Mladá stébla rýže vyrážejí nad vodu, jsouce lahodně zelené barvy a útlá.

Ve smyslu "stříletí," který je dnes nejobecnější: **Who's there? Speak quickly, or I shoot.** Kdo je tam? Ozvete se honem, sice střelím. (Shakespeare).—Bez předmětu znamená také "loviti, honiti (zvěř)."

Přechodné sloveso znamená rychle vyhoditi, vysypati, vydávati, házeti, vyháněti, stříletí.

Now he is gone; we had no other means to shoot him hence but this. Už je pryč; neměli jsme jiného prostředku vyhoditi ho leč tento.—**To shoot soil into the yard,** vysypati zemi na dvůr

The sun shoots his burning ray. Slunce metá svůj palčivý paprsek.—**An honest weaver, and as good a workman as ever shot the shuttle** (wívr, šatl). Poctivý tkadlec a tak dobrý řemeslník, jaký kdy vrhal člunek.—**The tree shoots its branches over the wall.** Strom vyhání větve přes zeď.—**To shoot an arrow** (érou) vystřeliti šíp.—**To shoot a man,** střeliti, postřeliti člověka.—**To shoot a man dead,** zastřeliti člověka.—**To shoot a rapid,** rychle proplouti bystřinou.—V dolování: trhati. **The explosives are used in the petroleum industry to shoot the wells** (eksplou'sivz, petrou'liam). Výbušných látek používá se v petrolejovém průmyslu k trhání studní.

show—showed—shown, showed

Přechodné sloveso "to show" (šou, šoud, šoun) je z téhož kořene jako české "čítí." Znamená ukazovati, učiti, prokázati.

The soldiers showed their scars (souldžrz, skárz). Vojíní ukázali nám své jizvy.—**Show your good breeding, at least, though you have forgotten your duty.** Ukaž alespoň své vzdělání, třeba že jsi zapomněl na svou povinnost.—**She showed her how to pickle mushrooms.** Ukázala jí, jak má zavářeti houby.—**Will you show me to that house?** Ukážete-li mi cestu k tomu domu?—**To show a favor,** prokázati službu.—**To show mercy,** prokázati, projeviti milosrdenství.—**He showed fight.** Byl připraven k odporu, byl ochoten se rváti.—**To show off,** vychloubati se, okázale na odiv stavěti co.—**To show one's hand,** dáti na jeho svůj úmysl, své plány (nčení vzaté ze hry v poker).—**They showed him the door.** Ukázali mu dvěře.—**To show a person the cold shoulder,**

chladně koho přijati (zejména někoho, s kým jsme bývali přátelé).—**To show a clean pair of heels**, ukázati komu paty.—**To show the white feather**, dostati strach, ukázati se zbabělým.—**To show up an impostor** (impá'str), odhaliti, pranýřovati podvodníka.

Nepřechodné sloveso znamená "ukazovati se." **Some pictures show best at a distance**. Některé obrazy nejlépe vyhlížejí z dálky.—**He did not show up**. On se nedostavil (neukázal se; vulgární).

shrink—shrank—shrunk

Nepřechodné sloveso "to shrink" (šrynk, šrénk, šrank) znamená sraziti se, seschnouti se, sevrknouti se, zvadnouti; lekati se čeho, uhýbati se čemu. Příčestí ve významu přídavného jména má tvar "shrunken" (šrankn).

Woolen cloth shrinks in hot water. Vlněná látka sráží se v horké vodě.—**He was shrunken like parchment** (párčment). Byl sevrklý jako pergamen.—**It is shameful for a king to boast at table and shrink in fight**. Jest hanbou králi vychloubati se u stolu a lekati se v boji.—**He shrank from no deed of treachery**. Nelekal se žádného zrádného činu.

Přechodné sloveso znamená srážeti, krátiti. **To shrink flannel by immersing it in boiling water**. Namočiti flanel do vařící vody, aby se srazil.

LVI.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: SHUT—SPEND.

shut—shut—shut

Přechodné sloveso "to shut" (šat) znamená "zavřítí" (závo-rou nebo sevřením částí; zameziti vstup a pod.)

To shut a door, a gate, zavřítí dvéře, bránu (vrata).—**To shut a lid**, zavřítí, spustiti víko.—**Every window of the place was shut**. Všechna okna v domě byla zavřena.—**To shut a house, a box**, zavřítí dům, bednu.—**He shut his ears to their appeals**. Nedal sluchu jejich prosbám (doslovně: zavřel uši jejich prosbám).—**To shut the eyes, the mouth, a parasol, a book** (ájz, péresol) zavřítí oči, ústa, deštník, knihu.

Bývá často s předložkami in, into, among, up, down.

To shut out, vyloučiti, zameziti komu vstup.—**In such a night to shut me out!** Zavřítí přede mnou v takové noci! (Shakespeare, Král Lear).—**To shut up shop**, dohospodařiti, dodělati, zaniknouti (doslovně: zavřítí krám).—**It would not be long before our merchant marine would shut up shop** (m-rčent merýn'). Netrvalo by dlouho, že by naše obchodní loďstvo zaniklo.—**To shut up a prisoner**, zavřítí odsouzeného.

Nepřechodné sloveso znamená "zavíratí se":

The door shut of itself. Dvěře samy se zavřely.—**Certain flowers shut at night and open in the day.** Některé květy v noci se zavírají a ve dne se otvírají.—**The mill will shut down in two weeks.** Továrna přestane pracovati za dva týdny. (Doslovně zavře se, bude zavřena).—**Shut up! Mlčte!** (Vulgární).

sing—sang—sung

Nepřechodné sloveso "to sing" (sing, séng, sang) znamená "zpívati," vydávati rytmické zvuky, nebo vůbec opětovaný zvuk.

Then they all began to sing. Pak se všichni dali do zpěvu.—**She sang to the lute** (lút). Zpívala ke zvukům loutny; zpěvem provázela loutnu.—**Singing birds**, zpěvaví ptáci.—**The singing of a kettle is a pleasant sound to the hungry.** Sykot hrnce (na plotně) je příjemný zvuk hladovému.—**Their ears sing by reason of some cold.** V uších jim hučí od nějakého nachlazení.—**I know several poems that will sing to that tune** (pouemz, tjún). Znam několik básní, které se dají zpívati podle toho nápěvu.

Přechodné sloveso znamená zpívati; zpěvem slaviti, oznamovati; zpěvem co způsobiti.

Let us sing the Marseillaise (marsejéz'). Zazpívejme si Marseillaisu.—**He sings his master's praises on all occasions** (prejzes, akhejžns). On velebí svého pána o každé příležitosti. (Doslovně: zpívá chválu svého pána).—**Sing me now to sleep.** Uspí mne zpěvem. (Shakespeare).—**Sing him home.** Doprovod'te ho zpěvem k domovu. (Shakespeare).—**She will sing the savageness out of a bear** (sévidžnes, hér). Ona zpěvem ochočí i medvěda. (Shakespeare; doslovně: ona vyzpívá divokost z medvěda).

sink—sank—sunk

Nepřechodné sloveso "to sink" (sink, sénk, sank) znamená klesnouti (tíhou nebo ztrátou podpory), zejména ve vodě, uto-

nouti. Příčestí ve významu přídavného jména mívá tvar **sunken** (sankn).

They feared the ship would sink before she could make port. Obávali se, že loď se potopí, nežli se dostane do přístavu.—**To sink into a chair**, sklesnouti na židli.—**Till he sink into his grave.** Až klesne do hrobu. (Shakespeare).—**The stone sank into his forehead** (farhed). Kámen uvázl mu v čele, zabořil se mu do čela (1 Samuel 17, 49. David a Goliáš).—**Sunken cheeks, eyes**, vpadlé tváře, oči.—**His voice had sunk, but was still impressive.** Jeho hlas se stišil, ale přece ještě působil na posluchače.—**Our country sinks beneath the yoke** (jouk). Naše vlast klesá pod jhem.

Přechodné sloveso znamená potopiti, vyhloubiti, snížití a pod.

Such a load would sink a ship. Takový náklad potopil by loď.—**To sink a well**, vykopati studnici.—**To sink a post** (poust), zasaditi sloup do jámy.—**She sank her voice to a whisper.** Stišila hlas v šepot.—**The news of war sinks the value of stocks.** Zpráva o válce snižuje cenu akcií.—**No man is so sunk in vice and ignorance but there are still some hidden seeds of goodness and knowledge in him.** Nikdo není tak hluboce pokleslý v neřesti a nevědomosti, aby vněm nebylo skrytých zárodků dobroty a vědění.—**To sink money in an enterprise**, utopiti peníze v podniku.

sit—sat—sat

Nepřechodné sloveso "to sit" (sit, sít) znamená "seděti" a jest odvozeno z téhož kmene.

The boy could not sit still. Hoch nedovedl seděti zticha.—**Shall your brethren go to war, and shall you sit here?** Což bratří vaši půjdou do boje, a vy zde zůstanete? (Numeri 32, 6).—**There will be no necessity for the House of Commons to sit on Tuesday.** Nebude nikterak třeba, aby poslanecká sněmovna v úterý zasedala.—**I have sat here all day.** Celý den jsem zde proseděl.—**To sit for a portrait** (portrejt), dáti se malovati, fotografovati.—**To sit down**, posaditi se.—**He sat up all night.** Nešel spat (celou noc proseděl).—**To sit out a performance**, vytrvati na představení až do konce.—**The coroner's jury sat on the case.** Koroněrova porota konala slyšení o té věci.

slay—slew—slain

Přechodné sloveso “to slay” (slěj, slů, slejn) znamená udeřiti a zabiti, násilně usmrtiti; zničiti.

The priest was slain at the altar. Kněz byl ubit u oltáře.—
To save a paltry life, and slay bright fame (póltry, brajt). Zachrániti bídný život a ubiti skvělou pověst. (Shakespeare).

sleep—slept—slept

Nepřechodné sloveso “to sleep” (slíp, slept) znamená spáti, odpočívati, býti nečinným a pod.

Thanks, I slept well all night. Díky, spal jsem dobře celou noc.—Our friend is sleeping in his grave. Náš přítel odpočívá v hrobě.—The sword sleeps in the scabbard (skébrd). Meč odpočívá v pochvě.

To sleep one's life away, prospati život, promarniti život spaním.—To sleep off the effects of drinking, vyspati se z opice.—To sleep off headache (hedejk), spánkem se zbaviti bolesti hlavy.

slide—slid—slid, slidden

Nepřechodné sloveso “to slide” (slajd, slid, slidn) znamená klouzati se, smykati se, šoupati se (stálý pohyb po povrchu, zejména po sněhu nebo ledu.)

The diadem of gold slid from her hair (dajedem). Zlatý diadém sklouzl jí s vlasů.—Frost admits of a certain amount of sliding and skating. Mráz dovoluje trochu klouzání a bruslení.—To slide down the hill, sklouzati se s vrchu dolů, sjetí.—The lad slid from under him. Hoch mu vyklouzl z pod rukou.—To slide through danger, proklouznouti nebezpečnostvím.—To let things slide, nečbati (nechat věci běžet).

Přechodné sloveso znamená smykati, šoupati: To slide a piece of timber along, posouvati, smykati kládu.

sling—slung—slung

Přechodné sloveso “to sling” (sling, slang) znamená hoditi, vrci (zejména z praku).

Every one could sling stones at a hair breadth and not miss. Každý dovedl z praku kamením házeti k vlasu a nechybiti se. (Kniha Soudců 20, 16).—To sling a rifle over one's shoulder,

zavěsiti si ručnici na rámě (přehoditi přes rameno).—**To sling a pack on one's back**, zavěsiti si ranec na záda.

Ve smyslu: dáti do smyčky: **To sling bales from the hold of a ship**, vytahovati (vyhoupnouti) žoky z vnitra lodi.

slink—slunk—slunk

Nepřechodné sloveso "to slink" (slink, slank) znamená vykrásti se, potají odejiti. Bývá obyčejně s předložkami off -aneb away.

We will slink away in supper time, disguise us in my lodging and return (dysgajz', laldžing). Vytratíme se o večeři, přestrojíme se v mém bytu a vrátíme se (Shakespeare, Kupec benátský).

slit—slit—slit

Přechodné sloveso "to slit" znamená rozříznouti po délce, rozpárati, štípati.

The gale has slit the sail into ribbons. Vichřice roztrhala lodní plachtu na kusy.—**I'll slit the villain's nose that would have sent me to jail** (vilnz). Rozpárám nos tomu lotrovi, který mne chtěl poslati do vězení. (Shakespeare).

smite—smote—smitten

Přechodné sloveso "to smite" (smajt, smout, smitn) znamená uhoditi, zachvátiti, uchvátiti.

Whoever shall smite thee on thy right cheek, turn to him the other also. Udeří-li tě kde v pravé líce tvé, nasad' jemu i druhého. (Matouš 5, 39).—**The storm-wind smites the wall of mountain cliff**. Vichr bije do stěny horské skály. (Longfellow).—**The city was smitten with pestilence**. Město bylo zachváčeno morem.—**He is smitten with Helen**. Jest zamilován do Heleny (doslovně: uchváčen láskou).—**In the fortieth year of her age she was again smitten**. Ve čtyřycátém roku svého věku znova se zamilovala.

sow—sowed—sowed, sown

Přechodné sloveso "to sow" (sou, soud, soun) odvozeno je z téhož kořene jako jeho český význam "seti," osévati, rozsévati.

Whatsoever a man sows, that shall he also reap (rýp). Což by koli rozséval člověk, to bude i žati. (Ep. ke Galatským, 6, 7).

—Sow the fields and plant vineyards (vinjrdz). Osévejte pole a sázejte vinice.—A velvet pall sown with golden bees (pól, bíz). Sametový plášť posetý zlatými včelkami.—To sow discord, rozsévati nesváry.

(Nepřechodné sloveso znamená prostě “seti.”)

They that sow in tears shall reap in joy. Ti, kdo se slzami rozsévají, s prozpěvováním žati budou.—Peace was awhile their care; they ploughed and sowed. Nějaký čas zachovávali mír; orali a seli.—When he sowed, some seeds fell by the wayside. Když rozséval, některá zrna padla podle cesty. (Matouš 13, 4).

speak—spoke—spoken

Nepřechodné sloveso “to speak” (spík, spouk, spoukn) znamená mluvit; sdělovati myšlenky slovem anebo písmem.

Many good scholars speak but fumblingly. Mnozí dobří studenti mluví jen mumlavě.—Our representative in Congress spoke for prohibition (repryzen'tetyv, prohybi'sh). Náš zástupce v kongresu přimlouval se za prohibici, hájil prohibici.—Did you speak with the stranger? Mluvil-li jste s tím cizincem?—We spoke of various things. Hovořili jsme o všelijakých věcech—They don't speak to each other. Oni spolu nemluví.—The scripture speaks of many things which never happened (skrypčr). Písmo (bible) mluví o mnohých věcech, které se nikdy neudály.—His brow in furrowed lines spoke of passions (brau, f-rroud). Jeho čelo vráskami mluvilo o náruživostech (prozrazovalo, dávalo na jevo náruživosti).—So to speak, tak říkaje; abychom tak řekli; takorčka.—Properly speaking, správně řečeno.—They are not on speaking terms. Nejsou přátelé; nemluví na sebe.

Přechodné sloveso znamená vysloviti, mluvit, prohlásiti co.

No one spoke a word to him. Nikdo nepromluvil k němu ani slova.—Speak the truth. Mluv pravdu.—A person may read a language which he can not speak. Jest možná, aby člověk četl (cizí) řeč, kterou mluvit neumí.—To speak daggers (dégrz), mluvit dýkami (ostře).—To speak one's mind, mluvit otevřeně, bez obalu.

spend—spent—spent

Přechodné sloveso “to spend” znamená vydávati, utráceti, trávit.

Why do you spend money for useless things? (júsless). Proč utrácíte peníze za zbytečné věci?—They spent their days in pleasure. Trávili své dny v radostech (rozkoších, zábavách).—The force of the bullet had been spent. Síla kule byla vyčerpána (o vystřelené kouli, která nárazem anebo dlouhým letem pozbyla účinnosti).

LVII.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: SPIN—STEAL.

spin—spun—spun

Přechodné sloveso “to spin” (spin, span) znamená “přísti” (vytahovati vlákno a kroutiti je v nit’ bud’ rukou nebo strojem).

The women were spinning flax. Ženy předly len.—We have seen wares of spun glass. Viděli jsme výrobky (zboží) z předního skla.—Mr. Cowen never spins out an argument; he reduces it to the fewest words (argument; rydjú’sez, fjúest). Mr. Cowen nikdy nerozpřádá (neprotahuje) svého výkladu; stlačí jej v nejmenší počet slov.—When you see children spin their tops you know that the spring has arrived.—Když vidíte děti proháněti vlčky, víte, že jaro už je zde.—The spiders spin fine nets for the catching of flies. Pavouci spřádají jemné sítě, aby polapili mouchy.—To spin a yarn, vyprávěti příběh, smyšlenou povídku (původně rčení námořnické).

Nepřechodné sloveso znamená přísti, točiti se, rychle jeti. To spin along the road, ujížděti po silnici.

spit—spit—spit

Přechodné sloveso “to spit” znamená plivati. He is still spitting blood. On dosud plije krev.—A hundred cannon were spitting fire. Sto děl chrličilo oheň.

Nepřechodné: He spat upon the ground. Plivl na zemi.—To spit upon some one, míti koho v opovržení.

split—split—split

Přechodné sloveso “to split” znamená štípati, trhati po délce; roztrhnouti, rozdělití.

To split wood, štípati dříví.—The cold winter split the rocks in twain. Zimní mráz (studená zima) roztrhl skály ve dvě.—

The family was split into two branches. Rodina rozštěpila se ve dvě větve.

Nepřechodné sloveso znamená rozštěpiti se, roztrhnouti se

The ship split on the rock. Lod' roztrhla se na skalisku.—**The party split on that question.** Strana se rozštěpila v té otázce.—**I have a splitting headache.** Div se mi hlava nerozskočí.

To split hairs (doslovně: štípati vlasy) říká se o člověku, který dbá úzkostlivě přesnosti, nebo který se ve sporu chytá každé maličkosti.

To split one's vote (roztrhnutí svůj hlas) říká se o člověku, který hlasuje pro kandidáty různých stran.

To split the difference, rozdělití spornou sumu peněz na stejné části (jeden něco přidá, druhý sleví).

spread—spread—spread

Přechodné sloveso "to spread" (spred) znamená roztáhnouti, prostříti, rozšířiti.

They spread abroad his fame in all that country. Oni rozhlásili jej (jeho slávu) po vši té zemi. (Matouš 9, 31).—**To spread muck** (mak), rozhazovati hnůj po poli.—**To spread disease,** šířiti, roznášeti nemoc.—**To spread a table,** prostříti stůl.

Nepřechodné sloveso znamená šířiti se.—**The barbarians spread over all northern France** (bárbej'ryens). Barbaři rozšířili se po veškeré severní Francii.—**A report spread that.** . . . Roznesla se zpráva, že. . . — **The infection has spread too far.** Nákaza rozšířila se příliš daleko.

spring—sprang—sprung

Nepřechodné sloveso "to spring" (spryng, spréng, sprang) znamená vyraziti (jako: ze země), vyskočiti, náhle se objeviti.

Some seeds fell upon stony places, where they had not much earth, and forthwith they sprung up, because they had no deepness of earth. Některá semena padla na místa skalnatá, kde neměla mnoho země, a rychle vzešla, protože neměla hlubokosti země. (Matouš 13, 5).—**What stock does he spring of?** Z jakého rodu je?—**Whence springs this deep despair?** (dyspér'). Odkud prýští toto hluboké zoufalství? (Shakespeare)—**He sprang away.** Odskočil.—**To spring at (on) a person,** skočiti na někoho.

—A bow when bent springs back by its elasticity (bou, ilésty'sity). Luk, byv ohnut, svou pružností vrací se do původní polohy. (Doslovně: skočí zpět).

“To spring” ve smyslu “zbortiti se” užívá se o dříví, které při sušení se zkrhiví.

Přechodné sloveso znamená způsobiti, aby něco vyskočilo, vybuchlo a pod.

Too much praise could not but spring up blushes in my cheeks. Přílišná chvála neodvratně vehnala mi červeň na líce.—The pipe has sprung a leak (pajp, lík). Trubice praskla.—To spring a mine (majn). Vypáliti podkop.—To spring a trap, spustiti past'.

stand—stood—stood

Nepřechodné sloveso “to stand” (sténd, stud) znamená “státi” (je z téhož kořene).

The boy stood on the burning deck. Hoch stál na hořící palubě.—Standing corn, kukuřice na stojatě.—His hair stood up with horror. Hrůzou mu vlasy na hlavě vstávaly.—My house stands by the church. Můj domek stojí vedle kostela.—Austria stands by the weakness of her enemies, not by her strength. Rakousko trvá (stojí, existuje) slabostí svých nepřátel, ne vlastní silou.—I am willing to stand or fall by the judgment of my readers. Podrobím se úsudku svých čtenářů. (Doslovně: jsem ochoten státi nebo padnouti úsudkem svých čtenářů).—Standing water, stojatá voda.—It stands well with him. Jemu se vede dobře.—Some languages have no words to stand for a thousand. Některé řeči nemají slov, která by znamenala tisíc.—He stood six feet high. Byl šest stop vysoký.

Přechodné sloveso znamená postaviti; vystáti, vydržeti, sněsti.

They stood him up against the wall. Postavili jej ke zdi.—Can you stand the expense? Vydržíte-li ty výdaje?—I can not stand it. Já toho nesnesu, nestrpím.

To stand velice často vyskytuje se s předložkami. To stand by, státi vedle; to stand by a person, státi ke komu, hájiti koho, pomáhati komu.—All objects on the horizon stood out sharply against the sky (horaž'ze, skáj). Všechny předměty na obzoru ostře se rýsovaly na obloze.—He stood up and spoke. Povstal

a mluvil.—That does not stand to reason. To se přičí rozumu.—
It stands to reason that. . . Rozumí se samo sebou, že. . .
—To stand on ceremony, zakládati si na obřadnostech.

steal—stole—stolen

“To steal” (stýl, stoul, stouln) znamená krásti (přechodné i nepřechodně).

Thou shalt not steal. Nepokradeš.—The stranger stole my purse (p-rs). Cizinec ukradl mi peněženku.—To steal a kiss. Ukrásti hubičku.—He stole into the chamber. Vkradl se do pokoje.—To steal a march on some one, předejítí někoho v něčem (a získati tak výhodu proti němu).

LVIII.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: STICK—TAKE.

stick—stuck—stuck

Přechodné sloveso “to stick” (styk, stak) znamená bodnouti, píchnouti, vraziti; nalepiti; nabodnouti; ošáliti.

To stick an apple on a fork, nabodnouti jablko na vidličku.—To stick a stamp on a letter, nalepiti poštovní známku na dopis.—Thou stickest a dagger in me. Ty do mne vrážíš dýku. (Shakespeare. Kupec benátský) —To stick a cushion full of pins (khušn), nabodati plno jehlic do polštářku.—To stick type, sázeti písmena do sázítka (čtverce).—To stick a person in trade, napáliti koho v obchodu.

Nepřechodné sloveso znamená lepiti se, lnouti, uváznouti. Paper is made to stick to paper by means of glue (glů). Papír lepí se na papír kličem.—The needle stuck in her glove (glav). Jehla jí uvázla v rukavičce.—The nickname stuck to him (nyk-nejm). Přezdívka mu zůstala (na něm uvázla, přilepila se k němu.—A friend that sticks closer than a brother. Přítel, který k nám lne více než bratr.—The word stuck in his throat (throat). Slovo mu uvázlo v hrdle.

S předložkami: We are your only friends; stick by us, and we will stick by you. My jsme jediní vaši přátelé; buďte s námi, a my budeme s vámi.—When you have found a job to your liking, stick to it. Najdeš-li práci, která tě těší, vytrvej (drž se jí).—

To stick up for one's rights, hájiti svá práva.—He is stuck on that girl. Je zamilován do té dívky. (Vulgární).—He is stuck up. Je příliš domýšlivý. (Vulgární).

sting—stung—stung

Přechodné sloveso “to sting” (styng, stung) znamená “bodnouti žahadlem,” v přeneseném smyslu raniti, bolest způsobiti.

The boy was stung by a bee. Hoch byl bodnut včelou. (Nesprávně se užívá o hadu: had kousá, nebodá).—I am stung again, zase jsem byl napálen. (Vulgární).

Nepřechodné sloveso znamená bodati, bolest působiti.

stink—stunk—stunk

Nepřechodné sloveso “to stink” (stynk, stank) znamená vydávati nepříjemný zápach, smrděti; býti protivný.

stride—strode—stridden

Nepřechodné sloveso “to stride” (strajd, stroud, stryden) znamená “kráčet dlouhými kroky.”

strike—struck—struck

Nepřechodné sloveso “to strike” (strajk, strak) znamená bít, udeřiti; stávkovati.

He was willing to wound, and yet afraid to strike (wund). Chtěl ranit, ale bál se udeřit.—Strike, fellows, strike. Bijte, hoši, bijte! (Shakespeare—vojenský povel).—The hammer strikes against the bell of the clock. Kladívko (palička) bije na zvonek hodin.—The clock struck twelve. Hodiny byly dvanáctou.—After the vessel struck, he saw water rushing into the engine-room. Když loď narazila, viděl, kterak voda se valí ke strojům.—Strike while the iron is hot. Kuj železo, dokud je žhavé (přísloví: nepropas dobré příležitosti).—About one thousand men struck in two of the principal factories. Asi tisíc dělníků vyšlo na stávku ve dvou hlavních továrnách.

Přechodné sloveso “to strike” znamená bít, uhoditi, udeřiti, škrtnouti (sirkou), zasáhnouti, způsobiti.

I knew you to be a coward, and therefore would not strike you (khaurd). Věděl jsem, že jsi zbabělec, a proto jsem tě nechtěl udeřit.—Who would be free, themselves must strike the blow. Ti, kdo chtějí býti svobodni, sami musí zasaditi ránu.

(Byron).—He struck his hand upon his breast. Rukou bil se do prsou. (Shakespeare).—To strike a match, škrtnouti sirkou.—A tree strikes its root into the ground. Strom zaráží kořen do země.—The band struck a march. Kapela zahrála pochod.—This parting strikes poor lovers dumb (dám). Toto loučení bere ubohým milencům řeč (doslovně: činí je němými.)—I am struck with sorrow. Zármutek mne zachvátil. (Shakespeare).—The singing of the Hussites struck terror to their enemies (hasajts). Zpěv Husitů hrůzou naplnil jejich nepřátele.—That did not strike me. To mne nenapadlo.—To strike the colors, snížiti prapor (na znamení úcty—nebo také: vzdáti se).—To strike tents, strhnouti stany.—To strike a balance, spočítati účty (aby se zjistily pohledávky a povinnosti a rozdíl mezi nimi).

V přeneseném smyslu "to strike" mívá příčestí "stricken" (strykn), ale v původním smyslu vždy jen "struck." Správně tedy lze říci: The City was stricken with pestilence, město bylo zachváćeno morem. Ale: The dog was struck with a stick, pes byl zasažen (udeřen) holí.

Sloveso toto velmi často se vyskytuje s předložkami.

string—strung—strung

Přechodné sloveso "to string" (stryng, strang) znamená: opatřiti strunami, navléci na šňůru, zavěsiti.

To string a violin, dáti houslím struny.—Sixty pearls were strung on one string. Šedesát perel navlečeno bylo na jedné šňůrce.—To string beans, vytařovat dřevnatá vlákna z lusků fazol.—Somebody is stringing you. Někdo si z vás tropí šašky (vulgární).

strive—strove—striven

Nepřechodné sloveso "to strive" (strajv, strouv, stryv) znamená snažiti se, namáhati se.

The oppressed are striving for liberty. Utláčovaní domáhají se svobody.

swear—swore—sworn

Nepřechodné sloveso "to swear" (swér, swour, sworn) znamená přísahati; klíti.

Ye shall not swear by my name falsely (fólsly). Nepřísahajte křivě ve jméno mé. (Leviticus 19, 12).—Swear not by the

inconstant moon. Nepřísáhej mi při nestálé (měnivě) luně. (Shakespeare: Romeo a Julie).—**Knives will swear against anybody** (nejvz). Lumpové jsou ochotni křivě svědčit proti komukoliv.—**He cursed and swore.** Klel, až se hory zelenaly.—**Will you swear to it?** Jste-li ochoten to odpřisáhnout?

Přechodné sloveso znamená přísahati, slavně slíbiti, přísahou ztvrditi, vzíti koho pod přísahu.

You may say it, but not swear it. Smíš to říci, ale ne pod přísahou.—**I'll keep what I have sworn.** Splním, co jsem přísáhl (slavně slíbil).—**Swear me to this.** Vezměte mne v tom pod přísahu.—**To swear by,** míti velikou důvěru v někoho nebo něco (doslovně: přísahati při kom, čem).—**To swear a person in,** uvésti koho v úřad (vzíti jej pod úřední přísahu).—**To swear off drinking,** slavně se odříci pití líhovin.

sweep—swept—swept

Přechodné sloveso "to sweep" (swép, swept) znamená městi, zametati, unášeti.

To sweep a room, městi pokoj.—**The flood has swept away the bridge** (flaď). Povodeň strhla (odnesla) most.—**The Allied fleet has swept the seas of German ships** Válečné loďstvo spojenců vyklidilo moře od německých lodí (smetlo německé lodi s moří).—**The police swept the bottom of the river.** Policisté přehrabali dno řeky.—**To sweep the horizon** (horaj'zn) rozhlížeti se kolkolem (po obzoru).

Nepřechodné sloveso znamená valiti se, páditi, letěti.

The wind sweeps along the plain. Vítr se žene po pláni.—**Cutting the foam, the ship swept along the blue sea** (foum). Protínaje pěnu, koráb spěl po siném moří.—**The lady swept out of the room.** Dáma odšustěla se z pokoje.

swim—swam—swum

Nepřechodné sloveso "to swim" (swim, swém, swam) znamená plovati, plouti (v tekutině).

Leap in with me into this angry flood, and swim to yonder point. Skoč se mnou do té zlosiné zátopy a plovej k onomu útesu. (Shakespeare).—**Can you swim?** Umíš-li plovat?

Přechodné sloveso znamená přeplavati, plavati.

You never swam the river. Ty's nikdy nepřepřelaval řeku.—**To swim horses across a river,** plaviti koně přes řeku.—**To swim wheat for seed,** plaviti pšenici na semeno (aby lehká zrna vypořvala na povrch).

Ve řčení **My head swims,** hlava se mi točí—sloveso **swim** je z jiného kořene.

swing—swung—swung

Nepřechodné sloveso “**to swing**” (**swing, swang**) znamená houpati se, kývati se, klátiti se.

Some children like to swing, others do not. Některé děti rády se houpají, jiné nikoliv.—**Lightning struck the clock and killed a boy at the table, as the pendulum swung toward him** (lajtnyng, pendjulum). Blesk udeřil do hodin a zabil hochu u stolu, ježto kyvadlo naklonilo se směrem k němu.—**If I'm caught, I shall swing.** Budu-li chyćen, budu se houpat (viset—vulgární).

Přechodné sloveso znamená houpati, točiti, mávati čím. **To swing a boy,** houpati chlapce.—**To swing a sword,** mávati mečem.

take—took—taken

Přechodné sloveso “**to take**” (**tejk, tuk, tejkn**) znamená bráti, vzíti, přijati, chytiti, dobytí, chápati atd.

Take him by the hand. Vezmi jej za ruku.—**Death has taken our friend.** Smrt' nám vzala přítele.—**The captain was taken prisoner.** Setník byl zajat.—**The Germans tried to take Verdun but found it an impossible task.** Němci se pokouřeli dobytí Verdunu, ale shledali, že je to nemožné.—**To take a wife,** oženiti se.—**When she was fifteen, her father took a second wife.** Když jí bylo patnáct let, její otec oženil se po druhé.—**To take a daily paper,** odebířati denní noviny.—**To take a box at the opera,** předplatit si loži na operu.—**Mr. Smith has taken a cottage at Riverside for the summer.** Mr. Smith najal si na léto domek v Riverside.—**To take a prize,** obdržeti cenu.—**Rook takes knight** (at chess), věž bere koně (v šachu).—**Plague take the fellow!** Mor na toho chlapa! (Doslovně: mor vezmi toho chlapa).—**He was taken in a lie.** Byl dopaden ve lži.—**That boy can not take two from twenty.** Ten hoch nedoveře odečísti dvě od dvaceti.—**I take pleasure to inform you that. . .** S potěřením vám oznamuji, že. . . —**To take cold,** nastuditi se.—**As I take it,** podle mého ná-

zoru (jak já věc chápu).—It took all our strength to row ashore. Bylo nám třeba veškeré naší síly, abychom doveslovali ke břehu.—Take the stranger to my house. Doved' toho cizince do mého domu.

Velmi často sloveso "take" s podstatným jménem nahrazuje jiné sloveso, jehož smysl obsažen jest ve jménu podstatném: to take beginning jest totéž co "to begin"; podobně: to take resolution, usnésti se, rozhodnouti se; to take a walk, vyjít si na procházku, procházeti se atd.

(Nepřechodné sloveso: That play takes with a certain class. Ta hra líbí se některým lidem.—The dog seldom takes to strangers. Pes jen zřídka kdy přátelí se s cizinci.—He takes naturally to study. On má vrozenou náklonnost ke studiu.

Sloveso take velmi často vyskytuje se s předložkami a ve zvláštních úslovích.

LIX.

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA: TEACH—WRITE.

teach—taught—taught

Přechodné sloveso "to teach" (týč, tót) znamená učiti koho čemu, cvičiti, vychovávat.

To teach a boy to swim, učiti hochu plavati; to teach a dog to beg, učiti psa prosit.—The best part of our knowledge is that which teaches us where knowledge leaves off and ignorance begins (nalidž). Nejlepší část našeho vědění je ta, která nás učí, kde vědění přestává, a nevědomost začíná.—My friend is teaching school. Můj přítel jest učitelem.—I used to teach Latin (létn). Vyučoval jsem druhdy latině.—The years teach much which the days never know. Léta učí nás mnohému, o čem dny nevědí.

(Nepřechodné sloveso znamená učiti: Nothing teaches like experience (ekspíryens). Nic neučí tak jako zkušenost—Some men know how to teach but not how to govern. Někteří lidé umějí učiti, ale neumějí vládnouti.

tear—tore—torn

Přechodné sloveso "to tear" (tér, tour, torn) znamená česky "dráti, trhati" (je z téhož kořene).

I tore my coat on a nail. Roztrhl jsem si kabát o hřebík.—She tore up the letter. Roztrhala dopis.—To tear a hole in one's dress, vytrhnouti si v šatech díru.—The mother's heart was torn by anguish (éngwiš). Matčino srdce drásáno bylo žalem.—The party was torn by factions (fékšnz). Strana byla rozervána třenicemi frakcí.

Nepřechodné sloveso znamená trhati se; zuřiti.

This cloth tears readily. Tato látka snadno se trhá.—He tore out of the house. Vyrazil z domu. (Vulgární).

tell—told—told

Přechodné sloveso "to tell" (tel, tould) znamená původně "počítati," pak: odříkávati, pověděti, projeviti, rozeznati, říci, poručiti. To tell a hundred, počítati do sta; to tell one's beads (bídž) odříkávati růženec.—May I tell you a story? Dovolíte-li, abych vám vyprávěl povídku?—I have to tell a tale of woe (tejl, wou). Musím vám pověděti smutnou historii.—She would not tell her secret (síekret). Nechtěla prozraditi svého tajemství (Neprozradila svého tajemství).—Now tell your errand. Nuže, pověz, proč jsi přišel.—Dead men tell no tales. Mrtví ničeho neprozradí.—I could not tell one from another. Nerozeznal jsem jich od sebe (jednoho ode druhého).—I know what it means, but I can not tell it, I can not express it. Já vím, co to znamená, ale neumím to povědět, nedovedu toho vyjádřit.—I told him to stay at home. Řekl (nařídil) jsem mu, aby zůstal doma.—I tell you, já říku; povídám.

Tell that to the marines (merýns'). S takovou mi nechod'; já tomu nevěřím. (Doslovně: Pověz to námořním vojákům, ti snad tomu uvěří. Rčení to má svůj původ v tom, že námořní vojáci dali si všelicos namluvit od plavců, protože sami plavbě nerozuměli).—To tell fortunes (forčnz) hádati, předpovídati budoucnost.—To tell tales to mamma, žalovati na koho mamince.—To tell tales out of school, prozraditi tajnosti, důvěrná sdělení.

Nepřechodné sloveso znamená vyprávěti o čem (s předložkou of), pověděti na koho (s předložkou of neb on; vulgární), míti účinek.

We have something more to tell of. Ještě máme o něčem více vyprávěti.—If you do it, I'll tell. Uděláš-li to, já to povím.—

She did not want to tell on Mary. Nechtěla to povědět na Marii (vulgární).—Every year will tell on him. Každý rok jest na něm znáti.—Time will tell. Budoucnost nám to poví.

think—thought—thought

Přechodné sloveso “to think” (think, thót) znamená mysliti, pomysleti si, představit si, uvážiti, zamýšleti, považovati zač.

I could not think so base a thought. Tak bídnou myšlenku nedovedl bych si ani pomyslit.—“What a noble heart that man has,” she thought. “Jak ušlechtilého srdce je ten muž,” pomysli-la si.—He sleeps and thinks no harm. On spí a na nic zlého nepomýšlí.—Thinking us enemies, they sought the best advantage they could to fight with us. Považující nás za nepřátele, vyhledávali nejlepší možné příležitosti, aby se s námi utkali v boji.—You are a woman; you must never speak what you think. Vy jste žena; nikdy nesmíte mluvit, co si myslíte.—He thinks nothing of walking thirty miles a day. Třicet mil denně ujíti jest mu maličkost.—His plan was thought out carefully. Jeho plán byl pečlivě promyšlen.

Nepřechodné sloveso znamená mysliti (velmi často s předložkami of, on, about).

To think is pre-eminently to detect similarity amid diversity (pryem'inently, dytekt', similé'rity, emid', dyver'sity). Mysli-ti znamená hlavně najíti podobnost uprostřed rozmanitosti.—I think, hence I am. Já myslím, tedy jsem. (Descartes).—Think of me as you please. Myslete si o mně, jak se vám líbí. (Shakespeare).—We think highly of his abilities. Vysoce si vážíme jeho schopností.—She thinks more of him than of any one else. Ona jej má raději než kohokoliv jiného.

thrive—throve—thriven

Nepřechodné sloveso “to thrive” (thrajv, throuv, thryven), mívá také pravidelný tvar “thrived” v minulém čase i v příčestí. Znamená “prospívati,” míti štěstí, bohatnouti; zkvétati.

If I thrive well, I'll visit thee again. Povede-li se mi dobře, navštívím tě zas. (Shakespeare).—The worst people sometimes thrive best. Právě nejhorší lidé někdy nejlépe prospívají (mají největší štěstí, nejlépe se jim vede).—And so they throve and

prospered for three years. A tak prospívali a bohatli po tři léta.—A thriving town, kvetoucí městečko.

throw—threw—thrown

Přechodné sloveso “to throw” (throu, thrů, throun) znamená hoditi, vrci.

To throw a stone at a bird, hoditi kamenem po ptáku.—Throw that bottle away. Zahod' tu láhev.—The horse threw the rider. Kůň shodil jezdce.—The shock threw the wall down. Otřes pobořil (povalil) zeď.—Charles threw him in a moment and broke three of his ribs. Karel jej povalil v okamžiku a zlámal mu tři žebra.—The snake throws its skin. Had svléká kůži.—She threw a shawl over her shoulders. Přehodila si šál přes ramena.—He threw his eyes to the ground. Sklopil oči k zemi.—Thrown silk, kroucené (předené) hedvábí.—Thrown ware, nádoby, zhotovené na hrnčířském kole.—To throw dust in a person's eyes, házeti komu písek do očí (balamutit koho).—To throw light on a subject, objasnit věc.

Nepřechodné sloveso znamená házeti. He throws well at baseball, but catches badly. On dobře hází míč, ale špatně chytá.—To throw up, zvracet.

thrust—thrust—thrust

Přechodné sloveso “to thrust” (thrust) znamená strčiti, udeřiti, vraziti. Obyčejně bývá s předložkou: away, from, in, out, into—na označenou směru.

Some people thrust their necks into a yoke willingly. Někteří lidé dobrovolně strkají (svou) šíji pode jho.—They laughed at me and then began to thrust me about. Oni se mi posmívali a pak mne sem tam strkali.—How dare you thrust yourself into my private meditations? (medytejšniz). Jak se opovažujete vtírati se do mého soukromého rozjímání? (Shakespeare).—They were thrust out of Egypt (íďžipt). Byli vyhnáni z Egypta.—To thrust out the tongue, vypláznouti jazyk.—To thrust a person through, probodnouti někoho.

“To thrust” je silnější výraz nežli “to push” a uhlazenější nežli “to shove” (šav), ale jinak tato slovesa jsou stejného významu.

Jako nepřechodné sloveso "to thrust" vyskytuje se jenom zřídka a to ve významu dotíratí na koho, napadnutí koho bodnou zbraní.

These four came all afront and mainly thrust at me. Ti čtyři všichni přišli v popředí a doráželi hlavně na mne (Shakespeare).

tread—trod—trodden

Nepřechodné sloveso "to tread" (tred, trad, tradn) znamená šlapati.

The smallest worm will turn being trodden on. I nejmenší červíček se brání, když na něj někdo šlápne. (Shakespeare).—The boys like to tread in their father's steps. Hoši rádi napodobují otce (doslovně: chodí v jeho šlépějích).—One woe treads upon another's heel. Neštěstí jde za neštěstím (doslovně: jde mu v patách, šlape mu na paty. (Shakespeare).

Přechodné sloveso znamená šlapati, choditi po něčem. A well-trodden path, ušlapaná cestička.—To tread out grain, vyšlapávati obilí (starodávný způsob mlácení).—To tread under foot, šlapati po kom, čem; utiskovati.—To tread water, šlapati vodu (při plování).

wake—woke—woke

Nepřechodné sloveso "to wake" (wejk, wouk) mívá v minulém čase i přičestí také pravidelný tvar "walked" (wejkt). Znamená probuditi se (ze spánku, nečinnosti atd.) Bývá často s předložkou up.

My lady is asleep, but she'll wake presently. Moje paní spí, ale probudí se za chvílku.—Wake up! Vstávejte!

Jako přechodné sloveso znamená "probuditi" a také bývá s předložkou up.

She has often dreamed of unhappiness and waked herself with laughing. Ona často snívala (často se jí zdávalo) o neštěstí a probouzela se se smíchem. (Shakespeare).—She's asleep with her eyes open; I'll wake her and make her ashamed of it. Ona spí s otevřenýma očima; já ji vzbudím a pokárám, aby se za to zastyděla.—He waked up suddenly. Náhle se probudil.

wear—wore—worn

Přechodné sloveso “to wear” (wér, wour, worn) znamená “nositi” na těle, obnositi, dávati na jevo.

A woman likes to wear fine clothes, and so does a man. Žena ráda nosí pěkné šaty, a muž rovněž.—To wear diamonds, míti na sobě diamanty.—To wear green, nositi zelené (šaty, ozdoby, a pod.).—She wears her trains very long. Nosí dlouhaté vlečky.—Boots well worn, boty silně obnošené (vyšlapané).—A constant current of water will wear a channel in stone. Stálý proud vody vydlabe si koryto i ve skále.—She wore a benevolent look as she turned toward the young people. Hleděla laskavě, když se obrátila k mladým lidem (doslovně: měla laskavý pohled).—Time and patience wear away pain and grief. Čas a trpělivost pomalu ničí bolest a žal.—To wear off the stiffness of new shoes, obnositi si nové střevíce.—To wear out a coat, obnositi kabát (na hadry).—He was worn out with endless chat. Byl utýrán nekonečným žvatláním.—You wear out my patience. Už mi dochází trpělivost s vámi.—To wear one's heart upon one's sleeve, dávati své city před každým na jevo (doslovně: nositi srdce na rukávu).

Nepřechodné: This suit wears well. Tento oblek se dobře nosí (je trvanlivý).—Even marble will wear with raining. I mramor deštěm se otrolí (obnosí).—Love, like some stains, will wear out of itself. Láska jako některé skvrny ztratí se sama sebou.—The day wears away; let us be going. Den utíká; pojďme už.

weave—wove—woven

Přechodné sloveso “to weave” (wív, wouv, wouvn) znamená tkáti.

Many fine clothes are woven on the hand-loom. Mnohé krásné látky na ručním stavu bývají tkány.—The words were woven into song. Slova ta byla utkána v píseň.—To weave a plot, zosnovati spiknutí.

Nepřechodné sloveso znamená tkáti, pracovati na tkalcovském stavu.

Proclaim that I can sing, weave, sew, and dance. Rozhlašte, že umím zpívati, tkáti, šíti a tančiti (Shakespeare).

weep—wept—wept

Nepřechodné sloveso “to weep” (wíp, wept) znamená plakat, slzeti. (Původní smysl byl naříkati; rusky: vopít’).

Then they for sudden joy did weep. Pak z nenadálé radosti dali se do pláče. (Shakespeare).—They all wept sore, and fell upon Paul’s neck, and kissed him. I stal se pláč veliký ode všech, a padajíce na hrdlo Pavlovo líbali jej.—The Indian elephant is known sometimes to weep.—O indickém slonu je známo, že plakává. (Darwin).—When heaven does weep, does not the earth overflow? Když nebesa pláčí, zdaliž země nepřetéká? (Shakespeare. Nebesa pláčí, to jest, prší).—Weeping willow, smuteční vrba (větve visí dolů).

Přechodné sloveso znamená želeti, oplakávat, plakat, vydávat.

She wept her son’s approaching doom (dúm). Oplakávala blížící se zkázu (smrt) svého syna.—Weep your tears into the channel. Vylévej (plač) své slzy do řečiště. (Shakespeare).—Groves whose rich trees wept odorous gums and balm (grouvz, oudores, bám). Háje, jejichž bohaté stromy vydávaly vonné pryskyřice a balsám.—I could weep my life away. Mohl bych se uplakat.

wet—wet—wet

Přechodné sloveso “to wet” mívá také pravidelný tvar “wetted.” Znamená máčeti, mokřiti (ve vodě nebo jiné tekutině).

She wet her fingers in the holy water. Namočila si prsty ve svěcené vodě.—To wet a new hat, pitím oslavit nový klobouk (vulgární).—To wet one’s whistle (hwisl) napiti se líhoviny (doslovně: omočiti si píšťalu v hrdle).

win—won—won

Přechodné sloveso “to win” (win, wan) znamená získati, vyhráti, zvítěziti.

The Allies won a new stronghold. Spojenci dobyli nové pevnosti.—All you affirm, I know, is but to win time. Já vím, že vy to všechno tvrdíte jen proto, abyste nabyli času.—Desert in arts or arms wins public honor (dysz-rt’). Zásluha v umění nebo ve zbrani získává veřejnou poctu.—To win a prize, titles, honors,

získati cenu (odměnu), titule, hodnosti.—**To win one's bread**, vydělávati si živobytí.—**To win ore from a mine**, dobývati (těžiti) rudu z dolu.—**To win a game, a battle**, vyhrati hru, bitvu.—**Before they could win the lodge by twenty paces they were overtaken**. Nežli mohli dojíti do hájovny dvaceti kroky, byli dosiženi.—**His face was of that doubtful kind that wins the eyes but not the mind**. Jeho obličej byl toho pochybného druhu, jenž vábí (získává si) oči, ale nikoli mysl (ducha).

Nepřechodné sloveso znamená vyhrati, zvítěziti.

Let those laugh who win. At' se smějí ti, kdo vyhrávají.—**To win at cards**, vyhrati v kartách.

wind—wound—wound

Nepřechodné sloveso "to wind" (wajnd, waund) znamená točiti se, kroutiti, měniti směr.

So swift your judgments turn and wind. Tak rychle tvé úsudky se obracejí a mění.—**The stream winds through the valley**. Řeka klikatě se vine údolím.—**The road winds round the hill**. Cesta se točí kolem vršku.—**Vines wind round the pole**. Úponky otáčejí se kolem tyče.—**To wind up**, zakončiti (řeč).—**Mrs. Parsons expatiated on the impatience of men generally, and wound up by insinuating that she must be one of the best tempers that ever existed** (ekspejšiejted, insiňuejtyng). Paní Parsonsová vykládala o netrpělivosti mužů vůbec a zakončila nárážkou, že její letora jest jedna z nejlepších, které kdy existovaly. (Dickens).—**Winding staircase** (wajndyng stérkejjs), točité schody.

Přechodné sloveso znamená točiti, motati (v klubko a pod.).

To wind yarn, thread, navíjeti (přízi, niti).—**To wind the clock**, natáhnouti hodiny.—**To wind up the affairs of a partnership**, urovnati obchodní záležitosti společenstva (před rozchodem firmy).

wring—wrung—wrung

Přechodné sloveso "to wring" (ryng, rang) znamená kroučiti (v rukou), ždímati, vydírati.

Just help me to wring these clothes out, and then I'll take them to the mangle (klouz). Jen mi pomoz vyždímat tohle prádlo, a já je pak dám na mandl.—**To wring a friend's hand** (in

cordial greeting), potřásti rukou přáteli (v srdečném pozdravu).—To wring the neck of a chicken, zakroutit slepici krk.—You do not know the griefs that wring my soul. Vy neznáte bolesti, jež trýzní duši mou.—To wring water from clothes, ždímati vodu z prádla.—To wring a reluctant consent from a person (rylakt'ent), vymoci (vynutiti si) neochotný souhlas něčí.—To wring money out of a person, vydíratí na kom peníze.—She wrung her hands and beat her heart. Lomila rukama a bila se v prsa (na znamení smutku).

Nepřechodné sloveso znamená kroučiti se, trpěti bolest.

Let him care and weep and wring and wail. At' se stará a naříká.—'Tis all men's office to speak patience to those that wring under the load of sorrow. Jest povinností všech, raditi trpělivost těm, kdo trpí pod břemenem zármutku.

write—wrote—written

Přechodné sloveso "to write" (rajt, rout, rytn) znamená "psáti."

The teacher made the boy write fifty words. Učitelka uložila chlapci, aby napsal padesát slov.—The girl wrote her name with the finger in the sand. Dívka prstem napsala (vyryla) své jméno v písku.—He wrote down all he could remember. Zapsal si všechno, nač se pamatoval.—Write me a sonnet. (Sbásněte mi (napište mi) znělku. (Shakespeare).—Who wrote the "Husite King?" Kdo sepsal román "Husitský král?"—My friend is now entitled to write himself captain (khéptn). Můj přítel nyní má právo psáti se setníkem.—Honesty and constancy were written in his brow (brau). Poctivost a stálost bylo čísti (byly napsány) na jeho čele.—To write down a play, an actor, a candidate, strhati (tiskem) hru, herce, kandidáta.—To write off bad debts, odepsati nedobytné pohledávky (vymazati je z knih).—When this document is written out you may send it off (dakjument). Až tato listina bude dopsána, odešlete ji.—That author has written himself out. Ten spisovatel už se vypsal (nedovede už nic nového).—To write up a fire, a celebration, for a newspaper, vylíčiti (popsati) požár, slavnost, pro noviny.

Nepřechodné sloveso znamená "psáti" vůbec, dopisovati si.

He can read and write. Umí číst a psát.—Write as soon as you arrive. Pište, jakmile se dostanete domů.

LX.

SLOVNÍ HŘÍČKY.

Slovní hříčka—anglicky *pun* (*pan*)—obecně se považuje za nejnižší formu vtípu, protože z pravidla bývá prostě mechanická. Některé slovní hříčky však jsou přímo klassické. Vtip slovní hříčky spočívá ve slově, které má více smyslů nežli jeden a dovoluje tudíž různé výklady věty, jejichž rozdíly jsou směšny svou nesrovnalostí. V češtině slov s různými významy jest poměrně málo, a slovní hříčky jsou vzácné.

Soudce k pobudovi: “Jak vidím, práce vám nechutná.”

Pobuda: “O prosím, prát se je mi vyražením.”

Hošík k sestřičce: “Kdo ti dal ty kytky?”

Sestřička: “Tatínek v zahradě. Chceš-li, jdi tam, on ti taky nařeže.”

Hošík: “To nechci. Tatínek mi nařezal už včera.”

Starší Židé rádi měli slovní hříčky, a ve Starém zákoně jest jich spousta, ale překladem se ztrácejí. Málo kdy lze slovní hříčku přeložiti.

Angličané mají rádi slovní hříčky; Američanům jsou skoro nezbytny. Je to laciné koření, kterým i řeč jinak nechutná nabývá trochu živosti. V Shakespearových dramatech jest jich mnoho, ale neméně hojny jsou i ve všedním hovoru. Přemnohé anekdoty založeny jsou toliko na slovních hříčkách. V anglické řeči jsou tisíce slov, která mají různé významy, a slovní hříčka nevyžaduje veliké duševní námahy. Klassická jest odpověď dra. Samuela Johnsona na otázku *Is life worth living?* Stojí-li život za to, aby jej člověk žil? Odpověď: *That depends on the liver.* To závisí—na kom? “Liver” má dva významy: 1. ten, kdo žije; 2. játra. Rozumí se samo sebou, že hodnota života závisí na člověku samém—ale radost ze života závisí také na zdravých jatrech.

Když američtí vlastenci roku 1776 podepsali Prohlášení neodvislosti a tím se dopustili velezrady, poznamenal prý Franklin: **Now we must all hang together or we shall hang separately** (seperetly). Česky asi: Teď musíme všichni táhnouti za jeden provaz, sice nám dají tolik provazů, co je nás. Vtip spočívá v různosti významů: "to hang together," státi k sobě, druh za druh— "to hang separately," visetí ojedinele na šibenici.

Kterýsi anglický ferina vychloubal se, že dovede spáchat slovní hříčku o čemkoliv: **I can make a pun on any subject**. Jeden z posluchačů hned ho vyzval, aby podal hříčku na slovo "královna": **Make a pun on the queen**. A vtipkář odpověděl: **The queen is no subject**. Vtip spočívá ve dvojím významu slova "subject": 1. předmět, 2. poddaný.

Když byl roku 1899 v Racine, Wis., mayorem či starostou zvolen Michael Higgins, továrník vozových per (springs), mělo Racine krásné jaro (spring). V novinách hned o něm vtipkovali: **Mr. Higgins is an excellent spring maker**.

Odhlasování prohibice pro všechny Spojené Státy vyvolalo řadu dobrých i méně dobrých vtipů. Jisto jest, že za prohibice život v zemi bude smutný. A příčina? **The people will have to hide all their good spirits**. Lidé budou nuceni zakrývati svou veselou náladu (druhý smysl: budou nuceni schovávatí všechny své dobré líhoviny). Vtip jest ve dvojím významu slova "spirits": 1. nálada, 2. líhoviny.

Žena, která příliš mnoho mluvívala, tázala se muže: **Do you love me still?** Máš-li mne ještě rád? Ale muž tomu rozuměl jinak: "Máš-li mne rád tichou?" a podle toho odpověděl. "Still" znamená: 1. ještě, dosud; 2. tichý.

Your new daughter is a peach, lékař oznamoval otcí. A šťastný otec odtušil: **I am glad she is not a pear**. Vtip jest ve dvojím smyslu slova "pér": psáno "pear" znamená hrušku (tedy jiné ovoce než peach, broskev); psáno "pair" znamená pár, dvojici—zde tedy blížence.

Studující práv si naříkal na dlouhá studia: **I shall have to study three years to be admitted to the bar**. A strýc Bottletop na to odvětil: **It is not worth it. I would rather go without the drink**. V první větě "bar" (bár) znamená soudní praxi, ve druhé větě naráží se na význam "výčep." (První význam odvozen

jest od zábradlí, kterým v soudní síni právníci a klienti bývali odděleni od obecnstva).

Slovesa "dye," barviti, a "die," umírati, se různě píší, ale znějí stejně. V tom spočívá vtip nápisu na dveřích jedné barvírny v Chicagu: **We live to dye and dye to live.**

Sloveso "to do" znamená činiti, ale ve vulgární řeči "to do somebody" znamená napáliti někoho. O člověku, který se živí vším jenom ne poctivou prací, lze říci: **What does he do? He does everybody.**

V Shakespearových dramatech, i tragédiích, slovní hříčky jsou velice hojny. V *Romeu a Julii* (I. 3) Mercutio zve Romea k tanci, ale zarmoucený Romeo odpovídá:

Not I, believe me: you have dancing shoes
With nimble soles; I have a soul of lead
So stakes me to the ground I can not move.

Vtip jest ve stejném znění slov "sole," podešev, a "soul," duše. V překladu ovšem vtip se ztrácí. Četny jsou u Shakespeara hříčky na slova "light" (lehký—světlo) a "heavy" (těžký—trudnomyslný), jako na příklad v *Kupci benátském* (V. 1), Portia praví:

Let me give light, but let me not be light;
For a light wife does make a heavy husband,
And never be Bassanio so for me.

Slovo "foot" znamená nohu, chodidlo, a také stopu ve verši. Ve hře "Jak se vám to líbí" Celia a Rosalind hovoří o verších *Orlandových*:

Celia: "Didst thou hear these verses?"

Rosalind: "O, yes, I heard them all and more too; for some of them had in them more feet than the verses wou'd bear."

Celia: "That's no matter; the feet might bear the verses."

Rosalind: "Ay, but the feet were lame and could not bear themselves without the verse, and therefore stood lamely in the verse."

V *Juliu Césarovi* (I. 1) příštipkář hraje si se slovy "awl" (ól) šídlo, a "all", všechno: "Truly, sir, all that I live by is with the

awl; I meddle with no tradesman's matters, nor women's matters, but with awl."

Slavní hříčky jsou zvláště hojny v drobných redakčních poznámkách denního tisku o současných událostech. Zde několik ukázek z nejnovější doby, z poznámek o válce, Jednotě národů, mírové konferenci a prohibici:

War knocks the "I" out of glory. (Glory—sláva; gory—krvavý).

Beverage consumers after July 1 have no "kick" coming. (Kick původně znamená kopnutí, zde ve významech 1. protest, 2. řízný nápoj).

Something else than trouble will be brewed just over the Mexican border when the bone-dry order goes into effect. (To brew znamená: 1. vařiti, 2. připraviti, spískati).

League to be appendix to treaty.—Head-line. Well, everybody knows what happens to an appendix these days. (Appendix znamená: 1. dodatek, 2. slepé střívko).

The Paris dispatches report the President as hammering ahead, but do not say whose. ("To hammer ahead" znamená pilně v práci pokračovati; "to hammer a head," kladivem bušiti do něčí hlavy).

The headwork of the Hohenzollerns availed but little, in spite of the motto, "Fats will win the war." (Fats znamená: 1. tuky, 2. tupohlaví lidé).

Apparently, the President's cold was not in his feet. (Cold je rýma; cold feet, zbabělost).

Too bad that the man only recently out of the trench must learn now to retrench. (Trench, zákop na bojišti; to retrench, uskromniti se, šetřiti).

Scientists have discovered a thrush that dives and swims. What is needed is a swallow that will kick. (Thrush je drozd. "Swallow" znamená: 1. vlaštovka, 2. doušek nápoje. "Kick" 1. kopati, 2. rozjařiti).

Mnohé podobné poznámky jsou nesrozumitelný čtenáři, který nezná různých významů slov, ale americké časopisy slovními hříčkami oplývají. Ve vážném slohu ovšem slovních hříček ne-najdeme.

Nejlepší učebnice angličtiny a češtiny

Bohemian Made Easy. Napsal K. Jonáš, přepracoval J. V. Nigrin.

Cena váz. \$1.50, poštou \$1.60. Knihou, jaké jsme po delší již dobu postrádali a jež jest určena k tomu, aby vykonala své poslání v kruzích českých i mezi jinonárodovci, zajímavými se zejména v přítomné době o českou otázku, jest bez odporu nedávno vydaná anglická učebnice a mluvnice češtiny, pod názvem "Bohemian Made Easy" či "Bohemian Grammar." Jest to kniha velice praktická a nevyhnutelně potřebná pro každého, kdo se chce správně naučit česky, a to nejen pro cizince, at' již Američana nebo Angličana, ale zejména pro krajany, narozené v této zemi a neovládající jazyk český tak dokonale, jak toho denní jejich styky ve směru obchodním, společenském i soukromém vyžadují. Všem takovým jistě tedy přijde vhod mluvnice a učebnice, ze které snadno a rychle možno si osvojit důkladnou znalost správné češtiny slovem i písmem, vycvičiti se k dokonalé znalosti krásné řeči české.

Tlumač česko-americký. K. Jonáš. Cena váz. \$1.50, poštou \$1.60.

Když Karel Jonáš před 34 lety vydal svůj "Tlumač Americký" ke snadnému a rychlému naučení se jazyku anglickému, snad ani sám netušil, jakou velikou a neocenitelnou službu prokazuje tím svým krajanům americkým a teprve další léta dokázala, že prací svou přinesl české Americe užitek veliký a přispěl nesmírně k zdárnému vývoji českého živlu na půdě této republiky. Jonáš viděl, že bez důkladného ovládnutí angličtiny nemohou rodáci v žádném směru, ani v hmotném ani v občanském, vyšínouti se v popředí, a proto sepsal jim snadno přístupný návod k naučení se vševládnému zdejšímu jazyku, k dalšímu zdokonalení se v něm, a tak vznikl jeho Tlumač.

ČESKÉ ÚSTŘEDNÍ KNIHKUPECTVÍ

Bohemian Central Publ. Co. (Not inc.)

1825 SO. LOOMIS ST.

CHICAGO, ILL.

KAREL JONÁŠ:

Anglicko-český Slovník

Cena váz. \$1.75, poštou \$1.85.

Česko-anglický Slovník

Cena váz. \$1.75, poštou \$1.85.

Nejlepší český člověk, světového rozhledu, —Karel Havlíček praví kdesi, že tolikrát jest člověk člověkem, kolik řečí ovládá. Nikde snad významná slova tato nemají větší platnost než v Americe, kde člověk, přistěhovavší se ze staré vlasti do prostředí zcela nového a neznámého, jest v pravém slova smyslu bezradný a jako ztracený, když neovládá vedle své mateřštiny také jazyk anglický, nedovede-li se anglicky dorozuměti, neumí-li přečísti to, co je anglicky napsáno nebo vytištěno. Aby mohl náš český člověk, i když už znalost angličtiny s dostatek si osvojí, vyjádřiti přesně vše to, co chce říci, nebo porozuměti všemu, co slyší a co čte, musí vždy míti po ruce dobrý slovník anglicko-český a česko-anglický, bez jehož častého používání nelze si řádné a dokonalé ovládnutí řeči této země mysliti. Jedinými slovníky, které těmto naléhavým potřebám vyhovují, jsou proslulé a znamenitě se osvědčivší slovníky Jonášovy, které doposud nebyly žádnými podobnými publikacemi zastíněny a jsou pro krajany, žijící v Americe, nevyčerpatelným zdrojem jazykových vědomostí a nepostrádatelnou pomůckou v každodenním životě a za jakýchkoliv okolností a poměrů.

ČESKÉ ÚSTŘEDNÍ KNIHKUPECTVÍ.

Bohemian Central Publ. Co. (Not inc.)

1825 So. Loomis St.

Chicago, Ill.

LIBRARY OF CONGRESS

0 003 281 455 4